

พระราชนิพัทธ์
บกพระชา ร่มเย็น เป็นสุข

ตราสัญลักษณ์

งานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

แบบตราสัญลักษณ์ ประกอบด้วย

อักษรพระนามาภิไธย ส.ก. อัญญายайнวงศ์ ด้านบนวงรีเป็นพระมหามงกุฎ ภายในพระมหามงกุฎ เป็นพระแสงจักรและพระแสงตรีศูนย์ มีเครื่องราชอิสริยาภรณ์โบราณมงคลพระมหาสังวาลนพรัตนราชวราภรณ์ล้อมรอบวงรี ขนาดข้างด้วยพระสัปตป្វลเศวตฉัตร ด้านล่างวงรี เป็นเลขไทย ๘๐ อัญญิในรูปทรงของเพชร ด้านล่างเลขไทย ๘๐ เป็นผ้าแพรແղบอักษรข้อความ พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

ในการพระราชพิธีบรมราชานุฯ เชิญ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา สมเด็จพระราชินี เป็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี แล้วพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นโบราณมงคลนพรัตนราชวราภรณ์

พระมหามงกุฎ

: เครื่องประกอบพระราชอิสริยศของสมเด็จพระบรมราชินีนาถ

พระสัปตป្វลเศวตฉัตร

: เป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยศกด

พระแสงจักรและพระแสงตรีศูนย์

: เครื่องหมายแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์

เลขไทย ๘๐

: พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

ผ้าแพรແղบสีซมพู

: เครื่องราชอิสริยาภรณ์ จุลจอมเกล้า

สินธีเงิน-สีฟ้า

: สีวันพระราชสมภพ

คำนำ

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีต่อประชาชน และประเทศชาติมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ทรงตราบทรัมป์เพื่อประโยชน์ของชาติ ทรงติดตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อสนองพระราชดำริในโครงการพัฒนาต่างๆ รวมทั้งได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคกว่า ๘๙๑ โครงการ ที่สร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน ทั้งด้านการอนุรักษ์และพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านศิลปาชีพ ด้านการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต รวมทั้งด้านการศึกษาและสาธารณสุข

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหลายล้วนมีจุดประสงค์เดียวกันคือ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพของราษฎรให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งผลสำเร็จของโครงการได้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของชาวไทย และนานาประเทศ

เนื่องในโอกาสสมามงคลที่เจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) จึงจัดทำหนังสือ “๘๐ พรรษา ปวงประชา รุ่มเย็น เป็นสุข” ขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลสัมฤทธิ์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้อื้ออำนวยประযุณ์สุขแก่ประชาชนชาวไทยให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างมั่นคงและยั่งยืน

**สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

สารบัญ

พระราชประวัติ | ๙

พระราชดำริเพื่อปวงชน | ๑๙

- การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ๒๑
- ศิลปาชีพ ๔๗
- การพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต ๗๘
- การศึกษาและสาธารณสุข ๑๓๗

ส่วนที่

ในพระราชหฤทัยมีแต่ประชานชน | ๑๕๙

- พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
- นายอําพล เสนานนรงค์
- นายพลากร สุวรรณรัตน์
- พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
- นายสุเมธ ตันติเวชกุล
- พลเอก ณพดล บุญทับ
- นายจิรายุ อิศรารงกูร ณ อุดมยานะ
- ท่านผู้หญิงมั่นสินดิตร์ วนิกกุล
- ท่านผู้หญิงจุฬาจิตต์ ทีฆะวงศ์
- พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
- นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ

ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ

องคมนตรี

องคมนตรี

องคมนตรี

เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา

รองสมุหราชองครักษ์

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

รองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

ผู้ปัญญาการทางหลวง

เลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๖๐

๑๖๑

๑๖๒

๑๖๓

๑๗๓

๑๗๔

๑๗๕

๑๗๖

๑๗๗

๑๗๘

๑๗๙

ส่วนที่

ประโยชน์สุขประชาชน | ๑๖๐

๑๖๐

ส่วนที่

ข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ | ๒๒๗

๒๒๗

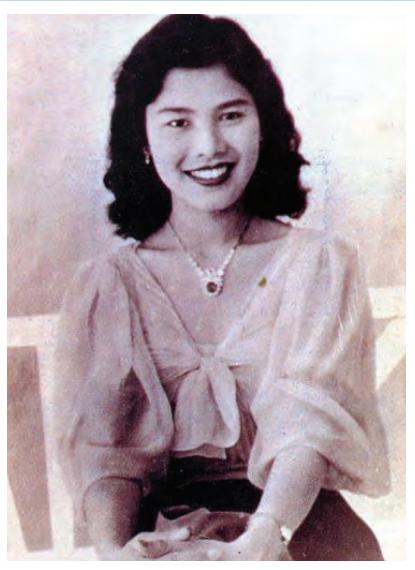

“กษัตริย์กับประชาชนมีความใกล้ชิดกันมาโดยตลอด ประชาชนมองกษัตริย์ว่า เป็นพ่อของแผ่นดิน นั่นคือเหตุผลว่าทำไมเราจึงไม่มีชีวิตส่วนตัวมากนัก เพราะประชาชนเห็นเราเป็นพ่อและแม่ของแผ่นดิน”

“...พระเจ้าอยู่หัวและข้าพเจ้าไม่เพิงพอใจกับการที่เพียงแต่เยี่ยมเยียนราชภูมิ หรือเพียงแต่ทำสิ่งที่เคยทำกันเป็นประเพณี เราต้องทำดีกว่านี้ ต้องช่วยรัฐบาลในการสนับสนุนและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะเราเป็นประเทศกำลังพัฒนา การเยี่ยมเยือนโดยประมุขของประเทศไทยไม่เกิดประโยชน์หากเราไม่สามารถช่วยเหลือ ประชาชนได้ ก็ถือว่าเราไม่ประสบความสำเร็จในการเป็นประมุข ความรักและความเมตตากรุณาเป็นสิ่งที่ควรให้แก่ผู้อื่น นั่นคือเหตุผลที่เราสามารถทำงานได้ปั้นแล้วปั่นเล่า...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระราชทานลัมภานุสรณ์สืบสาน BBC ในสารคดี Soul of a Nation เมื่อปี ๒๕๖๒

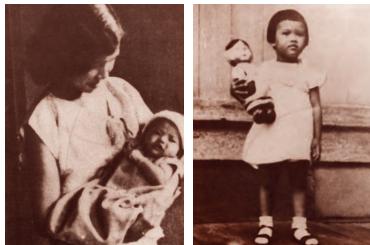

พระราชบัญชี

พระราชประวัติ

๕ ๘๖ พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเป็นพระธิดาองค์ใหญ่ของหม่อมเจ้านักขัตรมงคล กิติยากร และหม่อมหลวงบัว (สนิทวงศ์) กิติยากร มีพี่น้อง ๓ คน คือ

หม่อมราชวงศ์กัลยาณกิตติ กิติยากร

หม่อมราชวงศ์อุดมกิตติ กิติยากร

หม่อมราชวงศ์บุษบา กิติยากร

หม่อมเจ้านักขัตรมงคล กิติยากร ทรงเป็นโอรสองค์ที่ ๓ ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤลานัด (พระองค์เจ้ากิติยากรวรลักษณ์) และหม่อมเจ้าหญิงอปัชราสมาน (เทวกุล) กิติยากร พระธิดาสมเด็จกรมพระยาเทราวดวงศ์โภปการ

หม่อมเจ้านักขัตรมงคล เสด็จไปทรงศึกษา ณ โรงเรียนเล็กๆ ในประเทศอังกฤษในฐานะนักเรียนสังกัดกระทรวงกลาโหม ต่อมาทรงย้ายไปเข้าโรงเรียนมัธยมที่ประเทศฝรั่งเศสจนสำเร็จ ทรงได้รับประกาศนียบัตร Baccalaureat ในทางวิทยาศาสตร์ ทั้งสองภาค และทรงเข้าศึกษาในโรงเรียนผู้ร่วงเศส Ecole Speciale Militaire de Saint Cyr ด้วย

เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ขณะนั้นเหตุการณ์บ้านเมืองไม่สุภาพตินัก หม่อมเจ้านักขัตรมงคลทรงลาออกจากราชการทหาร และทรงย้ายไปรับราชการในกระทรวงการต่างประเทศ

หม่อมเจ้านักขัตรมงคล กิติยากร
และหม่อมหลวงบัว (สนิทวงศ์) กิติยากร

ประจวบกับรัฐบาลขณะนั้นมีนโยบายยกย้ำข้าราชการ จึงได้แต่งตั้งหม่อมเจ้านักขัตรมงคลไปดำรงตำแหน่งเลขานุการเอกประจำสถานอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา ขณะนั้นหม่อมหลวงบัว กิติยากร มีอายุที่จะติดตามไปได้วยได้ด้วยมีครรภ์แก่ใกล้ครบกำหนดจึงต้องอยู่กรุงเทพฯ

วันศุกร์ที่ ๑๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ ณ บ้านพักผลเอก เจ้าพระยาวงศานุประพันธ์ (หม่อมราชวงศ์สหาน กлаг สนิทวงศ์) ถนนพระราม ๖ จังหวัดพระนคร ได้ต้อนรับทารกซึ่งได้เกิดมาท่ามกลางความชื่นชมและปีติยินดีอย่างยิ่ง ณ ที่นั่นทารกนั้นคือ หม่อมราชวงศ์หญิง นิตาคนใหม่ของหม่อมเจ้านักขัตรมงคล กิติยากร และหม่อมหลวงบัว (สนิทวงศ์) กิติยากร

ในเวลาต่อมาจากวันพระราชนมภาพ พระบาทสมเด็จพระปรมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ได้พระราชทานนามว่า “สิริกิติ์”

หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร เดิมโข็นในระยะเวลาที่มีเหตุการณ์ผันผวนทางการเมือง ต้องอยู่ห่างไกลจากพระบิดามารดา บางคราวต้องระหะเงินไปตามต่างจังหวัดกับพระบรมวงศานุวงศ์โดยเริ่มการศึกษาชั้นอนุบาล ที่โรงเรียนราชินีในปี ๒๕๓๘ ต่อมาขยับไปเรียนที่โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเดอิร์ คอนแวนต์ และได้เริ่มเรียนเป็นโน้ตโรงเรียนนี้ด้วย

ในสมัยของรัชบาลพันตรีวงศ์ อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้ม่อมเจ้านักขัตรมงคล เป็นรัฐทูตวิสามัญและอัครราชทูตผู้มีอำนาจเต็ม ประจำราชสำนักองค์ถุง หม่อมเจ้านักขัตรมงคล ได้ทรงพาโอรสธิดาทั้งหมดไปด้วย ขณะนั้นม่อมราชวงศ์สิริกิติ์อายุได้ ๑๓ ปี

ในต่างแดนนั้นเอง เป็นครั้งแรกที่หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ได้พบกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และในปี พ.ศ. ๒๕๗๑ ณ กรุงปารีส หม่อมเจ้านักขัตรมงคลและครอบครัวได้รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งโปรดเสด็จฯ มาปารีสเพื่อทดสอบพระเครื่องงานทำด้วยมือใน Konga จนทรงคุ้นเคยกับหม่อมเจ้านักขัตรมงคลและครอบครัว

อีก ๑ ปีต่อมา ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ม่อมเจ้านักขัตรมงคลและครอบครัวมาฝ่าฯ แล้วสมเด็จพระราชน妃ได้รับสั่งขอหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ต่อหม่อมเจ้านักขัตรมงคล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงหมั้นหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์เป็นพิธีภายในเงียบๆ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ สมเด็จพระศรีสุรินทิรา-
บรมราชเทวี พะพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงประกอบพระราชพิธี
ราชาภิเษกสมรส ณ วังสรปะระทุม โดยพระองค์ทรงเป็นประธาน
พระราชทานน้ำพระพุทธมนต์ และเทพมนต์ ได้ทรงจดทะเบียน
สมรสตามกฎหมาย และในวันเดียวกันนั้น ได้มีประกาศสถาปนา
หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร เป็นสมเด็จพระราชนีสิริกิติ์ พร้อมรับ^๑
พระราชทานสายสะพาย ขัตติยราชอิสริยภรณ์ อันมีเกียรติคุณ
รุ่งเรืองยิ่งมหาจักรีบรมราชวงศ์

ต่อมาสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้มี
พระประสูติภานุพราหมโอลีฟ พระราชธิดา ดังนี้

๑. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตนราชกัญญา
สิริวัฒนาพรวนวadi พระสูติเมื่อวันพุธที่สุดที่ ๔ เมษายน
พุทธศักราช ๒๕๖๔ ณ โรงพยาบาลมองซ์ชีล์ เมืองโลชานน์
ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

๒. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ พระสูติ
เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕ ณ พระที่นั่ง^๒
อัมพรสถาน พระราชนวัสดุสิริ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ในพุทธศักราช ๒๕๑๕

๓. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุดา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ พระสูติเมื่อวันเสาร์ที่
๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๖ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชนวัสดุสิริ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ
โปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณกรปิยชาติ
สยามบรมราชกุมารี ในพุทธศักราช ๒๕๑๐

๔. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ อัครราชกุมารี พระสูติเมื่อวันพุธที่สุดที่
๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๐ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

รายการ	ชื่อ	หน้า
๑. พระ	สมเด็จพระบรมราชชนนีสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ	๑๖ - ๑๗
๒. พระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ	๑๘ - ๑๙	๑๖ - ๑๗
๓. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าสิรินธร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร	๑๒ - ๑๓	๑๖ - ๑๗
๔. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจุฬาภรณ์	๑๔ - ๑๕	๑๖ - ๑๗
๕. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าอัครราชกุมาร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาอัครราชกุมาร	๑๖ - ๑๗	๑๖ - ๑๗
๖. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าสิรินธร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร	๑๘ - ๑๙	๑๖ - ๑๗
๗. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจุฬาภรณ์	๑๔ - ๑๕	๑๖ - ๑๗
๘. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าอัครราชกุมาร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาอัครราชกุมาร	๑๖ - ๑๗	๑๖ - ๑๗
๙. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าสิรินธร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร	๑๘ - ๑๙	๑๖ - ๑๗
๑๐. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจุฬาภรณ์	๑๔ - ๑๕	๑๖ - ๑๗
๑๑. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าอัครราชกุมาร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาอัครราชกุมาร	๑๖ - ๑๗	๑๖ - ๑๗
๑๒. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าสิรินธร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร	๑๘ - ๑๙	๑๖ - ๑๗
๑๓. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจุฬาภรณ์	๑๔ - ๑๕	๑๖ - ๑๗
๑๔. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าอัครราชกุมาร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาอัครราชกุมาร	๑๖ - ๑๗	๑๖ - ๑๗
๑๕. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าสิรินธร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร	๑๘ - ๑๙	๑๖ - ๑๗
๑๖. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจุฬาภรณ์	๑๔ - ๑๕	๑๖ - ๑๗
๑๗. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าอัครราชกุมาร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาอัครราชกุมาร	๑๖ - ๑๗	๑๖ - ๑๗
๑๘. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าสิรินธร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร	๑๘ - ๑๙	๑๖ - ๑๗
๑๙. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาจุฬาภรณ์	๑๔ - ๑๕	๑๖ - ๑๗
๒๐. พระเจ้าลูกชาย เจ้าฟ้าอัครราชกุมาร พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาอัครราชกุมาร	๑๖ - ๑๗	๑๖ - ๑๗

นับแต่ทรงเข้าสู่พระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นสมเด็จพระบรมราชชนนี เมื่อพุทธศักราช ๒๔๙๓ นั้น พระราชภารกิจต่อราชภูมิไทย ในฐานะคุ้มครองมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ ตัวอย่างเช่น การกำเนิดมูลนิธิส่งเสริมศิลปอาชีพในพุทธศักราช ๒๕๑๘ โรงฝึกศิลปอาชีพ สวนจิตรลดาน ก็เกิดขึ้นตามมาในปี พุทธศักราช ๒๕๒๐ เป็นต้น

โรงฝึกศิลปอาชีพสวนจิตรลดาน คือแหล่งสร้างสรรค์งานหัตถศิลป์ชั้นราชสำนัก และเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ศิลปอาชีพทั่วประเทศ มีการสอน ฝึก และสร้างสรรค์งานช่าง ๒๓ สาขา ได้แก่ ช่างทองหลวง ช่างเครื่องเงิน ดมทอง คร่า ลงยาสี หอผ้าไหม (หอผ้าไหมพื้น หอผ้าหางกระ Koch หอผ้าเกร็ดเต่า หอผ้าลายลูกแก้ว หอผ้าลาย ผ้าขาวม้า หอผ้าไหมมัดหมี่) หอผ้าแพรฯ หอผ้าจาก หอผ้ายกดอก และผ้าลายขิด แกะสลักไม้ (แกะสลักไม้ลวดลายต่างๆ และแกะตีกตาไม้) แกะสลักหินสบู่ แกะสลักหนังตะลุง สถานย่านลิเกา สถานไม้ไผ่ลายขิด ช่างไม้และช่างหวาย ปืน ตีกตาชาววัง เย็บลาย ตกแต่งด้วยปีกแมลงทับ ประดับมุก ปักผ้า ดอกไม้ประดิษฐ์ ตัดเย็บเสื้อผ้า บรรจุภัณฑ์ และการถักทองสายไหม ของผ้า นับเป็นหัตถศิลป์ที่ได้เด่นไม่แพ้งานอื่นใด หรือการนำผ้าทอมาเป็นผลิตภัณฑ์อันโดดเด่น ในงานหัตถศิลป์ด้วยผ้า...คือการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชาติ เป็นเรื่องบรรพบุรุษได้สร้างไว้ เราสามารถรักษาเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันไปกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ คนหนุ่มสาวถ้ามีความภูมิใจในการทอผ้า

ก็ไม่ละทิ้งบ้านเกิด สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณสูงยิ่งต่อราษฎรและประเทศชาติ เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปว่า ทรงตракติรำบាเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของปวงชนชาวไทย อย่างแท้จริงดัง พระราชดำรัสตอนหนึ่งนี้ความว่า

“เป็นพระราชนิตั้งแต่อายุ ๑๗ ไปที่ไหน แม้แต่อายุ ๑๙-๒๐ ราษฎรก็ยังเรียก คุณแม่ ที่แรกก็ตกใจ เอ๊ะ... คนเรียกเราดู像她แก่กว่าเรา ที่หลังก็สำนึกได้ว่า คำว่า แม่นี่ เป็นคำที่ศักดิ์สิทธิ์และสูงส่งที่สุด การที่ครเรยกคนคนหนึ่ง ว่าแม่ บุคคลที่ถูกเรียกจะต้องคิด และสำนึกในเกียรติยศ อันนี้ และทำหน้าที่ให้ดีที่สุด”

ด้วยพระราชปณิธานและพระราชกรณียกิจในพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ดำเนินสืบเนื่องมา มีได้ขาดจากบุปผาบันสมัย นับว่าเป็น พระมหากรุณาธิคุณยิ่งต่อพสกนิกรชาวไทยทุกๆ คน และจัก ตราตรึงไว้ในหัวใจของปวงชนชาวไทยตลอดไป

“...ท้าวอิสาน บน ล่าง กลาง เหนือ ใต้
หล่อเลี้ยงแผ่นดินไทยไม่รู้สิ้น
ร ทรงทำเพื่อคนไทยได้มีกิน
อิกเสกศิลปสร้างชื่อไทยลือชา
ทรงถนนมประเทศไทยให้รำรง
คือคงทุกสิ่งอันอนันต์ค่า
เก็บขุนเขาทะลครอบถึงขอบฟ้า
โอบอุ้มป่าเอื้อตันน้ำลำาร...”

“...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงสอนแนะนำข้าพเจ้ามาโดยตลอดถึงความสำคัญของป่าไม้
ว่าป่าไม้ของไทยมีความสำคัญหลายประการ คือ
เป็นต้นน้ำลำธารของแม่น้ำทุกสายในประเทศไทย และช่วยดูดซับน้ำไว้ในราชและได้ดิน¹
กล้ายเป็นน้ำให้ดินให้เราใช้ ช่วยสร้างความชุ่มชื้น ดึงดูดให้มีฝนมาตกในพื้นที่
และช่วยต้านความร้อนของน้ำป่าเวลาฝนตกหนัก...”

“...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็รับสั่งกับข้าพเจ้าว่า เวลาไปเยี่ยมราชภักดิ์อิบายให้ฟัง
ว่าป่าชายเลนมีความสำคัญอย่างไร ที่เรามีปลา มีกุ้ง มีปู มีหอยอะไรในแม่น้ำต่างๆ
ก็ เพราะว่าเรามีป่าชายเลน สัตว์น้ำวัยอ่อนสามารถเติบโตขึ้นมาเป็นประโยชน์
เป็นอาหารของมนุษย์ เพราะฉะนั้นขอให้ทราบหนักถึงความสำคัญของป่าชายเลน
อย่าไปทำลาย...”

พระราชนิพัทธ์
พระราชนิพัทธ์เพื่อปวงชน

โครงการ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราชภูมิภาคของประเทศไทย และทรงเดินทางเจ้าฯ พระบรมราชชนนีนาถ โดยเสด็จด้วยน้ำท่าให้ได้ท่องพระเนตรสภาพปัญหาต่างๆ ของราชภูมิ ซึ่งในทุกภูมิภาคจะประสบปัญหาความยากจนและขาดโอกาสในด้านต่างๆ จึงส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกใช้และถูกทำลายด้วยความรู้สึกที่ไม่ถึงกับการณ์ ตลอดจนการนகวนยาเรอาเบรียบทรัพยากรธรรมชาติเพียงเพื่อหวังประโยชน์ให้กับตนเอง โดยไม่ได้คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับลูกหลานในอนาคต และนับวันปัญหาจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากร มาเป็นเวลากว่า ๕๐ ปี และได้สร้างประโยชน์ให้กับทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าของคนไทยอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ประชาชนผู้อาศัยและใช้ประโยชน์มีจิตสำนึกรักษาทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการอนุรักษ์ และร่วมกันสืบสานพระราชปณิธานในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติควบคู่กับการอนุรักษ์ต่อไปนี้

โครงการอนุรักษ์เต่าทะเล

ด้วยปัญหาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของไทย นับวัน ใกล้จะสูญพันธุ์ โดยเฉพาะเต่าทะเล เช่น เต่ามะเฟือง เต่าตนุ เต่ากระ เต่าหม้า เต่าตาแดง

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงมีพระราชดำริให้ดำเนินโครงการอนุรักษ์เต่าทะเล โดยได้พระราชทานเกาเม้นในตั้งอยู่ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง ให้จัดเป็นศูนย์กลางอนุรักษ์และเพาะขยายพันธุ์เต่าทะเล โครงการสมเด็จฯ อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ โดยศึกษาวิจัยและเก็บไข่เต่าในธรรมชาติตามมาเพาะฟักและนำลูกเต่าทะเลเลมาอนุบาลจนแข็งแรงราว ๖ เดือน ก่อนจะปล่อยกลับคืนสู่ธรรมชาติ ซึ่งมีเกาที่เป็นพื้นที่วางไข่ของเต่าทะเลอย่างเป็นธรรมชาติ อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกองทัพเรือ โดยมีการเก็บไข่เต่าทะเลเพาะฟักอนุบาลแล้วปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ เพื่อร่วมสนองพระราชดำริในโครงการดังกล่าว

ต่อมาเมื่อโครงการสิ้นสุดลงได้เปลี่ยนชื่อเป็น สถานีอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ห่างจากชายฝั่งอ่าวมະขามประมาณ ๖ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๑๓๗ ไร่ อันมีสภาพภูมิประเทศเป็นชายฝั่งยาว ๑,๔๐๐ เมตร กว้าง ๕๕๐ เมตร ประกอบด้วย หาดทรายและโขดหินน้อยใหญ่จำนวนมาก เป็นแหล่งที่เต่าทะเลชอบขึ้นมาวางไข่ ทั้งเต่าคระ และเต่าตัน ขณะเดียวกันก็ได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์เต่าทะเลโดยห้ามการจับและนำไปในครอบครองอีกด้วย

ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงวิทยาของเต่าทะเลอนุรักษ์ และเพิ่มจำนวนโดยการเพาะขยายพันธุ์ปล่อยลงสู่ทะเลตามธรรมชาติ โดยวิธีนำไข่เต่าทะเลซึ่งส่วนใหญ่ได้จากการเกา จังหวัดชลบุรี นำมาเพาะฟัก และอนุบาล เมื่อลูกเต่ามีอายุประมาณ ๖ เดือน จะติดเครื่องหมายเพื่อติดตามผล นำไปปล่อยลงสู่ทะเล ลูกเต่าส่วนหนึ่งนำไปเลี้ยงไว้เป็นแม่พันธุ์เพื่อพันธุ์ต่อไป ซึ่งประสบความสำเร็จสามารถขยายพันธุ์ลูกเต่าให้มีจำนวนมากขึ้น

การดำเนินงาน

ปัจจุบันสถานที่ดำเนินการอนุรักษ์เต่าทะเล มี ๒ แห่ง คือ

๑. เกาะมันใน ดำเนินการเลี้ยงเต่าทะเลตั้งแต่แรกเกิดจนโตขึ้น วัดขนาดตามที่กำหนดแล้วนำไปเลี้ยงไว้ในคอกในทะเลซึ่งมีเนื้อที่ขนาด ๓๐ ไร่ แล้วศึกษาเก็บข้อมูล

๒. เกาะคราม ศึกษาวิจัยเก็บข้อมูลความเปลี่ยนแปลงของเต่าทะเลตามธรรมชาติ โดยติดเครื่องหมายที่แม่เต่าทะเลที่ขึ้นมาวางไข่ประมาณเดือน พฤษภาคม-ลิงหาคม พบร่องแม่เต่าตัวเดิมจะกลับมาวางไข่ห่างกัน ๒-๓ ปี หรืออาจจะถึง ๕ ปี และเก็บข้อมูลแม่เต่าใหม่ที่ขึ้นมาวางไข่ และพบว่ามีประชากรเต่าลดแทนกันพอสมควร

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง ในการอนุรักษ์และขยายพันธุ์เต่าทะเลนี้ ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัวในหมู่ประชาชนในด้านการอนุรักษ์สัตว์น้ำ เพื่อให้คำชี้แจงอยู่คู่ท้องทะเลไทย ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเลไทย และแสดงให้สังคมโลกประจักษ์ ในบทบาทของไทยและความมุ่งมั่น มานะพยายามในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และความสามารถในการแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วย

โครงการป้ารักน้ำบ้านถ้ำตัว

เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ ได้พระราชทานทรัพย์ ตั้งเป็นกองทุนอาชีพแก่ประชาชนบ้านถ้ำตัว อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ซึ่งมีฐานะยากจนและทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ถูกทำลายรวมทั้ง ทรงปลูกป่าเป็นตัวอย่าง ในพื้นที่ ๑ ไร่ ร่วมกับราษฎรในพื้นที่ ทรงขอให้ชาวบ้านบ้านถ้ำตัว จำนวน ๓๕ คน ครอบครัว ช่วยกันดูแลรักษาป่า โดยได้พระราชทานเงินครอบครัวละ ๓,๐๐๐ บาท และได้พระราชทานเชือว่า “โครงการป้ารักน้ำ” นับเป็นโครงการป้ารักน้ำแห่งแรก

การดำเนินงาน

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม อนุรักษ์ต้นไม้ลำธาร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร และเสริมสร้างจิตสำนึกรักษาทรัพยากร ตลอดจนพัฒนาอาชีพมีที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง และส่งเสริมศิลปาชีพในท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

เป็นต้นแบบผลสำเร็จที่ขยายผลสู่โครงการป้ารักน้ำในพื้นที่อื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีก ๔ แห่ง ได้แก่

(๑) บ้านป้ารักน้ำ อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร	(๒) บ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร
(๓) บ้านจาร อำเภอปั่นแม่น้ำ จังหวัดสกลนคร	(๔) บ้านทรายทอง อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร

ราษฎรในพื้นที่โครงการ ๓๕ คน ครอบครัว มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีอาชีพที่มั่นคง ป้าต้นน้ำลำธารได้รับการพื้นฟู และคนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างสมดุล

โครงการป่าสิริเจริญวรรษ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริแก่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องให้พิจารณาจัดทำโครงการปลูกป่าในที่ดินบริเวณเขายืนติดกับวัดบ้านสังวรรณาราม-วรวิหาร ซึ่งผู้มีจิตศรัทธาน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวาย โดยให้ปลูกต้นไม้มีค่าประเพทต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และพันธุ์ไม้ที่มีอยู่เดิมเพื่อพระราชทาน

เป็นการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในโอกาสมหาแมกคลทรงพระเจริญพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๔ และพระราชทานนามโครงการนี้ว่า “โครงการป่าสิริเจริญวรรษ” อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (โครงการป่า + สิริกิติ์ + เจริญวรรษ) อันมีความหมายถึง การมีพระชนมพรรษาที่ยั่งยืนของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

การดำเนินงาน

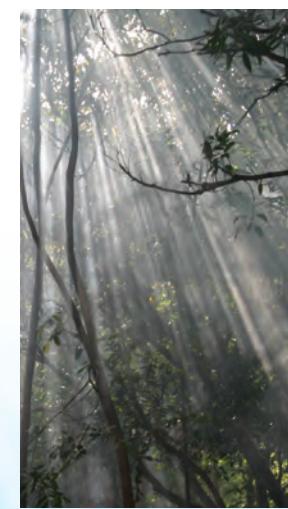
พื้นที่ดำเนินงานบริเวณป่าเขาไร่-เขาเปล้า จังหวัดชลบุรี พื้นที่รวม ๑,๐๒๓ ไร่ ได้ทำการปลูกป่า ๓ อย่าง มีการปลูกไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจพันธุ์ต่างๆ เช่น ไม้สัก ประดู่ ยางนา ปลูกไม้โตเร็วหรือไม้ใช้สอย เช่น กระถินเทpa กระถินน่องค์ กระถินยักษ์ และปลูกไม้ซึ่งเป็นพืชอาหารสัตว์จำพวกนก และสัตว์อื่นๆ เช่น มะขามเทศ มะขามป้อม ตะขบ หรือ เป็นต้น และได้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำจำนวน ๙ อ่าง เพื่อเก็บน้ำไว้บริโภค ใช้สอย และให้ความชุ่มชื้นแก่พื้นที่โครงการฯ ปลูกหญ้าแฟก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ - ๒๕๔๓ สภาพพื้นที่เดิมซึ่งเป็นป่าเสื่อมโทรม จึงกลับฟื้นคืนสู่สภาพใกล้เคียงกับป่าธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ ตลอดจนมีบทบาทเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปี ๒๕๓๖ แรกเริ่มโครงการฯ

ปัจจุบัน ปี ๒๕๕๗

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

โครงการสวนป่าสิริเจริญราชได้ช่วยให้ราษฎร์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ รวม ๑,๘๘๕ ไร่ และสัตว์ป่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นตามมา ราษฎรบ้างส่วนได้ทำงานในโครงการ และส่วนใหญ่ได้มีโอกาสที่จะเรียนรู้ เกี่ยวกับระบบนิเวศ รวมทั้งมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ ผ่านทาง-ผาเกิ่ง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๔ ทรงมีพระราชนิพัทธ์ให้จัดทำพื้นที่เพื่อทำการซ่อมแซมหลังคาและซ่อมแซมที่ดินที่ชำรุดเสื่อมสภาพ ให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ และส่งเสริมอาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ราษฎร์มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการลดภาระของบุคคลที่ป่าเพื่อทำการเกษตรของราษฎร์ได้อีกทางหนึ่ง

การดำเนินงาน

กองพลทหารราบที่ ๓ และจังหวัดเลย จัดทำพื้นที่เพื่อจัดตั้งโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ผ่านทาง-ผาเกิ่ง จังหวัดเลย ครั้งแรก มีเนื้อที่ประมาณ ๑๓๙ ไร่ ปัจจุบันมีเนื้อที่ทั้งหมด ๕๔๐ ไร่ ๑ งาน ๖๘ ตารางวา และพื้นที่ป่าอนุรักษ์รวมป่าไม้มอบให้จำนวน ๑,๕๐๐ ไร่ ดำเนินงานส่งเสริมพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในโครงการ จำนวน ๓๐๒ คน ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

๑. พัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรในโครงการ จำนวน ๓๐๒ คน ให้ดีขึ้น มีที่พักเป็นหลังเหล็ก มีการส่งเสริมอาชีพ และงานศิลปาชีพ เช่น กลุ่มทอผ้าไหมและปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กลุ่มจักسان กลุ่มตีเหล็ก กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มหัตถกรรมจากไม้ กลุ่มแปรรูปสมุนไพร กลุ่มยางพารา กลุ่มทำขนม และกลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กิจกรรมทั้ง ๙ กลุ่มอาชีพนี้ ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มนี้รายได้รวมประมาณ ๖๖๒,๒๘๙ บาทต่อปี

๒. รักษาสภาพป่าที่สมบูรณ์ให้ถูกทำลาย อนุรักษ์พื้นที่สภาพป่าที่ถูกทำลายให้กลับคืนสู่สภาพเดิม มีป่าธรรมชาติ ป่าเศรษฐกิจ ป่าใช้สอยเพิ่มขึ้น จำนวนผลผลิตมากขึ้น โดยใช้พื้นที่น้อยแต่เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งเป็นป่าธรรมชาติ และป่าปลูกเพิ่มเติม มีความสมบูรณ์เติบโตดี มีเส้นรอบวงเฉลี่ย ๓๐-๖๐ เซนติเมตร

โครงการศูนย์ศึกษาพรมไม้ป่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

ด้วยทรงมีแนวพระราชดำริมานานกว่า ๑๐ ปีที่ทรงอย่างเห็นพื้นที่สักแห่ง ใช้เป็นที่ร่วบรวมพรมไม้ป่าของไทยที่ขึ้นได้ในท้องที่ต่างๆ ไว้ในแหล่งเดียวกัน เพื่อให้ใช้เป็นแหล่งศึกษาพรมไม้ของเมืองไทยในอนาคต อีกทั้ง เป็นแหล่งขยายพันธุ์ เพื่อมิให้ไม้ไทยของเราต้องสูญพันธุ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงร่วมมือกันจัดสร้างสวนรวมพรมไม้ป่าขึ้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติบริเวณบ้านหัวยม่วง จังหวัดราชบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายเป็นของขวัญ ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๘๘ รอบ ในปี ๒๕๓๙ นอกจากนี้ยังเป็นการจัดสรรพื้นที่ให้ราชภาราชยแคนได้อาศัยทำกินเป็นกลุ่มก้อนในรูปหมู่บ้าน ป้องกันตนเองชายแคนไทย-พม่า (ปชด.) และจัดตั้งศูนย์ศึกษาชีพเพื่ออบรมอาชีพแก่ราชภาราชในท้องถิ่น

ในปี ๒๕๓๙ มีพระราชดำริให้ “สวนป่าสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ภาคกลาง” เป็นที่ศึกษาหาความรู้แก่ผู้เข้าชม ด้วย และได้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เปลี่ยน ชื่อเป็น “ศูนย์ศึกษาพรมไม้ป่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์”

การดำเนินงาน

๑. พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณแห่งส้มแมว รวมทั้งอภิบาลสัตว์ป่าที่ทรงปล่อยในบริเวณพื้นที่โครงการ สวนสัตว์ป่าที่เลี้ยงไว้ได้จากการบริจาคถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งสัตว์ป่าบางชนิดได้เกิดในพื้นที่ในเมืองจังตองมีการดูแลในสภาพแวดล้อมที่เป็นป่าธรรมชาติแล้วปล่อยคืนสู่ป่าในรุ่นลูกรุ่นหลานต่อไป

๒. พัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากในปี ๒๕๓๙ เกิดอุทกภัยใหญ่ขึ้น น้ำป่าไหลลงหากท่อมหันลำนำ้าภาษี ความแรงของน้ำป่าในครั้งนั้น ได้เปิดผิวน้ำดินที่ปกคลุมหิน

ออกไป เหลืออยู่ตามแนวแแผ่นหินปูกรากภูมิอยู่กลางลำน้ำ ด้วยความสวยงามของโขดหินในท่ามกลางสายน้ำ จึงทำให้บริเวณนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และมีชื่อเรียกว่า “แก่งส้มแมว” ซึ่งเรียกตามชื่อพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่มีชื่อว่า ต้นส้มแมว ชื่นอยู่หนาแน่นรอบๆ บริเวณแนวแก่งหิน และได้ปรับปรุงพื้นที่โดยจัดทำเส้นทางเดินเท้าให้นักท่องเที่ยวเดินด้วยความสะดวก พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม

๓. ป้องกันดูแลรักษาพื้นที่และสำรวจหาพันธุ์ไม้ป่าในโครงการฯ โดยได้ทำการสำรวจชนิดของกล่าวไม้ป่าที่พบแต่ละวันแตก บริเวณเทือกเขาตะนาวศรี และมีการขยายพันธุ์ด้วยการเพาะเมล็ดแล้วจึงได้ต้นกล่าวไม้ป่า ซึ่งเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่า และป้องกันไม่ให้สูญพันธุ์ต่อไป เช่น ไอยเรส พญาไก่ใบ เอื้องผึ้ง เขากะ เป็นต้น

๔. ดูแลและคงทอดระบบวนเกษตร เนื่องจากระบบวนเกษตร มีศักยภาพที่สำคัญในการช่วยแก้ปัญหา การใช้ที่ดินจำกัด ได้เกิดประโยชน์ที่ดินคุ้มค่า เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานด้านอาหารและไม้เพื่อใช้สอยภายในครอบครัว และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินในการช่วยลดปัญหาการบุกรุกทำลายทั้งป่าธรรมชาติและป่าปลูกเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ และบุกรุกพื้นที่สำหรับทำกิน

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

๑. ได้พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มขึ้น และเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้ป่าชนิดต่างๆ
๒. อนุรักษ์พันธุ์ไม้หาย และสมุนไพรไทย
๓. เป็นการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และพื้นที่สughapป่าให้สมบูรณ์ดังเดิม
๔. เป็นแหล่งศึกษาทำความรู้ด้านการป่าไม้ ของประชาชนทั่วไป และเป็นแหล่งศึกษาวิจัย ค้นคว้าความรู้ทางป่าไม้
๕. เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี
๖. เป็นการเพิ่มรายได้ให้ราษฎรในพื้นที่โครงการ

โครงการอนุรักษ์ช้าง

ในอดีตช้างป่าเคยมีอย่างชุมชนในประเทศไทย ในสมัยสมเด็จพระนราธิราษฎร์มหาราช บาทหลวงเดอ ชัวซีเย่ บันทึกไว้ว่า ในพระราชวังที่เชียงใหม่ที่เป็นซังศึก และซังพาหนะ อายุประมาณ ๒๐,๐๐๐ เชือก ซึ่งทั้งหมดน่าจะเป็นช้างที่จับมาจากการล่า และคาดว่าจะมีช้างป่ามากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ตัว ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ป่า ๒๐๘ แห่ง มีช้างป่าอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า ๖๙ แห่ง ประชากรรวมไม่เกิน ๓,๐๐๐ ตัว โดยพื้นที่ ๘ แห่งที่มีประชากรมากกว่า ๑๐๐ ตัว พื้นที่ที่เหลืออีก ๖๑ แห่ง มีประชากรช้างป่าไม่เกิน ๑๐๐ ตัว

ปัจจุบัน ผืนป่าของไทยได้ถูกทำลายลงไปมาก ก่อให้เกิดผลกระทบต่อช้างป่าทำให้ขาดแคลนที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหาร ทางธรรมชาติได้ถูกทำลายไป ทำให้ต้องออกมานัดหยอกลออกภายนอกและถูกทำร้ายจนล้มลงด้วยน้ำมือของมนุษย์เป็นจำนวนมาก ด้วยพรมาก่อนที่จะถูกฆ่า หรือถูกขังในสวนสัตว์ เพื่อให้ทุกชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข จึงได้พระราชทานพระราชดำริ ความว่า

“เมื่อข้าพเจ้าเดินทางไปต่างประเทศเมื่อครั้งที่แล้ว ข้าพเจ้าได้มีโอกาสพบกับผู้ทรงคุณวุฒิในด้านธรรมชาติ และการอนุรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นได้แสดงความห่วงใยเป็นอย่างยิ่งต่อการสูญเสียป่าไม้และสัตว์ป่าของไทย ข้าพเจ้าเพิ่งตระหนักรว่างหลายสิ่งหลายอย่างที่เราไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก กลับกลายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และล้ำค่า ในสายตาของคนอื่นๆ ที่สนใจสัตว์ป่า เช่น นกหว้าไก่ฟ้าพญาลอ กระทิงและกระซู่ ก็เป็นสัตว์ป่าของไทยที่ใกล้จะสูญพันธุ์ แม้แต่ช้างซึ่งเป็นสัตว์ที่หาไม่ยาก แต่ก็มีความสำคัญต่อวัฒนธรรม”

การดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ช้าง ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่า โดยเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ได้มีพระราชดำริที่จะให้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และรักษาสภาพแวดล้อมตลอดจนพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร และทรงรับ “โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออก มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เชื่อมต่อ ระบบนิเวศของภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ทึ่งในเรื่องพืชพรรณและสัตว์ป่ามากกว่า ป่าอื่นๆ ในภาคตะวันออก และเป็นพื้นที่ที่มีประชากรช้างป่า อาศัยอยู่เกิน ๑๐๐ เชือก ซึ่งได้รับผลกระทบเนื่องจากป่าไม้ ถูกทำลายและแหล่งอาหารธรรมชาติลดลง จึงได้ลงมานำอาหารในที่ดินทำกินของราษฎรและทำลายพืชผลทางการเกษตร สร้างความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรเป็นอย่างยิ่ง จากสภาพป่าถูกหด়กล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการสนับสนุนพระราชดำริในการอนุรักษ์ช้างป่าโดยการสร้างแหล่งอาหาร และการป้องกันต่างๆ

เช่น การปรับปูงแห่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า การขุดคูป้องกันช้างป่าออกนอกพื้นที่ การปรับปูงหุ่งหญ้า อาหารสัตว์ป่า และการปลูกพืชอาหารสัตว์ป่า เป็นต้น ทำให้ในพื้นที่โครงการดังกล่าวสามารถรองรับประชากรช้างป่าจาก ๑๖๖ ตัว เป็น ๓๓๒-๔๙๘ ตัว

โครงการคืนช้างสู่ธรรมชาติ เป็นโครงการพระราชดำริเมื่อครั้งที่เสด็จ พระราชนัดดาเนินแพรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนัก ภูพานราชานิเวศน์ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังทรงนำช้างสำคัญ คือ ช้างเผือกจากพระตำหนักสวนจิตรลดา รวม ๔ เชือก มาเลี้ยงไว้ที่โรงช้าง และให้ออกหาอาหารตามธรรมชาติ การนำช้างสำคัญมาไว้ที่พระตำหนักภูพานราชานิเวศน์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดโครงการ คืนช้างสู่ธรรมชาติ ซึ่งกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้จัดเตรียมพื้นที่ไว้รองรับการปล่อยช้างคืนสู่ธรรมชาติ เช่น บริเวณเขตวิภาณรักษากลุ่มสัตว์ป่าดอยผาเมือง จังหวัดลำปาง ได้ปล่อย ช้างคืนสู่ธรรมชาติ ไปจำนวน ๑๑ เชือก เขตวิภาณรักษากลุ่มป่าชบลังกา จังหวัดลพบุรี ได้คืนช้างสู่ธรรมชาติจำนวน ๘๑ เชือก ดังพระราชดำรัส ความว่า

“...การปล่อยช้างเป็นอิสระ...แล้วดูได้ผลดี รู้สึกเข้าสด็ชน ดูปรับตัวเข้ากับป่าได้เป็นอย่างดี”

ต่อมา ในปี ๒๕๔๗ ได้มีพระราชดำริให้ดำเนินการโครงการปลูกพืชอาหารช้างในพื้นที่ป้าธรรมชาติภายในเขตวิภาณรักษากลุ่มสัตว์ป่าภูหลวง และเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้ช้างออกໄไป หากินนอกเขตวิภาณรักษากลุ่มสัตว์ป่า ซึ่งช้างจะออกไปทำความเสียหายให้กับพืชสวนไว่นำของราชภูมิ และเป็นเหตุให้ช้างถูกทำร้ายถึงแก่死ตัวได้ โครงการฟื้นฟูอาหารช้างป้าภูหลวง จังหวัดเลย จึงได้ดำเนินการขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยได้เพิ่มแหล่งอาหารและแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของช้างป่า

การป้องกันไม่ให้ช้างป่าออกไไปหาภินอกเขต และทำความเสียหาย ทำลายผลิตผลทางการเกษตรของราษฎร การป้องกันไม่ให้ช้างป่าลูกทำร้าย และการสร้างจิตสำนึกให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ช้างป่ามิให้สูญพันธุ์ ในปี ๒๕๔๔ เขตราชษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง มีช้างป่าอาศัยอยู่ประมาณ ๘๐-๑๐๐ ตัว และเมื่อมีโครงการก่อสร้างเขื่อนช้างลูกทำร้าย เสียชีวิตเพราะทศนคติของชาวบ้านต่อช้างป่าดีขึ้น

เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ได้พระราชทานพระราชดำริ ณ อ่างเก็บน้ำ ลำปลายมาศ จังหวัดครรคาสีมา ให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการอนุรักษ์ป่าไม้และช้างป่า โดยพิจารณา เพิ่มอาหารช้างป่าเหมือนกับที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อป้องกันไม่ให้ช้างออกมากากิน และทำลายพื้นที่ทำกิน ของราษฎร “โครงการฟื้นฟูอาหารช้างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดครรคาสีมา” จึงได้ดำเนินด้วยดำเนินการในพื้นที่เขตราชษาพันธุ์สัตว์ป่า คงเหลือ อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ และอุทัยธานแห่งชาติ ทับลาน อำเภอเสิงสาง จังหวัดครรคาสีมา โดยได้ดำเนินการ จัดทำฝายชะลอกความชุมชน ทั้งแบบถาวร กึ่งถาวร และแบบสมผasan เพื่อกักเก็บน้ำไว้ให้ความชุ่มน้ำกับพื้นที่และเป็นแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า จัดทำโปงเทียมตามสภาพพื้นที่ เพื่อให้สัตว์ป่าหากิน จัดทำทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นอาหารช้าง และสัตว์ป่าอื่นๆ มีการเฝ้าระวังช้างป่าไม้ให้ออกไปทำลายพืชผล โดยจ้างแรงงานจากราษฎรที่มีพื้นที่ทำกินติดกับแนวเขตป่า และได้รับความเดือดร้อนจากช้างป่าออกมากินพืชผล รวมทั้งฝึกอบรมสร้างจิตสำนึกให้เยาวชน ตลอดจนราษฎร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สัตว์ป่าอย่างด้วย

ต่อมาได้พระราชทานพระราชนิรนามีไว้กับโครงการอนุรักษ์ช้างป่า ในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบูรณ์ ความว่า

“...ช้างเป็นสัตว์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรัก ทรงห่วงใย โดยเฉพาะช้างทั้งกุญแจรุ่น และแก่งกระจาน ทรงห่วงใยมาตลอด ทรงช่วยเหลือที่อยู่ที่กินให้ช้าง จะได้มีรับภารกิจ คนกับช้างจะได้มีปัญหากันน้อยที่สุด เช่น ที่กุญแจรุ่น ประจำบดีรีขันธ์ ช้างมีความสำคัญมากแต่ครั้งประวัติศาสตร์ เคยช่วยรักษาบ้านเมือง กู้บ้านกู้เมือง ดังนั้น ขอให้ช่วยกันดูแล มิให้ช้างถูกฆ่าอย่างทารุณเยี่ยงนี้ เพื่อจะได้มีผิดพระราชประسنศ์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตั้งพระทัยที่จะให้มีการอนุรักษ์ช้างให้เป็นสัตว์คู่แผ่นดิน สืบไป...”

พระราชดำริ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๔

“...ขอให้ร่วมมือกับ แม่ทัพภาคที่ ๑ และ ดร.ชวัชชัย สันติสุข ดำเนินการเรื่องการปลูกพืชอาหารช้าง การปลูกต้นไม้ให้เป็นป่า มีที่อยู่ที่กินของช้างที่แก่งกระจาน เช่นเดียวกับ ที่กุญแจรุ่น...”

พระราชดำริ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๖๔

จากแนวพระราชดำริและพระราชกรณียกิจดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า ทรงห่วงใยในทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสัตว์ป่า เป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการอนุรักษ์ “ช้าง” ด้วยทรงเห็น ความสำคัญทั้งในด้านการฟื้นฟูธรรมชาติ และการร่วมค์ไว้ซึ่ง เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของชาติที่ต้องมี “ช้างอยู่คุ้บ้านเมือง” สืบไป

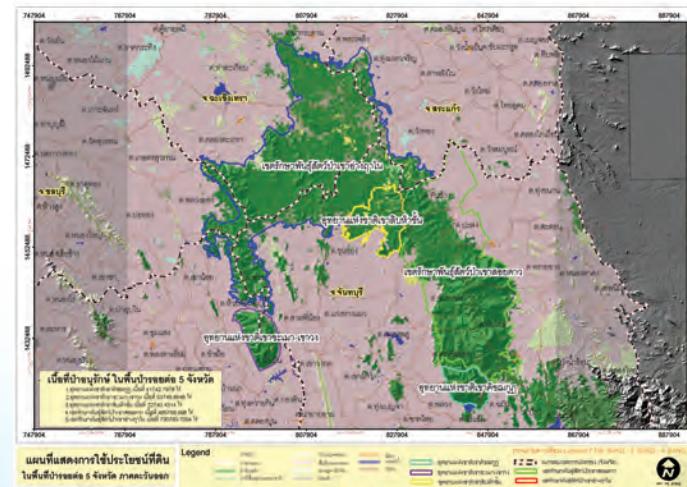

โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่าอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ป่าอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก หรือ “ป่าวนสารตาม” มีพื้นที่กว้างใหญ่ถึง ๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ เป็นป่าดิบเดี่ยวที่ยังคงสภาพความอุดสมบูรณ์ในบริเวณตอนกลางของภาคตะวันออก มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา สระแก้ว ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี

แต่ปัจจุบัน พื้นป่าที่เคยยิ่งใหญ่ในอดีต ได้ถูกบุกรุกทำลายอย่างหนัก จนมีพื้นที่ลดลงอย่างรวดเร็ว เหลือเพียง ๖๔๓,๗๕๐ ไร่ มูลเหตุสำคัญมาจากการปั่นห้ามยาจันของราชภูมิรายได้น้อย ฐานะยากจน รวมถึงมีปัญหาผู้มีอิทธิพลและนายทุนแฝงแย่งแสวงหาผลประโยชน์ทั้งรับซื้อไม้เกิ่ง ปล่อยเงินกู้ กว้านซื้อที่ปลูกป่า และกว้านซื้อที่ดินเพื่อเก็บราชา

เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ มีพระราชนิพัทธิ์ให้มีการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและรักษาสภาพแวดล้อมตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราชภูมิ โดยเฉพาะราชภูมิในชุมชนที่อยู่พำนักระยะยาวและชุมชนที่อาศัยอยู่ติดแนวเขตป่าอนุรักษ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และทรงรับโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่าอยต่อ ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก (จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา) ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การดำเนินงาน

นับตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจึงได้เกิดโครงการพัฒนาป่าเข้าสู่ราชบูรณะ ๑ และ ๓ และโครงการพัฒนาป่าแครัวระบม-สียัด ๑ และ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อนำรักษาและฟื้นฟูสภาพป่าไม้ที่เสื่อมโทรมให้กลับมีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ราษฎรบุริเวณพื้นที่โดยรอบ

ในปี ๒๕๖๔ “โครงการหมู่บ้านพิทักษ์ป่ารักษาสิ่งแวดล้อม” ได้เกิดขึ้น เพื่อร่วมรับการอพยพคนออกจากป่า โดยราชภูมิได้รับการจัดสร้างที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมครอบคลุมกว่า ๑๙ ไร่ เพื่อเป็นที่ทำกิน แม้ไม่ได้ให้กรรมสิทธิ์แต่ให้สิทธิ์ทุกท่านที่ดึงหายาทโดยชอบธรรม นอกจากนี้ยังได้มีการให้ความสำคัญด้านการศึกษาและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แก่ราษฎรและเยาวชนในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ราษฎร มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยไม่คิดหวังกลับไปทำลายทรัพยากรป่าไม้ และล่าสัตว์ป่าอีก

กิจกรรมการเพาะชำกล้าไม้

กิจกรรมการปลูกป่า

การปลูกกล้วยเป็นอาหารช้าๆ
และแนวกันไฟเบียก

การปรับปรุงแหล่งน้ำสำหรับสัตว์ป่า

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

จากการพัฒนาในกรอบอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า จังหวัดภูเขียวเป็นผลสำเร็จ ที่สามารถฟื้นฟูพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้กลับมามีสภาพสมบูรณ์เป็นพื้นที่รวม ๗๓,๗๐๐ ไร่ มีความหลากหลายทางชีวภาพเพิ่มขึ้น และราชภูมิอาศัยอยู่รอบพื้นป่ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจ้างงานและอาชีพเสริมเฉลี่ย ๒,๐๐๐-๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ที่สำคัญ คือ ราชภูมิเกิดจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าจนเกิดเป็นเครือข่ายอาสาสมัครอนุรักษ์ป่าอยู่ต่อๆ กัน รวม ๔ กลุ่มเครือข่าย มีจำนวนสมาชิกรวม ๑๑๘ คน

๒๐ ก.พ. ๒๕๖๔ เสด็จฯ ไปโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ จ.เชียงใหม่

โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตามพระราชดำริ

เมื่อปี ๒๕๖๔ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำริเนื่องในโอกาสเยี่ยมราษฎรบ้านสักงาน จังหวัดกำแพงเพชร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ราษฎรเข้าฝ่าฯ ทรงได้รับการถวายวีกากจากราษฎรชาวไทยภูเขาว่า “ได้รับความเดือดร้อนเรื่องที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย และมีราษฎรยากจนเป็นจำนวนมากขาดแคลนที่ดิน ทำกิน มีอาชีพรับจ้างทำไร่อ้อย มันสำปะหลัง และบางส่วนไม่มีงานทำ แต่มีความสามารถพิเศษในการทำเครื่องเงิน ปักผ้าและจักสาน น่าจะได้มีการรวมกลุ่มราษฎรชาวไทยภูเขา ต่างๆ เหล่านี้ โดยจัดตั้งเป็นหมู่บ้านตามกลุ่มอาชีพ ที่ราชภัณฑ์ โดยให้หัวหน้าครอบครัวทำหน้าที่ปลูกต้นไม้รักษาป่าในนามว่าง หลังจากการปลูกป่าให้ทำเครื่องเงิน แกะสลักจักสาน ส่วนแม่บ้านให้ปักผ้าส่งมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพต่อไป

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ ความสรุปได้ว่า “...จัดหาพื้นที่ทำกินให้แก่ชาวบ้านเข้าแม่พิช และบ้านแปลงสี่ โดยจัดที่ทำกินให้ครอบครัวละ ๔ ไร่ และให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขา...” จึงก่อให้เกิดโครงการ “บ้านเล็กในป่าใหญ่” ณ พื้นที่บ้านอุดมทวัพย์ ตำบลหินดาด กิ่งอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

๒๙ ม.ค. ๒๕๔๐ เสาร์ฯ ไปอ่ำເກົວປາກຕີລາທອງ ຈ.ກຳແພັນເພດ

การดำเนินงาน

สร้างบ้านเล็กในป่าใหญ่ บ้านเล็ก คือ สร้างเล็กๆ เพื่อไม่ให้ป่าเสียหายโครงการนี้จัดตั้งขึ้นที่แรก ในปี ๒๕๓๗ ณ บ้านอุดมทรัพย์ อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร มีหลักการคือ เพื่อทดลองให้คนอยู่คู่กับป่าได้อย่าง มีความสุขและยั่งยืน คนไม่ทำลายป่า ป่าให้อาหารและความร่มรื่นกับคน ขณะที่ทรัพยากรยังสมบูรณ์เพื่อให้ราษฎรที่ทำไร่ เลื่อนลอยเนื่องจากขาดแคลนที่ดินทำกินได้มีที่ดินทำกินเป็นหลักแหล่ง ส่งเสริมให้ราษฎรได้ประกอบอาชีพที่ถนัด พร้อมกับช่วยฟื้นฟูสภาพป่า ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารโดยการจัดทำพื้นที่ให้กับราษฎรที่ยากจนและขาดแคลนที่ดินทำกินโดยการจัดสรรพื้นที่ให้กับราษฎรในเนื้อที่จำนวนเท่าๆ กัน ปัจจุบันมีโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ รวม ๕ โครงการ ในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ และพะเยา

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

ราชภูมิชาวไทยภูเข้า ๔ แห่ง ได้แก่ ลีซอ มูเซอ อาข่า และกะเหรียง มีพื้นที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง มีรายได้ที่มั่นคงและต่อเนื่องตลอดปี จากการผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ ตนเอง จากรายได้เสริม เช่น จักسان งานผ้าห่มมือ งานปักผ้า และการจ้างงานของทางโครงการ โดยราชภูมิรายได้เฉลี่ยมากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท/ครอบครัว/ปี เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณ ๕ เท่า พื้นที่ป่าโครงการฯ 大 กว่า ๑๒,๐๐๐ ไร่ ได้วับรากดูแลโดยปลูกพื้นฟู และการปลูกเสริมในพื้นที่

โครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าทุ่งทะเล อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ป่าทุ่งทะเล เป็นส่วนหนึ่งป่าสงวนแห่งชาติป่าเบ加กกลาง ประกาศเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมด ๒๒,๑๙๑ ไร่ เดิมเป็นทุ่งหญ้ากว้างลับกับแนวป่า ราชภูมิได้ใช้เป็นสถานที่เลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย ด้วยสภาพพื้นที่ป่าทุ่งทะเลที่มีลักษณะเป็นที่ราบติดทะเล และมีหาดรายที่ทอดยาวสวยงาม จึงมีราชภูมิทุนเข้ามาบุกรุกทำลายป่าทุ่งทะเลจนมีสภาพเสื่อมโทรม เพื่อเข้าทำประโภชน์ ครอบครองที่ดินแต่ยังมีราชภูมิลุ่มน้ำที่มีความผูกพันและรักธรรมชาติ ห่วงเห็นทรัพยากรในท้องถิ่น จึงร่วมกันต่อต้านการบุกรุกครอบครองที่ดินของนายทุนจังหวัดกระปี จึงพิจารณาทูลเกล้าถวายที่ดินป่าทุ่งทะเลเด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อใช้เป็นสาธารณประโภชน์ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และใช้เป็นศูนย์ศึกษาชีวิตริมชายฝั่งดังกล่าว

เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๗ จังหวัดกระปี ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่ายกองธุลีพระบาท ในงานบำเพ็ญทุ่งทะเลขึ้นน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นสถานที่ฝึกศึกษาชีวิตริมชายฝั่ง ให้ไว้เพื่อราชภูมิใช้ร่วมกัน

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๓๗ ทรงรับไว้เป็นโครงการพระราชดำริ เพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่า และสัตว์น้ำ ตลอดจนรักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศวิทยาของป่าทุ่งทะเล

และในวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ โครงการฟื้นฟู และ อนุรักษ์ป่าทุ่งทะเล อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกระบี ได้จัดตั้งโครงการศิลปอาชีพทุ่งทะเล เพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริม อาชีพด้านการทอผ้า (กีกรบท) ของราษฎรใน พื้นที่โครงการฯ ป่าทุ่งทะเล อันเป็นภาระดับรายได้ของราษฎร ให้พ่ออยู่พอกิน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเน้นให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการพัฒนา

เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๓ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินตรวจเยี่ยมการ ดำเนินงานโครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าทุ่งทะเล อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และทรงมีพระราชดำริเพิ่มเติมให้มีการดำเนินการ ดังนี้

๑. ขอให้อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนที่มีอยู่ให้คง ความอุดมสมบูรณ์

๒. ให้มีการศึกษาวิจัย ศึกษาทดลอง และขยายพันธุ์ สัตว์น้ำ ที่คาดว่าจะเป็นสัตว์น้ำที่แหลมเศรษฐกิจ ที่ดีในอนาคต เช่น ปลาเก้า เป็นต้น

๓. ขอให้จ้างราษฎรที่อาศัยทำกินอยู่เดิมในพื้นที่เป็นคนงาน หรือลูกจ้างในหน่วยงานที่ปฏิบัติในโครงการฯ ด้วย

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินงานตามพระราชดำริของสมเด็จ ทำให้พื้นที่ป่าทุ่งทะลைที่เคย ถูกบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า จนเสื่อมโกร姆 ได้รับการฟื้นฟูและป้องกันรักษาจนมีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่ป่าทุ่งทะลைที่เสื่อมโกร姆และได้น้อมเกล้าฯ ถวาย มีเนื้อที่ประมาณ ๔,๒๐๐ ไร่ ได้รับการฟื้นฟูและดูแล ป้องกันจนกลับมาสมบูรณ์ และปัจจุบันได้สำรวจวัดพื้นที่ป่า และความแน่วหลักเขตเนื้อที่ป่าแล้วประมาณ ๔,๗๐๐ ไร่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเกากกลาง และได้ดูแลควบคุมเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่า รวมเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๒๔,๕๐๐ ไร่ โดยประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทุ่งทะลை จากการสำรวจเมื่อครั้งควบคุมพื้นที่ เตรียมประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทุ่งทะลை พบร่วม

- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๒๑ ชนิด
- สัตว์เลี้ยงคลานไม่น้อยกว่า ๑๖ ชนิด
- สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ไม่น้อยกว่า ๗ ชนิด
- พ奔กไม่น้อยกว่า ๙๐ ชนิด

จากแนวพระราชดำริ ใน การอนุรักษ์และขยายพันธุ์ สัตว์น้ำ โดยเฉพาะปูทะลை หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาและอนุรักษ์พันธุ์ปูป่าทุ่งทะลை และได้ดำเนินการเพาะพันธุ์ปูทะลை แล้วปล่อยสู่ทะเลตามธรรมชาติ

การส่งเสริมอาชีพในโครงการศิลปาชีพ ทุ่งทะลைให้แก่ราษฎร (การทอผ้ากีกระบท) อันเป็นภาระดับบรรยายได้ให้แก่ราษฎรเพิ่มมากขึ้น สามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างเพียงพอโดยใช้เวลาว่างจากการกิจหลักให้เกิดประโยชน์ ซึ่งการส่งผ้าครั้งหนึ่ง (ประมาณ ๖ เดือน/ครั้ง) สร้างรายได้แก่ผู้ทอผ้าได้ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ บาท (ตามความสามารถ) ตลอดทั้งการส่งเสริมอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่น (การจักสาน เตயปานหัน, การเลี้ยงผึ้งโพรง, การเลี้ยงสัตว์ป่า เป็นต้น) ทำให้ราษฎรvmีอาชีพเสริมเพิ่มขึ้นตามที่ตนเองชอบและถนัด สร้างรายได้ทำให้มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน ประมาณ ๘๕,๐๐๐ - ๑๐๕,๐๐๐ บาท/ปี

สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ

พื้นที่อันธุรกันดารตามขุนเขาในพื้นที่ภาคเหนือ ที่ซึ่งการคุณภาพดีต่อระหว่างหมู่บ้านเป็นไปด้วยความยากลำบาก ราชภูมิประสมปัญหาในเรื่องการผลิตทั้งในส่วนของการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพและการผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวที่ไม่สามารถหล่อเลี้ยงให้ darmชีพอยู่ได้ จึงทำให้ต้องทำการบุกรุกพื้นที่ป่าแห่งใหม่ เพื่อทำเป็นไร่เลื่อนลอยลับกันไปมา ตามแต่ความสมบูรณ์ของดินจะมีอยู่ จากการบุกรุกทำลายป่าไม้ในพื้นที่สูงซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญของพื้นที่ภาคเหนือ ยังผลให้เกิดความแห้งแล้ง สภาพแวดล้อมถูกทำลาย ราชภูมิประสมปัญหาอยู่แล้วก็ยังได้รับปัญหาพอกพูนมากขึ้น

การดำเนินงาน

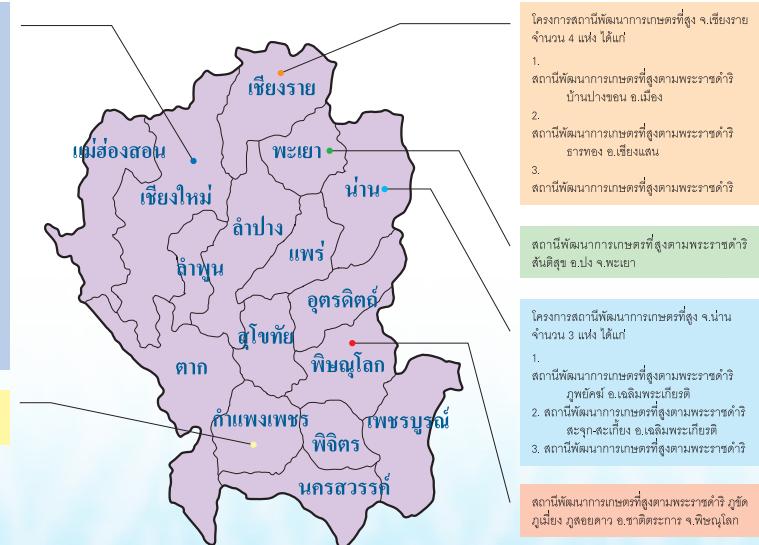
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง ในพื้นที่ภาคเหนือ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รวม ๑๙ สถานีโดยหลักการของสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง คือ ให้ราชภูมิเข้ามามี ส่วนในกิจกรรมต่างๆ ของสถานีเพื่อชี้ขับความรู้ และเกิดทักษะ เน้นการปลูกพืชมากกว่างานด้านปศุสัตว์ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

- โครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง จ.เชียงใหม่ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่
- สถานีสุวิศวะและวิทยาศาสตร์เชิงทดลอง จ.เชียงใหม่
 - สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านแม่เมาะ จ.เชียงใหม่
 - สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ท่าขี้เหล็ก จ.เชียงใหม่
 - สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านป่าหิน จ.เชียงใหม่

สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านป่าคำ จ.เชียงใหม่

๒๔ ก.พ. ๒๕๖๒ เสด็จฯ ไปроверการเกษตรที่สูง
บ้านมะเขือล้ม จ.แม่ฮ่องสอน

ก่อนดำเนินการ

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

ราชภัฏชาวไทยภูเข้า ๖ แห่ง ได้แก่ ลีซอ มัง มูเซอ อาข่า ลี้วะ และกะเหรียง เกิดความรู้ ความเข้าใจในการทำการเกษตร ที่เหมาะสมในพื้นที่ของตน มีผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเพียงพอต่อการ บริโภค มีรายได้ที่มั่นคงและต่อเนื่องตลอดปีจากผลผลิตทางการ เกษตรในพื้นที่ตนเอง จากรายได้เสริมนอกภาคเกษตร เช่น งานหัตถกรรมเครื่องเงิน งานผ้าทอนื้อและรับจ้างทำงานกับทาง สถานีฯ รวมถึงรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยว โดยราชภัฏในสถานีฯ มีรายได้ต่อสุดประมาณ ๑,๕๐๐ บาท/คน/เดือน ทั้งครอบครัว มีรายได้เพิ่มขึ้นจากแต่ก่อนประมาณ ๓-๔ เท่า โดยมีรายได้ มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท/คน/ปีได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น รู้หนังสือ ภาษาไทยเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งในการช่วยกัน แก้ไขปัญหาเสพติดซึ่งเคยเป็นปัญหาที่สำคัญให้บรรเทาลง จากพื้นที่รับผิดชอบของ ๑๙ สถานีฯ จำนวนกว่า ๒๔๐,๐๐๐ ไร่ มีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ดำเนินการอย่างต่อ เนื่อง เช่น การปลูกป่า การสร้างฝายตันน้ำ ก่อให้เกิดแหล่งตrophic ใหม่ที่ป่าดีกันลับมากกว่า ๖๗,๐๐๐ ไร่ และผลทางอ้อม คือ มีปริมาณน้ำและคุณภาพน้ำในลำห้วยเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค และทำการเกษตร อีกทั้งยังพบสัตว์ป่า เช่น ไก่ฟ้า ไก่ป่า ในพื้นที่ซึ่งเคยพบได้น้อยเพิ่มมากขึ้นด้วย

หลังดำเนินการ

สถานีดอยบ่อ เชียงราย

สถานีหารทอง เชียงราย

สถานีแมกแมม เชียงใหม่

และจากความสำเร็จของการดำเนินงานของสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงมีพระราชดำรัสถึงผลสำเร็จของการดำเนินงาน เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ ศalaดุสิตดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต ความว่า “เมื่อข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปเยี่ยมราชภูมิที่ภาคเหนือแทนพระองค์ ข้าพเจ้าก็ได้ยึดถือแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจัดตั้งโครงการช่วยเหลือชาวไทยภูเขามาเป็นต้นแบบ โดยได้รับความร่วมมือจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุญาตให้ใช้พื้นที่ถูกผ่านทางจนไปส่งเตียนหมดแล้ว จัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง เพื่อช่วยเหลือชาวไทยภูเขาระบุการทำไร่เลื่อนลอย และเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่เคยใช้ปลูกพืชเสพติดมาเป็นแปลงเกษตร ปลูกพืชเมืองหนาว และจัดตั้งฟาร์มตัวอย่างขึ้นในพื้นที่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และอ่องสอน เป็นต้น บางพื้นที่ก็จัดตั้งเป็นโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ เพื่อช่วยอนุรักษ์ป่าไม้ มีหลายพื้นที่ที่ราชภูมิระหนักถึงภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นจากการที่ป่าส่วนมากถูกทำลายจนเป็นสาเหตุให้เกิดน้ำป่าไหลลงลาก และดินถล่มลงมาทับบ้านเรือนในยามที่เกิดพายุ และฝนตกหนัก ราชภูมิจึงได้ช่วยกันปลูกป่าและคืนผืนป่าให้แก่ทางราชการ ดังเช่นตัวอย่างที่ ดอยอมพาย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่”

ก่อนดำเนินการ

หลังดำเนินการ

สถานีสังจุสละเกี้ยง น่าน

สถานีห้วยหยวกป่าโข เซียงราย

โครงการฟื้นฟูทรัพยากรช่ายผึ้งทะเล อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อปี ๒๕๔๔ ราษฎรบ้านละเวง จังหวัดปัตตานี ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานความช่วยเหลือ จาksamเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เรื่องการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำ เนื่องจากมีปริมาณลดลงเป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๔ ได้พระราชทานพระราชดำริกับ นายพลากร สุวรรณรัตน์ องค์มนตรี ณ พระตำหนักทักษิณ ราชบุรี สรุปได้ว่า “ให้จัดหาพื้นที่ในการจัดตั้งสถานีเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำชายฝั่งและการอนุบาลสัตว์น้ำ เพื่อปล่อยลงสู่ทะเลบริเวณ จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส โดยเฉพาะในเขตบริเวณที่ทำการประมงชายฝั่ง ของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้านที่มีปัญหา พร้อมทั้ง จัดทำประรังเทียมให้เกิดเป็นแหล่งชุมนุมและที่อยู่อาศัยของปลา รวมทั้งการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ชายฝั่ง”

ต่อมา วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ได้พระราชทานพระราชกระแสเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูทรัพยากรช่ายผึ้งทะเล อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สรุปว่า “การดำเนินงานโครงการฟื้นฟูทรัพยากรช่ายผึ้งทะเลมีประโยชน์มาก มีปลามาอาศัยอยู่มาก ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้น ขอให้กรมประมงพิจารณาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในการนี้ ทรงรับโครงการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลด้วยรถยนต์เก่าของกรุงเทพมหานคร ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

และในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับโครงการฟื้นฟูทรัพยากร ชาญผึ้งทะเล สรุปความได้ว่า “โครงการฟื้นฟูทรัพยากรช่ายผึ้งทะเล ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๔ นั้น ปัจจุบันมีปลาเข้ามาอาศัยอยู่ เป็นจำนวนมาก เป็นที่พอใจของประชาชน ปืนช้าวประมงพื้นบ้าน จึงได้เรียนจดหมายขอให้ช่วยเหลือจัดทำประรังเทียมเพิ่มเติมอีก ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ช่วยกันประสานงานในการจัดสร้างประรังเทียม”

การดำเนินงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๔-๒๕๕๔ โดยการจัดวางตู้รักษาพื่อในทะเล จำนวน ๙๘๓ ตู้ รายนต์จากกรุงเทพมหานคร (ประกอบด้วย รายยักษ์ รายรุ่ง รายน้ำ และรายเกลี้ย) จำนวน ๕๘๗ คัน รถถัง ๒๕ คน นอกจากนี้ ได้ดำเนินการกิจกรรมอื่นๆ ที่สอดคล้องกับการฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล เช่น การปลูกป่าชายเลน การผลิตพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อปล่อยลงสู่ทะเล เป็นต้น

ทั้งนี้ มีเป้าหมายจะจัดวางในทะเลจังหวัดปัตตานี ๙ กลุ่ม และจังหวัดนราธิวาส ๖ กลุ่ม รวมเป็น ๑๕ กลุ่ม ซึ่งกรมปะรังได้กำหนดพิกัดที่จะวางโดยสอบถามความต้องการ กับราชภูมิ และประสานกับ กรมเจ้าท่า และกองทัพเรือ ถึงความเหมาะสมของตำแหน่งที่จะวางปะรังเที่ยมโดยไม่กระทบกับแหล่งปะรังหรือบริเวณสายเคเบิลใต้น้ำ หรือร่องน้ำต่างๆ โดยเป็นพื้นที่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับที่เคยดำเนินการไปแล้ว

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับ

สภาพแวดล้อม

จากการศึกษาพบว่า คุณภาพน้ำทั่วไปในบริเวณแหล่งปะรังเที่ยม ได้แก่ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำ ความเป็นกรด-ด่าง ความเค็ม ปริมาณสารอาหารที่ละลายน้ำ ตะกอนแขวนลอยในน้ำ ความใส อุณหภูมิ และปริมาณเหล็กที่ละลายน้ำในบริเวณแหล่งปะรังเที่ยมตู้รักษาพื่อ อยู่ในเกณฑ์ปกติ เมื่อเทียบกับค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, ๒๕๓๔)

ทรัพยากรปะรัง

จากการสำรวจบนบริเวณแหล่งปะรังเที่ยม ทั้งหมด ๑๙๐ ชนิด จาก ๕๕ วงศ์ และ ๑๐๙ สกุล วงศ์ปลาที่มีสมाचิกมากที่สุดได้แก่ วงศ์ปลาสีกุน (Carangidae) มีจำนวนスマชิก ๑๙ ชนิด รองลงมาได้แก่ วงศ์ปลาบู่ (Gobiidae) ๑๙ ชนิด วงศ์ปลากระพง (Lutjanidae) วงศ์ปลากระรัง (Serranidae) และวงศ์ปลาสลิดหิน (Pomacentridae) มีจำนวนスマชิกวงศ์ละ ๑๒ ชนิด

การประเมิน

ผลการจับสตั๊น้ำจากเครื่องมือปะรังเบ็ดตกปลาและอวนลอยปลาทู ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทำการประเมินบริเวณแหล่งประการังเทียมตู้รากไม้มากที่สุด โดยอัตราการจับสตั๊น้ำเฉลี่ยของเครื่องมือเบ็ดตกปลาก่อนการจัดสร้างประการังเทียม เท่ากับ ๗.๙๓ กิโลกรัม/เที่ยว เพิ่มขึ้นเป็น ๑๔.๕๓ กิโลกรัม/เที่ยว หลังการจัดสร้าง และอัตราการจับสตั๊น้ำของอวนลอยปลาทูเฉลี่ยก่อนการสร้างประการังเทียม เท่ากับ ๑๗.๐๕ กิโลกรัม/เที่ยว เพิ่มขึ้นเป็น ๒๓.๐๔ กิโลกรัม/เที่ยว หลังการจัดสร้าง

สังคมและ เศรษฐกิจ

ชาวปะรังทะเล็บน้ำบ้านที่จับสตั๊น้ำด้วยการใช้เครื่องมือเบ็ดเป็นหลักมีรายได้รวมยังไม่หักค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุด ๒๒,๕๐๐ บาท/เดือน มักจะทำการประเมินเฉพาะในช่วงที่ไม่ใช่ฤดูมรสุม มีระยะเวลาประมาณ ๗ เดือนในรอบปี สำหรับในช่วงมรสุม จะมีรายได้น้อย เพราะออกทำการประเมินไม่ได้เนื่องจากคลื่นลมแรง โดยเฉลี่ยแล้วในภาพรวม ชาวปะรังทุกเครื่องมือที่ทำมาหากินในบริเวณที่จัดสร้างประการังเทียม มีรายได้ที่ยังไม่หักค่าใช้จ่ายก่อนมีการจัดสร้างมีรายได้เฉลี่ย ๑๐,๖๘๐ บาท/เดือน/คน และในปีที่ ๑ และ ๒ ภายหลังการจัดสร้าง ชาวปะรังมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒,๒๗๒ และ ๑๕,๔๕๐ บาท/เดือน/คน ตามลำดับ

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

จากพระราชปณิธานอันแน่วแน่ของพระบาทเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ดังที่ได้มีพระราชนิพนธ์ไว้ว่า “พระเจ้าอยู่หัวเป็นน้ำ ฉันจะเป็นป่า ป่าที่ถวายความจงรักภักดีต่องา... พระเจ้าอยู่หัวสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉันจะสร้างป่า...” และแนวพระราชดำริที่ต้องการรักษาสภาพป่าให้สมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น เพื่อให้คนอยู่กับป่าด้วยกันอย่างกลมกลืนและยั่งยืน ประกอบกับปัญหาต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างรุนแรงกับความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะระบบนิเวศน์ของป่าต้นน้ำในเขตภาคเหนือตอนบนจึงก่อเกิด ๑ โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อพลิกฟื้นคืนระบบนิเวศน์ให้มีความชุมชนอุดมสมบูรณ์ ราษฎรเมืองที่อยู่ที่อาศัย มีที่ทำกิน พอดีอย่างปากเลี้ยงท้องและเลี้ยงครอบครัวได้อย่างพอเพียง

๑. โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตรากฐานป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตรากฐานป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และทรงพระราชนานิรุณณานิรันดร์ ให้การสนับสนุนและกำกับดูแล ให้เป็นโครงการที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ป่าสักในเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย และในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปาย รวมถึงป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง ไม่ให้ถูกบุกรุกทำลาย โดยกำหนดเนื้อที่ ๖๐,๐๐๐ ไร่ ให้เป็นเขตอนุรักษ์ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ป่าสักในเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน เสริมสร้างจิตสำนึกให้ราษฎรเมืองที่อยู่ร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งศึกษาวิจัยด้านพันธุกรรมไม้สักและอนุรักษ์พื้นป่าสักธรรมชาติ ที่อาจเป็นป่าสักพื้นที่ใหญ่ที่สุดในโลกบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายให้คงอยู่คู่ประเทศไทยสืบไป

๒. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่อนุรักษ์ตามแนวพระราชดำริ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

จากวิถีชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมของอำเภอเวียงป่าเป้า ที่ประกอบอาชีพการทำสวนเมืองเป็นหลัก ดำรงชีวิตพออยู่ พอกิน เก็บหาอาหารได้จากป่ารอบหมู่บ้านและอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากความนิยมการบริโภคเมืองลดลง ทำให้รายได้ลดลงกอปรกับรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ราชภัฏจึงต้องหาอาชีพเสริมโดยการปลูกเสาวรส ซึ่งผลผลิตในช่วงแรกเป็นที่น่าพอใจ แต่ในระยะหลังมีโรคและแมลงเข้าทำลายจึงจำเป็นต้องใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และต้องเปลี่ยนพื้นที่ปลูกเพื่อหนีแมลงและโรคที่มาบกวน ซึ่งการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพพืช การเปิดพื้นที่และเปลี่ยนระบบการปลูกพืชตลอดจนการตัดไม้จากป่า ธรรมชาติมาทำเสาค้ำยันเพื่อปลูกเสาวรสทำให้ทรัพยากรป่าไม้เริ่มงอกทำลาย และส่งผลกระทบไปถึงความสามัคคีปrongดองกันในชุมชน เกิดปัญหาตามมาเป็นลูกโซ่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงรับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่อนุรักษ์ตามแนวพระราชดำริ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ให้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร

๓. โครงการอนุรักษ์สภาพป่าแม่ตีนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดตาก

ปีนป่าแม่ตีนเป็นพื้นที่ป่าดิบใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ รวมแล้วประมาณกว่า ๓,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ มีความสมบูรณ์ของพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพอยู่เป็นจำนวนมาก และเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่ไหลลงสู่แม่น้ำ��พ ซึ่งเป็นเขื่อนที่สำคัญของประเทศไทย ปีนป่าแม่ตีนเป็นป่าที่ต่อเนื่องมาจากเขตอาเภออมก๋อย ซึ่งได้รับพระราชทานให้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้วคือ โครงการอนุรักษ์สภาพป่าในพื้นที่อาเภออมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับโครงการอนุรักษ์สภาพป่าแม่ตีน อาเภอแม่รำแพด จังหวัดตาก ไว้เป็นโครงการพระราชดำริ เพื่อให้ปีนป่าทั้งสองได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องเป็นรูปธรรม พื้นฟูและป้องกันภัยภัยทำลายไป โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และในขณะเดียวกันก็จะต้องรักษาพื้นที่ป่าที่ยังคงความสมบูรณ์อยู่ให้คงอยู่ตลอดไป

การดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้ง ๓ โครงการล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารสำคัญให้คงความหลากหลายทางชีวภาพและความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรให้ดีขึ้น โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินการทั้งในด้านการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ โดยการปลูกป่าและก่อสร้างฝาย

ต้นน้ำลำธารในรูปแบบต่างๆ ด้านการพิทักษ์รักษาปีนป่าเพื่อป้องกันภัยจากกระลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันไฟป่า การค้นคว้าวิจัยเพื่อขยายพันธุ์ไม้สัก และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการส่งเสริมความรู้และอาชีพภาคการเกษตร ฯลฯ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวมุ่งเน้นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างกลมกลืนและยั่งยืน

ผลสำเร็จ และประโยชน์ที่ได้รับ

ถึงแม่โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง ๓ โครงการ จะเพิ่งเริ่มดำเนินการได้ในระยะเวลาไม่นานนัก แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา สามารถลดปัญหาการบุกรุกทำลายป่าในพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม ราชภูมิใน ๒๗ หมู่บ้าน จำนวนกว่า ๑,๒๒๔ ครอบครัว และได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านการลงเสริมอาชีพภาคการเกษตรและการปลูกพืชไม้ผลเมืองหนาว เช่น กาแฟ อะโวคาโด มะคาดีเมีย ฯลฯ ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยครอบครัวละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี เนื่องจากมีรายได้ตลอดทั้งปี อีกทั้งยังมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเนื่องจากได้รับประโยชน์จากการสร้างการบริการชั้นพื้นฐานของรัฐ ได้แก่ แหล่งน้ำอุปโภคบริโภค พลังงานไฟฟ้า และเส้นทางคมนาคมเข้า-ออกหมู่บ้าน เป็นต้น และหากโครงการสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายจะสามารถพื้นฟูระบบวนวัตถุ ทำให้มีพื้นที่ป่าพื้นกลับคืนมากกว่า ๑,๕๐๐ ไร่

สถานศิลป์แผ่นดินไทย สอนissanสายใย “ศิลปาชีพ”

Wรบาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราชภาร ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย และทรงพบว่า ราชภารในชนบทส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเกษตรกร ต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติต่างๆ มากมาย ทั้งน้ำท่วม น้ำแล้ง นาล่ม ปลูกพืชไม่ได้ปัญหาศัตรูพืช ผลผลิตราคากดต่ำ ราชภารเหล่านั้นจึงมีฐานะยากจน ดังในเดือน พฤษภาคม ๒๕๑๓ ได้เกิดอุทกภัยที่จังหวัดนครพนม น้ำหลัก ล้นสองฝั่งของแม่น้ำริสคราม เข้าท่วมไว่น่าและบ้านเรือนของราชภาร จนต้องประสบความเดือดร้อนอย่างแสบนสาหัส ความได้ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท จึงได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียน และพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนแก่ราชภาร สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทอดพระเนตรเห็นหญิงชาวบ้านแทบทุกคนนุ่งชิ้นใหมมัดหมี่มารับเสด็จ ซึ่งมีความสวยงามแตกต่างกัน ทรงชักถามราชภารจนได้ความว่า ราชภารทอผ้าใหมมัดหมี่ไว้ใช้กันเองในครัวเรือน ไม่ได้ทอขาย เพราะแม่จะขายก็ได้ราคาถูก ไม่คุ้มกับเวลา และแรงงานในการทอ

ปี ๒๕๑๓ เสด็จฯ ไปบ้านกุดนาขาม จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๗ เสด็จฯ ไปศูนย์ศิลปปาชีพบ้านเสริมงาม จ.ลำปาง

ในวันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชป्रារถาวร “การพระราชทานสิ่งของแก่ราชภรา เป็นเพียงการแก่ไข ปัญหาเฉพาะหน้า หากจะแก่ไขปัญหา ระยะยาวก็ต้องคิดหาทางให้ราชภราสามารถเลี้ยงตนเองได้ และมีรายได้สมำ่เสมอ” สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงตระหนักทันทีว่า การทอผ้าใหม่มัดหมี จะเป็นอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้านเนื่องจากเป็นสิ่งที่ เขามีความสามารถอยู่ในตัวดีบุกดามแต่ครั้งบุญย่าตาลาย และวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายก็เป็นของหาได้ในท้องถิ่น แทบไม่ต้องลงทุนเพิ่มเติมแต่อย่างใด เพียงสนับสนุนและส่งเสริมให้ชาวบ้าน ทอนมากขึ้นจนพอขาย ก็จะช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้เลี้ยงตนเองในยามที่ไร่นาประสบภัยธรรมชาติ หรือในยามว่างจากการทำไร่นา หรือแม้ผู้ไม่ไถ่ปลูกสามารถประกอบอาชีพนี้อยู่กับบ้านได้ จึงทรงชักชวนให้เริ่มทอผ้าใหม่มัดหมี และมีพระราชบาระแสวงฯ จะทรงใช้ผ้าที่พากษาทอด้วยพระองค์เอง พร้อมทั้งทรงรับซื้อผ้าใหม่มัดหมี ทุกชิ้น ในราคานี้ สูงกว่าท้องตลาดเพื่อจูงใจให้มีกำลังใจที่จะทอผ้าใหม่ต่อไป

“...ทุกครั้งที่เมืองไทยเกิดน้ำท่วม หรือเกิดภัยพิบัติ อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำข้องพระราชทานไปช่วยเหลือราชภรา มักจะเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค แล้วก็รับสั่งกับข้าพเจ้าว่า การช่วยเหลือแบบนี้เป็นการช่วยเหลือเฉพาะหน้า ซึ่งไม่สำคัญช่วยเขาไม่ได้จริง ไม่เพียงพอ ทรงคิดว่าทำอย่างไรจึงจะช่วยเหลือราชภราอย่างยั่งยืน คือทำให้เขามีหวังที่จะอยู่ดีกินดีขึ้น ลูกหลานได้เข้าโรงเรียน ได้เรียนหนังสือ ซึ่งในเรื่องนี้รัฐบาลได้พยายามส่งเสริมอยู่แล้ว เขาเพิ่มจำนวนโรงเรียนขึ้นอย่างสม่ำเสมอ แต่ชาวนาชาวไร่บอกว่าเขาส่งให้ลูกไปเรียนหนังสือ ไปเข้าโรงเรียนไม่ได้ เพราะต้องอาศัยลูกเป็นกำลังช่วยกันทำนาหากิน ดังนั้น จะพบเด็กที่อยู่ในวัยเรียนแล้วไม่ได้เรียนหนังสืออีกมาก ส่วนมากก็ไปจบป.๔ ซึ่งก็น่าเป็นห่วง ด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงเริ่มคิดหาอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวชาวนาชาวไร่ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็คงทรงหาแหล่งน้ำให้การทำไร่ทำนาของเขาริ่งเป็นผลต่อประเทศชาติ ต่อบ้านเมือง ได้พระราชดำเนินไปดูตามไร่ของเขาต่างๆ ทรงคิดว่านี้เป็นการให้กำลังใจและที่ทรงให้ข้าพเจ้าดูแลพวกครอบครัว ก็เลยเป็นที่เกิดของมูลนิธิส่งเสริมศิลปปาชีพ”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา

นอกเหนือนี้ ยังทรงพบร่วมกับ คุณไวยากรในทุกภูมิภาค มีความต้นทางงานฝีมือเป็นอย่างมาก ในหลายท้องถิ่นมีช่างฝีมือ เป็นเลิศซึ่งสืบทอดงานศิลปะมาจากการบรรพบุรุษเป็นเอกลักษณ์ ประจำภาคอยู่แล้ว แต่ศิลปะเหล่านี้กำลังเสื่อมสูญไป เพราะขาดการส่งเสริมและสนับสนุน ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ทรงเล็งเห็นถึงความสามารถของราษฎรในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งต่างกันมีสายเลือดของความเป็นศิลปิน มีความเป็นช่างฝีมืออยู่ในตนเอง แสดงออกผ่าน วิธีชีวิตชนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน จึงมีพระราชประสงค์ที่จะส่งเสริมให้โอกาสและฝึกฝน เพื่อให้เกิดการพัฒนาสร้างเป็นอาชีพที่ยั่งยืน สร้างให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น พัฒนาความยากจน และเป็นการอนุรักษ์ศิลปะของไทยไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป

“ข้าพเจ้านั้นภูมิใจเสมอมาว่า คนไทยมีสายเลือดของช่างฝีมืออยู่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชาวไร่ ชาวนา หรืออาชีพใด อยู่สารทิศใด คนไทยมีความละเอียดอ่อนและฉับไว ต่อการรับศิลปะทุกชนิด ขอเพียงแต่ให้เข้าได้มีโอกาสฝึกฝนเขาก็จะแสดงความสามารถออกมาให้เห็นได้”

(พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๓๒ ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา)

ในการเรียนการสอนศิลปาชีพในระยะแรกนั้น ได้ทรงเสาะหาผู้มีความรู้ความชำนาญในวิชาการต่างๆ ที่ยังคงเหลืออยู่มาเป็น “ครูช่าง” เพื่อพัฒนาศิลปกรรมในหลายสาขาโดยเฉพาะสาขาที่กำลังจะเสื่อมถอยสูญหายไป เช่น 部門ของคร่าเงิน คร่าทอง เป็นต้น เพื่อนำรักษาไว้กิจการผลิตและถ่ายทอดงานศิลปะหัตกรรมสาขาต่างๆ ให้แก่ราชภูมิที่ยากจน รวมทั้งเยาวชนในท้องถิ่นไว้เป็นการต่อเนื่อง เมื่อพบผู้มีฝีมือในหมู่บ้านต่างๆ จะทรงจดบันทึกไว้อย่างละเอียด เช่น คนนี้ทำลายสายคนนี้ให้สีสวย และเมื่อต้องการครูที่จะมาฝึกสอนในเรื่องใด ก็จะทรงเปิดห้างจากบ้านทึกนี้ โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทรงดำเนินงานด้วยความอดทน พระทัยเย็น และทรงพระเมตตา หากสถานที่ใดอยู่ห่างไกลออกไปมากต้องใช้เวลา และมีความลำบากในการเดินทางก็จะส่งครุเข้าไปสอนถึงในหมู่บ้าน ในที่สุดผลที่ทรงพระอุตสาหะ วิริยะ จึงทำให้มีผู้สนใจที่จะมาศึกษาหารือเชิงผลงานกันมีมากขึ้นจนเป็นที่รู้จักแพร่หลาย รายจ่ายก็มีมากขึ้นตามลำดับ

ต่อมา บรรดาข้าราชการบริพารและผู้มีจิตศรัทธาได้รวมเงินจำนวนหนึ่งนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงใช้จ่ายในโครงการนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งมูลนิธิขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๑๙ และพระราชทานนามว่า “มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษ ว่า The Foundation for the Promotion of Supplementary Occupations and Related Techniques

of Her Majesty Queen Sirikit of Thailand เรียกย่อๆ ว่า SUPPORT เป็นคำที่สื่อความหมาย ในการดำเนินงานช่วยเหลือราชภูมิ มนุษย์ ได้อย่างดียิ่ง โดยทรงรับเป็นองค์ประธานมูลนิธิ และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน ๑ ล้านบาท เป็นทรัพย์สินเริ่มต้นของมูลนิธิฯ มีวัตถุประสงค์ คือ การส่งเสริมหารายได้ให้กับคนที่ขาดโอกาสทางเพศป้า มาสร้างงานหัตถกรรม ประเภทต่างๆ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นมาดำเนินการ ต่อมา รัฐบาลได้ประจักษ์ถึงผลงานและคุณประโยชน์ของมูลนิธิฯ จึงรับเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ โดยจัดเป็นกองศิลปาชีพขึ้น ในสำนักราชเลขานุการ เมื่อปี ๒๕๒๗

หลังจากทรงตั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปะชีพขึ้นแล้ว และในช่วงที่ผ่านมาทรงส่งเสริมสนับสนุนหัตถกรรมขึ้นทั่วประเทศ จึงทรงมีพระราชดำริที่จะตั้ง “ศูนย์กลางงานศิลปะชีพ” ขึ้นที่ “สวนจิตรลดา” ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๑ ได้มีพระราชดำริให้กางเต็นท์ด้านหลังตึกของราชเลขาุณหการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถขึ้น พื้นที่ไม่กว่าครึ่งไร่ จังหวัดราชบุรี มาสอนเรื่องหอจากครุจាតนั่นเอง ๒ คน มาสอนจักสถานไม่ใช่ไกร การเรียนฝึกงานก็เริ่มจากลูกหลวงและภริยาข้าราชการบริพารในพระองค์ และข้าหลวงเพียง ๔-๕ คนเท่านั้น

จากจุดเริ่มต้นนี้ ต่อมา มีการสร้างและส่งเสริมขยายกิจการมากขึ้น “โรงฝึกศิลปะชีพ สวนจิตรลดา” จึงได้สร้างขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๒ และเพิ่มศิลปะชีพแขนงต่างๆ ขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก จนสถานที่เรียนเดิมไม่เพียงพอ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอาคารศิลปะชีพหลายขั้น ข้างที่ทำการกองราชเลขาุณหการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

หลักเกณฑ์ใน “การคัดเลือกสมาชิกศิลปะชีพ” นั้น จะทรงคัดเลือกจากครอบครัวราชวงศ์ที่ยากจนมาก และไม่ได้เป็นแรงงานหลักของครอบครัว มีการศึกษาน้อย มาฝึกงานให้มีอาชีพโดยเป็นสมาชิกศิลปะชีพ ได้พระราชทานอุปกรณ์และวัสดุฝึกงานทั้งหมด ตลอดจนค่าแรงและมีรางวัลให้แก่ผู้มีผลงานดีเด่นในด้านต่างๆ การเลือกผู้เรียน ทรงมีวิธีเลือกอย่างเข้าใจราชวงศ์แท้จริง จะพระราชทานคำแนะนำแก่ข้าราชการบริพารที่ตามเสด็จว่า “อย่าดูฐานะหรือความเดือดร้อนของเขากาการแต่งกาย เพราะบางคนเมื่อมีโอกาสเข้าเฝ่าฯ จะเลือกเอาชุดที่สวยที่สุดมาแต่ง” ทรงแนะนำให้ดูที่เวลาของเขางานประจำวัน มีความทุกข์ความเดือดร้อนเพียงใด คนพิการก็รับเข้ามาฝึกโดย ทรงรับสั่งว่า “ตาและมือของเขายังใช้ได้ดี” ดังที่ทรงเล่าให้แก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ่าฯ ถาวรพระพรขัยมงคลเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ความว่า

ປີ ២៥៤០ ເສດື່ຈາ ໄປຄູນຍົກລົມປາຊີພບ້ານກູບຂັດ ກູມເມີຍງ ກູລອຍດາວ ຈ.ພິມພຸໂລກ

“...ຄນແຫລ່ານີ້ເປັນລູກໜາໄຣ໌ ຊາວນາທີ່ຢາກຈົນທີ່ສຸດ ແລະ ຂໍາພເຈົ້າເລືອກມາເປັນພິເສດ່ ເລືອກຈາກຄວາມຍາກຈົນ ຄຮອບຄຮ້າໃໝ່ນຍາກຈົນທີ່ສຸດ ແລ້ວມີລູກມາກທີ່ສຸດ ຈະເລື່ອງຕົວເວົ້ອ ໄດ້ ຂໍາພເຈົ້າຈຶ່ງເລືອກມາ ແລ້ວມາອູ້ໃນພະບຽມທາຮ່າວ້າ ທີ່ຕຶກເກ່າງໆ ທີ່ດັ່ງເດີມເປັນທີ່ອູ້ຂອງເຈົ້ານຍາຍຕ່າງໆ ມາກມາຍ ກ່າຍກອງ ຂໍາພເຈົ້າໃໝ່ເຂົາອູ້ທີ່ນັ້ນ ແລ້ວກົມາທຳການຝຶກທີ່ ຈົດລົດຕາ...”

ພຣະວາຊີດໍາຮັສ ເມື່ອວັນທີ ១១ ສີງຫາຄມ ២៥៤០ ຣນ ສາລາດຸສຸດິດາລີຍ ສວນຈົດລົດຕາ

ຜູ້ທີ່ເຂົ້າຮັບການຝຶກນີ້ຈະມີເຂົ້າມາທຸກວັນ ກາຮສອນຈຶ່ງຍາກ ນາກເນື່ອງຈາກຜູ້ເຮືອນມື້ຫລາກຫລາຍ ທັ້ງໜາເຂົາ ອີສລາມ ທັ້ງໜູ້ທີ່ອ່ານ ໄມ່ອອກ ເຂົ້ານໄໝໄດ້ດ້ວຍ ສໍາຫຼັບຜູ້ທີ່ອ່ານໄໝໄມ່ອອກ ຖຽນຮັບສ່ວ່າ “ຂ່າຍສອນໃຫ້ເຂົາອ່ານອອກເຂົ້ານໄໝໄດ້ ເພື່ອເຂາຈະໄດ້ໄມ່ເສີຍເປີຍບົ້ອນ” ຈຶ່ງມີກາຮສອນພິເສດ່ໃຫ້ກັບຄົນກຸມນີ້ ໂດຍສອນກາຮອ່ານເຂົ້ານ ຂັ້ນພື້ນຖານ ບາງຄຮ້າກໍສົງໄປເຮົານທີ່ໂຮງເຮົານຈົດລົດຕາ ສໍາຫຼັບກາຮສອນວິຊາຊື່ປ ໃຫ້ແກ່ສາມາຊີກສິລປາຊື່ປຈະສອນຈົນກວ່ານັກເຂົ້ານຈະສາມາຮັນນຳໄປໃຊ້ຈານໄດ້ ເວັນແຕ່ຜູ້ທີ່ຕ້ອງກາຮອ່າຍູ້ຝຶກຕ່ອງຈົນໝໍານານູ ມາກາ ແລະ ອາຈາຍກູ້ສານະໜີ້ນມາເປັນ “ຄຽງ”

ຕລອດຮະຍະເວລາກວ່າ ៣០ ປີ ໂຮງຝຶກສິລປາຊື່ປ ສວນຈົດລົດຕາ ໄດ້ພັນນາກາຮດຳເນີນກາຮອ່າງກ້າວໜ້າ ພລັງນາທີ່ສ້າງສວາດໜີ້ນ້ຳລົວນ ເປັນງານປະລົນຕິສິລປີ້ນສູງ ມີຄວາມດົງດາມລົງຮະດັບ “ຜິມື້ອ ຂ່າງໜລວງ” ທ່ອງ “ໜ່າງແຮ່ງກຽງຮັດຕົນໂກສິນທີ່” ໄດ້ແກ່ ຂ່າງຄົມທອງ ຂ່າງເຄື່ອງເຈີນເຄື່ອງທອງ ຂ່າງຄ່າໆ ຂ່າງລົງຍາສີ ຂ່າງປັກຜ້າ ຂ່າງແກະສັກໄມ້ ຂ່າງເຂົ້ານລາຍ ແລະ ຂ່າງທອຜ້າ ເປັນດັ່ນ ພລັງນາແຕ່ລະໜີ້ນ້ຳລົວນ ທຽງຄຸນຄ່າຍິງ ແສດງຄື່ນເກອລັກໜ່ານ ເກີຍຣຕິສັກດີ ແລະ ເກີຍຣຕິກຸມີ ຂອງງານປະລົນຕິສິລປີໄທທີ່ປະກາສໃຫ້ໜາໂລກໄດ້ໜີ້ນ້ຳນ ນັບເປັນ “ງານສິລປີ້ນແຜ່ນດີນ” ອ່າງແທ້ຈິງ ປັຈຈຸບັນ ໂຮງຝຶກສິລປາຊື່ປ ສວນຈົດລົດຕາ ໄດ້ຍັກສານະໜີ້ນເປັນ “ສຕາບັນສີຣິກິດີ” ເນື່ອວັນທີ ២៣ ກັນຍາຍນ ២៥៥៣

นอกจากจะทรงตั้งโรงฝึกศิลปอาชีพ สวนจิตรลดาแล้ว ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างโรงฝึกในเขตพระราชฐาน ทุกแห่งจะได้มีโรงฝึกให้แก่สมาชิกในช่วงระหว่างแบรพระราชนูญ ไปประทับแรมเพื่อยืมเยียนราชภูมิ โดยในช่วงที่เสด็จฯ เยี่ยมราชภูมิ จะทรงนำโรงฝึกศิลปอาชีพเคลื่อนที่ไปเพื่อฝึกสอนตลอดระยะเวลาที่ทรงประทับอยู่ การนำชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านมาฝึกอาชีพ ทรงนำมาเป็นกลุ่มโดยมีพระราชนูญทรงศรัทธา เมื่อถัดไปแล้ว จะได้รวมตัวกันทำงานอาชีพได้ ในการคัดเลือกคนเข้าจะทรงพิจารณาจากความถนัด และสภาพภูมิลำเนาเดิม เพื่อจะได้นำความรู้กลับไปประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง โดยมุ่งเป็นวิทยาทานให้ราชภูมิหลักนั้นมีอาชีพติดตัว สมาชิกที่ได้รับการฝึกจนมีความสามารถถึงขั้นที่จะได้รับการฝึกต่อ ก็จะทรงนำมาฝึกที่สวนจิตรลดาจำนวนหนึ่ง ส่วนสมาชิกที่เหลือก็แยกย้ายกันไปทำงานตามบ้านหรือตามหมู่บ้านของตนเอง

เมื่อมีผลงานด้านศิลปอาชีพหลายชนิดผลิตออกมากอย่างสม่ำเสมอ จึงมีการเผยแพร่ผลงาน โดยการเปิดขายเป็นการกุศลในโอกาสต่างๆ เช่น ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันพระราชนูญ แล้ววันປะสูต เป็นต้น แต่เป็นการจำหน่ายในวงแคบและจำกัด ต่อมาก็จึงได้ทรงพระกรุณาฯ เปิด “ร้านจิตรลดา” ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐ เพื่อจำหน่ายสินค้าของมูลนิธิส่งเสริมศิลปอาชีพเป็นการถาวร หลังจากการก่อตั้ง มูลนิธิฯ 送เสริมศิลปอาชีพ เป็นเวลา ๑ ปีครึ่ง ปรากฏว่ามีผู้นิยมใช้ผลผลิตที่ร้านจิตรลดามาก เนื่องจากผลงานมีความปราณีต

สวยงาม ที่สำคัญได้กุศลอีกด้วย กล่าวคือรายได้ที่นำเข้าร้านจิตรลดานั้นจะกลับคืนไปช่วยเหลือสมาชิกศิลปอาชีพที่ผลิตผลงานร้านจิตรลดาจึงได้ขยายสาขาเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้าและรองรับผลผลิตที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันมีจำนวน ๑๒ สาขา

สวนตลาดต่างประเทศ เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปเยือนประเทศไทย จะทรงนำศิลปหัตถกรรม และสินค้าประดิษฐ์ของมูลนิธิศิลปอาชีพไปเผยแพร่เป็นการเปิดตลาดสินค้าหัตถกรรมของไทยให้กับชาวต่างด้วย รวมทั้งจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานเพื่อให้ชาวต่างประเทศมีความเข้าใจและชื่นชมในศิลปหัตถกรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของไทยด้วย

การฝึกอาชีพของสมาชิกนักจากจะฝึก และส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือตนเองและครอบครัวแล้ว ทรงมีพระราชประสงค์ให้มีการอบรมให้สมาชิกศิลปอาชีพรู้จักประเทศไทยดี พอก็เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ความเป็นมา ความเป็นหนึ่ง และเอกลักษณ์ของชาติไทย ว่ารักษาไว้ยากลำบากเพียงใด ซึ่งต่อไปในอนาคตเขาก็ต้องมีบทบาทในการรักษาชาติไทยให้อยู่อย่างเป็นเอกภาพ และให้เขามีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยผู้มีฝันของประเทศอย่างแท้จริง

ตลอดเวลาที่ทรงคุกคักกับชาวบ้าน ทรงมีความอดทน และมีพระเมตตาต่อชาวบ้านเหล่านี้เป็นอย่างยิ่งโดย ทรงแนะนำให้มีความเพียร และอดทนในการสร้างผลงานให้ดีขึ้น ต้องรักษาคุณภาพและซื่อสัตย์ต่อผู้ซื้อ เพื่อให้เข้าเล่นนั้นได้มีอาชีพเสริมที่มั่นคง ยืนยาว

พระราชกรณียกิจในการสร้างสรรค์งานศิลปะมีอย่างต่อเนื่องตลอดมา ดังจะเห็นได้จากทรงทดลองพระองค์ด้วยฝ่ามือ พื้นเมืองตั้งแต่ ทรงเป็นพระคุ้มครอง และภายหลังพระราชพิธีราชาภิเชกสมรสแล้ว ในการเด็จบำรุงไว้ในกรุง พระราชพิธีต่างๆ ก็จะทรงทดลองพระองค์แบบไทย หรือใช้ฝ่ามือ ตัดแบบสาがらเสน่ห์ จึงเป็นแบบอย่างที่สร้างกระแสให้การแต่งกายแบบไทย และการใช้ฝ่ามือไทย ได้ขยายวงกว้างขึ้นในสังคม เกิดเป็นกระแสนิยม จนกล่าวได้ว่า ทรงมีส่วนสำคัญในการช่วยรักษาและเชิดชูเอกลักษณ์ ความเป็นไทยให้ดำรงอยู่ต่ำนาน ปัจจุบัน นับเป็นการอนุรักษ์ ศิลปะอันล้ำค่าของชาติให้ดำรงคงอยู่ ปรากฎเป็นความภาคภูมิใจของคนไทยและเป็นความชื่นชมของชาโลก

การดำเนินงานของมูลนิธิศิลปะชีพ ๓๐ กว่าปีที่ผ่านมา ได้ทรงขยายงานไปยัง ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบัน มีศูนย์ศิลปะชีพจำนวน ๑๔๑ แห่ง ซึ่งมีทั้งที่ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐานและในชุมชนต่างๆ ดังตัวอย่างของศูนย์ศิลปะชีพ ที่ทรงจัดตั้งขึ้นในแต่ละภูมิภาค ดังนี้

ในปี ๒๕๔๓ ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๔ รอบ ได้มีพระราชดำริที่จะทำประโยชน์เพื่อประชาชนภาคกลาง โดยพระราชทานพระราชดำริแก่ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร องคมนตรี ให้มีการจัดตั้ง “ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร” จังหวัดพระนครศรีอยุธยาขึ้น โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานที่ดินอันเป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จำนวน ๑๓,๐๐๐ ไร่ ให้แก่สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกร เนื่องจากเป็นที่ดินพระราชทานแปลงใหญ่ มีขอบเขตตอกกลางของพื้นที่ติดริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา สามารถพัฒนาและดัดแปลงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม สbury แและเป็นสถานที่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพฯ มากนัก การคมนาคมก็สะดวกใกล้กับพระราชวังบางปะอิน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่ง ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จึงได้กำเนิดขึ้น โดยถือเอกสารนี้ที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นวันที่ลงเสาเขตทุกมุมของที่ดินเป็นวันก่อตั้งศูนย์

ผลงานภายในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา

ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรนี้ เท่ากับเป็นหมู่บ้านที่สมบูรณ์แบบแห่งหนึ่ง เพราะพื้นที่ส่วนหนึ่ง เป็นที่พักของสมาคมศิลปาชีพผู้เริ่ดินทำกิน ซึ่งจะได้รับพระราชทาน ทั้งบ้านและที่ดินจำนวนหนึ่งให้ทำการสิกรรม มีเนื้อที่รวมทั้งหมด ๒,๒๕๐ ไร่เศษ พร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนไฟฟ้าและน้ำประปา วัสดุประสงค์ เพื่อให้มีการประกอบอาชีพอย่างผสมผสานทั้งอาชีพทางการเกษตร และอาชีพทางการผลิต ศินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน รวมทั้งจัดหาตลาดสำหรับรองรับผลผลิตดังกล่าวด้วย

ก่อนการจัดตั้งศูนย์ศิลปะชีพบางไทร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงวางผังการใช้ประโยชน์ในที่ดินบ้านแหนนที่ไว้เรียบร้อยแล้วว่าส่วนใดจะแบ่งเป็นพื้นที่พัฒนาการเกษตร และในเขตปฏิรูปที่ดินแบ่งให้ราษฎรเข้าอาศัย และที่ขาดไม่ได้ คือ สถานพยาบาล และสำนักสงฆ์อันเป็นสถานที่พึ่งทางใจของเหล่าพุทธศาสนิกชน

ปัจจุบันศูนย์ศิลปะชีพบางไทร เปิดฝึกอบรมให้กับบรรดาเกษตรกร และราษฎรผู้ยากไร้หลายแห่ง เช่น แผนกซ่างตัดเย็บเสื้อผ้า แผนกซ่างทอผ้าลายตีนจก แผนกซ่างเป้าเก้า แผนกซ่างเครื่องเคลือบดินเผา แผนกซ่างจักسانไม้ไผ่ลายจิตร แผนกซ่างเครื่องยนต์ แผนกซ่างศิลปะประดิษฐ์ แผนกซ่างประดิษฐ์หัวใจ แผนกซ่างปั้นตุ๊กตาชาววัง และดอกไม้ขันมปัง เป็นต้น

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ทรงจัดตั้ง “ศูนย์ศิลปะชีพบ้านกุดนาขาม” จังหวัดสกลนคร เริ่มมาจากราษฎรบ้านกุดนาขามได้ร้องทุกข์ว่าที่ดินบริเวณนี้เพาะปลูกไม่ได้ผล เพราะถูกฝนน้ำท่วม ส่วนใหญ่แลงน้ำก็แห้งหมด จึงขอพระราชทานการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นที่ห้วยนกเดาเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของราษฎร ที่บ้านกุดนาขามนี้ ทรงพบว่า ราษฎรมาจากการหลายพื้นที่ เช่น จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี

และจังหวัดเลย รวมทั้งหมวด มีราชภูมิประมาณ ๒๐๐ หลังคาเรือน อาชีพหลักคือการทำทำไร่ ซึ่งผลผลิตไม่ค่อยดีนักจึงเกิดความยากจนขึ้นทุกที่ ด้วยเหตุนี้ราชภูมิบางส่วนจึงหลบผิดไปเป็นเข้ากับพรมฯ คอมมูนิสต์แห่งประเทศไทย เรียกว่าพื้นที่ในอดีตเป็น “พื้นที่สีชมพู” ซึ่งเมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระเนตรเห็นความลำบากยากแค้นนานปักษาร จึงได้มีพระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือ และเมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงได้มีพระราชดำริให้เปิดโครงการศิลปาชีพขึ้นที่บ้านกุดนาขาม โดยสร้างโรงงานเครื่องปั้นดินเผาเป็นลำดับแรก ด้วยความร่วมมือจากราชภูมิในการก่อสร้างโรงงานจนสามารถทำการสอนปั้นได้ภายในเวลา ๗ วัน

ครั้งแรกที่เริ่มดำเนินการ ชาวบ้านมีความสามารถทางด้านนี้อยู่บ้าง ประกอบกับบ้านกุดนาขามมีระดับพื้นที่แนวเดียวกับบ้านเชียง ซึ่งมีการปั้นภาชนะดินเผา มาแต่โบราณ แต่เดิมไม่ดีพอ ต่อมามีเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ มาทรงพระเนตรโรงงานอีกครั้ง ก็ทรงแปลงพระทัยมากที่ราชภูมิบ้านกุดนาขาม สามารถเรียนรู้การปั้นได้ภายในหนึ่งเดือน และมีฝีมือการปั้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ในปี ๒๕๖๗ จึงได้มีการขยายการเรียนการสอนเพิ่มอีกหลายสาขา

ปัจจุบันมีสอนเพิ่มอีกหลายแผนก เช่น แผนกดอกไม้ประดิษฐ์ แผนกตัดเย็บเลือฟ้า แผนกหอฟ้าใหม่ แผนกเลี้ยงใหม่ แผนกเครื่องประดับปักแมลงทับ แผนกเฟอร์นิเจอร์ แผนกแกะสลักไม้ แผนกจักสานไม้ไผ่ลายขิด แผนกวัดภาพบนผืนผ้าใบ และแผนกเครื่องหนัง เป็นต้น

เสด็จฯ ไปศูนย์ศิลปอาชีพแม่ตា จ.ลำปาง

ส่วนจำนวนสมาชิกที่มาทำงานประจำ ๑๙๙ คน และสมาชิกในหมู่บ้านบริหารรอบโครงการ จำนวน ๑,๓๓๓ คน ได้มีงานทำอย่างต่อเนื่องสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยเห็นได้ชัดจากรายได้เฉลี่ยของราษฎร ก่อนการ จัดตั้งศูนย์ประมาณ ๕,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี ปัจจุบันมีรายได้เฉลี่ย ๘๙,๗๗๓ บาท/ครัวเรือน/ปี อีกทั้งยังมีการสืบทอด ศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบทอดต่อไป

ในภาคเหนือ ได้ทรงจัดตั้ง “ศูนย์ศิลปอาชีพบ้านแม่ต้า” จังหวัดลำปาง เนื่องจากราษฎรในพื้นที่ดังกล่าวมีฐานะยากจน พื้นที่ของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีที่ราบสำหรับปลูกข้าวเพียงเล็กน้อย ราษฎรดำรงชีพด้วยการทำไร่เลื่อนลอย และรับจ้างทำไม้ขาย ทำให้พื้นที่บริเวณนี้ซึ่งแต่เดิม เดบเป็นป่าไม้สักอันกว้างใหญ่และสมบูรณ์มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทยได้ถูกทำลายลง จนสภาพป่าหมดไปเป็นจำนวนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งศูนย์ศิลปอาชีพขึ้นเพื่อให้ราษฎรได้มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ให้ครอบครัวรวมทั้งแก่ไขปัญหาราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินและส่งเสริมพัฒนาอาชีพทั้งอาชีพอหลัก และอาชีพเสริมเพื่อให้ราษฎรมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้และร่วมกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้มีสภาพที่สมบูรณ์

หัดถกรวมประเภทแรกที่เริ่มขึ้นในศูนย์แห่งนี้ คืองานทอผ้าฝ้าย ต่อมาก็อเครื่องปั้นดินเผา เนื่องจากทรงเห็นว่าในบริเวณพื้นที่บ้านแม่ต้า มีวัตถุดีบสามารถนำมาใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันได้ขยายการเรียนการสอนเพิ่มอีกหลายแผนก เช่น งานแกะสลัก งานจักสาน เป็นต้น โดยสมาชิกมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเดือนละ ๒,๐๐๐-๖,๐๐๐ บาท/คน

๗ ก.ย. ๒๕๔๕ เสด็จฯ ไปศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินร่มมัง จ.นครศรีธรรมราช

สำหรับภาคใต้ ในปี ๒๕๒๙ ได้ทรงจัดตั้ง “ศูนย์ศิลปาชีพเครื่องปั้นดินเผา พระตำหนักหักขันราชนิเวศน์” จังหวัดนราธิวาส ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์มาดำเนินการ ในระยะเริ่มแรก และทรงให้เจ้าหน้าที่คัดเลือกราชภูมิบ้านต่างๆ เข้ารับการฝึกอบรมเครื่องปั้นดินเผา ต่อมาได้ขยายการเรียนการสอนอีกหลายแห่ง สามารถสร้างรายได้เสริมที่น่าพอใจ สำหรับครอบครัวของสมาชิกที่ส่วนใหญ่ปั้นปูนประกอบอาชีวเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

นอกจากนี้ เมื่อปี ๒๕๓๖ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ไปเยี่ยมราชภูมิบ้านเนินร่มมัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทรงรับทราบถึงปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรในพื้นที่ซึ่งมีฐานะยากจน เนื่องจากผลผลิตข้าวอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้ต้องออกไปทำงานทำต่างถิ่น จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อก่อสร้างศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินร่มมังขึ้น และทรงส่งเสริมงานด้านศิลปาชีพให้แก่ราษฎรในพื้นที่และหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นต้นมา ต่อมาในปี ๒๕๔๐ ได้มีพระราชดำริให้ก่อสร้างอาคารศิลปาชีพหลังใหม่ขึ้นแทนหลังเก่า ลักษณะเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๒ ชั้น เปิดทำการในปี ๒๕๔๒

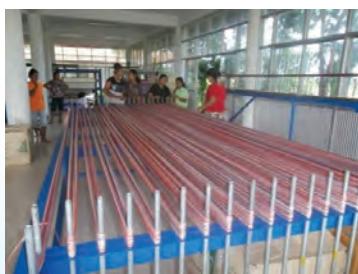
ปัจจุบัน มีสมาชิกจำนวน ๔๔๑ คน แบ่งเป็น ๓ กลุ่มอาชีพ คือกลุ่มทอผ้า จำนวน ๑๖๗ คน กลุ่มแปรรูปกระเจด จำนวน ๑๔๕ คน และกลุ่มปักผ้าด้วยมือ จำนวน ๑๒๙ คน ผลจากการดำเนินงานส่งเสริมศิลปาชีพ ทำให้ราชภร弥รายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยประมาณ ๓,๐๐๐ บาท/เดือน ขึ้นอยู่กับความสามารถและฝีมือของแต่ละบุคคล

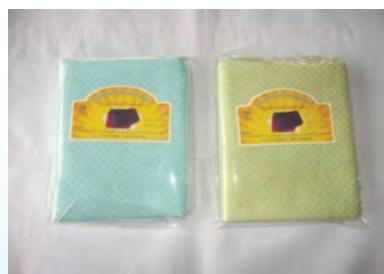
ผลิตภัณฑ์ผ้ายกเมืองนคร (ใหม)

การแปรรูปกระเจดเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ

ผลิตภัณฑ์ผ้าปักด้วยมือ

นอกจานี้ ในปี ๒๕๔๐ ทรงมีรับสั่งว่า “...มีพระราชประสงค์จะจัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพแห่งใหม่ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์รวมศิลป-วัฒนธรรมของทุกภาค ซึ่งจะเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทยให้คงอยู่สืบไป โดยทรงให้เลือกหาสถานที่ที่ไม่ใกล้ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครมากนัก...” ศูนย์รวมศิลปาชีพของทุกภาคจึงได้กำเนิดขึ้นคือ “โครงการศูนย์ศิลปาชีพภาคเกิด” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ศูนย์ดังกล่าวซึ่งที่ดินเนื้อที่ประมาณ ๗๕๐ ไร่ ต่อมาขยายเพิ่มอีก ๑,๔๔๖ ไร่ จนถึงปัจจุบันโครงการศูนย์ศิลปาชีพภาคเกิด มีพื้นที่ประมาณ ๒,๐๙๘ ไร่ และจัดสรรงเนื้อที่ออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ พื้นที่ทำเกษตรกรรม กลุ่มอาคารพิพิธภัณฑ์ กลุ่มอาคารฝึกงาน ที่พักอาศัยของสมาชิกศิลปาชีพ และกลุ่มหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินกิจกรรมและการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ต่างๆ ภายใต้โครงการ เป็นไปตามภารกิจหน้าที่สุดส่วนของพื้นที่ที่ได้วางแนวทางไว้อย่างชัดเจน ดังจะเห็นผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมในปัจจุบัน ประกอบด้วย

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

เจตนาرمณ์ในการก่อตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มาจากการที่ทรงเล็งเห็นถึงปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกินในภาคหน้า เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่ผืนดินยังคงมีจำนวนเท่าเดิม ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนที่ทำกินในอนาคต จึงทรงให้หาต้นแบบ (Model) ในการทำมาหากินที่จะช่วยให้ราชภัฏสามารถ ดำเนินวิถีอยู่ได้ โดยมีแนวคิดว่า...ให้พ่อบ้านเข้าเป็น แรงงานของโครงการศิลปาชีพ สำหรับแม่บ้านให้ทำงานบ้าน ทำงานเกษตร โดยขอให้เป็นเกษตรปลอดสารพิษ และเมื่อพ่อบ้านว่างจากการทำงานหลักแล้ว ให้มาช่วยทำงานเกษตร ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของเกษตรกรไทย

การคัดเลือกครอบครัวเข้ามาสู่โครงการ จะคัดเลือกครอบครัวขนาดกลางที่มีสมรรถภาพไม่เกิน ๕ คน ต้องมีความขยันขันแข็ง ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อเข้ามาอยู่จะได้รับการจัดสรรา ที่ดินให้ครัวเรือนละ ๒ ไร่ เป็นทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำการ โดยให้อยู่รวมกัน ในรูปแบบหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครอง ดูแลให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

... หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการมาแล้วกว่า ๙ ปี บนเนื้อที่ประมาณกว่า ๗๐ ไร่ ปัจจุบันมีครัวเรือนจำนวน ๒๑ ครัวเรือน อาศัยอยู่ร่วมกัน ต่างถ้อยทีถ้อยอาศัย ประการสำคัญพากษาสามารถใช้อาชีพเกษตรกรรมเลี้ยงชีพ ได้อย่างมั่นคง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สมดังเจตนาณ์ ...

กิจกรรมการเกษตร

ด้วยอยุธยานั้นขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองคู่ข้าว คู่น้ำ และเพื่อให้สมดังคำว่า การดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร มีการดำเนินงานที่มีความหลากหลาย ดังนี้

นาข้าว พันธุ์ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมปทุม ข้าวขาวตาแห้ง เป็นต้น

พืชไร่ ไม้ผล มีการปลูกไว้หลากหลายชนิด เช่น กล้วย มะม่วง มะพร้าวน้ำหอม ขนุน กระท้อน ทุเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพยายามที่จะทำการรวบรวมสายพันธุ์กล้วย และถูเรียนไว้มากหลายสายพันธุ์

พืชผักสวนครัว ทำการปลูกในลักษณะหมุนเวียนตามความต้องการของตลาด อาทิ เช่น พริก มะเขือ แตงกวา คะน้า เป็นต้น โดยมีการปลูกทั้งแปลงเพาะปลูก และปลูกแซมตามร่องสวน ซึ่งถือเป็นผลผลิตหลักให้แก่โครงการในปัจจุบัน

งานไม้ดอกไม้ประดับ ผลผลิตส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในการประดับตกแต่งพื้นที่ สวนต่างๆ ของโครงการ เช่น กล้วยไม้ ดาวเรือง ไม้ และแก้ว เป็นต้น ทั้งนี้ เป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อดอกไม้ประดับบริเวณพื้นที่โครงการ

ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ จะบรรจุภายในตู้ซื้อของ ศิลปาชีพเกษตรเกิด โดยจะวางจำหน่ายที่ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของโครงการริมถนนสายเอี่ยมฝั่งขวาเข้า

งานประมง

มีการเลี้ยงปลาหลากหลายชนิด เช่น ปลานิล ปลาแรด ปลาเทโพ ปลาบึก ซึ่งนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ จำหน่ายปลาตากแห้ง นอกเหนือไปยังมีการปล่อยปลาลงสระ เพื่อการอนุรักษ์อีกด้วย เช่น ปลาตะเพียน ปลาตะเพียนทอง เป็นต้น

งานศิลปาชีพ

เกิดมาจากการคิดที่พยายามสร้างสายเลือดศิลปาชีพให้คงอยู่สืบไป โดยจะสร้างหมู่บ้านศิลปาชีพขึ้นจำนวน ๒๐๐ หลัง และคัดเลือกสมาชิกกลุ่มศิลปาชีพจากทั่วทุกภูมิภาคให้มามาอยู่ร่วมกัน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาด้านงานศิลปาชีพของไทยไว้ไม่ให้สูญหาย แม้ว่าการดำเนินโครงการหมู่บ้านยังไม่สำเร็จลุล่วงแต่ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อแล้วเสร็จ จะเป็นสถานที่รวมเหล่าช่างศิลปาชีพหลายแขนง รวมทั้งผลงานยันทรงคุณค่าทางศิลป์ปัจจุบันchromที่ยังใหม่ๆ ไม่ได้แก่สถาปัตยกรรมที่มีอายุมากกว่า ๕๐๐ ปี

กิจกรรมหลากหลายทั้งหมดนี้ ผ่านรวมกันเป็นโครงการศิลปาชีพทางการ ได้ก่อตั้งในประเทศไทย เป็นมรดกโลกที่มีความหลากหลายด้าน อาทิ

ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้ ล้วนเนื่องมาจากพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงมีสายพระเนตรอันยาวไกล ด้วยทรงเล็งเห็นคุณค่าแห่งการอนุรักษ์ศิลปาชีพ ให้คงอยู่สืบไปนั้น จะช่วยสร้างเสริมจิตสำนึกรักในความเป็นไทย ให้เข้มแข็งขึ้น ทั้งยังเป็นการสะท้อนคุณค่าแห่งศิลปะและวัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่เล่าขานสืบไป นอกเหนือไปยังมีการสนับสนุนและผลิตสัมภาระ จากการนี้ ยังส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพของราษฎรให้ได้มีความเป็นอยู่ที่ดี ได้กินดีอยู่ดี เช่นนั้นแล้วย่อมส่งผลให้ประเทศชาติ โดยส่วนรวมมีความเจริญและเข้มแข็งขึ้นด้วยเช่นกัน ๕๙

วันที่ ๒๘ ธ.ค. ๒๕๕๘ เสด็จฯ ไป จ.อ่างทอง

* สร้างงาน สร้างอาชีพ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ให้มีรายได้ที่มั่นคง จนสามารถสนับสนุนความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และเพิ่งพาณิชย์ได้อย่างยั่งยืน

* เป็นสถานที่ศึกษา ดูงาน เผยแพร่องค์ความรู้ในทางการเกษตรกรรมด้านต่างๆ ให้แก่ภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไป โดยมีผู้เข้ามาศึกษาดูงานประมาณเดือนละ ๒-๓ คนละ

* เป็นสถานที่พักผ่อน และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

“...ข้าพเจ้าบอกสัญญา ฉันสัญญาว่า ถ้าแม่ทั้งหลายทอให้ฉัน ฉันจะใส่
จะใส่ไปงานไปการ จะใส่ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า มัดหมีของชาวอีสานสวยงามสุดขีดอย่างไร

ข้าพเจ้าก็บอกรับรองถ้าเพื่อทอให้พระราชินี พระราชินีใส่

ข้าพเจ้าก็ได้ท่าตามคำมั่นสัญญาแล้ว และไปที่ประเทศต่างๆ ในโลก
ก็ได้ใส่มัดหมีตลอดเวลา ก็เลยให้ช่างฝรั่งเศส กับช่างอิตาลีมาออกแบบ
และใส่ไปต่างประเทศ ก็ปรากฏว่าเดียวัน ข้าพเจ้าไปเห็นด้วยตาตนเอง
เดียวันมีผ้ามัดหมีที่ตุ๊กกะจาก ที่ปารีส เพื่อโฆษณาถึงผ้ามัดหมีนี้...”

พระราชนำรัล สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระราชทานแก่คณบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล ในโอกาสส่วนเฉลิมพระชนมพรรษา

ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา วันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๐

ฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ

อำเภอปะนาัง จังหวัดปัตตานี

“...ทุกครั้งที่เมืองไทยเกิดน้ำท่วมหรือเกิดภัยพิบัติอย่างไรก็ตามข้าพเจ้าได้ตามเสด็จ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำของพระราชทานไปช่วยเหลือราษฎร
นักเป็นเครื่องอุปโภคบริโภคแล้วก็รับสั่งกับข้าพเจ้าว่า
การช่วยเหลือแบบนี้เป็นการช่วยเหลือเฉพาะหน้าซึ่งไม่สำคัญ ช่วยเขามาได้จริงๆ ไม่เพียงพอ
ทรงคิดว่าทำอย่างไรจะช่วยเหลือชาวบ้านเป็นระยะยาวยังคงดำเนินต่อไป
คือทำให้เขามีหวังที่จะอยู่ดีกินดีขึ้น ลูกหลานได้เข้าโรงเรียน ได้เรียนหนังสือ^๑
ซึ่งในเรื่องนี้รัฐบาลได้พยายามส่งเสริมอยู่แล้ว
เข้าเพิ่มโรงเรียนขึ้นอย่างสม่ำเสมอแต่ชาวนาชาวไร่บอกว่า เข้าสั่งให้ลูกไปเรียนหนังสือ^๒
ไปเข้าโรงเรียนไม่ได้ เพราะต้องอาศัยลูกเป็นกำลังช่วยกันทำมาหากิน ดังนั้น
จะพบเด็กที่อยู่ในวัยเรียนแล้วไม่ได้เรียนหนังสืออีกมาก ส่วนมากก็ได้จบ ป.๔
ซึ่งก็น่าเป็นห่วง ด้วยเหตุนั้นข้าพเจ้าจึงเริ่มคิดหาอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวชาวนาไว้
และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงหาแหล่งน้ำ
ให้การทำไร่ทำนาของเข้าเป็นผลต่อประเทศชาติต่อบ้านเมือง
ทรงพระดำเนินดูตามไร่ของเข้าต่างๆ ทรงคิดว่านี่เป็นการให้กำลังใจ
และที่ทรงให้ข้าพเจ้าดูแลพวกครอบครัว ก็เลยเป็นที่เกิดของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ...”

การพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตลอดระยะเวลากว่า ๖๐ ปี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทุ่มเทพระร่วงกาย ด้วยพระราชภารกิจ ทรงงานสันติสุข ประปาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรชาวไทย มาโดยตลอด

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเห็นว่าความเป็นอยู่และปากท้องของราษฎรเป็นเรื่องสำคัญลำดับแรก จึงทรงมุ่งเน้นให้ราษฎรมีอาหารการกิน พึงพาตนเองให้ได้เสียก่อน ด้วยทรงตระหนักดีว่าความยากจน ความขาดแคลน คือ ความด้อยโอกาส ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต

จึงทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการโครงการในลักษณะต่างๆ ที่สอดคล้องตามสภาพภูมิลังค์ เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร ดังนี้

“ข้าวทรงคุณค่า ด้วยพระบารมี”

“ในนามปีลา ในนามข้าว แผ่นดินของเรานี้แสนอุดมสมบูรณ์...”

เป็นท่วงทำนองเพลงที่แสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของบ้านเมือง อันมีข้าวปลาอาหารบริบูรณ์ และยังทำให้ตระหนักได้ว่า ข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทยและมีความผูกพันกับคนไทยมาอย่างยาวนานจนมีวัดนพราม ประเพณี และความเชื่อหลายอย่างที่ตกทอดมาถึงทุกวันนี้

รู้หรือไม่ว่า

ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดของโลกมานานกว่าทศวรรษที่ผ่านมา แม้ในบางช่วงเวลาตลาดส่งออกข้าวของไทยจะลดลงบ้าง แต่ไทย ก็ยังคงครองตำแหน่งผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งอย่างต่อเนื่องมานาน การส่งออกข้าวของไทยตลอด ๑๐ ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มสูงขึ้นจาก ๖.๓๗ ล้านตันข้าวสาร ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มาเป็น ๑๐.๔๙ ล้านตันข้าวสาร ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงแม้จะลดลงมาบ้างในปี ๒๕๕๒ และ ๒๕๕๓ แต่ในปี ๒๕๕๕ ประเทศไทยก็ยังส่งออกข้าวได้มากถึง ๑๐.๕๐ ล้านตันข้าวสาร โดยมีประเทศไทย เยิดนาน อินเดีย ปากีสถาน และสหรัฐอเมริกาเป็นคู่แข่งสำคัญ ในขณะที่พื้นที่เก็บเกี่ยวของโลกในปี ๒๕๕๕ มี ๔๕๑.๗๙ ล้านไร่ โดยประเทศไทย มีพื้นที่เก็บเกี่ยวเป็นอันดับ ๕ ของโลก จำนวน ๖๖.๖๙ ล้านไร่ รองจากประเทศไทยอันดับ ๑ จีน อินโดนีเซีย และบังคลาเทศ ในด้านการผลิตข้าวของโลก ในปี ๒๕๕๙ มีปริมาณผลผลิตโดยรวม ๔๕๗.๒๒ ล้านตันข้าวสาร สำหรับประเทศไทยเป็นผู้ผลิตข้าวลำดับที่ ๖ ของโลก รองจากจีน อินเดีย อินโดนีเซีย บังคลาเทศ และไนจีเรีย โดยมีผลผลิตข้าว ๒๐.๒๖ ล้านตันข้าวสาร

วิถีการทำ...

การปลูกข้าวและการดูแลรักษาต้นข้าวในนา ตั้งแต่ปลูกไปจนถึงเก็บเกี่ยว การปลูกข้าวในแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกัน ไปตามสภาพของดินพื้นากราช และสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ในแหล่งที่ต้องอาศัยน้ำจากฝนเพียงอย่างเดียว ก็ต้องกระยะเวลาการปลูกข้าวให้เหมาะสมกับช่วงที่มีฝนตกสม่ำเสมอ และเก็บเกี่ยวในช่วงที่ฤดูหมาดพอดี เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีสภาพดินพื้นากราชที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ประเทศไทยจะเริ่มทำนาปีรายเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคมของทุกปี ขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำฝน เมื่อ ๓ เดือนผ่านไป ข้าวที่ปักติดหรือหัวน้ำเอ้าไว้จะสุกงอมเต็มที่พร้อมเก็บเกี่ยว ส่วนนาปรัง สามารถทำได้ตลอดปี เพราะพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกเป็นพันธุ์ที่ไม่ໄ่ต่อช่วงแสง เมื่อข้าวเจริญเติบโตครบกำหนดอายุก็จะสามารถเก็บเกี่ยวได้

“ข้าวสังข์ยอด เป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่สมเด็จพระนangeloเจ้าฯ พระบรมราชชนนีนาถ ทรงมีพระราชดำริให้โครงการฟาร์มตัวอย่างตามแนวพระราชดำริ จังหวัดพัทลุง ซึ่งรับผิดชอบโดยศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง ดำเนินการปลูกตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๙ ในคราวที่สมเด็จพระนangeloเจ้าฯ พระบรมราชชนนีนาถ เสด็จไปยังฟาร์มตัวอย่างในพระราชดำริและศูนย์วิจัยข้าว จังหวัดพัทลุงได้ถวายข้าวซ้อมมือพันธุ์สังข์ยอด พระองค์ทรงรับและนำไปให้ห้องเครื่องที่พระราชสำนักนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส หุ่นถวายและรับสั่งว่าอร่อยและทรงโปรดเป็นอย่างมาก รับสั่งให้ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุงพัฒนาการปลูกข้าวสังข์ยอดอย่างจริงจัง”

ทั้งนี้ ข้าวสังข์ยอดเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมที่มีแหล่งกำเนิดในจังหวัดพัทลุง ปลูกกันมานานไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี เป็นพันธุ์ข้าวที่คงคุณค่าในตัวของพันธุ์ข้าวเอง ถูกเก็บรักษาไว้โดยวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวเมืองพัทลุง จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๙ ข้าวสังข์ยอดได้รับคำประกาศรับรองให้เป็นสินค้าบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographic Indications: GI) ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยใช้ชื่อว่า “ข้าวสังข์ยอดเมืองพัทลุง” นับเป็นข้าว GI พันธุ์แรกของประเทศไทย

ประโยชน์ของข้าวสังข์ยอด

กองวิชาการ กรมอนามัยได้ทำการวิจัยในปี ๒๕๔๗ พบร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาอาหารและยา รายงานผลว่า ข้าวพันธุ์สังข์ยอดมีคุณค่าทางอาหารสูงกว่าข้าวพันธุ์อื่นๆ คือ มีการไขอหารสูง ซึ่งมีประโยชน์ต่อการขับถ่าย มีวิตามินอีสูง ช่วยชะลอความแก่ นอกจากนี้ ยังมีโปรตีน ธาตุเหล็ก และฟอฟอรัส ซึ่งมีประโยชน์ต่อการบำรุงโลหิต บำรุงร่างกายให้แข็งแรง และป้องกันโรคความจำเสื่อม และมีสารที่ช่วยลดอัตราเลี้ยงของ การเป็นมะเร็ง จึงนับได้ว่า ข้าวสังข์ยอด เป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่มีคุณค่าทางอาหารสูง ข้าวสังข์ยอดจึงได้รับการยอมรับและมีแนวโน้มว่าจะเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น

ข้าวสังข์ยอด

สังข์ยอดสดสีแดง	ข้าวໄวงแสงลุ่มสงขลา
สีบ้านฝากขาวนา	ตำนานนาเมืองพัทลุง
ข้าวสุกหุงนุ่มนาน	คุณอาหารประโยชน์สูง
ผิวพรรณผ่องไฟบูลย์	จำเพ็มพูนจะล้อชา

บริษัท ข้าวพื้นเมืองภาคใต้ จำกัด

“เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราชภรัตนจุนใต้ ซึ่งเป็นหมู่บ้านบริวารของบ้านกอก หมู่ที่ ๑ ตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน ทรงทอดพระเนตรสภาพความเป็นอยู่ ของราชภรัตนที่มีความด้อยโอกาสทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม จึงได้พระราชทานพระราชดำริแก่น่วงงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาส่งเสริมราชภรัตนทำการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การทำนาขั้นบันได เพื่อเป็นการลดการใช้พื้นที่ในการทำการเกษตรให้น้อยลง โดยศูนย์วิจัยข้าวแพร่ ซึ่งรับผิดชอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ จังหวัดน่าน ได้พัฒนาระบบการปลูกข้าวแบบเดิม คือ ข้าวไร่ ซึ่งจะต้องแผ้วถางป่าทุกปี มาเป็นแบบนาขั้นบันได ไม่ต้องขยายพื้นที่เพื่อเพาะปลูกใหม่ในทุกปี โดยปลูกข้าวประเภท ข้าวไร่ ๔๐๐ ไร่ และระบบนาดำเนินนาขั้นบันได ๘๙ ไร่ มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๖๒ ราย ได้ผลผลิตข้าว ประมาณ ๓๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ใน การปลูกแบบข้าวไร่ และ ๔๗๐-๖๘๙ กิโลกรัมต่อไร่ ใน สภาพการปลูกแบบนาดำเนินนาบันได ประสบความสำเร็จที่สามารถขยายผลสู่การทำนาขั้นบันได ในพื้นที่อื่นๆ ได้เป็นอย่างดี”

นาแบบขั้นบันได (Rice Terrace) คือ

การลักด้วยเหล็กให้เป็นชั้นๆ ลดหลั่นลงมาเป็นขั้นบันได เพื่อช่วยเพิ่มเนื้อที่ในการเพาะปลูก เป็นการรักษาหน้าดินไม่ให้ถูก ชะล้างไป อีกทั้ง ยังช่วยแก้ปัญหาร่องน้ำ ทั้งในแง่การชลประทาน โดยการเก็บกักน้ำฝน นาขั้นบันไดเป็นตัวอย่างหนึ่งของภูมิปัญญา แบบท้องถิ่นที่ได้รับการยกย่องให้เป็นสมบัติของโลก และมีประโยชน์มากยิ่ง

โครงการฟาร์มตัวอย่าง ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ^๑ และการอนุรักษ์ศิริสุขภาพเพียง

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๐ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังบ้านชุมแพ ตำบลลดอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ในกรณีที่มีชาวไทยภูเขาจำนวน ๒๐๐-๓๐๐ คน ได้ไปเข้าเฝ้าฯ และได้ขอ พระราชทานความช่วยเหลือของงานทำ ด้วยพากเป็นชาไทยภูเขาราชเผ่าที่ดินยาเสพติด และได้รับการบำบัดให้เลิกยาเสพติดแล้ว แต่ขณะนี้ไม่มีงานทำ เนื่องด้วยไม่มีความจำจ้าง พากเขาราชทำงาน เพราะอาจจะยังไม่เชื่อใจว่าเลิกยาเสพติดจริง จึงได้รับสั่งว่า พากเป็นชาภูเขากับพระองค์แล้วว่า ได้เลิกยาเสพติดจริงๆ และมาของานพระองค์ทำ

“ฉันเป็นพระราชินี เขามาของานฉันทำ ฉันต้องให้งานให้พากเขาราชทำ”

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริให้ นายสหัส บุญญาวิวัฒน์ หนุ่มหลวง อนุพร เกษมสันต์ และคณะออกไปหาพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านของชาวภูเขาราช ชาวไทยภูเขานั่น โดยจะทรงดำเนินการจัดตั้ง “โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จ พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ” เพื่อบรรเทาปัญหาความยากจนของประชาชนที่เดือดร้อนดังกล่าวข้างต้น โดยเน้นให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชาวภูเขาราชที่ไม่มีงานทำให้มีโอกาสได้เข้ามาทำงานในโครงการ ในขณะเดียวกันชาวภูเขาราชที่เข้ามาทำงานก็จะเกิดการเรียนรู้ในวิชาชีพในด้านต่างๆ เช่น ด้านการประมง ด้านการปลูกสัตว์

และดำเนินการปลูกพืช มาประยุกต์ใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนได้ ซึ่งค่อนจะได้ดีด้วยเลือก พื้นที่บ้านชุมชน ตำบลโดยแก้ว อำเภอ จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และได้นำข้อมูลขึ้นกราบบังคมทูล รายงาน พร้อมทั้งขอพระราชทานพระราชวินิจฉัย ทรงเห็นชอบ และรับส่งให้ดำเนินการโดยเร็ว โดยยื่นเงินจากมูลนิธิศิลปาชีพ มาดำเนินการ โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถแห่งแรกจึงได้ออกดำเนินขึ้นที่บ้านชุมชนแห่งแห่งนี้

จากนั้น โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ แห่งต่างๆ ก็เกิดขึ้นตามลำดับ โดยมี วัตถุประสงค์หลัก ๔ ประการคือ

๑. เพื่อเป็นแหล่งจ้างงานของชาวบ้านที่ยากจน
๒. เป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดสารพิษให้แก่ชุมชนนั้นๆ และชุมชนใกล้เคียงในลักษณะเป็น “Food Bank”
๓. เป็นแหล่งให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ เมื่อเข้ามาทำงานแล้วจะได้รับความรู้ เป็นการเรียนรู้แบบ “Learning by doing”
๔. เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นอกจากวัตถุประสงค์หลักๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ ในบางแห่งยังทรงส่งเสริมให้มีการ “พื้นฟูอนุรักษ์ และดูแลป่าไม้ควบคู่ไปด้วย” เช่น โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านแม่ตุ้งติง ตำบลแม่สถาบัน อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านป่าหวี ตำบลตะนาวศรี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นต้น

รูปแบบการดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ นั้น ก่อนจะเริ่มดำเนินงานโครงการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ประชุมหารือ วางแผนการดำเนินงาน ตลอดจนวางแผนการใช้ประโยชน์ ในที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ จากนั้นจะดำเนินการ พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น แหล่งน้ำ ถนน ไฟฟ้า เพื่อสนับสนุนกิจกรรมภายใต้โครงการ เช่น ปลูกพืชผักไม้ผลชนิดต่างๆ การเลี้ยงปศุสัตว์ เปิด ไก่ หมู และเลี้ยงปลา พร้อมทั้งจ้างแรงงานโดยคัดเลือกจากเกษตรกรในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงเข้ามาทำงานในลักษณะเป็นแรงงานในฟาร์ม ซึ่งเข้าเหล่านี้จะได้มีรายได้มีความรู้ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยการดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ แต่ละแห่งจะมี “ผู้จัดการฟาร์ม” เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการบริหารงานโครงการ การคัดเลือกผู้จัดการฟาร์มจะพิจารณาจากลูกหลานของราชภราในชุมชนซึ่งจบการศึกษาด้านการเกษตรเป็นหลัก ในฟาร์มตัวอย่างฯ จะมีการจัดทำบัญชีฟาร์ม การเปลี่ยนแปลงผลิต และการจัดหาตลาดรองรับผลิตซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตลาดในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชประสงค์ที่ทรงมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งอาหารของชุมชนเป็นหลัก

จากโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ แห่งแรกที่บ้านชุมและ ซึ่งดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ต่อมา ได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างเพิ่มเติมกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น ๕๗ แห่ง แบ่งเป็นภาคเหนือ ๑ แห่ง ภาคกลาง ๙ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๙ แห่ง และภาคใต้ ๒๖ แห่ง

นอกจากนี้ ในการเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนราชภูมิพื้นที่ต่างๆ ยังทรงพบว่า ราชภูมิส่วนใหญ่มีฐานะยากจน เนื่องจากขาดแคลนที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้ดำเนินงาน “โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ” ขึ้น โดยการจัดซื้อที่ดินสาธารณะประโยชน์ เพื่อจัดที่อยู่อาศัยและที่ทำการให้แก่ราษฎร และจัดหาระบบโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ น้ำ ถนน ไฟฟ้า เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการพร้อมทั้งส่งเสริมการทำเกษตรให้กับราษฎรในรูปแบบเดียวกับโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ เพื่อให้ราษฎรนำไปอย่างปลอดภัย มีอาชีพที่มั่นคง มีแหล่งอาหารถูกสุขอนามัย มีความรู้ทางด้านการทำเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชา เพื่อให้ราษฎรสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป ปัจจุบัน โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีจำนวนทั้งสิ้น ๕ แห่ง ประกอบด้วย พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑ แห่ง และพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้อีก ๓ แห่ง

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านยางน้อย จังหวัดอุบลราชธานี

ที่มาของปัญหา

บ้านยางน้อย ในอดีตชาวบ้านยากจน ทำมาหากเลี้ยงชีพด้วยการทำนาเพียงอย่างเดียว ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการจุนเจือ ครอบครัว พื้นที่ส่วนใหญ่มีสภาพเป็นป่ารกร้างว่างเปล่า ไม่มี....ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร แต่เดิมเรียก “ป่าหนองแฟก”

พระราชดำริ

เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้ดำเนินโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านยางน้อย จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งจ้างงาน สร้างรายได้แก่ชาวบ้านในท้องถิ่นตลอดจน เป็นแหล่งเรียนรู้ การทำการเกษตรรวมในรูปแบบต่างๆ และเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัยให้แก่ชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง

การดำเนินงาน

บริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้การเกษตร เป็นแหล่งผลิตอาหารคุณภาพปลอดสารพิษ และสร้างอาชีพแก่ชาวบ้านในท้องถิ่น และร้านค้าจำหน่ายสินค้าของศูนย์ศิลปาชีพ พื้นที่ ๒๑๐ ไร่ แบ่งเป็น เอกชนเกษตรกรรม ๑๙๘ ไร่ ป่าบ่อร่อง ๖๔ ไร่ สารน้ำ/ประมง ๑๔ ไร่ ถนน/สิ่งก่อสร้าง ๑๔ ไร่

ผลสำเร็จ

ฟาร์มฯ เป็นแหล่งจ้างงานปีละกว่า ๒,๘๑๐,๕๐๐ บาท เพิ่มรายได้เสริมให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นที่เข้ามาเรียนรู้ในฟาร์มฯ รุ่นละ ๗๐ คน

เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพการ เกษตรผลิตพืช ผักปลอดภัยจากสารพิชชา ข้าว สมุนไพร เห็ด พืชไร่ ไม้ผล ไม้ประดับ ตลอดจนปศุสัตว์และประมง ทำให้ฟาร์มฯ มีรายได้เฉลี่ย ๑๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน

ข้าวกล้องเบญจกราชยาทิพย์ : เป็นผลผลิตที่โดดเด่น ได้รับความนิยมสูงจากผู้บริโภค จำหน่ายเป็นข้าวกล้องบรรจุถุงละ ๑ กิโลกรัม ราคา ๙๐ บาท และแปรรูปเป็นข้าวเบญจกราชยาทิพย์ ซึ่งดีม กล่องละ ๑๙๐ บาท (๑ กล่อง มี ๑๐ ถุง ๆ ละ ๒๐ กรัม)

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

ที่มาของปัญหา

พื้นที่บ้านกุดนาขาม มีสภาพเป็นทุ่งนาร้าง ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นหินลูกรัง ดินขาดความชุ่มชื้น สมบูรณ์ ต่อมากาบบ้านบ้านกุดนาขามได้ถวายฎีกา เพื่อขอความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพ เนื่องจาก พอเสร็จจากการทำงานแล้วไม่มีอาชีพเสริม ทำให้มีรายได้ใช้เพียงพอในครอบครัว

พระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่าง ตามพระราชดำริ ตำบลเจริญศิลป์ อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร พื้นที่ ๙๗ ไร่ โดยให้เชื่อว่า โครงการฟาร์มตัวอย่าง ตามพระราชดำริบ้านกุดนาขาม เพื่อช่วยเหลือราษฎรในการประกอบอาชีพ

การดำเนินงาน

สำนักพระราชวังเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานราชการต่างๆ ดำเนินงานสร้างงานให้กับชาวบ้านที่ยากจน ให้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการทำงานในฟาร์มน้ำกลับไปใช้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดสารพิษ และเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงเกษตรกรรมที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ๙๗ ไร่ ประกอบไปด้วย ป่าอนุรักษ์ แปลงปลูกพืชผัก แปลงไม้ผล พื้นที่งานปศุสัตว์ งานประมง และนาข้าว

ผลสำเร็จ

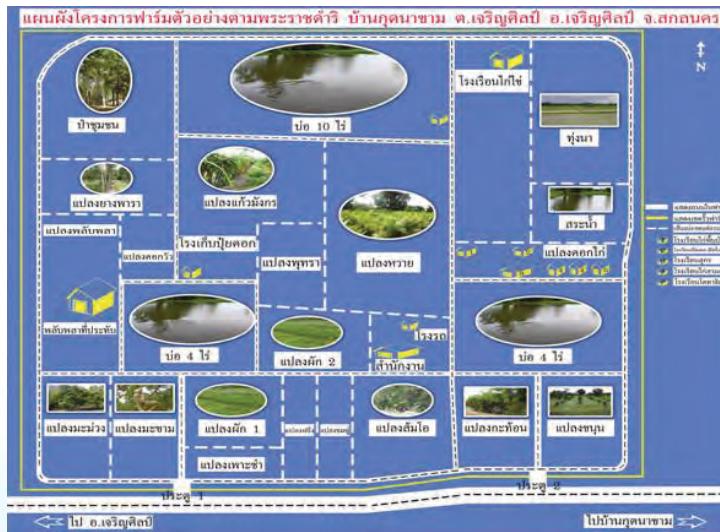
● ราชภูมิที่ยกจนมีงานทำมีรายได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ นำกลับไปประกอบอาชีพได้ โดยแต่ละวันมีผู้เข้ามาทำงานเรียนรู้ในฟาร์ม ๔๕-๕๐ คน ช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือน และสร้างรายได้เสริมเฉลี่ยเดือนละ ๒,๕๐๐-๓,๒๐๐ บาทต่อเดือน

● เป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดสารพิษ จำนวนน้ำยี้ให้กับสมาชิกในโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ และชุมชนใกล้เคียง ในอำเภอเจริญศิลป์ และ อำเภอสว่างแดนดิน

● เป็นแหล่งสาธิตเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม แก่ผู้เยี่ยมชมและผู้ที่สนใจ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในครอบครัว ตัวเองได้ เฉลี่ย ๑๒๐ รายต่อปี

ภาพถ่ายทางอากาศโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ
บ้านกุกนาขาม ขนาดพื้นที่ ๙๗ ไร่

แผนผังโครงการฟาร์มตัวอย่างตาม

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ^๖ ตำบลลีบวทอง อําเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง

ที่มาของปัญหา

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ ครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ และ เสด็จฯ เป็นองค์ประธานในงาน “อัญเชิญแม่โพสพคืนนา เนลิมพระเกียรติฯ” วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๑

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงห่วงใยถึงปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ที่ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดอ่างทองและจังหวัดใกล้เคียง เมื่อช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ จากนั้นจึงทรงมีพระราชดำริ...ให้ก่อสร้างศาลาอนุกประสงค์และฟาร์มตัวอย่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขึ้นเพื่อเป็นที่รองรับราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยและไร้ที่อยู่อาศัยได้พักอาศัยขณะน้ำท่วม เป็นแหล่งจ้างงาน ผลิตอาหารปลอดภัย แหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านการเกษตร...

จากพระราชดำริดังกล่าว จังหวัดอ่างทองได้จัดทำพื้นที่ว่างเปล่า เพื่อจัดทำฟาร์มตัวอย่างแห่งที่ ๒ โดยใช้ที่ราชพัสดุ หมู่ที่ ๓ ตำบลสีบัวทอง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ มีระบบสันน้ำชลประทานที่สมบูรณ์ ไม่ประสบปัญหาน้ำท่วมขัง รวมพื้นที่ทั้งหมด ๑,๐๐๕ ไร่ ๒ งาน ๖๙ ตารางวา โดยเริ่มดำเนินโครงการในเดือนมกราคม ๒๕๖๐ เป็นต้นมา ในพื้นที่ ๗๒๐ ไร่ ปัจจุบันมีสมาชิก ประมาณ ๒๔๐ คน

การดำเนินโครงการฟาร์มตัวอย่าง ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ ดังนี้

๑. เป็นแหล่งจ้างแรงงานให้แก่ราษฎรที่ประสบปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดใกล้เคียง ให้ได้มีงานทำ มีรายได้ พอกเลี้ยงตนเอง และครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
๒. เป็นแหล่งศึกษา หาความรู้ด้านการเกษตรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการให้ เกษตรกรและราษฎรที่สนใจ
๓. เป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารเคมี ให้แก่ชุมชน และราษฎร ซึ่งจะส่งผลให้ราษฎรมีสุขภาพที่แข็งแรงขึ้น

กิจกรรมพืชผัก

ภายในโครงการเพาะปลูกพืชผักหลายชนิด เช่น ผักกาดปะทานใบเขียว ผักกาดขาว ผักกาดตุ้ง ผักกาดตุ้งใต้เหวน ผักชี คืนช่าย ผักกาดหอม กุ้ยช่าย ผักสลัด ผักหวานบ้าน ชะอม ผักบุ้ง ผักโภชนา หอมแบ่ง และผักรับประทานผล เช่น บวบเหลี่ยม มะระจีน มะเขือเปร้า มะเขือยาว พริก แตงกวา พักทอง มะระขี้นก มะเขือเทศ เป็นต้น

กิจกรรมพืชเศรษฐกิจ

พืชไร่ ได้แก่ กล้วยหอมทอง กล้วยน้ำว้า หม่อนเชียงใหม่ ผลใช้ทำน้ำหม่อน มะละกอเรดเดลี่ ไนท์วาน ข้าวโพดข้าวเหนียว ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดสองสี

กิจกรรมเพาะเห็ด

ประกอบด้วยโรงอัดก้อนเชื้อเห็ด ขนาด ๑๒ x ๓๖ เมตร ๑ หลัง โรงเรือนเปิดก้อนจำนวน ๕๙ โรงเรือน เตาเผา ก้อนเชื้อ ขนาด ๔๘๐ ก้อน จำนวน ๓ เตา เห็ดที่เพาะ เช่น เห็ดนางฟ้า สูาน เห็ดยังการี เห็ดเป่าเชือ เห็ดขอนขาว เห็ดขอนดำ และเห็ดนางนวล

กิจกรรมนาข้าว

ปลูกข้าวบนพื้นที่ ๙๙ ไร่ ประกอบด้วย ข้าวหลายสายพันธุ์ เพื่อใช้ในการผลิตข้าวพันธุ์หลัก ได้แก่ ปทุมธานี ๑ ปทุมธานี ๘๐ สุพรรณบุรี ชัยนาท และได้มีการปลูกพันธุ์ข้าวกำดอยสะเก็ด เพื่อใช้ในการผลิตน้ำข้าวกล่องของ ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูง

กิจกรรมไม้ผล

ได้แก่ ฝรั่งกลมสาลี ฝรั่งเปลี่ยนสีทอง ฝรั่งกิมจู มะพร้าว มะม่วงมหาชนก มะม่วงน้ำดอกไม้ มะม่วงแก้วลีมรัง มะม่วงทองคำ มะม่วงเขียวเสวย มะยองชิด กระท้อน ขุนน เป็นต้น

กิจกรรมประมง

ได้แก่ การเลี้ยงปลา尼ลในบ่อดิน ขนาด ๑ ไร่ จำนวน ๖ บ่อ การเลี้ยงกุ้งก้ามกรามในบ่อดิน จำนวน ๓ บ่อ และการเลี้ยงปลาแบบครุฑารติในบ่อพักน้ำ

กิจกรรมปศุสัตว์

ได้แก่ การเลี้ยงแพะนม การเลี้ยงสุกร Jin Haw ซึ่งผลผลิตนมที่ได้จากแพะนมจะนำมาจำหน่ายสดและนำมาผลิตนมแพะพาสเจอร์ไรด์ ส่วนผลผลิตที่ได้จากสุกรจะนำส่งโรงงานแปรรูปที่กรมปศุสัตว์

กิจกรรมกล้วยไม้

ได้แก่ การเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ การอนุบาลกล้วยไม้ การตัดดอกเพื่อการค้า การขยายพันธุ์กล้วยไม้

กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์

ได้แก่ น้ำเสาวรส น้ำลูกหม่อน น้ำนมข้าวโพด นมแพะพาสเจอร์ไรด์ น้ำข้าวกล้องเพาะงอก ปลาเค็ม ปลาడีಡี มะม่วงแซ่อิม กล้วยตาก

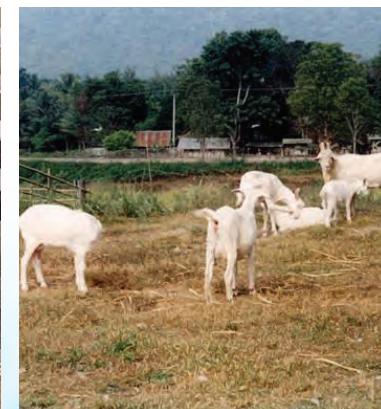

โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านบ่อหี อันเนื่อง มาจากพระราชดำริ ตำบลตะนาวศรี อำเภอส่วนพัง จังหวัดราชบุรี

เพื่อช่วยเหลือชาวภูริเวณพื้นที่ อำเภอส่วนพัง จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีฐานะยากจน โดยให้จัดทำฟาร์มตัวอย่างขึ้น ที่บ้านบ่อหี อำเภอส่วนพัง จังหวัดราชบุรี เพื่อให้เป็นแหล่งผลิตอาหารของชุมชน เพื่อที่ราษฎรจะได้มีงานทำ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว มีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

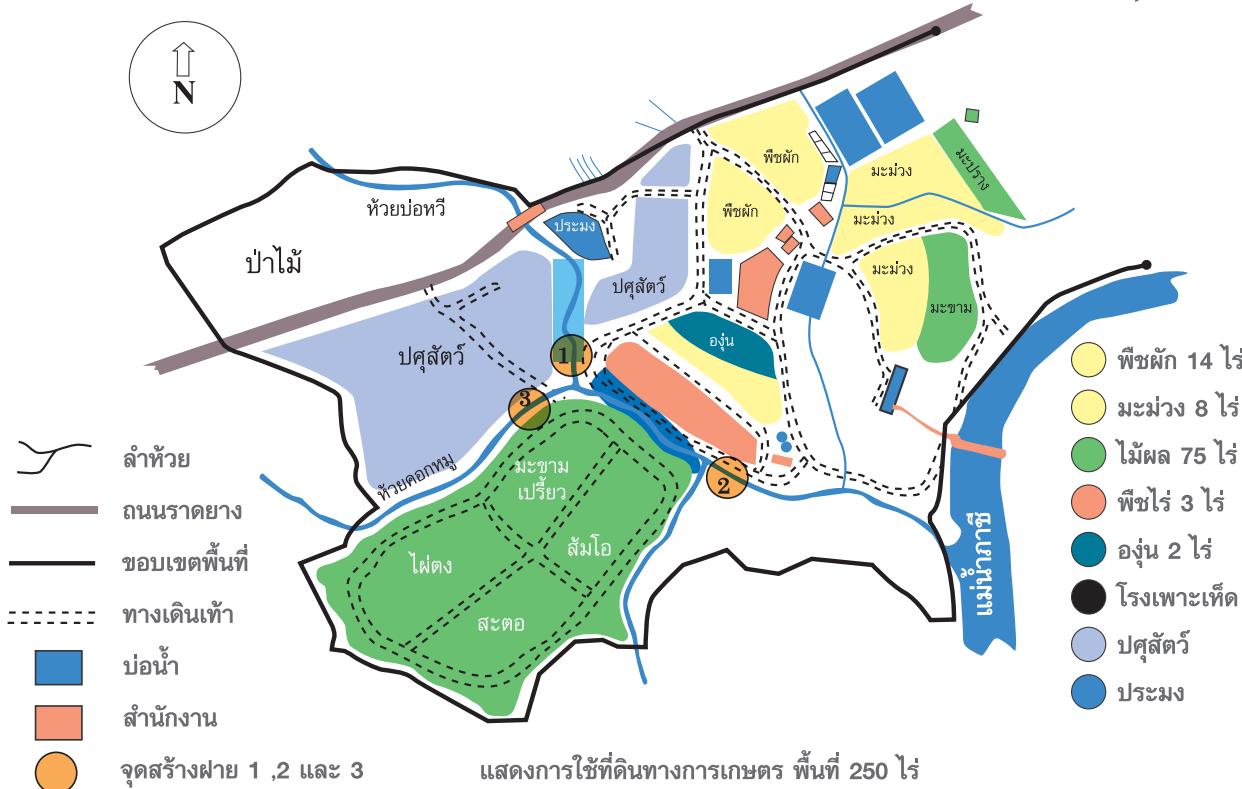
ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้เข้าร่วมดำเนินการพัฒนา ในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ โดยก่อสร้างอาคารสำนักงาน โรงเรือนเลี้ยงสุกร แพะنم ชุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกแฟกบริเวณที่ลาดชัน จัดทำแปลงปลูกผักปลอดสารพิษ จัดหาแหล่งน้ำสำหรับการคุปโภคบริโภค และการเกษตร กระจายในพื้นที่โครงการ โดยการปลูก ไม้ผลพื้นที่ ๙๕ ไร่ ได้แก่ มะปรางหวาน มะขามเบรี้ยวฝักใหญ่ องุ่น ลั่มโม สะตอ ชมพู่ ทุเรียน 망คุด เงาะ มะเพื่องหวาน ขนุน และกล้วยน้ำว้า ปลูกพืชผักสวนครัว และเม็ดออก พื้นที่ ๒๐ ไร่ โดยปลูกพืชผัก หมุนเวียนตามฤดูกาล ได้แก่ กระเจีบเขียว ถั่วฝักยาว มะเขือ บวบ ผักบุ้งจีน ถั่วพู คะน้า และกวางตุ้ง สำหรับเม็ดออก เช่น ส้วอยไก่ ปทุมมา และคลัสดเตอร์ เป็นต้น ซึ่งพืชผักในแปลงทั้งหมด จะไม่ใช่ปุ๋ยเคมี ปลูกพืชไร่ พื้นที่ ๕ ไร่ และปลูกแซมในแปลงไม้ผลที่ว่าง ได้แก่ ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดไร่ ข้าวโพดฝักอ่อน อ้อยคันน้ำ และถั่วลิสง รวมทั้งการผลิตนมแพะพาสเจอร์ไรท์ บรรจุขวด ผลิตได้สปดาห์ละ ๒๐๐ ขวด

ผลผลิตทางการเกษตรของโครงการฯ ได้จัดจำหน่ายในพื้นที่และส่งไปยังตลาดกลาง อดก. เพื่อจำหน่ายแก่คนทั่วไป ซึ่งเป็นเสมือนการกระจายอาหารจากแหล่งผลิตสู่ราษฎรในพื้นที่ และราชภูมิทั่วไป

ทำให้ผลประโยชน์ของโครงการฯ สามารถเป็นแหล่งผลิตอาหาร แหล่งความรู้ และแหล่งจ้างงาน ให้แก่ราษฎรในโครงการฯ และราษฎรใกล้เคียงที่สนใจ นำความรู้ที่ได้จากโครงการฯ ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตัวเองได้ ส่งผลให้ราษฎรในพื้นที่ได้รับประโยชน์มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพัฒนาของผู้สนใจที่จะเข้าเยี่ยมชมแนะนำความรู้ไปปฏิบัติ

โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านบ่อหvie อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

โครงการฯ ได้จัดจำหน่ายในพื้นที่และส่งไปยังตลาดกลางในจังหวัดราชบุรี ตลาด อตก. กรุงเทพฯ เพื่อจำหน่ายแก่คุณทั่วไป ที่ผ่านมา (ณ เดือน มิถุนายน ๒๕๖๔) มีรายได้เฉลี่ยสะสมประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ปัจจุบันมีเปิดอีกเหลียงที่ขยายพื้นที่แล้ว ๑,๔๒๖ ตัว สูง ๘๘ ตัว แพะ ๙๔ ตัว วีดนมได้ ๔๓ ตัว หมูป่า ๔๓ ตัว เลี้ยงปลาในกรงซึ้ง ๖ กรงซึ้ง ได้แก่ ปานิล ปลายสก และปลาตะเพียน

“อย่ามาพูดเรื่อง
กำไรขาดทุนกับฉันนะ
ฉันต้องการให้คนจน
มีงานทำมากๆ
ขาดทุนของฉัน
คือกำไรของแผ่นดิน”

โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างแบบผสมผสานตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ตำบลบางแก้ว อำเภอป่าแดด จังหวัดเพชรบุรี

โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างแบบผสมผสานฯ มีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นแหล่งศึกษาและเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ด้านการประมงแก่เกษตรกรทั้งในและต่างพื้นที่ได้นำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพประมงทางเลือกโดยไม่ต้องออกเรือไปจับสตว์น้ำในทะเลที่ห่างไกลเหมือนในอดีต เนื่องจาก การประกอบอาชีพประมงนับวันจะต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันเชื้อเพลิงที่สูงขึ้น ส่งผลต่อราคาสินค้าสัตว์น้ำ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชดำริว่า ในอนาคต ผลผลิตสัตว์ทะเลต่างๆ จากฟาร์มทะเลเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบผสมผสานที่ถูกสุขภาวะอนามัยแวดล้อมคืนสมดุลด้วยจะเป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำคัญทดแทนการออกเรือไปจับสัตว์น้ำในทะเลที่ห่างไกล พร้อมทั้ง ทรงริเริ่มให้ทำฟาร์มทะเล

ตัวอย่างแบบผสมผสาน ในพื้นที่ dinanga เกลือริมทะเล ซึ่งนางสาวสนา เทพหัสดิน ณ อยุธยา น้อมเกล้าฯ ถวาย จำนวน ๘๒ ไร่ ๒ งาน ๕๐ ตารางวา ณ หมู่ ๔ ตำบลบางแก้ว อำเภอป่าแดด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็น ฟาร์มตัวอย่างให้ทั้งผู้จับสัตว์น้ำ ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และผู้ที่สนใจนำไปตั้งศึกษาเรียนรู้ ดูงาน และเปลี่ยนประสบการณ์ นำไปปรับใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่นของตนเองต่อไป

ฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ แห่งนี้ จะไม่มีการปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มสู่สิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า ฟาร์มซีโร่เเวสท์ (Zero waste) โดยมีระบบท่อน้ำเชื่อมโยงถึงกันทุกฟาร์มย่อย

นอกจากนี้ ฟาร์มทะเลตัวอย่างแบบผสมผสานฯ แห่งนี้ จะเป็นที่รวมของนวัตกรรมการพัฒนาอุปกรณ์ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องซื้อจากต่างประเทศ เช่น อุปกรณ์แยกของเสียจำพวกโปรตีนออกจากน้ำ (protein skimmer) เว้อและถัง ลำเลียงปลาให้มีชีวิตสดถังรวมไข่ปลาทุหลังการวางไข่ เครื่องให้อากาศพัลส์งานแสงอาทิตย์ เครื่องให้อาหารสัตว์น้ำอัตโนมัติ กระซังเลี้ยงสัตว์น้ำที่เคลื่อนที่ได้ฯลฯ

สำหรับพื้นที่ในทะเล ได้จัดทำแปลงสาธิตการเลี้ยงหอยแมลงภู่แบบแพเรือก ซึ่งเป็นรูปแบบการเลี้ยงแบบใหม่ที่ลดปัญหาการตายของหอยแมลงภู่จากการหักล้มของหลักไม้ในกุ้มรสมุน และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

เมื่อการดำเนินการโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งกับเกษตรกรที่ประกอบอาชีพประมงและอื่นๆ ตลอดจนราษฎรทั่วไป ดังต่อไปนี้

๑. มีฟาร์มทะเลตัวอย่างผสมผสานบนแผ่นดินชายฝั่งแห่งแรกที่ amalgamates นิเวศวิทยาทางทะเลครบวงจร ทุกช่วงความเค็ม สดคูลล์องทั้งวงจรน้ำทะเลและวงจรอาหารรวมชาติต่อเนื่อง

๒. มีธนาคารสัตว์ทະເລດຮມ່າຕິດວ່າຍ່າງໄກລ້ອມໝນປະມົງພື້ນຄືນ ໂດຍມີພັນຖຸສັດວົນໜໍາພວກຍືດເກາະ ເຊັ່ນ ຮອຍແມລັງກູ່ ອອຍນາງຮມ ຮອຍຕະໂກຣມ ອອຍນຸກ ທີ່ໜ່ວຍອ່ອນລອຍຕາມນໍາເຂົ້າມາເກາະແພເຊື້ອໃນຝາຣມໂດຍໄມ່ຕ້ອງຫຼືອຫາ ໄມ່ຕ້ອງໃຫ້ອາຫານ ແລະຍັງເປັນທີ່ຫລບກັບແລະ ພາຍພັນຖຸຂອງສັດວົນ ເຊັ່ນ ປູ້ ກຸ່ງ ທຳໃຫ້ໜ້າປະມົງໃນພື້ນທີ່ສາມາດຈັບສັດວົນໜໍາໂດຍຮອບຝາຣມໄດ້

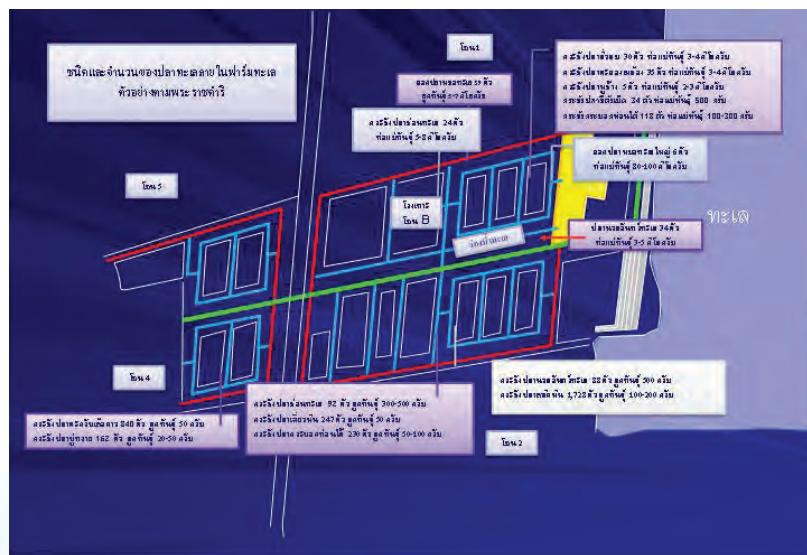
๓. ຊຸມໝນໜ້າປະມົງສາມາດນຳຄວາມຮູ້ຈາກການທຶກຂາ ເຮືນຮູ້ ດູງຈານ ແລະແລກເປີ່ຍືນປະສົບການນີ້ໃນການທຳຝາຣມທະເລດສົມຜສານ ໄປເປັນຕົວຍ່າງປັບໃຫ້ເໝາະສນກັບສົກພື້ນຄືນຂອງຕົນເອງ

๔. ເປັນການສະສົມບໍາງວຸງພັນຖຸສັດວົນທະເລດເສຣ່ຊູກີທີ່ຢັ້ງເພາະຂໍາຍພັນຖຸເຊີງພານີ້ຍື່ນໄດ້ ໂດຍເລື່ອງສະສົມບໍາງວຸງພ່ອແມ່ພັນຖຸໄວ້ໄມ່ ນ້ອຍກວ່າ ២០ ຊົນດ ໄມ່ນ້ອຍກວ່າ ៣,០០០ ຕັ້ງ

៥. ມີທີ່ຂອລຸມດິນ ແລະພື້ນຍື່ນຕົ້ນທີ່ທິນເຄີນ ໄມ່ຜົດໄປ ແລະກີນໄດ້ ປຸລຸກຕາມຂ້າງຄັນປ່ອແລະຮ່ວ່ອງສວນ ໄມ່ນ້ອຍກວ່າ ៣០ ຊົນດ (ປະມານ ៤០% ຂອງພື້ນທີ່ຝາຣມ)

៦. ມີສາຫວ່າຍທະເລເພາະເລື່ອງສົມຜສານໃນປ່ອແລະຮ່ວ່ອງສວນໄມ່ນ້ອຍກວ່າ ១០ ຊົນດ ໄດ້ຜົດຜົດປະມານ ៤០ ຕັ້ນ/ປີ

៧. ໄດ້ຜົດຜົດຈາກສັດວົນທະເລຕ່າງໆ ໃນຝາຣມບົນບກ ປະມານ ២០ ຕັ້ນ/ປີ

ແຜນຜັງແສດບກິຈກະນົມຕ່າງໆ ໃນພື້ນທີ່ໂຄຮກການຝາຣມທະເລ
ຕ້ວຍຍ່າງແບບສົມຜສານ

៨. ໄດ້ຜົດຜົດສັດວົນໜໍ້ຈາກນາມສັດວົນທະເລ
ທີ່ອຝາຣມແພເຊື້ອແລະກະໜັງເຊື້ອໃນທະເລ ປະມານ
៤០ ຕັ້ນ/ປີ

៩. ຮັບຮວມພັນຖຸສັດວົນໜໍ້ຈາກຝາຣມໃນທະເລ
ລຳເລື່ອງເຂົ້າມາເລື່ອງໃນຝາຣມຕ້ວຍຍ່າງແລະໃນຝາຣມ
ຂອງໜ້າປະມົງ ປະມານ ៣ ລ້ານຕັ້ນ/ປີ

១០. ມີເກລືອແກງແຕະນໍ້າທະເລຜົດປະມານ
១០០ ຕັ້ນ

ฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านครองชีพ ตำบลนาปะข้อ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง

พระราชดำริ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรบ้านหัวปาเขียว ตำบลนาปะข้อ อำเภอคุณขันธุ์ จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ ทรงได้ทราบถึงความยากจนของราษฎรจังหวัดพัทลุง จึงได้

พระราชทานพระราชดำริให้หาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อจัดทำโครงการฟาร์มตัวอย่าง ในกรณีี้ ราษฎรจำนวน ๙๓ รายบ้านครองชีพได้ร่วมกับบริษัทที่ดินรวม ๒๕๔ ไร่ ๓ งาน ๑๒ ตารางวา เพื่อจัดทำโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ แห่งนี้ ได้เริ่มดำเนินการ

วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เป็นแหล่งจ้างงานสำหรับราษฎรในพื้นที่
- เป็นแหล่งเรียนรู้และปฏิบัติงานด้านการเกษตร
- เป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ

ผลการดำเนินงาน

งานพืชผัก พื้นที่ ๑๖ ไร่ ๒ งาน ๙๓ ตารางวา ได้แก่ ผักรับประทานใบ อาทิ ผักคะน้า ผักกวางตุ้ง ผักบุ้ง เป็นต้น ได้ผลผลิต ๔,๑๗๗.๔๘ กิโลกรัม ผักรับประทานผล อาทิ มะระจีน บวบ ถั่วฝักยาว มะเขือ เป็นต้น ได้ผลผลิต ๑,๙๐๓.๕๑ กิโลกรัม นอกเหนือนี้ ยังมีไม้ผลและพืชไวร์ เช่น มะละกอเรดเลดี้ ฝรั่งไวร์เมล็ด ข้าวโพดหวาน เป็นต้น

บ้านพืชผัก

งานเพาะเห็ด พื้นที่ ๑ ໄວ่ ๑ งาน ๒๐ ตารางวา ประกอบไปด้วยโรงเยี่ยงเห็ด ๑ โรง โรงเปิดดอก ๘ โรง เครื่องอัดก้อนเชื้อเห็ด ๑ เครื่อง หม้อนึ่งก้อนเชื้อ ๑ ใบ หม้อนึ่งความดัน ๑ ใบ ได้แก่ เห็ดนางฟ้า เห็ดยังการี เห็ดขอนขາว เป็นต้น

งานข้าว พื้นที่ ๒๖ ໄວ่ ๑ งาน ๕๕ ตารางวา ปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองของอำเภอบางแก้ว คือ ข้าวสังข์หยด

การปลูกข้าว

งานประมง พื้นที่ ๑๙ ໄວ่ ๗๕ ตารางวา เลี้ยงปลาในกระชัง และบ่อคิน เข่น ปลา:red ปลานิลจิตรลดา ปลานิลแดง เป็นต้น

งานประมง

งานปศุสัตว์ พื้นที่ ๓ ໄວ่ ๑ งาน ๖๓ ตารางวา เลี้ยงแพะพื้นเมืองลูกผสม ไก่พื้นเมือง (คอคล่อน) เปิดเทศ ไก่ไข่

งานปศุสัตว์

งานแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ สลัดผัก เห็ดสวาร์ค กล้วยตาก น้ำสมุนไพร ไข่เค็ม และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวสังข์หยด เป็นต้น

รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต มีการนำรายได้ถวายคืนมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพฯ ทุกปีนับตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมา ดังนี้

ปี	จำนวนเงินที่ถวายคืน (บาท)
๒๕๔๙	๕,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๐	๓,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๑	๑,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๒	๑,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๓	๕,๐๐๐,๐๐๐
๒๕๕๔	๕๐๐,๐๐๐
๒๕๕๕	๖,๐๐๐,๐๐๐
รวม	๒๙,๕๐๐,๐๐๐

ในการนี้ มีราชภารที่ได้นำความรู้จากการฝึกอบรมในโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านครองชีพ จังหวัดพัทลุง ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง เพื่อสร้างอาชีพเสริม รวมทั้งเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของครอบครัวที่ดีขึ้น จำนวนทั้งสิ้น ๓๙ ราย แบ่งออกเป็น

๑) งานเพาะเห็ด	จำนวน	๒๒	ราย	สามารถสร้างรายได้ให้กับราชภารที่	๖๗,๓๗๐	บาท
๒) งานปะมง	จำนวน	๕	ราย	สามารถสร้างรายได้ให้กับราชภารที่	๓๔,๐๐๐	บาท
๓) งานปศุสัตว์	จำนวน	๒	ราย	สามารถสร้างรายได้ให้กับราชภารที่	๑๑,๗๕๐	บาท
๔) งานพืชผัก	จำนวน	๑๐	ราย	สามารถสร้างรายได้ให้กับราชภารที่	๓๗,๘๓๐	บาท

โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านรอดตันบາຕູ ຈังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๗ ณ พระตำหนักทักษิณ ราชินีเวช์ จังหวัดนราธิวาส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชดำริกับนายพลากร สุวรรณรัฐ องค์มนตรี พล.อ. ณ พล นุญหับ รองสมุหราชองครักษ์ สุ่ปความได้ว่า ให้ดำเนินการซ่วยเหลือครอบครัวเจ้าหน้าที่และราษฎรที่ประสบเคราะห์กรรมจากการกระทำของผู้ก่อความไม่สงบใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการจัดตั้งโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและฟาร์มตัวอย่างที่บ้านรอดตันบາຕູ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอาชีพให้แก่ราษฎรได้อย่างต่อเนื่อง มีการจ้างแรงงานในพื้นที่ เป็นแหล่งให้ความรู้แก่ผู้เข้ามาทำงานในฟาร์มตัวอย่างในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับราษฎรที่สนใจ

ผลการดำเนินงาน

โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านรอดตันบາຕູ มีพื้นที่ทั้งหมด ๗๑ ไร่ โดยจัดแบ่งพื้นที่การดำเนินงานออกเป็น ๒ ส่วน คือ

๑. หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีพื้นที่ทั้งหมดจำนวน ๓๙ ไร่ โดยจัดสร้างแปลงจำนวน ๑๕๐ แปลงฯ ละ ๒ ไร่ ดำเนินการก่อสร้างบ้านพักให้แก่ครอบครัวผู้ประสบเคราะห์กรรมจากการกระทำของผู้ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพื้นที่รอบบริเวณบ้านจะดำเนินการยกร่องสวนจัดทำกระทงนาทำการปรับปรุงด้วยปุ๋ยหมัก เพื่อให้เกษตรกรผู้อยู่อาศัยทำการเพาะปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ปีกไว้เป็นอาหาร และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม อีกทั้งยังมีการจัดตั้งโครงการศิลปาชีพในหมู่บ้าน ได้แก่

(๑) กลุ่มทำผลิตภัณฑ์เชรามิก สมาชิกจำนวน ๒๖ คน รายได้เฉลี่ยคนละประมาณ ๒,๐๐๐-๒,๕๐๐ บาท/เดือน

(๒) กลุ่มซอแม (ผลิตกระเบื้อง) สมาชิกจำนวน ๕ คน รายได้เฉลี่ยคนละประมาณ ๑,๐๐๐-๑,๕๐๐ บาท/เดือน

หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ภายในโครงการ

กิจกรรมที่ดำเนินการรอบพื้นที่บ้าน

กลุ่มเซรามิก

กลุ่มซօแม

๒) โครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ บ้านรอดตันบาตร มีพื้นที่ ๓๗๘ ไร่ มีแผนงานการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในโครงการ โดยแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์เป็น ๖ กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ ๑	งานพัฒนาเพื่อปลูกพืชผัก พืชไร่ ไม้ผล
กิจกรรมที่ ๒	งานปศุสัตว์
กิจกรรมที่ ๓	งานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
กิจกรรมที่ ๔	งานนาข้าว
กิจกรรมที่ ๕	งานอนุรักษ์บ่อนลีและพรรณไม้พื้นเมือง
กิจกรรมที่ ๖	งานอนุรักษ์ป่าไม้

พื้นที่	๑๗๔	ไร่
พื้นที่	๒๐	ไร่
พื้นที่	๔๙	ไร่
พื้นที่	๓๐	ไร่
พื้นที่	๒	ไร่
พื้นที่	๑๐๓	ไร่

ในภารนี้ มีสมาชิกจากหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน ๔๔ คน ที่ได้นำกิจกรรมจากฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านรอดันบานา มาดำเนินการ ในพื้นที่บ้านของตนเอง ในรูปแบบของการทำเกษตรผสมผสาน ได้แก่ การปลูกพืชผักระยะสั้น เช่น มะเขือ พะยอม เต้าหู้ ถั่วพู เห็ดนางฟ้า และแตงกวา การเลี้ยงสัตว์ เช่น ไก่ไข่ เป็ดไข่ และไก่พื้นเมือง การทำประมง เช่น ปลานิล ปลาดุก และปลาทับทิม ซึ่งการทำเกษตรผสมผสานในบ้านของสมาชิกเหล่านี้ สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัวประมาณ คนละ ๑,๕๐๐-๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน

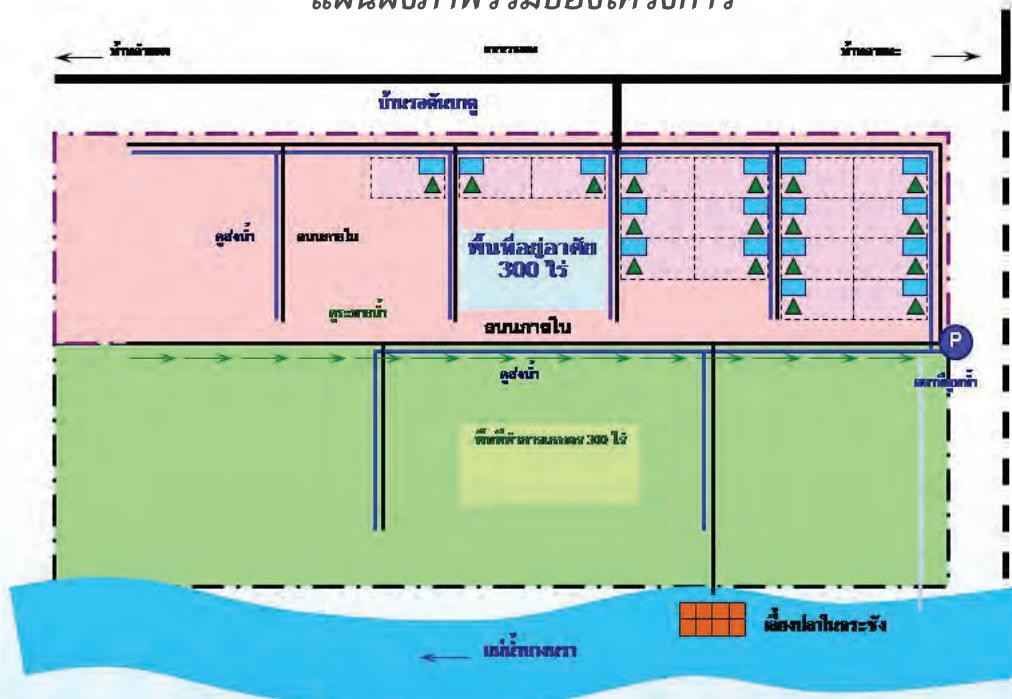
งานประมงที่ดำเนินงานเลี้ยงปลานิล ปลาแรด ปลาบ้า กบ และกุ้งก้ามกราม ทั้งในบ่อเลี้ยงและในกระชัง

กิจกรรมนาข้าว พื้นที่ ๕๙ ไร่ แบ่งเป็น บักคำ (นาปรัง) จำนวน ๑๐ ไร่ และบักคำ (นาปี) จำนวน ๔๙ ไร่

บานพืชผัก

ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ

ที่มาของปัญหา

บริเวณพื้นที่อำเภอภูสิงห์ เป็นพื้นที่ความมั่นคงตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา สภาพพื้นที่แห้งแล้ง ดินเป็นดาน มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ทำการเกษตรไม่ค่อยได้ผล ผลผลิตต่อการประกอบอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร

พระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริให้ส่วนราชการต่างๆ ร่วมกันพิจารณาจัดตั้งศูนย์พัฒนาการเกษตรแบบเบ็ดเสร็จ ในลักษณะเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ ซึ่งประกอบอาชีพทำนาไม่ได้ผลและขาดแคลนน้ำในการประกอบอาชีพ

การดำเนินงาน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมดำเนินงานแบบบูรณาการในพื้นที่ศูนย์ฯ เนื้อที่ ๔๐๐ ไร่ ประกอบด้วยการสาธิตรูปแบบการเกษตรที่เหมาะสม ให้การศึกษาเรียนรู้ สร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพแก่เกษตร ตลอดทั้งขยายผลการพัฒนาไปยังพื้นที่เป้าหมาย ๙๒ หมู่บ้าน ๗ ตำบล ในเขตอำเภอภูสิงห์ และพื้นที่ใกล้เคียง

“...ที่ฉันทำฟาร์มตัวอย่างขึ้น เพื่อสอนชาวบ้าน
เพื่อให้สะสานอาหารเพิ่มขึ้น
จะได้ไม่มีปัญหาในเรื่องอาหารการกิน
และทำโครงการฟาร์มตัวอย่างต้องการ
ให้ทุกๆ คน ที่ข้าพเจ้าพบปะ ได้มีอาชีพ
ได้มีทางทำมาหากิน...”

ผลสำเร็จ

มีองค์ความรู้ และตัวแบบความสำเร็จภายในศูนย์ฯ สำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพ แก่เกษตรกรในสภาพภูมิสังคมอีสานใต้ ผลสำเร็จที่โดดเด่น ได้แก่

- มนวนอกฤดูกาลสิงห์ : ปลูก ๑ ไร่ ได้กำไรงينแสน : สร้างผลกำไรสูงกว่ามนวน้ำทั่วไป ๖ เท่า
- “ไก่พื้นเมืองลูกผสม” : ไก่ ๑ วัน สร้างเกษตรกรเงินล้าน : (เลี้ยง) ง่าย (โต) เร็ว (รสชาติ) อร่อย (ราคา) สูง
- อ้อยคันน้ำสุพรรณบุรี ๕๐: ผลผลิตน้ำอ้อย ๔,๙๐๐ ลิตร/ไร่ กำไรสุทธิ ๘๘,๔๐๐ บาท/ขัน/ปี
- ผลผลิตลำอ้อย ๑๒ ตัน/ไร่ กำไรสุทธิ ๓๘,๔๐๐ บาท/ขัน/ปี
- การเลี้ยงปลาในกระชัง : ผลผลิต ๒๐ กิโลกรัม/กระชัง รายได้เฉลี่ย ๑๖,๐๐๐ บาท/กระชัง

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร

ที่มาของปัญหา

พื้นที่บริเวณหนองอึง ตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร เป็นพื้นที่สบกันของแม่น้ำชีและลำน้ำยัง ซึ่งมีสภาพเป็นพื้นที่ลุ่ม และมีสภาพป่าเสื่อมโทรม ประสบปัญหาคุกคักมาก ส่งผลให้ชุมชนถูกตัดขาดจากโลกภายนอก อีกทั้งพื้นที่ผลการเกษตรและนาข้าวของราษฎร์ได้รับความเสียหาย

พระราชดำริ

เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร์บ้านคำน้ำสร้าง ตำบลค้อเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร ซึ่งได้รับผลกระทบจากคุกคัก ในการนี้มีพระราชดำริให้หน่วยงานราชการพิจารณาช่วยเหลือเรื่องปากท้องของราษฎร์ในพื้นที่ซึ่งเป็นหมู่บ้านยากจน

การดำเนินงาน

ดำเนินงานเชิงบูรณาการ พัฒนาพื้นที่ในลักษณะคณะทำงานโครงการฯ ดำเนินงานตามแนวพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือราษฎร์ในพื้นที่ ๗ หมู่บ้าน ของตำบลค้อเหนือ ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประกอบด้วย

การพัฒนาอาชีพ : สร้างศูนย์ฝึกอบรมอาชีพ ให้สามารถเข้าร่วมในโครงการฯ ได้โดยสะดวก

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ : อนุรักษ์ป่าดงมัน เนื้อที่ ๓,๐๑๖ ไร่ ด้วยการบิหารจัดการในลักษณะป่าชุมชน พื้นฟูป่าเสื่อมโทรม ส่งเสริมการปลูกไม้ ๓ อย่าง ให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์กับประชาชนและเยาวชน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน : สร้างศูนย์การแปรรูปอาหารจากป่าชุมชน ภายใต้ตราสินค้า “วนาทิพย์” รวมกลุ่มเกษตรกรผลิตและจำหน่าย

ผลสำเร็จ

ผลิตภัณฑ์ชุมชน เห็ดโคน และไข่มดแดงในน้ำเกลือ “วนาทิพย์” ได้รับการรับรองมาตรฐาน OTOP ระดับ ๕ ดาว รายได้จากการจำหน่ายกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท/ปี ส่งผลให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชนปีละกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท

ปาชุมชนคงมั่น เป็นชุมปเปลอร์มาร์เก็ตของราชภูมิ คลังอาหารชุมชนทั้งเห็ดชนิดต่างๆ แมลงและสัตว์นานาชนิดและจากการร่วมกันของชุมชนในการบริหารจัดการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ประเมินมูลค่าที่เกิดขึ้นจากป่าดงมั่น สร้างรายได้แก่ชุมชนเฉลี่ยครัวเรือนละ ๑๙,๒๖๐ บาท/ปี

ประชาชนตำบลค้อเหนือ ๗ หมู่บ้าน ๘๙๔ ครอบครัว ๓,๔๑ คน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้พอกเพียง เลี้ยงครอบครัวได้ตลอดปี ทั้งจากการมีคลังอาหารชุมชน ตลอดจนการต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์และทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย

โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านเนินอันมั่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเชียงใหม่ จังหวัดครศรีธรรมราช

กิจกรรมขยายผลการผลิตข้าวตามแนวพระราชดำริ

บ้านเนินอันมั่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ศิลปาชีพในพระบรมราชชนูปถัมภ์ ในอดีต พื้นที่นี้มีการปลูกข้าว แต่ไม่ปูหน้าทั่วทุกภาค รวมทั้งมีสภาพดินเปรี้ยว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชชนูนิสถานได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราชภูมิ เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๖ จึงได้มีพระราชดำริให้ช่วยเหลือราชภูมิให้สามารถ ประกอบอาชีพได้ ในปี ๒๕๓๘ และ ๒๕๓๙ สำนักงาน กปร. ได้สนับสนุน งบประมาณแก่ กรมชลประทานดำเนินงานสนับสนุนพระราชดำริ โดยจัดทำระบบป้องกัน น้ำท่วมลักษณะเป็นคันกันน้ำรอบพื้นที่โครงการ ความยาวรวม ๕,๔๐๐ เมตร ระบบ ระบายน้ำมีคุณภาพน้ำ ความยาวรวม ๙,๗๒๐ เมตร และระบบชลประทานประกอบ ด้วยโรงสูบน้ำ อุகារะราียน้ำ และท่อส่งน้ำ แล้วเสร็จในปี ๒๕๔๐ และมีการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว ให้สามารถทำการเกษตรได้ พื้นที่ประมาณ ๑,๙๐๐ ไร่

ต่อมา หลังจากประดูระบายน้ำอุกการะราียน้ำ ประสีหิได้ก่อสร้างแล้วเสร็จ เพื่อเป็นการสนับสนุนพระราชดำริเรื่องการขยายผลการ ปลูกข้าวในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพัง ในปี ๒๕๕๓-ปัจจุบัน สำนักงาน กปร. ได้สนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขยายผล การผลิตข้าว ในลักษณะบูรณาการ พื้นที่ประมาณ ๖๓๐ ไร่ เกษตรกรรวม จำนวน ๕๒ ราย โดยสนับสนุนการพัฒนาและปรับปรุง พื้นที่ดินเปรี้ยว จัดทำแปลงเรียนรู้การผลิตข้าว ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ดี ให้การอบรม ศึกษาดูงานการบริหารจัดการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การบริหารจัดการโรงสี การพัฒนากลุ่มวิสาหกิจ จัดตั้งโรงสีข้าวชุมชน การผลิตข้าวปลอดสารพิษ

ผลจากการดำเนินงานดังกล่าวพบว่าดินในพื้นที่โครงการมีความเป็นกรดลดลง คือจากเดิมค่า Ph ๔.๐๐-๔.๕๐ เพิ่มขึ้นเป็น ๕.๐๐-๖.๐๐ ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นจากเดิมผลผลิตเฉลี่ย ๑๕๐-๓๕๐ กิโลกรัม/ไร่ เป็นดังนี้ พันธุ์เข็มทอง ๔๐๐ กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์เล็บนก ๔๕๐ กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์สังข์หยด ๕๐๐ กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์เขียงพทลุง ๖๐๐ กิโลกรัม/ไร่ พันธุ์หอมปทุม ๕๕๐ กิโลกรัม/ไร่ ราชภูมิข้าวบิโภคเพียงพอตลอดปี

โครงการธนาคารอาหารชุมชนตามพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงรับทราบข้อมูลจากองค์กรสหประชาชาติว่า ในอนาคตโลกจะประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงปัญหาการขาดแคลนอาหารอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ทรงห่วงใยในสภาพแวดล้อมของโลก จึงมีพระราชดำริกับพลเอกนิพนธ์ ภาครัฐนิตย์ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ณ บ้านนาป่าแปก ตำบลหมอกจำเป๊ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ความว่า “ให้พัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้เป็นแหล่งผลิตอาหารเลี้ยงตัวเองได้ และเหลือจำนวนน้อยในพื้นที่ ใกล้เคียง โดยเริ่มตั้งแต่สร้างแหล่งอาหารเพิ่มเติมเพื่อให้คนและสัตว์ได้บริโภค หรือเมื่อคนเดินเข้าป่าแล้วสามารถเก็บพิชักตามธรรมชาติที่เป็นแหล่งอาหารจากป่าได้ ในส่วนที่เป็นที่อยู่อาศัย หรือแหล่งชุมชนนั้น ให้ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ประมง เพื่อบริโภคและจำนวนน้อยให้มีรายได้ โดยกระบวนการทั้งหมดนี้ มุ่งหวังให้คนรักป่าและอยู่กับป่าได้อย่างมีความสุข”

โครงการธนาคารอาหารชุมชนตามพระราชดำริ หรือ Food Bank จึงได้เริ่มดำเนินการแห่งแรกที่บ้านนาป่าแปก ตำบลหมอกจำเป๊ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๓ ต่อมาดำเนินการปลูกป่าสมุนไพรและพืชกินได้เพิ่มเติมในพื้นที่โครงการพระราชดำริปางตอง และได้ขยายผลการดำเนินการ

ไปยังพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยได้นำพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่พระราชทานแก่คณะทำงานฯ เป็นแนวทางดำเนินงานโครงการ ๔ ประการ คือ ประการที่แรก ส่งเสริมเลี้ยงสัตว์น้ำ ชนิดที่สามารถอาศัยอยู่บนพื้นที่สูงได้ เช่น ปลาใน ประการที่สอง ส่งเสริมการปลูกไม้ที่สวยงามและมีประโยชน์หลากหลาย สามารถใช้ หนอกินได้ นำมาใช้สอยได้รวดเร็ว รวมทั้งขยายพันธุ์สัตว์ เช่น กบ เยียด ไก่ป่า คืนสู่ธรรมชาติ เนื่องจากสัตว์เหล่านี้สามารถอาศัยอยู่ในป่าได้ และเป็นอาหารมนุษย์ได้ ประการที่สาม ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่สูง เช่น สัตว์ปีก ประการที่สี่ ขยายพันธุ์ไม้ผล หรือต้นไม้ป่า เช่น มะม่วงป่า ขุนป่า ขี้เหล็ก หรือพืชชนิดอื่นๆ ที่มีอยู่ดั้งเดิมตามธรรมชาติ ซึ่งมีความทนทาน ไม่ต้องการดูแลรักษามาก

จากวันนั้นถึงวันนี้ภายในโครงการธนาคารอาหารชุมชน ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ราชภูมิและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ของตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกษตรกรมีอาหารเพียงพอ สำหรับบริโภค ในครัวเรือน และเหลือจำหน่าย มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ ๒,๕๐๐-๓,๐๐๐ บาท/เดือน กิจกรรมรวมกลุ่มและจัดตั้งกองทุน เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนที่สามารถนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยทางหน่วยงานราชการเป็นที่ปรึกษา ปัจจุบันเกษตรกร ได้ใช้เงินกองทุนหมุนเวียนภายในการกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพ โดยไม่พึ่งพาบประมาณของทางราชการแต่อย่างใด รวมถึงเป็นการพัฒนา ฟื้นฟูและอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ โดยรอบหมู่บ้านให้เป็นแหล่งธนาคารอาหารชุมชน แหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ และเชิงวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษา และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ปัจจุบันโครงการธนาคารอาหารชุมชนฯ ได้ขยายออกไปหลายหมู่บ้าน เช่น วังใหม่ บ้านห้วยมะเขือส้ม บ้านใหม่ปานมาก บ้านห้วยบูลิง (อำเภอเมือง) บ้านแม่ปาง (อำเภอแม่ลาน้อย) เป็นต้น

วันที่ ๗ ก.พ .๔๙ เสด็จฯ ย้ำเกอพพระ จ.ตาก

โครงการหมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เมื่อครั้งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ แปรพระราชฐานประทับแรม ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างประทับได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยม ราชภูมิในท้องถิ่นต่างๆ พื้นที่ภาคเหนือ ทรงมีกระแสพระราชดำรัส ความตอนหนึ่งว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นห่วงความมั่นคงตามแนวชายแดน ทรงเป็นห่วงว่าราชภูมิชาวเขา ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ฝ่ายตรงข้ามที่เข้าไม่หัวดีต่อประเทศ เช้าจะใกล้ชิดคนเหล่านี้มากกว่าเรา ถ้าเราไม่ใกล้ชิด เขาก็จะมายุยส่งเสริมให้เป็นอื่น เรายังจะลำบาก จะต้องรักษาคนเหล่านี้ไว้ จะต้องรักษาประเทศชาติไว้ รักษาคน รักษาประเทศ ทหารก็ต้องดูแล ตำรวจชายแดนก็ต้องดูแล หรือกรมป่าไม้ ก็ต้องดูแล ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ตลอดเวลา ถ้าราชภูมิที่เข้าอยู่ต้องลอด เขายังคงมีความสำนึก เป็นไทย เขารักประเทศไทย เขาวงแหวนแผ่นดิน เขายังจะเป็นยามที่ดี”

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราชภูมิที่บ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑ ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ในกรณีได้พระราชทานพระราชดำริกับ พลตรีชัยยุทธ เพย์สุวรรณ ผู้บัญชาการกองพลพัฒนาที่ ๓ ให้พิจารณาทำ ราชภูมิชาวไทยภูเขาราชภูมิที่สมควรใจไปเป็นยามตามชายแดนตาม แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงของประเทศไทย

โครงการหมู่บ้านยามชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการใน ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านมะโคโค๊ะ จังหวัดตาก บ้านปางคง บ้านแม่ส่วย อุบันดอยผักกุด และบ้านอาโว้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งสิ้น ทางคุณนาย ระบบไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาภูเขาราชภูมิ ระบบส่งสัญญาณและยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งทางด้านการศึกษา และสาธารณสุข การส่งเสริมอาชีพและการเสริมรายได้ ให้แก่ ราชภูมิ ได้แก่ ส่งเสริมการเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง การขอผ้า ทำเครื่องเงิน เป็นต้น รวมทั้งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การปลูกป่าทดแทน และการสร้างฝายชะลอความชื้นชั่น

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของราชภูมิชาวไทยภูเขาราชภูมิทั้งสิ้น ๕ ชนเผ่า ได้แก่ ชาวเขาเผ่ากระหรี่ยง ไทยใหญ่ มูเซอ มูเซอแดง และคายา ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ๕ หมู่บ้าน จำนวน ๑๖๔ ครัวเรือน ๗๙๘ คน ให้ได้รับประโยชน์ในด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการจากภาครัฐ ส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น darmชีวิตอย่างพอเพียง มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ปลอดจากขบวนการยาเสพติด มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลูกจิตสำนึกในความเป็นคนไทย มีความจริงจังภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และให้ความร่วมมือต่อทางราชการในด้านความมั่นคง

ทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมโครงการฯ ในแต่ละพื้นที่ จะทรงเน้นเรื่องการจ้างแรงงานให้ราชภูมิที่ยากจน ได้เข้าทำงานมาก ๆ มิได้ทรงคิดถึงเรื่องกำไร ขาดทุน แต่เพียงด้านเดียว ทรงให้คำนึงถึงผลประโยชน์หรือกำไร ที่จะตามมาในอนาคตอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อราชภูมิอยู่ดีกินดี มีรายได้ มีความสงบสุข มีจิตสำนึกในการรักษาป่า จะได้ไม่ไปเป็นโจร เป็นขโมย ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ไปตัดไม้ทำลายป่า เผาป่าซุမชนนั้นๆ ก็จะมีความสุข ความสงบ ส่งผลถึง ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศไทย ซึ่งมีความสุขความสงบตามมาด้วย

“...ข้าพเจ้าได้กล่าวต่อผู้อำนวยการใหญ่ของค์กรอนามัยโลกไปว่า
ข้าพเจ้ารับรางวัลนี้ในนามของทุกๆ
ท่านที่ปฏิบัติงานด้านอาหารปลอดภัยในประเทศไทย
จึงขอให้ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายจะภูมิใจที่ผลงานของท่าน เป็นที่ประจักษ์ไปทั่วโลก
และขอให้รักษามาตรฐานความปลอดภัยของอาหารไทยไว้ให้ยั่งยืนนาน
เพื่อสุขภาพของคนไทย และความไว้วางใจของชาวโลกตลอดไป...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระราชทานแก่คณบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายขั้ยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ศalaดุสิตาลัย สวนจิตรลดา วันเสาร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔

2

ព័ត៌មាន និង ទីក្រុងរដ្ឋបាល
រដ្ឋបាល និង សាធារណរដ្ឋបាល

นักเรียนในพระบรมราชานุเคราะห์

“การพัฒนาคนเป็นสิ่งสำคัญเท่ากับชาติ ถ้าไม่พยายามพัฒนาคนให้อยู่ในสภาพที่อยู่ดีกินดี มีการศึกษา และอาชีพ คนก็ไม่สามารถพัฒนาชาติให้เจริญได้ การพัฒนาคนจึงเท่ากับการพัฒนาประเทศ...

ถ้าครมีความสามารถที่จะเรียนได้สูงสุดแค่ไหน ก็ให้เข้าเรียนไปจนถึงที่สุด แต่คำว่าการศึกษานั้น ไม่จำเป็นว่าต้องอยู่ในโรงเรียนเสมอไป ยังมีทางเลือกอีกหลายทาง ทั้งสายอาชีพ ทั้งการอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ ต่างๆ รวมทั้งการฝึกงานโครงการศิลปาชีพ”

พระราชนัดรัสรัตนานันท์บุคคลต่างๆ
ที่เข้ามา ภายในพระราชบัตรขั้ยมงคล ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา
วันที่ ๑๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

พระราชนัดรัสรัตนานันท์ พระบรมราชินีนาถ แสดงถึงพระราชดำริอันกวางไกลที่ได้แบรโภคเป็นพระราชกรณียกิจ ที่ทรงปฏิบัติมานานนับแต่ได้อภิบาลพระราชโภรสและพระราชธิดาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชนิพนธ์ไว้อย่างละเอียดครอบคลุม และอ่านได้อย่างเพลิดเพลินในหนังสือ สมเด็จแม่กับการศึกษา

“สมเด็จแม่โปรดการเป็นครูตั้งแต่ทรงพระเยาว์ โดยเล่นเป็นครูกับนักเรียน เรียกเด็กๆ ในบ้านมาสอน

หนังสือ ตั้งแต่ข้าพเจ้าเล็กๆ ก็ได้เป็นนักเรียนของท่าน เมื่อกัน (คราวนี้เป็นจริงๆ ไม่ใช่เล่นอีกด้วย) ที่เรียนอยู่มีหลายวิชา เท่าที่นึกออกพอจะยกตัวอย่างได้มีดังต่อไปนี้

ภาษาอังกฤษ เพื่อนๆ และครูจะจำได้ดีว่า ข้าพเจ้า เป็นคนที่เรียนภาษาอังกฤษแย่มากมาตั้งแต่เด็กๆ ไม่ตั้งใจเรียนและหลบเลี่ยงบ่อยๆ เมื่อถูกจับได้และถูกทูลฟ้อง ก็ไม่ได้สนใจริ้ว แต่ก็ต้องเรียนพิเศษเพิ่มเติม ที่สำคัญที่สุด คือทรงสอนเอง ให้อ่านหนังสือและจดศัพท์ที่ไม่ทราบ

**“สมเด็จแม่ทรงจำเก่ง
บทเพลงแปลกๆ ที่ทรงจำได้ตั้งแต่ทรงพระเยาว์
บทกลอนที่ทรงเล่าว่า เด็กๆ ท่องให้ฟัง
ก็มาสอนเราต่ออีก”**

ลงสมุด ตอนนั้นคือเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชนาน
สมุดให้จด บางทีก็จดพระราชทานด้วย สมุดเล่มนั้นยังอยู่
จนทุกวันนี้ ข้าพเจ้าชอบให้มีการสอบ เพราะว่าถ้าท่องศัพท์
ได้ จะได้รับพระราชทานเงินคำล่ำบาท”

“ส่วนเรื่องภาษาไทยที่เกี่ยวกับสมเด็จมีนั้น เมื่อ
ข้าพเจ้าอายุได้ ๗-๘ ขวบ สมเด็จแม่ทรงสอนให้อ่านหนังสือ
วรรณคดีต่างๆ จำได้ว่าที่ง่ายและสนุกสำหรับการเริ่มต้นก็คือ
เรื่องพระอภัยมนี ต่อด้วยเรื่องอื่นๆ ได้แก่ เรื่องอิเหนา
และรามเกียรติ เป็นต้น เรื่องอิเหนาเป็นเรื่องที่โปรดมาก
ทรงให้ข้าพเจ้าอ่าน คัดบทกลอนต่างๆ ให้ทำให้ข้าพเจ้า
ท่องได้หลายตอน ทรงมีวิธีการสอนแปลกๆ เช่น อ่านอิเหนา
ตอน เห็นดอกป้านหนันสำคัญคิด เหมือนวันพีลิขิตด้วยน้ำ
ท่านสอนว่าดูกอกป้านหนันคือดูกอกลำเจียง กลีบใหญ่และแข็ง
พอจะเขียนตัวหนังสือได้ ให้เก็บมาลงเขียนกลอน แต่เรา
เขียนด้วยเล็บไม่ได้ เพราะตัดเล็บสั้น ก็ให้หาไม้เขียน”

“สมเด็จแม่ทรงจำเก่ง บทเพลงแปลกๆ ที่ทรงจำได้
ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ บทกลอนที่ทรงเล่าว่าเด็กๆ ท่องให้ฟัง
ก็มาสอนเราต่ออีก”

“เวลาไม่วelaว่าง สมเด็จแม่จะทรงชี้อ่านหนังสือมาอ่านแล้วเล่าพระราชทานตั้งแต่หนังสือนิทานสำหรับเด็กเรื่องประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ประวัติบุคคลสำคัญ เรื่องศิลปวัฒนธรรมทั้งไทยและสากล แม้แต่ข่าวหนังสือพิมพ์บทวิจารณ์ข่าวต่างๆ เมื่อเล่าพระราชทานแล้ว บางทีก็พระราชทานหนังสือไปให้อ่านเองต่อ บางเรื่องก็สนุกและชอบอ่านมาจนทุกวันนี้ เช่น การพยายามของ Tin Tin ของนักเขียนการ์ตูนชาวเบลเยียมชื่อ Herg? ถึงจะเป็นการ์ตูน แต่ก็ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ เหตุการณ์ในโลกที่เกิดขึ้นในเวลานั้น”

“เวลาสมเด็จแม่ทรงเล่า ท่านมีวิธีเล่า อธิบายขยายความเพิ่มเติมชัดเจน”

“สมเด็จแม่ทรงอ่านหนังสือมาก มีทุกประเภท ไปไหนก็ต้องไปหาซื้อมาไว้ และทรงใช้หนังสือนั้นเป็นประโยชน์มากที่สุด จนทุกวันนี้ท่านก็ยังอ่านมาก เวลางานยุ่งๆ บางทีเราకไม่มีเวลาอ่านหนังสือ แต่ไม่รู้ว่าท่านทำอย่างไร ของท่านจึงมีเวลา ท่านชี้อ่านหนังสือของท่านเอง ทรงชี้อพระราชทานให้ข้าพเจ้าอ่าน จนโตก็ยังทำ ทรงแนะนำทั้งการอ่านในใจและการอ่านดังๆ ซึ่งมีรับสั่งว่า จะช่วยให้ภาษาพูดของเราดีขึ้น ทรงสนับสนุนให้ตั้งห้องสมุด สะสมหนังสือ”

“นอกจากการอ่านหนังสือแล้ว สื่อการศึกษาที่ทรงสนับสนุนคือการนำไปที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไปพิพิธภัณฑ์ ถ้าไม่ทรงมีเวลาพาไปเอง ก็จะทรงขอให้คนที่ไว้วางพระราชหฤทัยเป็นคนช่วยพาไป เช่น พระองค์หญิงวิภาวดีฯ ท่านสุภารดิศ อาจารย์ภาวาส เป็นต้น”

“สังเกตดูว่า ในการจัดการศึกษา ท่านต้องการให้เรา มีความสมดุลในการเรียนรู้ ทั้งหลักวิชาการและหลักปฏิบัติ มีคุณธรรม มoral ใจเมตตากรุณา เป็นพลเมืองดี มีศิลปะ และมีร่างกายที่แข็งแรง”

ด้วยพระราชอธิปัชญ์โปรดการอธิบายบอกเล่าสั่งสอน และพระราชกุศลlobay อันแบบยลดทางด้านการศึกษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังมีพระเมตตาแก่บรรดาข้าราชการบริพารผู้ถวายงานใกล้ชิด ทหารผู้ถวายอาภัคชา ไปจนประชาชนที่ห่างไกลจากโอกาสการเรียนรู้ ทั้งผู้ใหญ่และผู้เยาว์ ทรงประณานิให้ทุกคนมีความໄฟเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยทรงเห็นว่าการศึกษานั้นทำให้ก้าวทันโลกและช่วยไม่ให้ถูกเอาเปรียบ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุลมารี ทรงเล่าไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

“ตั้งแต่ข้าพเจ้าอายุเพียง ๑๐ ปีเศษกระรง ได้ขึ้นแต่สมเด็จแม่ทรงปราภรให้ฟังว่า คนบางคนได้เข้าโรงเรียนเล่าเรียนหนังสือ แต่เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับออกจากโรงเรียนมานานแล้วไม่มีโอกาสอ่านหนังสือ ก็อาจจะลืมได้ที่ได้เห็นจำได้ติดตาก็อ เวลาไปหัวหิน ขณะที่พากเราเด็กๆ ไปเล่นชายหาด หอย ก็อ สมเด็จแม่กับพากผู้ใหญ่ที่ตามเสด็จ จะช่วยกันสอนชาวบ้านละแวกนั้นที่มาฝ่าให้อ่านหนังสือ คนไหนตั้งใจเรียนดี ได้รับพระราชทานรางวัลด้วย ทรงเลือกชื่อหนังสือที่ใช้สอนด้วยพระองค์เอง ข้าพเจ้าจำไม่ได้แล้วว่า มีเรื่องอะไรบ้าง ดูเหมือนจะพุทธประวัติที่เขาทำเป็นหนังสือภาพ”

ทรงรับทครุสอนหนังสือชาวบ้าน

ท่านผู้หญิงราวดี ขัยเฉนียง กล่าว ที่สำคัญ...ไม่ได้ทรงคิดอย่างเดียว แต่ทรงปฏิบัติตัวอย่างศรัติธรรมใจ ในช่วงแรกที่เสด็จนั้น จะทรงสอนชาวบ้านเอง โปรดให้จัดทำภาพไปเป็นอัลบัมเลย ทรงพลิกเปิดให้ชาวบ้านดูแล้วก็ทรง อธิบาย...

...เราอยู่เมืองไทยนั้น อีกซีกโลกหนึ่งที่อยู่ต่างข้างกับเรา ก็เป็นเมืองหน้า นี่มีอะไรมากนัก เป็นอย่างนี้ ฝรั่งที่มาเที่ยว เมืองไทยหน้าตาเป็นแบบนี้ บ้านเมืองเขาเป็นแบบนี้ ที่เขามา เมืองไทย เพราะเขาสนใจเมืองไทย... คนอยู่ทางภาคเหนือไม่เคยเห็นทะเล ก็ทรงเปิดรูปให้ดู มีคนอยู่ทางใต้อยู่ต่างนี้... ส่วนคนทางภาคใต้ ก็ทรงนำรูปไปแก่ข้าราชการบริพาร เพาะปลูกให้คนรอบรู้ พระองค์ท่านเองก็ทรงพระอักษรมาก ไม่ทรงหยุดที่จะหาความรู้เลย จึงทรงรอบรู้ถูกว้างขวาง พระราชโกรส พระราชธิดา ก็โปรดให้ทรงเรียนภาษาต่างประเทศจนรับสั่งได้คล่อง流利ภาษา

ศาลารวมใจ สำหรับผู้ໄຟເຮັດວຽກ

ทรงส่งเสริมและสนับสนุนทุกวิถีทางเพื่อให้ราษฎร์มีความรอบรู้อย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดรูปแบบ ทรงมีพระเมตตาເພື່ອແປ່ປັ້ງ ຜູ້ທີ່ມີສາມາດໄປໂຮງເຮັດວຽກ อาจດ້ວຍຄວາມຈຳເປັນໃນການທຳກຳ ສຸຂພາບໄມ່ເຂົ້າໃຫ້ເດີນທາງໄປຢັ້ງ ສຕານຕຶກຊາ ຫຼືອາຍຸເລຍວັຍທີ່ຈະເຂົ້າໄວ້ເຮັດວຽກ ແຕ່ຍັງໄຟເຮັດວຽກໃຫ້ ບຸກຄຸລ໌ເຫັນໆສາມາດເຂົ້າມາຫາຄວາມຮູ້ທີ່ศาลารวมใจໄດ້ທັງລິ້ນ

ຮາວປີ ២៥១៨ ໃນຊ່ວງໄກລ໌ເຄີຍກັບກາරກ່ອກມືນີສັງເສົມສິລປາສື່ພາ ໂປຣດເກລ້າ ໄທ້ສ້າງศาลารวมใจ ຂຶ້ນໃນພື້ນທີ່ກາຕໜີນອົບ ແໜ່ງ ດື່ອ ທີ່ບ້ານກາດ ບ້ານຫຸນຄົງ(ຫາງດົງ) ບ້ານວັດຈັນທີ່ ແລະສັກຄຣນິນຄມພ້າວ້າ ທັງໝາດນີ້ອູ້ໃນຈັງວັດເຊີ່ງໃໝ່ ສ່ວນກາຕ ໄຕ້ມື່ ១ ແໜ່ງ ທີ່ວັດພະພູດ ອຳເກອດຕາກໃບ ຈັງວັດຈັນຈາກທີ່

ศาลารวมใจກ່ອສ້າງອ່າງເຮັດວຽກໃນບຣິເວນທີ່ວ່ານີ້ ອູ້ໃນຫຼຸມຫນໍຫຼືໃນວັດ ເປັນຫ້ອງອ່ານໜັງສື່ອຫ້ອງເດືອຍ ຕກແຕ່ງດ້ວຍຫຼັກຮຽນ ຂອງຫ້ອງຄືນນັ້ນໆ ເຊັ່ນ ທີ່ເຊີ່ງໃໝ່ມີຝາເປັນໄນ້ໄຟ້ັດແຕະ ໃນຂະນະທີ່ຈາກທີ່ ພັນຍາສູ່ພື້ນດ້ວຍເລື່ອກະຈຸດທອມື່ອືນໃໝ່ ພັນຍາຂອງໜ້າວັນ ໃນພື້ນທີ່ນັ້ນເອງ ໃນຫັ້ນມີໜັງສື່ອພະຈາກທານເຮື່ອງເກີຍກັບກາທຳມາຫາກີນ ດຽວມະ ແລະວາරສາທີ່ໃຫ້ທັງສະບັນເຖິງ ຜູ້ມາອ່ານໜັງສື່ອ

โปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้เขียนเรื่อง ด้วยคนหนึ่ง ทรงมีนิยมายว่า ใช้คำน้อยๆ ง่ายๆ เนื้อหาลึกซึ้ง

หากความรู้ความเพลิดเพลินนั้นกับพื้นที่บ้าน ให้มีความสุขในบ้าน ถ้าไม่ค่านหนังสือ แม้มองไปครอบฯ ผนังในศาลารวมใจก็มีภาพที่ให้ความรู้ความคิด และช่วยเปิดโลกกว้างให้แก่คนที่อยู่ห่างไกล ตามหมู่บ้านเล็กๆ กลางหุบเขาหรือชายแดน เป็นภาพศิลปะ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ทิวทัศน์ต่างถิ่นทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้บางแห่งยังมีโทรทัศน์พระราชทานเพื่อที่ชาวบ้านจะได้มาร่วมกันทำความรู้ความบันเทิง

ในระยะหลัง เมื่อชาวบ้านเริ่มมีโทรศัพท์ตามบ้าน มีงานต้องทำมากขึ้นเพื่อเลี้ยงชีพเวลาจะมาค่านหนังสือจึงน้อยลง งานศาลารวมใจจึงจะลดลง ขณะที่พระราชภารกิจด้านการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ยังคงดำเนินต่อไป

ที่ศาลารวมใจนี้เช่นกัน โปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชบริพารจัดทำสื่อการสอนเป็นสมุดภาพ ตัดภาพสวยๆ มาจากโปสเตอร์ หรือปฏิทิน ตกแต่งประดับคำบรรยายที่ค่านเข้าใจง่าย ในกรณี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเป็นผู้หนึ่งที่ได้ทรงร่วมงานจัดทำสื่อการสอน ทรงเล่าไว้ในบทพระราชนิพนธ์ สมเด็จแม่กับการศึกษา ว่า

“โปรดเกล้าฯ ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้เขียนเรื่องด้วยคนหนึ่ง ทรงมีนิยมายว่า ใช้คำน้อยๆ ง่ายๆ เนื้อหาลึกซึ้ง”

ศัลารวมใจ
นอกจากมีหนังสืออ่านแล้ว
ยังเป็นสถานที่ให้ราชภรไต่
เรียนรู้เรื่องสุขอนามัยส่วนตัว^๑
และการสาธารณสุข

หมอนมู่บ้าน กับการเรียนรู้ของชุมชน

ที่ศาลารวมใจ นอกจかもมีหนังสืออ่านแล้ว ยังเป็นสถานที่ให้ราชภัฏได้เรียนรู้เรื่องสุขอนามัยส่วนตัวและการสาธารณสุขโดยโปรดเกล้าฯ ให้คนในท้องถิ่นผลักดันมาดูแล โดยได้รับเงินเดือนจำนวนหนึ่งพอเหมาะสมแก่กิจกรรมที่ดำเนินการเป็นบางวันสลับกับการทำนา โดยปกติเจ้าหน้าที่เหล่านี้ได้อบรมเป็นหมอนมู่บ้าน สามารถให้คำปรึกษาและจ่ายยาแก่ผู้เจ็บไข้ด้วยอาการเล็กๆ น้อยๆ ได้ด้วย และยาที่จ่ายนั้นก็เป็นยาพระราชทาน

ศาลารวมใจเป็นสถานที่ซึ่งสะท้อนพระเมตตาบารมีในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ต่อผู้ต้องการศึกษาหาความรู้ตามอธิบายศัพท์ ทุกวันนี้แม้การสาธารณสุขจะเจริญขึ้นการสื่อสารก้าวไกลไปถึงตามหมู่บ้านชนบทมากขึ้น ผู้คนใช้เวลาไปกับการทำนา กินมากขึ้นทำให้สนใจเรื่องอ่านน้อยลง ศาลารวมใจก็ยังคงเป็นที่พึ่งพาสำหรับผู้ที่ยังเข้าไม่ถึงเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ เป็นที่ชุมนุมระดมความคิดเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาการดำรงชีวิตและการทำนา ที่เปิดต้อนรับราชภัฏผู้แสวงหาความรู้ ความคิดอยู่เสมอ

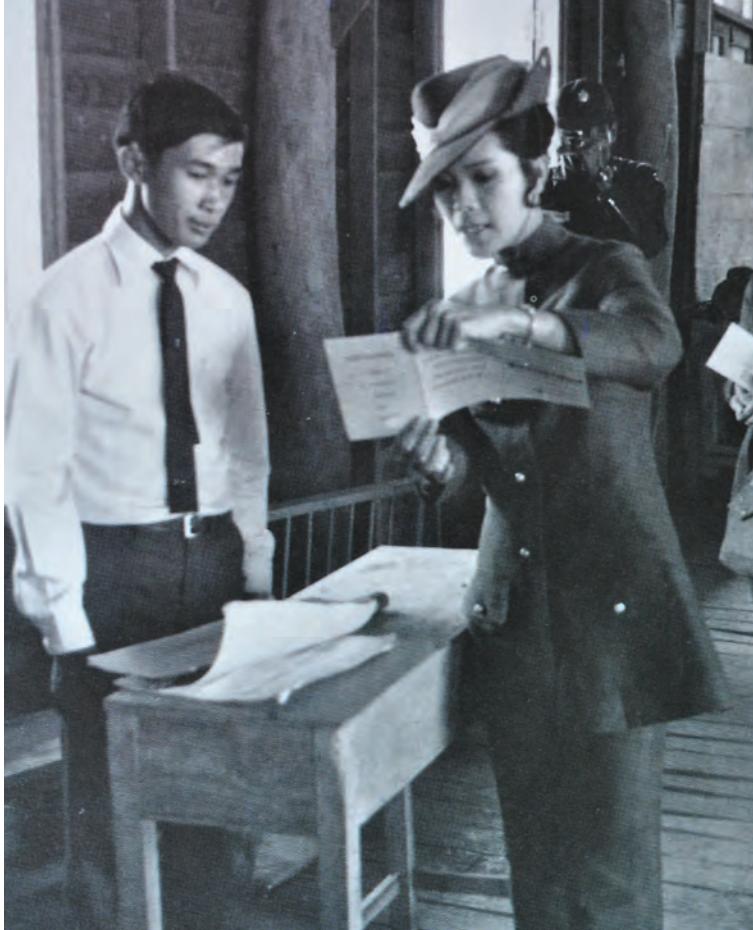
นักเรียนในพระบรมราชานุเคราะห์

ในระหว่างเดือนฯ แบ่งพระราชนิยมภูมิภาคต่างๆ ทรงพบเห็นผู้ต้องการความช่วยเหลือ และทรงพบว่าบังมีเด็กฯ อีกจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสเรียนหนังสือ เพราะเจ็บป่วย ครอบครัวมีลูกหลายคน หรือต้องหยุดเรียนด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ หลายครั้งทรงสอน อ่านหนังสือ ทรงเล่านิทาน หรือเรื่องราวน่ารู้ต่างๆ พระราชทาน เด็กฯ ด้วยพระองค์เอง บรรดาข้าราชการบริพารผู้ตามเด็จก็พยายามได้ฝึกเป็นครูสอนหนังสือกันถ้วนหน้า

พระราชทานโอกาสให้เด็กฯ จำนวนมากเรียนต่อ ก่อนที่แผนกนักเรียนในพระบรมราชานุเคราะห์จะค่อยๆ เป็นคูปเป็นร่างขึ้นในกองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

ในพระชนิพนธ์ สมเด็จแม่กับการศึกษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงเล่าว่า

“เวลาเด็จพระราชดำเนินไปที่ไหน ก็จะพระราชทานทุนการศึกษาแก่คนที่ฐานะไม่ดี ไม่สามารถส่งลูกเรียนขึ้นสูงได้ ทุนพระราชทานนั้นมีทุกระดับชั้นและทุกวิภาค จำนวนเงินที่พระราชทานเพียงพอเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษา บางครั้งพอที่จะจุนเจือครอบครัวในด้านอื่นๆ ด้วย เพราะมีพระราชประสงค์ให้นักเรียนผู้นั้นอยู่ในฐานะที่เล่าเรียนต่อได้จริงๆ นักเรียนที่ได้รับทุนพระราชทานจะมีทะเบียนประวัติข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลครอบครัว ข้อมูลในการศึกษาอย่างเป็นระเบียบ เมื่อรับพระราชทานเงินทุกครั้ง จะต้องมี

จดหมายติดต่อรายงานผลการศึกษา เเล่ความทุกข์สุขของตนเองและครอบครัวที่แผนกนักเรียนฯ กองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถทุกๆ ครั้ง นอกจากนั้นยังมีการประชุมอบรมนักเรียนเป็นระยะๆ”

“ทุนที่พระราชทานที่ว่านี้ ไม่เลือกคนเรียนเก่ง หรือเรียนไม่เก่ง เพราะว่าคนยากจนเสียเปรียบตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ (เรื่องอาหารการกิน) และมีความยากลำบากที่จะต้องหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง จะมีโอกาสเหมือนลูกคนรวยได้อย่างไร ถึงกระนั้นก็พระราชทานทุน และเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ”

ส่วนหนึ่งของความรู้สึกจากใจ นักเรียนในพระบรมราชานุเคราะห์

๓๔ ปีที่แล้วมา อนาคตของข้าพระพุทธเจ้าเหมือนดังเทียนที่กำลังจะสิ้นแสง ครั้นเมื่อได้รับพระมหากรุณายិคุณทรงโปรดรับไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ เท่ากับชีวิตต่อชีวิตให้แสงเทียนได้สุกสว่างอีกครั้ง ยามทุกที่เข้า เจ็บป่วย ทรงมีพระมหากรุณาให้ท่านผู้มีเมตตาทั้งหลายคอยดูแลจนหนึ่งชีวิตได้เติบโต ได้เรียนรู้ได้เป็นแสงเทียนที่ส่องสว่าง ให้กับอีกหลายฯ ชีวิต รับใช้ทดแทนบุญคุณของแผ่นดิน ตามวาระโอกาส ตามรอยพระยุคลบาท ที่ทรงมีน้ำพระทัยอันเปี่ยมด้วยความเมตตา ทรงเป็นแม่พระของแผ่นดิน

ขอพระองค์ทรงสถิตย์เป็นศรีมิ่งขวัญของแผ่นดินไทย ตราบนานเท่านาน บุญและมงคลอันใดที่ข้าพระพุทธเจ้าได้ประโคน และทำด้วยน้ำใจอันดีงาม ขอกลั้นบุญนั้นให้เป็นบุญบริสุทธิ์ หมอบกราบแบบพระบาทถวายค่าวะบุชาพระแม่ของแผ่นดิน ด้วยจิตnobn อ่อนสูงสุด

ความมีค่าแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า นายอุทัย ไตรยสุทธิ

วันที่สดใสในครานั้นทุกวันอาทิตย์ของทุกต้นเดือน เด็กน้อยชายหญิงได้เดินเรียงกันไปนั่งรอ และพูดคุยกัน ณ อาคารแห่งหนึ่ง ในสวนจิตราดา ที่จำได้เป็นอาคารทรงตึก ตรงกลางมีน้ำพุพวยพุ่งรายล้อมด้วยตึกสองชั้น บางที่พวกรากซูกชนวิ่งเล่นกันรอบตึกแต่...ก็ไม่ได้ลูกๆ ตำแหน่งแต่อย่างใด สักพักก็พากันมานั่งบนเก้าอี้ขาวเรียงตามคิว แล้วแต่ใจจะมา ก่อน ผู้ใหญ่หลายท่านที่เราจำได้ในสมัยนั้น ท่านใจดี ยิ้มให้พวกรา และก็เรียกตามครอบครัวที่เป็นเช่นี้ เพราะเวลาเข้าไปในรัง พวกราจะเข้าไปเป็นครอบครัว

เป็นอย่างไรบ้าง... การเรียนเป็นอย่างไร... พวกราขอต้องจำไว้นะ พระองค์พระราชนานุการศึกษาให้พวกราได้เล่าเรียงกันจริงๆ แล้วพวกรากทราบว่าพระองค์ทรงมีพระเมตตาต่อเราอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ เพราะพวกราบางครอบครัวก็ยากจน บางครอบครัวบิดามารดาเกิดโภกษาที่จะอุปการะ แต่สำนึกในครานั้น นอกจากพระองค์จะมีพระเมตตาในทุนทรัพย์แล้ว พระองค์ยังมีพระเมตตาใส่ใจต่อพวกราทุกๆ คน อย่างใกล้ชิดด้วยจะกล่าวว่าพระองค์สนพระทัยเหมือนพวกราเป็นลูกหลานก็ว่าได้ แต่พวกรากมิอาจ ด้วยเจียมในสถานภาพเป็นอย่างดี

แม่นเวลาจะผ่านไปนานนับสามสิบปี พวกรายังจำถนนทุกสายที่เราเดินเรียงกันไปเก้าอี้ที่เคยนั่ง หรือซ่องจ่ายยาของแพทย์หลวงก็ยังจำได้ดี แต่สำนึกที่สุดในชีวิตคงไม่พ้นพระมหากรุณายិคุณแห่งพระองค์ต่อพวกรา

มีลอย อุ่นเพย

เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ได้เรียนหนังสือจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ก็อกรมารับจ้างทั้งที่อยากรีียนต่อ เพราะพ่อแม่ไม่มีเงินส่งเดียว และโรงเรียนก็อยู่ไกลถึง ๑๒ กิโลเมตร เป็นเส้นทางเดินเท้า เพวะถนนยังไม่ถึง มีลอยจึงไปทำงานที่เชียงใหม่และเก็บเงินเรียนการศึกษานอกโรงเรียน พร้อมกับส่งเงินให้ที่บ้าน และ ณ เวลานี้ พากข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอตั้งปณิธานอย่างแน่วแน่ ที่จะสนองได้ฝ่าพระบาทด้วยชีวิต ตามแต่พระองค์จะทรงมีพระราชนิพัฒน์ประสังค์ และตั้งสัญญ่าว่า การใดที่เป็นของหลวง การใดที่เป็นของ แผ่นดิน พากข้าพระพุทธเจ้าจักกระทำด้วย เสมือนพระองค์ท่านประทับอยู่เบื้องหลังของข้าพระพุทธเจ้า โดยมิจำเป็นต้องให้พระองค์ต้องทรงออกพระโอษฐ์แต่อย่างใด

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

คณานักเรียน
ในพระบรมราชานุเคราะห์ทุนการศึกษา

ส่งน้องเรียนหนังสือ เมื่อจบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ก็ไปสมัครเป็นภารโรงที่สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ และทำงานที่ป้าไม้พร้อมกันวันหนึ่ง มีลอยมีโอกาสได้เข้าฝ่าฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

“หนูมีโอกาสได้เข้าฝ่าฯ พระองค์ท่านที่ศูนย์ปฏิบัติการนานนอน อำเภออมกอย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ ๑๖ เมษายน ๒๕๓๙” มีลอยย้อนความหลังให้ฟัง “ที่อมกอย มีกิจกรรมของ พุฒภาษาไทยไม่ได้ ยิ่งผู้หญิงจะหรือยัง ยิ่งพูดไม่ได้ หนูได้ทำงานเป็นล่ำภaway ครั้งแรกที่ได้เข้าฝ่าฯ นั้นภูมิใจมาก นอนไม่หลับอยู่ตั้งสองอาทิตย์ พอทรงทราบว่า หนูต้องทำงานไปด้วยเรียนหนังสือไปด้วย แล้วก็เลี้ยงพ่อแม่เลี้ยงน้อง ก็พระราชทานทุนให้หนู แล้วยังพระราชทานรางวัลที่หนูเป็นล่ำด้วย หนูก็ส่งให้น้องเรียนอีก...”

ระหว่างที่เรียนหนูก็ยังเป็นล่ำทุกปีจนเรียนจบ ท่านก็โปรดเกล้าฯ ให้มาทำงานภaway...เป็นความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่มาก เราเป็นแค่กำหรือยังตัวเล็กๆ คนหนึ่งที่ต่อสู้ด้วยรุ่นมาตลดดรู้สึกถึงความลำบากตั้งแต่เด็ก ได้เคยเห็นท่านแต่ในรูปที่ติดไว้ที่บ้าน ไม่เคยคิดว่าจะได้ใกล้ชิดพระองค์ท่านขนาดนี้ แต่ก่อนเห็นท่านทำงานในที่วีดีโอแบบเดียว แต่สิ่งที่เห็นกับตาตัวเองคือท่านทรงคุยกับชาวบ้าน ทรงได้ถามทุกข์สุขครั้งหนึ่งเป็นชั่วโมงฯ บางครั้งไม่ได้ขยับพระองค์เลย เด็กชาวเขาตัวเล็กๆ ก็ไม่ทรงร้องไห้ ขันม นม เกลือ พระราชทานจากพระหัตถ์... นี่คือสิ่งที่หนูประทับใจ

ทรงห่วงใยพวกเราเข้าทุกแห่ง ทรงถามตลอดว่า กินข้าวหรือยัง เดินทางมาไกลเนี่ยอย่างไร เพาะปลูกได้พอกิน หรือเปล่า ชาวดูเวลาจะตัดไม้สักตันก็จะคิดถึงพระองค์ท่านไม่กล้าตัด เพราะคำสอนของพระองค์ท่านชื่มชั้นเข้าไปในความรู้สึกของพวกเรา...แล้วก็สอนให้เรารักษา รักษาธรรมชาติ

จะหรือย่างพวกเรา ถ้าไม่มีพระองค์ท่านคงจะอยู่ เป็นสุขได้ยาก หนูรู้ดีพระบ้านอยู่ติดชายแดนพม่า ตอนเด็กๆ ได้ยินเสียงปืนที่เขาระบกันดังมากถึงหมู่บ้านหนู กลางคืนก็นอนไม่หลับ หนูสะท้อนใจว่าเกิดมาชาตินี้โชคดีเท่าไหร่แล้วที่มีพระราชินีอย่างพระองค์ท่าน อายุขนาดนี้ยังทรงงาน คนบนดอยหนูอายุเท่าพระองค์ท่านเดินไม่ได้แล้วทั้งนั้น ได้เห็นน้ำพระทัยทำให้หนูมีกำลังใจ ไม่ห้ออยไปเสียก่อน

ทรงชวนมาฝึกอาชีพ

ท่านผู้หญิงราวดี ชัยเฉนียน เล่าถึงแนวพระราชดำริ และพระราชกรณียกิจในเรื่องการศึกษาของราชภัฏชนบท

“สมเด็จฯ ท่านทรงเป็นนักการศึกษาที่แท้จริง ทรงมุ่งมั่นที่จะสร้างคนให้เป็นคนเป็นประชาชนที่มีคุณภาพ เมื่อให้การศึกษาแล้วเขาก็จะกลับไปสร้างความเจริญให้ท้องถิ่น ทรงอนุเคราะห์จุดขาดของคน โครงขาดเงิน ขาดความรู้ ขาดอาชีพ พระองค์ท่านก็ทรงสนับสนุนตรงจุดนั้น ทรงคิดด้วยหัวใจของคนเป็นแม่ ไม่ได้ทรงคิดอย่างพระราชนิ...”

เวลาเดี๋ยวๆ อุกทรงเยี่ยมราชภัฏ จะทรงถามชาวบ้านว่า มีพื้นท้องกี่คน ที่บ้านทำอะไร ใครนิสัยเป็นอย่างไร โครงข่ายน้ำบ้านก็จะตอบความจริงทั้งหมด ถ้าได้ทอดพระเนตรเห็นเด็ก ในวัยเรียนแล้วไม่ได้เรียนหนังสือ จะทรงถามว่าอย่างใดเรียนมั้ย ไปอยู่บ้านพระเจ้าอยู่หัวที่กรุงเทพฯ มั้ย...

บางคนไม่อยอมไป ก็จะทรงอ้อนวอนด้วยพระองค์เองกับเด็กหรือพ่อแม่ เพราะทรงเป็นห่วงไม่อยากให้เด็กๆ อยู่บ้านเฉยๆ แต่จะทรงเลือกคนที่ไม่ได้เป็นกำลังหลักของครอบครัว เพราะจะได้ไม่กระทบกระท่อนกับการหารายได้ของเข้า บ้านไหนยากจนหรือมีหลายคนก็พระราชทานทุนการศึกษา หรือทรงชวนมาฝึกอาชีพ

ราชภัฏวัยเยาว์และวัยรุ่นจากชนบทจำนวนมาก มีโอกาสได้รับพระราชทานทุนการศึกษา ได้เรียนหนังสือตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนปวช. ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโทในต่างประเทศ บางคนได้เป็นนักเรียนศิลปศาสตร์ โภชนาศิลป์ สถาปัตยกรรม ได้มาอยู่

บ้านพระเจ้าอยู่หัวสมดังรับสั่งชวนนักเรียนเหล่านี้ มีที่มาหลากหลาย ทั้งจากครอบครัวมีลูกมาก ผู้เป็นพ่อหรือผู้นำครอบครัวเจ็บป่วยเสียชีวิต พี่ชายเป็นตำรวจหรือทหารเสียชีวิตในการป้องกันประเทศ บางคนเป็นเด็กพิเศษออทิสติก หรือต้องการการศึกษาแบบพิเศษ ก็ทรงหาโรงเรียนที่รับดูแลเป็นกรณีเฉพาะ และบางคนก็เป็นบุตรคนลี้ภัยที่ไม่สามารถอยู่บ้านได้ ได้เบี้องพระบรมราชูปถัมภ์

ทุนการศึกษาที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถพระราชทานนี้ไม่มีข้อผูกมัดครอบคลุมค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การศึกษา ไปจนถึงค่าที่พักหากนักเรียนต้องจากบ้านมาไกล หรือไปไกลถึงต่างแดน เช่น ชาวไทยภูเขาเข้ามาเรียนในกรุงเทพฯ หรือนักศึกษาปริญญาตรีจบแล้วไปต่อปริญญาโทในต่างประเทศ

พระบรมราชานุเคราะห์ทางด้านการศึกษานี้ ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องเกินกว่า ๓๐ ปี มีนักเรียนที่จบการศึกษากลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้วจำนวนนับหมื่นราย ๕๗

“ทุกวันนี้ นักเรียนในพระบรมราชานุเคราะห์จำนวนนับพัน ยังคงศึกษาเล่าเรียน อ่ายในระบบเพื่อจบออกแบบเป็น “คนที่สมบูรณ์” ตามพระราชปณิธานด้านการศึกษา ใน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เช่นเดียวกับที่ศาสตราจารุณ熹 ภัยยังคง ต้อนรับชาวบ้านที่ยังไม่มีโอกาสออกแบบเรียนรู้ในลักษณะ แต่ก็สามารถเห็นโลก ที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานโอกาสให้เห็น แม้จะเป็นผู้ที่อยู่อาศัยใกล้แสนไกลเพียงใดก็ตาม”

กาญจนฯ ดวงจันทร์สุรีย์

จบปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เป็นคนบ้านขุ่นแตะ มีพี่น้องทั้งหมด ๙ คน มีโอกาสได้รับทุนการศึกษาจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ รวมทั้งน้องชาย ซื่อnamed สิรัตน์ ดวงจันทร์สุรีย์ เรียนจบปริญญาตรี คณะผลิตกรรมเกษตร สาขาว่างบริการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ก่อนที่จะได้รับทุนการศึกษา พ่อแม่ต้องทำงานหนัก หาเงินส่งลูกๆ เรียนหนังสือ ตอนที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา เรียนที่โรงเรียนบ้านห้วยส้มป้อม ต้องเดินไปโรงเรียนทุกวันระยะทางระหว่างโรงเรียนกับบ้านห่างกัน ๘ กิโลเมตร หนึ่งวัน ต้องเดิน ๑๖ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๒-๓ชั่วโมง ทุกวัน ต้องตื่นแต่เช้าหุ่งข้าวทำกับข้าวกิน ต้องห่อข้าวและกับข้าวไปโรงเรียนทุกวัน ถ้าวันไหนไม่ได้ห่อมาวันนั้นก็ต้องกินข้าวเปล่า

ช่วงฤดูฝนการเดินทางไปโรงเรียนมีความยากลำบาก ต้องเดินทางผ่านไปโรงเรียนทุกวัน วันไหนที่ฝนไม่ตกนั่นคือ ความโชคดี ตอนนั้นมีความยากลำบากมาก แม้แต่พลาสติก คลุมกันฝนหรือร่มก็ยังไม่มี ถ้าคนไหนมีพลาสติกกันฝนก็จะแบ่งกัน คลุมเดินเรียงหน้ากระดานให้เปียกน้อยที่สุดเดินไปโรงเรียน วันไหนที่เปียกทั้งตัวก็จะเรียนหนังสือเปียกทั้งวันทั้งหนาวทั้งสั่น บางทีก็ไม่มีสามารถเรียนหนังสือ เพราะหนามาก

พอถึงตอนเย็นเสือผ้าที่ใส่พ่อเริ่มแห้งก็ถึงเวลาเลิกเรียน ต้องเดินกลับบ้าน ถ้าวันไหนฝนตก เดินกลับบ้านก็เปียกทั้งตัว กว่าจะได้เปลี่ยนเสื้อผ้าก็เย็นแล้ว กลับมาถึงบ้านต้องทำข้าว ตากน้ำ เลี้ยงหมู หุงข้าว ช่วยพ่อแม่ทำงาน กว่าจะได้พักก็หัวค่ำจึงจะได้ทานอาหารเย็นเสร็จ

พอเรียนไกลัจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เป็นเทอมสุดท้าย ต้องหาโรงเรียนเรียนต่อ ก็ตามพ่อแม่ว่าหนูอยากเรียนหนังสือต่อ คำตอบที่ได้รับคือพ่อแม่ไม่อยากให้เรียนต่อ เพราะไม่มีเงินส่งเรียนถ้าได้เขียนสูงๆ ต้องเสียค่าเล่าเรียนเยอะรวมไปถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆ และอีกอย่างต้องส่งพี่ชายและน้องๆ อีก ๔ คน พอดีคำตอบมีความรู้สึกเสียใจ ร้องไห้ ที่พ่อแม่ไม่ให้เรียนหนังสือต่อ เพราะในตอนนั้นการเข้าถึงการศึกษามีน้อยมาก ยิ่งผู้หญิงแทบไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือสูงๆ เลย ด้วยความอยากเรียนพยายามขอร้องให้พ่อส่งเรียนหนังสือต่อกันแล้วบอกพ่อว่า โรงเรียนไหนก็ได้

วันหนึ่งพ่อใจอ่อน บอกว่าถ้าหากเรียนหนังสือมาก พอกจะส่งเรียนแต่ให้ไปเรียนโรงเรียนที่มีรุ่นพี่ไปเรียนและที่พ่อเลือกให้นั้นคือโรงเรียนสองแคววิทยาคม อุดมยหล่อ มีรุ่นพี่ที่อยู่หมู่บ้านเรียนที่นั่น ๔ คน พอบอกว่ามีอะไรได้ดูแล และช่วยเหลือกัน จากนั้นจึงได้ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนสองแคววิทยาคมตามที่อยากเรียน ครั้งแรกที่ได้เข้าเรียนโรงเรียนที่มีเพื่อนหลายชนเผ่า มีทั้ง คนเมือง มัง ลัวะ และกะเหรี่ยง ทำให้ทั้งตื้นเต้นทั้งกลัวทั้งดีใจรวมกันหมด แต่ก็พร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากสังคมภายนอก ตอนนั้นได้รู้แล้วว่าการเรียนหนังสือสูงๆ ไม่ใช่แค่ต้องจ่ายค่าเล่าเรียนอย่างเดียว แต่ต้องซื้อหนังสือ ซื้อเสื้อนักเรียนชุดพละ รองเท้า รวมถึงที่พัก อาหาร การกินต่างๆ ต้องประหยัดมากๆ แม้แต่อยากกินขนม ไม่มีเงินซื้อก็อดเอาไว้พอนานๆ อดไม่ไหวจะซื้อกินสัก ๕ บาท

แต่ละเดือนขอเงินจากพ่อประมาณ ๓๐๐-๕๐๐ บาท จ่ายค่าอาหาร ๒๐๐ บาท นอกนั้น ใช้จ่ายส่วนตัวและเก็บไว้ในคอมสินใช้จ่ายยามจำเป็น ตลอดระยะเวลาที่เรียนโรงเรียนสองแคววิทยาคม ได้พักอยู่ในหอพักในโรงเรียน ในตอนนั้นเป็นคนที่เรียนสูงกว่าพี่ และน้องๆ เสียค่าใช้จ่ายเบอะ พ่อแม่ต้องหาเงินส่งเรียนพ่อได้มีโอกาสได้เข้ามาเรียนรู้ในโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านชุมนاعนแตะ ได้รับค่าตอบแทนพ่อ ก็ได้ส่งเรียนในปีนั้นเอง ก็เห็นเพื่อนและน้องที่เรียนโรงเรียนเดียวกัน แต่อยู่คนละหมู่บ้าน บอกว่าได้รับทุนพระราชทานจากสมเด็จ พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เข้าต้องลงไปรับเงินที่ไปรชณีย์คอมทอง เลยกามว่า ทำไม่ถึงได้รับทุนพระราชทาน เข้าบอกว่ามีพี่ที่หมู่บ้านแนะนำให้เขียนหนังสือเล่าประวัติ สุานะความเป็นอยู่ทางบ้านการศึกษาต่างๆ

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เป็นความโชคดีของที่ได้กลับบ้านและได้เข้ามาเรียนรู้ในโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านชุมนاعนแตะ เป็นวันที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะเสด็จฯ มาที่โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ รู้สึกตื่นเต้นมาก พอเขียนเสร็จไม่รู้จะยื่นที่ใคร พอดีท่าน ผอ.ประทีป จากศูนย์หม่อนไหม เฉลิมพระเกียรติเชียงใหม่ เดินมาถามว่า จะขอทุนการศึกษาหรือ จึงตอบว่าใช่ค่ะ แต่ไม่รู้ว่าจะยื่นที่ใคร ท่านบอกว่าไม่เป็นไรเดียยื่นให้ ในตอนนั้นดีใจมาก ไม่รู้จะพูดอะไร พูดแต่ร่า ขอบคุณค่ะ ต่างคนต่างก็ยิ้ม เพราะดีใจมาก และตื่นเต้นด้วย

ระหว่างเดินชมสถานที่ภายในฟาร์มก็ใกล้เวลาที่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะเสด็จฯ ทหารที่รอรับเสด็จฯ แจ้งว่าเหลืออีก ๑ ชั่วโมง จะเสด็จฯ แล้วห้ามเดินไปที่ไหนอีกให้นั่งอยู่ บริเวณพื้นที่ปลูกหม่อนตรงนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ผ่านมาทางนี้ ไม่เคยคิดเลยว่าจะได้ฝ่าฯ รับเสด็จกับเขาด้วย แต่วันนั้นเป็นความโชคดีมาก ตื่นเต้น และดีใจมากที่ได้เข้าฝ่าเวลา ยิ่งใกล้เข้ามากยิ่งตื่นเต้น พอดีเวลาใกล้เสด็จฯ ก็ได้ยินเสียงซอร์ ดังมาจากที่ไกล ดังเข้ามาที่โครงการฟาร์มตัวอย่างฯ จึงมองขึ้นไปบนพื้นหันลำคอรับนิ่งผ่านโครงการจนไม่สามารถมองเห็น กระทั้งเสด็จฯ มาถึงที่นั่นรอรับเสด็จฯ ทุกคนก้มลงกราบอย่างพร้อมเพรียงกัน ทรงทักทายว่า “สวัสดีจ้า” เสียงทรงฟังดูไพเราะมาก พร้อมด้วยรอยยิมบนพระพักตร์ที่เปลี่ยนไปด้วยพระเมตตา

มืออยู่ครั้งหนึ่งที่รู้สึกท้อไม่อยากจะเรียนหนังสือแล้ว เพราะพ่อแม่ไม่มีเงินส่งเรียน พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อส่งไปเรียน จึงคิดว่าจะลาออกจากโรงเรียนและกลับไปช่วยพ่อแม่ทำงานส่งน้องเรียนหนังสือ แต่ในใจยังอยากเรียน ในปลายปี ๒๕๔๔ ได้เปลี่ยนความคิดและชีวิตได้มีโอกาสและชีวิตที่ดี ในตอนนั้น เรียนอยู่ห้องเรียนศึกษาปีที่ ๕ ได้รับจดหมายจากสำนักงานเขตการศึกษา กรุงเทพฯ ในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยธนาณัติพระราชทาน จำนวนเงิน ๕,๐๐๐ บาท ในข้อความด้วยภาษาไทยว่า “ขอให้พยายามจัดสรรใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการเรียนให้เพียงพอตลอดปีการศึกษา” เป็นครั้งแรกที่ได้รับทุนพระราชทาน ทั้งตื่นเต้นดีใจจนตัวสั่น

เพราะเงินที่ได้พระราชทานเป็นจำนวนเงินที่เยอะ ทรงไม่เคยหอดทิ้งราชภรา ทรงเป็นห่วงราชภราเหมือนลูกๆ คน ในตอนนั้น รู้สึกมีทั้งกำลังใจกำลังกายพร้อมที่จะเดินหน้าสู้อยู่ตลอดเวลา ได้บอกกับตัวเองว่าจะตั้งใจเรียนหนังสือเป็นคนดีของพ่อแม่และสังคมใช่จ่ายอย่างประกายด้ ตลอดระยะเวลาที่เรียนอยู่ และตลอดไป ได้รับทุนพระราชทานจนจบปริญญาตรีตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณเต็มเปี่ยมไปด้วยพระเมตตา เหมือนเทพธิดาที่อยู่บนสวรรค์ที่เสด็จฯ ลงมาโปรด

ปัจจุบันได้กลับมาทำงานในโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ บ้านชุมนuate ได้กลับมาอยู่กับพ่อแม่กลับมาดูแลอยู่ใกล้ชิด เพราะทุนการศึกษานี้ จึงทำให้ได้ยืนอยู่และมีอาชีพการทำงานมีความเป็นอยู่ของครอบครัวที่ดีขึ้น

รู้สึกปลื้มปิติที่มีพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จฯ พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องทุนการศึกษา ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ยังไม่พอปัจจุบันทางโครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริบ้านชุมนuate ได้ให้โอกาสมาทำงาน ทั้งชีวิตนี้ได้พระเมตตาจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มาตลอด

ขอปฏิญาณตนว่าจะจงรักภักดี จะฝ่าดูแลรักษาผืนป่า รักษาต้นน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์ หาเลี้ยงชีพด้วยความสุจริตตลอดไป

คนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์

“เรารัก เป็นห่วง และปฏิบัติต่อญาติพี่น้องของเราอย่างป่วยไข้อย่างไร ก็ขอให้รักและเป็นห่วงคนไข้ เหล่านี้เช่นกัน”

แนวพระราชดำริที่พระราชทานต่อผู้ปฏิบัติงาน

มเด็จพระนองเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเยี่ยมราชภูมิในท้องถิ่นทั่วประเทศอย่างเป็นทางการนับแต่ปี ๒๕๐๗ ได้ทรงพระเนตรเห็นราชภูมิจำนวนมากรามเข้าเฝ่าฯ ในจำนวนนี้ หลายครั้งมีผู้ป่วยรวมอยู่ด้วย ตั้งแต่เป็นโรคผิวหนัง โรคเท้าช้าง โรคคอพอก ถูกไฟหรือ น้ำร้อนลวก ท้องบวม ศีรษะโต โรคหัวใจ ไปจนถึงพิการแขนขาลีบ ตาบอดซ้ายขวาของไม่ได้ ส่วนใหญ่ล้วนยากจนไม่มีเงินมากพอไปหาหมอ

เมื่อเสด็จฯ ตามหมู่บ้านห่างไกล จึงเป็นโอกาสที่คณเจ็บไข้เหล่านี้จะได้เข้าเฝ่าฯ เพื่อวับพระราชทานความช่วยเหลือ การเข้าไปในหมู่บ้าน แต่ละครั้งนั้นก็ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะยังไม่มีถนนลาดยาง

พระราชพานะจะมีครบนับแต่เครื่องบินเครื่องบินทหาร เฮลิคอปเตอร์ รถไฟร์วิล รถสองแถว เรือ บางครั้งก็ทรงข้าง ทรงม้า หรือเสด็จฯ โดยพระบาทพร้อมเปส่วนพระองค์กับกระติกน้ำ คาดบั้นพระองค์ ในเส้นทางที่พาหนะชนิดไหนๆ ก็เข้าไปไม่ถึง

แรกมีหน่วยแพทย์พระราชทาน

ปี ๒๕๑๒ เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยเริ่มถูกคุกคามจากภัยอันตรายคอมมิวนิสต์ พื้นที่หลายแห่งไม่สงบสุขนัก การเดินทางเข้าไปเข้าไปบางครั้งต้องเสียงอันตราย หมู่บ้านห่างไกลตรงชายแดน เช่นเชียงรายที่มีราชภูมิอยู่อาศัย บางครั้งถึงคราวมีผู้ได้เจ็บป่วยจะหาหมอได้ยากยิ่ง จึงโปรดให้จัดหน่วยแพทย์พระราชทานออกตรวจรักษา

หน่วยแพทย์พระราชทานเดินทางโดย เอลิคوبเตอร์ออกตรวจรักษาชาวชราซึ่งเจ็บป่วยในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ น่าน แม่ย่องส่อน ระยองหนึ่งจึงมีแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลในจังหวัดและในภูมิภาคเข้าร่วมอาสา ก่อนจะขยายวงเป็นแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐหลายแห่งในกรุงเทพฯ ร่วมด้วย

ในช่วงเดือนฯ แปรพระราชฐานตามภูมิภาคต่างๆ หน่วยแพทย์พระราชทานยังเป็นส่วนล่วงหน้าออกตรวจรักษาชาวชรา ในพื้นที่ มีข้าราชการบริพารบางส่วนเดินทางเข้าร่วมขบวน เพื่อพบปะชาวชรา เก็บรวบรวมประวัติและข้อมูลสำคัญฯ จดบันทึก ทำป้าย เกี้ยนด้วยลายมือโتاฯ ระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ อาการเจ็บป่วย เพื่อเตรียมถ่ายทอดพระเนตร จัดลำดับเข้าฝ่าย อายุ่งมีระบบ แต่ไม่ได้มีพิธีการมากมาย ในขณะเดียวกันที่หน้าพระตำแหน่ง ก็ยังเปิดหน่วยแพทย์หน้าวังมีคันไชมาลงทะเบียนเข้าคิวรักษา นับร้อยนับพันเช่นกัน

**นอกจาจัตทร์จัดให้มีคณะ
ล่วงหน้าออกไปรักษาชาวบ้าน
ก่อนที่พระองค์ท่านจะเสด็จฯ**

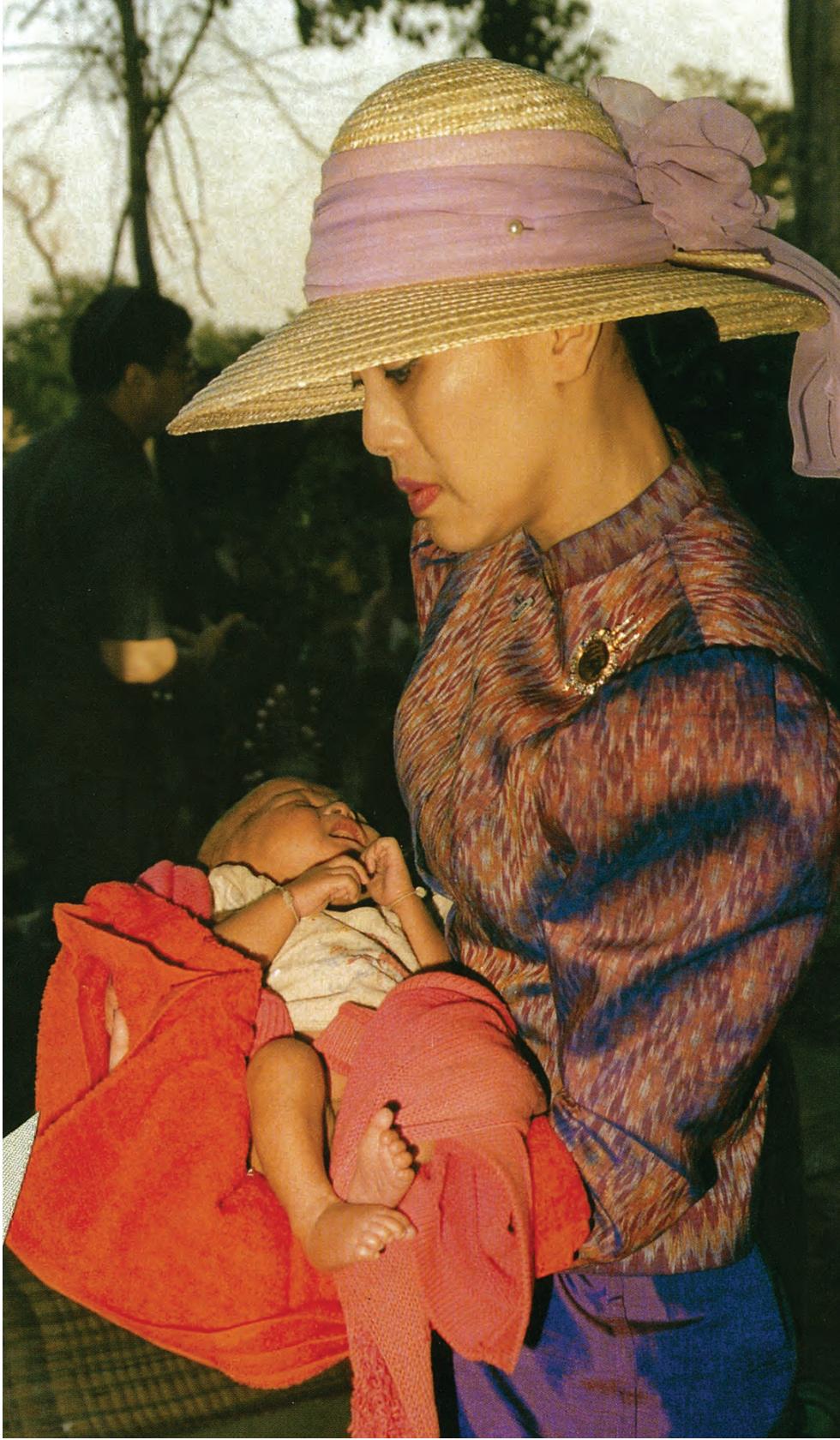
ไปถึงแล้ว ยังโปรดให้มี

หน่วยแพทย์ที่บริเวณ

ด้านหน้าพระตำแหน่งด้วย

ชาวบ้านจะมากันเยอะมาก

ท่านผู้หญิงกรรณ์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เล่าถึงหน่วยแพทย์หน้าวังว่า

“เวลาเดี๋ยวๆ พระประราชฐานไปแต่ละภาค ในการเสด็จฯ ออกเยี่ยมราชภูมิแต่ละวัน นอกจากจะทรงจัดให้มีคณะล่วงหน้าออกไปรักษาชาวบ้านก่อนที่พระองค์ท่านจะเสด็จฯ ไปถึงแล้ว ยังโปรดให้มีหน่วยแพทย์ที่บริเวณด้านหน้าพระตำหนักด้วย ชาวบ้านจะมาจะมากันเยอะมากทั้งๆ ที่แต่ละจังหวัดก็มีโรงพยาบาลทันสมัยอยู่แล้ว แต่ชาวบ้านอยากรاحة หมอบลง มากกว่า..”

เข้าบอกรวมๆ ว่า ศรีทราและเชื้อฯ ห่มอหลงเก่ง ใจดี หมวดดี ยาดี และก็ตรวจละเอียด เฉพาะที่ตรวจหน้าวังนี้ ประชาชนก็มากันตကวันละพันๆ คล้าย ออพีดี ของโรงพยาบาล ได้ช่วยแบ่งเบาภาระต่างๆ ของโรงพยาบาล ไปมาก.. คนไม่มีวังของพระเจ้าแผ่นดินหรือพระราชินีที่ไหน เปิดต้อนรับประชาชนขนาดนี้”

เสียงจากแพทย์อาสา

หน่วยแพทย์หน้าวังโดยเฉพาะที่ภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร และทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดราชบุรี รับมือกับคนไข้ เฉพาะช่วงเสด็จพระราชดำเนินครั้งหนึ่งรวมแล้วบ้านมีน ส่วนมากเจ็บป่วยด้วยโรคตา กระดูก หรือมีอาการเกี่ยวกับฟัน บางคนมาขอข้ามวันข้ามคืนเพราเดินทางมากไกล แต่ทุกคนก็จะได้พบแพทย์อย่างทั่วถึง

พลตรีสุนทรัติ พิพิธกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลพระมงกุฎฯ ผู้อัญญายาในคณะศัลยแพทย์อาสา เล่าว่ามีการจัดรถเอ็กซ์เรย์เคลื่อนที่ลงไปยังภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เอ็กซ์เรย์ ล่างฟิล์ม กันในพื้นที่ประกอบการวินิจฉัยของแพทย์ทันที ทำให้การรักษาพยาบาลเป็นไปอย่างคล่องตัว

นายแพทย์ปริญญา สากิยลักษณ์ จากโรงพยาบาลศิริราช ถวายงานรับใช้ได้เบื้องพระบูชาทั้งตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ สมัยที่ บางอำเภอในจังหวัดราษฎรพยายามไม่มีแพทย์แม้สักคน บางครั้ง มีการผ่าตัดวันละนับสิบราย จนถึงวันนี้สภาพชนบทเปลี่ยนแปลงไป แต่ชาวบ้านก็ยังมั่นใจ เมื่อมาพบแพทย์ที่น้ำวัง หรือ หน่วยแพทย์พระราชทาน

“บางครั้งมาจากที่ไกลๆ จากโรงพยาบาลที่มีเครื่องมือ พร้อม เพาะขยายสืกว่ารักษาหน้าวังหรืออัญญายาในพระบรมราชานุเคราะห์แล้ว จะได้รับการรักษาที่เรียกว่าไม่มีอะไรดีกว่านี้อีกแล้ว..เป็นการรักษาที่สุดยอด..”

เวลาเด็ดๆ ทรงเยี่ยมราชภูมิ สมเด็จฯ ท่านก็จะทรง เวลาเยี่ยมหน่วยแพทย์ ทอดพระเนตรการทำงานของแพทย์ เจ้าหน้าที่จ่ายยา ผู้เขียนใบสั่งตัว กลับมาเก็บยังมีรับสั่งสาม อีกว่าคนไข้จะอยู่ใน เจ้าหน้าที่แผนกคนไข้ของกองราชเลขาฯ นั่นทำงานหนัก ประสานกับคนไข้ กับหมอ กับโรงพยาบาล ให้ผู้ป่วยได้รับการรักษาที่ดีที่สุด”

แพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชผู้หนึ่งซึ่งเชี่ยวชาญ ด้าน โรคติดเชื้อในเด็กเล่าถึงประสบการณ์ที่มาทำงานถวายว่า ได้เห็นสิ่งที่ไม่คิดว่าจะได้เห็น

“บางแห่งที่อุกหน่วยนี้เดินทางไปก็ไม่แน่ใจว่า รถจะไปถึงหรือเปล่า ลงรถแล้วก็ไปต่อเฉลิมcopเตอร์ ตรวจกันตั้งแต่เที่ยงคึ่งถึงประมาณ ๖ โมง ทุ่มหนึ่ง และอาจต้องด้วยคนไข้อีกจำนวนหนึ่งที่นำงานศิลปาชีพไปวายസ์เด็ก-พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และจึงมาตรวจคนไข้ที่มีปัญหาเรื่องตา บางที่เลยไปถึงสองทุ่ม แล้วก็ไม่ใช่เฉพาะเรื่องร่างกายเท่านั้น แต่เป็นเรื่องจิตใจด้วย โดยเฉพาะเรื่องเด็กส์...”

ผู้หญิงคนหนึ่งสามีตายจากโรคเด็กส์ ชาวบ้านในระยะ ๕๐๐ เมตรนี้รู้ Hammond ไปสมัครงานที่ไหนคนก็ไม่รับ ถ้ามีใครว่าจ้างคนในหมู่บ้านไปทำงาน ต้องขอกันไปทั้งคันรถ แล้วผู้หญิงคนนี้ไปคุนอีนก์ไม่ไปด้วย เขาบอกว่า “เขาก็เลยมีปัญหาค่าใช้จ่าย ลูกจะไม่ได้เรียนหนังสือ ก็เลยถามเขาว่า ท่อผ้า เป็นใหม่ สนใจทำงานศิลปาชีพใหม่ คนไข้เข้ามารักษา เขายากมีโอกาสตรงนี้”

ทรงสอนให้อ่านความทุกข์จากแ渭ตา

ท่านผู้หญิงพร摊นาดี จชาวัตนกุล เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีโอกาส
โดยเด็ดขาด ในพื้นที่ชนบท ได้เห็นสายพระเนตรที่ลึกซึ้งที่คนทั่วไป
ไม่ได้เห็น

“สิ่งที่พวกรายอบรมรับในพระปริชาสามารถของ
พระองค์ท่าน คือ ทรงมีสายพระเนตรที่ลับไวมาก ปกติ
ทุกครั้งที่มีชาวบ้านเข้าเฝ้าฯ จะมีคณะทำงานที่ไปล่วงหน้า
เพื่อคัดเลือกชาวบ้านมาให้การรักษา เลือกไปเกิด..
มองไปเกิด..สามสิริรอบก้มมองไม่เห็น แต่พอพระองค์ท่าน

เวลาจะดูประชาชนคนไหนเจ็บป่วย
หรือมีความทุกข์ ให้ดูที่แ渭ตาดูที่ใบหน้า
 เพราะตาจะบอก ทุกอย่างถึงความทุกข์
 ให้มองลึกเข้าไป ค่อยๆ คุยกับเขา
 จะดูจากเสือผ้าหรือการแต่งกายภายนอกไม่ได้
 เพราะเวลาเข้าเฝ้าฯ ชาวบ้านจะแต่งกาย
 ด้วยเสือผ้าที่ดีที่สุดอยู่แล้ว

เสด็จฯ ผ่านต่อให้นั่งอยู่ไกลแครainkทอพระเนตรเห็น
ทรงชี้ให้พวกราดูว่าคนนั้นป่วยไข้ใหม่ แล้วก็เป็นจริงตามนั้น
ท่านทรงชี้สามคนในนั้น เน้นเจ็บหนักทุกข์หนักทุกคน...

ทรงสอนว่า เวลาจะดูประชาชนคนไหนเจ็บป่วย
หรือมีความทุกข์ ให้ดูที่แวดล้อมที่ใบหน้า เพราะตาจะบอก
ทุกอย่างถึงความทุกข์ ให้มองลึกเข้าไป ค่อยๆ คุยกับเขา
จะดูจากเสื้อผ้าหรือการแต่งกายภายนอกไม่ได้ เพราะเวลา
เข้าเฝ้าฯ ชาวบ้านจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ดีที่สุดอยู่แล้ว"

ขณะทรงงานกับผู้ป่วย จะมีรับสั่งถ่านถึงอาการ และ
รวมไปถึงการทำมาหากิน ถึงคนในครอบครัว และเรื่องราวดิน
รอบที่จะทำให้ได้รู้ถึงพื้นเพ พร้อมกับเป็นการพระราชทาน
กำลังใจไปด้วย

เรื่องกำลังใจนี้ข้าราชบริพารและผู้ตามเสด็จไกลชิดจะ
เห็นและได้ยินรับสั่งเป็นประจำหลายครั้งทรงป้อนยาเด็กน้อย
ที่แม่คุ้มมาตรวจรักษา ทรงหยดยาให้หูปูนชาวบ้าน พระราชทาน
พระหัตถ์แก่คนเจ็บอย่างที่ไม่มีใครคาดคิด

เสียบร้องขอจับมือ “ประไนมสุหรี”

ท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาภิวัฒน์ เล่าถึงเหตุการณ์เมื่อ
ครั้งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ทรงเยี่ยม
ราชภูมิที่จังหวัดนราธิวาสว่า

“อีสิบกว่าปีที่แล้ว ทางภาคใต้เป็นโรคเรื้อนกันเยอะ
ถือว่าเป็นโรคติดต่อร้ายแรง วันนั้นพระองค์ท่านเสด็จฯ
ตำบลกาหลง ผู้ป่วยโรคเรื้อนคนหนึ่งเอ้าคคลูมหน้าซ้อน
มอเตอร์ไซค์เพื่อนมาเพื่อขอเข้าเฝ้าฯ เข้าอาการหนักมาก
โรคเรื้อนلامไปทั่วใบหน้า ดวงตาแทบจะมองไม่เห็นแล้ว
พอได้เข้าเฝ้าฯ เขาก็ขอพระราชทาน..ขอจับมือประไนมสุหรี
หน่อย..เหมือนว่านี้เป็นครั้งหนึ่งในชีวิตเขา สมเด็จฯ ท่านก็
ทรงยืนพระหัตถ์ให้เข้าจับ..เป็นภาพที่ชาบชี้งหาไม่ได้มีอีก
แล้ว”

ท่านผู้หญิงสมสุข ศรีวิศาลวاجา เป็นผู้หนึ่งในคณะทำงาน
ของหน่วยแพทย์พระราชทาน เล่าถึงเรื่องน่าจดจำในขณะทำงานว่า

**“ขอจับมือประไนมสุหรีหน่อย..
เหมือนว่านี้เป็นครั้งหนึ่งในชีวิตเขา สมเด็จฯ ท่านก็ทรงยืนพระหัตถ์
ให้เข้าจับ..เป็นภาพที่ชาบชี้งหาไม่ได้มีอีกแล้ว”**

“พระองค์ท่านทรงละเอียดลออมากทั้งๆ ที่แต่ละวัน ทรงมีพระราชภารกิจมากอยู่แล้ว เมื่อก่อนเวลาเสด็จฯ เยี่ยมราชภูมิทางภาคอีสานหรือภาคเหนือ จะมีรับสั่งให้อ ea เกลือ ไอโอดีนไปด้วย เพราะอยู่ห่างไกลทะเล ชาวบ้านเป็นโรคคอดอกกันมาก ตอนแรกๆ ชาวบ้านยังไม่รู้ไม่เข้าใจก็จะรับสั่งอธิบายอย่างไม่ทรงถือพระองค์เลย ทรงอธิบายว่า ให้อ ea เกลือนี้ไปใส่ในอาหารต่างๆ แทนน้ำปลา ชาวบ้านก็ฟัง เชื่อ แล้วก็ทำตาม..”

เวลาเสด็จฯ ออกทรงเยี่ยมราชภูมิ จะทรงมอบหมายให้ข้าราชการบริพารและหน่วยแพทย์พระราชทานช่วยเหลือประชาชน ในขณะที่ราชภูมิส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ข้าราชการบริพารผู้มีหน้าที่เจ้าจ่ายยาจึงต้องใช้วิธีวัดภาพแทนการเขียนเป็นตัวหนังสือ..

ชาวเข้าทางภาคเหนือบางที่พูดกันไม่รู้เรื่อง คุยกันคนละภาษา พระองค์ท่านก็ทรงแนะนำว่า ให้ทำเป็นรูปบนซองยา เช่น ให้หาน ๑ เม็ด ก็วดวงกลมเล็กๆ ๑ วงศ์ ท่าน ๒ เม็ดก็วงกลม ๒ วงศ์ หานเข้าว่าดีเป็นรูปพระอาทิตย์ เย็นค่ำ ก็เป็นรูปพระจันทร์ ทุกอย่างต้องแสดงชัดเพื่อเขาจะได้ไม่กินผิดกินถูกอีก”

แม้จะมีเจ้าหน้าที่ผิดชอบในส่วนล่วงหน้าดูแล ซักถาม ประวัติและอาการของผู้ป่วยที่มาขอรับการรักษาที่หน่วยแพทย์พระราชทาน และบริเวณที่ราชภูมิอยู่เผ่าฯ รับเสด็จฯ อยู่แล้ว แต่มีผู้ป่วยจำนวนมากไม่น้อยที่ทรงห่วง จะมีรับสั่งตามได้อาการ ประวัติครอบครัว และทรงจดบันทึกด้วยพระองค์เอง ทรงบันทึก ในประวัติผู้ป่วย แสดงความห่วงใยแต่ละรายต่างๆ กันไปดังนี้

ຜູ້ປ່ວຍວັດໂຮກ

“ດູແລະຍະຍາວ ມ່ວງກາຣເພວ່ເຊື້ອ”
“ໃຫ້ຕິດຕາມຄນີ່ໃນຄຽບຄວມມາຮັກຂາດ້ວຍ”
“ຈຶດວັດໜີໃຫ້ກັບເຕັກາ ໃນໜຸ່ມັນຫຼືເປົລ່າ?”

ຜູ້ປ່ວຍໄໂຮຍດໍສກາພຍາກຈນ

“ໃໝ່ຮັບໄປຮັກຂາວກາກໄໂຮຍດໍອ່າງຈິງຈັງທີ່ກຸງເຖິງ”

ຜູ້ປ່ວຍເບາຫວານ

“ໃໝ່ຮັບຕ້ວມາຕຽວຈີດໂລະເຄີຍດ”

ຜູ້ປ່ວຍໂຮຄມະເຮັງແລະໂຮຄຫວາໃຈ

“ໃໝ່ສັງກຸງເຖິງ ດ່ວນ ຕິດຕາມຮະຍະຍາວ”

ໝອໝູ່ມັນທີສາລາວມິຈ

ໃນກາຮັດຈິພະຈຳດຳເນີນແປປະຈຸບັນ ຕາມພື້ນທີ່
ໜ່າງໄກລ ທຽບພບວ່າບາງແໜ່ງກາຮັດສູ່ຂັງເຂົ້າໄປໄໝ໌ສິ້ງ
ຄຽບຄຸມນັກ ເນື່ອໂປຣດເກລ້າຢ ໃຫ້ສ້າງສາລາວມິຈເພື່ອໝອໝູ່ມັນ
ໄດ້ມາອ່ານໜັງສື່ອຫຼືອພົບປະກັນ ມຸນໜຶ່ງຂອງສາລາວມິຈີກໄດ້ຈັດ
ເປັນພື້ນທີ່ຂອງ ໝອໝູ່ມັນ ປຶ້ງກີ ຄື່ອຮ່າງວິໄນຕຳບລັບນັ້ນເອງ
ມາດູແລ້ວໜ້ອງອ່ານໜັງສື່ອທີ່ສາລາວມິຈ ແລ້ວກີໄດ້ຝຶກເປັນໝອໝູ່ມັນ
ເວັນນີ້ເວັ້ງສຸຂາພອນນັ້ນ ກາຣໃໝ່ຍາສາມັນ ປະຈຳບ້ານ
ສາມາດທຳແຜລ ປຸ້ມພຍາບາດ ແລະປະສານງານກັບໜ່ວຍງານ
ສາຮັດສູ່ໄດ້ ໄດ້ພະຈາກທານຍາສາມັນປະຈຳບ້ານໄວ້ບົກເຮົາ
ປະຫານທີ່ສາລາວມິຈນີ້ດ້ວຍ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕ້ອງຈົດບັນທຶກ ແລະທຳ
ຮາຍກາຮອຍເຢັ້ງເປັນຮະບບ່າຍໆ ໄນເສັບຫຼຸນ ດຶງເວລາກີດວາຍຮາຍງານ
ເພື່ອທອດພະເນດວ

ກາຍຫັ້ງກາຮັດສູ່ເຈົ້າຢືນຢັນໝື້ນ ໝອໝູ່ມັນກີກ່ອຍາ
ລດບທບາທລງ ນ່ວຍງານເຊື່ອມື່ນໜ້າທີ່ຕຽງໄດ້ທຳໜ້າທີ່ ດັ່ງເຊັ່ນ
ໂຄຮງກາຣອື່ນອີກຈຳນວນມາກທີ່ມີພະຈຳດຳວິວິເຮີມໄວ້ ເນື່ອຝ່ານພັນ
ໜ່ວງເວລານີ້ ຮ່າງວິໄນສາມາດຮ່ວຍເຫຼືອຕົນເອງໄດ້ ຩີ້ວ່າມີໜ່ວຍງານ
ຮັບຜິດຂອບໂດຍຕຽງ ກົງຈະທຽມນອງທາເປົ້າໝາຍຄວາມທຸກໝົດໃໝ່
ເພື່ອພະຈາກທານຄວາມໜ່ວຍເຫຼືອຕ່ອໄປໄໝ່ຈົບສິ້ນ

บ้านพักชอยสุคันธาราม

ขณะที่เสด็จฯ แปรพระราชนิรูป ผู้ป่วยที่ไม่มีกำลังทรัพย์ และไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลก็จะได้มีโอกาสหายเจ็บไข้บเป็นหนึ่นราย แต่บางรายยังต้องการการรักษาพยาบาลที่ซับซ้อนและต่อเนื่อง ก็จะมีการส่งตัวเข้ารักษาพยาบาลในสุานคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ในโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด หรือโรงพยาบาลของภูมิภาคนั้นตามแต่แพทย์จะวินิจฉัย และถ้าวิเคราะห์ว่าจะเป็นต้องส่งตัวเข้ารักษาที่โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร ก็จะมีการซักประวัติเพิ่มเติมแล้วให้รออยู่ที่ภูมิลำเนา เมื่อโรงพยาบาลพร้อม เจ้าหน้าที่ก็จะติดต่อผู้ป่วยและรับตัวเข้าโรงพยาบาล

บ้านพักในชอยสุคันธาราม เขตดุสิต เป็นสถานที่ซึ่งคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ที่มาจากจังหวัดต่างๆ จะเข้าพักก่อนและหลังรักษาตัว โดยมีตัวรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่นั้นๆ รับมาส่ง ณ กองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถที่สวนจิตรลดา ก่อนที่คนจะทำงานจากแผนกคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์จะรับซึ่งต่อไป พาไปบ้านพักหรือโรงพยาบาลบังคนต้องพักอยู่นานนับเดือน

ท่านผู้หญิงร่วิจิตร สุวรรณบุปผา เล่าถึงความเข้าพระทัยในความรู้สึกของผู้ที่ต้องเดินทางจากบ้านมากล่าวว่า

“สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงละเอียดอ่อนและรอบคอบ ทรงนึกถึงจิตใจของคนเจ็บป่วยอยู่เสมอ หากคนไหนต้องจากบ้านและครอบครัว เข้ามารักษาตัวในกรุงเทพฯ จึงทรงมีพระราชดำรัสให้ญาติ หรือ

พื่น้องเดินทางมาด้วย เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้ป่วยรู้สึกว่าเหวอ้างว้าง เพราะบางคนอาจป่วยหนักต้องผ่าตัดโดยด่วน หรือต้องรักษาตัวเป็นระยะเวลากว่า เช่น เป็นโรคหัวใจโรคกระดูก หรือมะเร็ง...

ถ้าเข้าเป็นหัวหน้าครอบครัว ก็จะทรงคำนึงถึงความเดือดร้อนของครอบครัวเข้า เพราะถ้าขาดผู้นำครอบครัว ก็จะขาดรายได้หลัก จะพระราชทานทุนทรัพย์ให้คนทางบ้านดำเนินชีวิตต่อไปได้ ให้มีอาหารกิน ลูกๆ มีเงินไปโรงเรียน.. รับสั่งว่า ถ้าหัวหน้าครอบครัวป่วย ไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัว เขาก็ต้อง ไปกู้หนี้ยืมสิน ดีไม่ดีนำไร่ไปจำหน่ายแล้วที่นาเก็หลุดจำนำ.. เราต้องช่วยกันด้านสุขภาพให้แข็งแรงก่อน เข้าถึงจะทำงานได้”

ทรงสอนข้าราชการบริพารเยี่ยมผู้ป่วยและผู้พักฟื้น

ระหว่างที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงงานอย่างต่อเนื่องนี้เอง ข้าราชการบริพารทั้งหลายก็จะได้เข้าถึงครอบครัวผู้ป่วยไปพร้อมกัน หน้าที่ประจำที่ทำสมำเสมอ คือ สอดส่องถึงความเป็นอยู่และความสมัครใจที่จะเข้ารักษาพยาบาล โดยจะต้องทึ่งบ้านทึ่งครอบครัวไปช่วรระยะหนึ่ง หากเต็มใจไปรักษาแล้ว กองราชเลขานุการฯ ก็จะประสานงานไปยังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตัวว่าจตระในชุมชน รับผู้ป่วยเดินทางไปรักษาพยาบาลทั้งที่โรงพยาบาลในตัวจังหวัดหรือกรุงเทพฯ

เมื่อจากบ้านมาก็ยังได้รับพระราชทาน ค่าพาหนะและค่ารักษาพยาบาล หากไม่มีข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัว สนับ แปรสีฟัน ยาสีฟัน ผ้าขนหนู ก็จะได้รับพระราชทานเงินกัน เด็กเล็กเด็กโตที่เจ็บป่วยมีแม่มาเฝ้า แม่ก็ได้รับพระราชทานค่าอาหารโดยทั่วถึงกัน

งานประจำอีกด้านหนึ่งของข้าราชการบริพารในพระองค์คือ การออกเยี่ยมเยียนใต้ถานทุกชุมชนระหว่างที่ผู้ป่วยอยู่ในโรงพยาบาล จัดเวรภักน์ไปแต่ละแห่งสัปดาห์ละสามวัน โดยที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะทรงพิถีพิถันเลือกผู้เยี่ยมที่มีความเอาใจใส่และเข้าใจในผู้ป่วยเป็นพิเศษ จะแสดงอาการเบื้องหน่ายังเกียจมิได้ บางรายมีเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ หรือนมกระป๋องพระราชทาน ใครต้องผ่าตัดก็มีพยาบาลพิเศษตามที่แพทย์แนะนำ

รายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ที่แสดงถึงพระเมตตาปราถนาอยู่ในเรื่องบวกเล่าจากท่านผู้หญิงวิจิตร์ สุวรรณบุปผา

“ข้าหลวงคนหนึ่งเป็นโรมะเริง รักษาด้วยการให้เคมีบำบัด ต้องนอนพักอยู่ที่บ้าน พระองค์ท่านทรงคิดว่าจะพระราชทานของเยี่ยมที่แบกลอกอไป เพราะได้พระราชทานอาหารของบ้ำรุ่ง ดอกไม้และผลไม้ไปหมดแล้ว ทรงคิดว่าเขาเป็นเด็กผู้หญิงอยู่ในวัยที่ชอบความสวยงาม ในที่สุดพระองค์ท่านก็ทรงนึกได้ว่าควรจะตัดชุดอยู่กับบ้านด้วยเนื้อผ้าดีๆ แบบชุดมูนี่ให้เข้าสวยงามๆ และสบายๆ”

ของพระราชทานที่ข้าราชการอัญเชิญไปยังผู้ป่วยเจ็บแต่ละราย ล้วนเพิ่มกำลังใจและแรงกายให้แก่คนเจ็บ ทั้งขณะที่อยู่ในโรงพยาบาลและภายนอกที่ยังต้องพักฟื้นในบ้านพักที่ซอยสุคันธารามนั้นเอง

ข่าวคริสประับอุบัติเหตุ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงติดตาม ข่าวสารบ้านเมืองโดยตลอดไม่เฉพาะข่าวการเมือง เศรษฐกิจ หรือการต่างประเทศ หากรวมไปถึงข่าวเล็กๆ น้อยๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปในสังคมและสภาพการดำรงชีวิตของคนไทย

ท่านผู้หญิงฉัตรแก้ว นันทาภิวัฒน์ เล่าไว้ ปอยครั้งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ราชเลขาานุการในพระองค์ไปสืบข่าวเพิ่มเติม หากกรณีใดสาหัสเป็นที่สะเทือนพระราชทัย ไม่นานหลังจากนั้นประชาชนจะได้เห็นข่าว ทรงรับไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ โดยเฉพาะถ้ามีเหตุเกิดกับเด็กน้อยที่พ่อแม่ทอดทิ้งฤกษาอุณกรรม หรือคราสักคนที่ช่วยเหลือผู้อื่นแล้วกลับ ต้องประสบเคราะห์เสียเอง “พระทรงเห็นความสำคัญที่จะต้องให้กำลังใจคนดี จะทรงให้ความช่วยเหลือ แม้การรักษาจะต้องใช้เงินมากแค่ไหนก็ไม่ทรงจำกัดเลย ทรงช่วยจนกว่าเข้าจะหาย”

คริส เบญจกุล ดาวานุ่มอนาคตไกลวัย ๒๐ ปีเศษ เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ หลังจากได้รับบาดเจ็บสาหัสขณะเข้าช่วยเหลือผู้ประับอุบัติเหตุรายหนึ่ง บนเส้นทางหัวหิน กรุงเทพฯ เมื่อกลางดึกของวันเสาร์ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๗ เป็นข่าวใหญ่ในหน้าหนังสือพิมพ์ข่าวคราวของคนดี เช่นนี้ ส่วนใหญ่ไม่พ้นพระเนตรพระกรรณ

ท่านผู้หญิงจรุงจิตต์ ทีฆะระ เล่าถึงเหตุการณ์นั้น ก่อนจะอัญเชิญคอกไม้และของเยี่ยมพระราชทานไปมอบแก่ครอบครัวของคริส

“คุณคริสเป็นดารานักแสดง ขาดบทผ่านคนประับอุบัติเหตุตอนกลางคืน เห็นผู้หญิงเลือดเต็มหน้ากากจอดรถช่วย ให้เพื่อนเอารถที่ขับมาไปตามรถพยาบาลขณะที่ช่วยผู้หญิงคนนั้นก็ปรากฏว่าคุณคริสถูกรถมอเตอร์ไซด์ชน เพื่อนกลับมาเห็นคุณคริสอาการหนักกว่าผู้หญิงคนนั้นเสียอีก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงอ่านข่าวหนังสือพิมพ์แล้วรับสั่งให้เชิญพระราชเสวานี้ไปเลย พร้อมของพระราชทานเยี่ยม ไปโรงพยาบาลศิริราช เพื่อเยี่ยมและบอกกับคุณพ่อคุณแม่ของคริสว่าพระองค์ท่านชาบชีคงหนุ่มที่มีคุณธรรมอย่างคริสมาก คุณพ่อคุณแม่จะต้องเป็นครอบครัวที่ดีอบรมลูกได้ขนาดนี้ ทรงรับคุณคริสไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ทั้งมีรับสั่งว่าทรงสะดวกนั้นให้คุณคริสฟื้นคืนกลับเหมือนเดิม เพราะคนดีของแผ่นดินต้องมีอยู่..คุณพ่อเขาร้องให้เลย..บอกว่าลูกผมไม่ตายแล้ว”

สีปีต่อมา คริส เบญจกุล สามารถนั่งรัตน์ เช่น และพัฒนาขึ้นใช้ไม้เท้าพูงกาย ในวันที่มีโอกาสเดียว ครั้งล่าสุด สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีรับสั่งแก่คริสว่า “คราวหน้าคงไม่ต้องใช้ไม้เท้าแล้วนะ”

ทุกวันนี้ คนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ยังคงได้รับการดูแลจากโรงพยาบาลแห่งของรัฐ เช่น โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลราชวิถี สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาวิชีนี โรงพยาบาลอายุรศาสตร์เขตวันนอน โรงพยาบาลปرابะวันโรค โรงพยาบาลเด็ก โรงพยาบาลประสาท และยังมีโรงพยาบาลหน่วยงานทางสาธารณสุขเอกชนอีกบางแห่ง ร่วมโดยเด็ดขาด ราชากุล บรรเทาทุกข์แก่ราชภรา ที่ขาดโอกาสเหล่านี้อย่างต่อเนื่องทุกปี

เขมรแพทย์จังหวัดตราด

พระมหากรุณาธิคุณในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีได้หยุดอยู่เพียงราชภราไทยเท่านั้น หากได้แห่งว่างไปยังราชภราของประเทศไทยเพื่อบ้านยามที่เข้าประสบภัยทางการเมือง ต้องอพยพหนีมาเพื่อพระบรมโพธิสมการในประเทศไทย เช่นเหตุการณ์เขมรแพทย์ที่เข้าล้าน จังหวัดตราด ในฐานะองค์สภាធิกสภากาชาดไทย มีพระราชดำรัสให้จัดอาหาร นำ้ม นม และของใช้ที่จำเป็น นำไปช่วยเหลือ

ท่านผู้หญิงสุภารเพ็ญ หลวงเทพ เล่าว่า
“ตอนนั้นอยู่ในสถานการณ์ที่อันตราย มีการประทกันแต่เมื่อทรงทราบฝ่ายของธุลีพระบาทก็มีพระราชประสงค์จะเสด็จฯ จากหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปยังเข้าล้าน จังหวัดตราด ทันที เมื่อเสด็จฯ ไปถึงก็รับสั่งให้ช่วยกันช่วยให้เต็กๆ กิน เนื่องจากมีเด็กอ่อนและเด็กเล็กๆ ที่หิวโหยจำนวนมาก เด็กกำพร้าพ่อแม่ตายในสงครามก็มี ทรงชั่งน้ำ

และป้อนนมให้เด็กๆ ด้วยพระองค์เอง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างที่พักให้ห่มอพยาบาลมารักษาคนเจ็บ มีห้องผ่าตัดเล็กๆ ที่นั่นเสร็จสรรพ ประทับอยู่ที่ค่ายโดยไม่ทรงบอกว่า ทรงเป็นพระราชินี เพราะพระองค์ท่านเสด็จฯ มาในฐานะองค์สภานายิกาสภากาชาดไทย ชาวเขมรไม่รู้จักก็เรียกพระองค์ท่านว่า...คนที่ใส่หมวกกว้างๆ..."

ท่านผู้หญิงจุ่งจิตต์ ที่ขณะ ลำดับเหตุการณ์ เมื่อวานเดือนพฤษภาคม ปี ๒๕๖๒ ให้ฟังว่า

"สมัยนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดตราดคือคุณปัญญา เลิศอุไร มีจดหมายถึงท่านเลขาธิการสภากาชาดไทย หม่อมหลวงเงษตร สนิทวงศ์ ว่าเวลาหนึ่งที่จังหวัดตราดทรงหาดริมทะเลเข้าล้านมีเขมรพยพมาเป็นจำนวนแสน เข้ามาขึ้นชายหาด บางคนเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บจากการที่ต้องเดินทางมาใกล้แล้วก็หิวโหย บางคนมีอาวุธ แต่ชุดสีดำอยู่เต็มชายหาด เข้าอกไปหาผลไม้กินตามสวน ทั้งเบาะทง มะม่วง ชาวบ้านตรงนั้นก็เดือดร้อน ท่านผู้ว่าฯ ต้องการความช่วยเหลือด้านคนเจ็บท่านว่าบางคนซื้อดมากเพราะขาดอาหาร.."

“ชาวเขมรนั้นซื้อและเจ็บป่วย ขาดอาหาร แล้วก็มีบาดแผลที่ขาที่เท้า เด็กๆ ก็ถูกไม่เป็นไปตามอายุเลย มีแต่หนังหุ้มกระดูก ยังกับลูกนก”

หม่อมหลวงเงษตร สนิทวงศ์ นำจดหมาย ฉบับนั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งขณะนั้นประทับอยู่ที่วังไกลกังวล หัวหิน มีรับสั่งทันทีเลยว่าจะเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยม ให้เตรียมนม ขวดนม กระติกน้ำร้อน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม พ้อให้เข้าไปใช้ประทังชีวิต ทางสวนจิตราฯ มีคลังพัสดุก็ให้อาของใส่รถบรรทุก สิบล้อไปสมบทที่พระองค์ท่านจะเสด็จฯ โดยเครื่องบิน ซี ๑๗๓ ลงที่จันทบุรี และต่อด้วยเฮลิคอปเตอร์ไปจังหวัดตราด

ทหารบก ทหารเรือ และท่าน ผบ.นย. เห็นว่าจะเสด็จฯ ก็จัดพื้นที่ที่โรงเรียน นำชาวเขมรพยพที่ขึ้นรถไปไว้เข้าฝ่าฯ แต่พอเสด็จฯ ไปถึงก็มีรับสั่ง..ในจดหมายกับที่ทodoranen ไม่เห็นเหมือนกันเลย..รับสั่งสามัคคีทั้งได้ความว่าเข้าจัดให้อึกทึ่น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ กรับสั่งว่าจะเสด็จฯ ไปทรงจุดนั้น แล้วพระองค์ท่านก็ประทับเฉลิคอปเตอร์ไปจนถึง ตอนที่เฉลิคอปเตอร์จะลงก็ต้องแหกซ้ำเขมรออก ตรงนั้นเป็นพื้นที่แฉะ แล้วฟันฟ้าก์ตกด้วย...

เสด็จพระราชดำเนินลงไปได้ก็ทอดพระเนตรเห็นด้วยพระองค์เองว่าชาวเขมรนั้นชีดและเจ็บป่วย ขาดอาหารแล้วก็มีบาดแผลที่ขาที่เท้า เด็กๆ ก็ดูไม่เป็นไปตามอายุเลย มีแต่หนังหุ่มกระดูกยังกับลูกนก..สิ่งที่พระองค์ท่านทรงเตรียมไปนั้นก็ใช้ได้เลย แล้วก็ยังทรงชงนมให้ดูเป็นตัวอย่างรับสั่งว่าคนขาดอาหารถ้าซังนมให้กินเหมือนทั่วไปจะท้องเสียหรือถึงแก่ชีวิตได้ ให้ชงเจือจากที่สุดแล้วค่อยๆ ป้อนทีละน้อย ให้สภาพร่างกายชินก่อนจึงให้เต้มที่ทีหลัง...

วันนั้นทรงทึ้งท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ และพวกร้าไว้ พระราชนานตราภากชาดกลมฯ ติดหน้าอก ให้อ่ายู่ทำงานถวาย โดยหาที่พักเป็นโรงเรรมในเมือง แล้วก็ออกมากปฏิบัติงานตรงนี้ ตั้งแคมป์ติดสัญลักษณ์ชาด ช่วยให้ชาวเขมรอยู่ได้และไม่ไปตามไร่สวนของชาวจังหวัดตราด มีรับสั่งว่าด้วยมนุษยธรรมนั้นเราต้องช่วย เมืองไทยเองก็เป็นเมืองพุทธศาสนา และเมื่อเสด็จฯ กลับพระตำแหน่งที่วังไกลังกวล ก็ยังทรงส่งของมาอีกเป็นระลอกๆ ทรงให้เข็บธงชาดผืนเบื้อรือ..สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ยังรับสั่งเลยว่า “นี่พระองค์ท่านก็ทรงช่วยเข็บด้วยนะ

ตอนหลังก็ยังผลัดเวรกันมา ทั้งท่านผู้หญิงเพ็ญศรี วัชโรหัย ท่านผู้หญิงสุกรเพ็ญ หลวงเทพ คุณหญิงส่าหรี พแพทย์กุล เจ้าน้ำที่จากกองอาสากาชาด นายทหารชั้นผู้ใหญ่ฯ”

จากบันทึกสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เรื่องราวซึ่งเหตุการณ์เขมรคอมพิพน์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีประสบการณ์ร่วมนับแต่แรกเริ่ม ขณะนั้น ทรงดำรงตำแหน่งอุปนายิกาสภากาชาดไทย ได้ทรงพระราชินิพนธ์ ไว้ใน สมเด็จแม่กับการศึกษา ข้อความดอนหนึ่ง กล่าวว่า

“ในปี ๒๕๑๘ ฝ่ายเขมรแดงได้ชัยชนะในประเทศเขมร ประชาชนเขมรมากมายหนึ่น ความตายเข้ามาในไทย หลายแห่งด้วยกัน ต่อมาใน ปี ๒๕๒๒ เขมรฝ่ายเขสันrin ได้ชัยชนะ มีการอพยพกันครั้งใหญ่อีกครั้ง วันหนึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดตราดได้มีห้องสืบเข้ามาที่สภากาชาดว่ามีเขมรเข้ามาเป็นจำนวนมาก ทุกคนอยู่ในสภาพอดอยาง จนตาย ค่อนๆ ตายกันไปบ้างก็มี อยู่กันอย่างแอกดี้ดเยียด และสกปรก ทางจังหวัดก็พยายามช่วยเหลืออย่างที่สุดแล้ว แต่ขัดความสามารถบประมาณ บุคลากรมีจำกัด

ขณะนั้นไม่มีหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศมาช่วยเหลือเลย ข้าพเจ้าพาหนังสือนักวายสมเด็จแม่ทอดพระเนตร ขณะนั้นเป็นวันศุกร์ เรายื่งกันที่หัวhin ท่านว่า จะรับเสด็จไปทอดพระเนตรเพื่อพระราชทานความช่วยเหลือพอดีวันสาร์ข้าพเจ้าติดงานที่กรุงเทพฯ เลื่อนงานเข้าไม่ทันแล้ว จึงตามเสด็จไม่ได้

ในวันสาร์ขณะที่อยู่กรุงเทพฯ ข้าพเจ้าได้รับข่าววิทยุจากตราดว่าเหตุการณ์ที่นั่นร้ายแรงจริงๆ สมเด็จฯ จะเสด็จฯ กลับหัว hin แต่ทิ้งท่านผู้หญิงสุประภาดาภากับคณะไว้จัดการให้เรียบร้อย และมีสิ่งที่ต้องการให้ข้าพเจ้าจัดการส่งไปโดยด่วน ได้แก่ เกลือ (ไอโอดีน) นมผง ข้าวสาร เสื้อผ้าพลาสติก เครื่องปั๊ไฟ ข้าพเจ้าดำเนินการทันที”

วันรุ่งขึ้นคือวันอาทิตย์ เหตุการณ์ยังคงดำเนินต่อไปอย่างเคร่งเครียด

“การสั่งการทุกอย่างเป็นไปอย่างรวดเร็วมาก ข้าพเจ้าและผู้อื่นที่ร่วมมือกันต้องทำบันทึกพระราชเสาวนีย์และการดำเนินการอย่างเร่งด่วน เริ่มด้วยต้องทำลงกาชาดใหญ่ๆ สมเด็จฯ เมรับสั่งว่าต้องให้เห็นแต่ใกล้ว่าเขตของกาชาด จะได้ปลอดภัยขึ้น วันนั้นเป็นอาทิตย์ ติดต่อโทรศัพท์ฯ กัน จะส่งของให้หันก์ต้องรับหนา เช่น ถุง ข้าพเจ้าให้คนไปซื้อผ้าขาวผ้าแดงในตลาด ไม่รู้จะให้ใครเขียนก็ต้องถือจักรยานไปหาครูโรงเรียนไกลังวลที่คุณเคยกัน บ้านอยู่หน้าวัง เขารับตัดเสื้อแล้วเป็นลูกมือ soy ให้เข้าด้วย ติดต่อครูฯ ทางกรุงเทพฯ ก็หากันยาก เพราะเป็นวันหยุด ก็ได้แต่คุณหมอกษ์ตร เลขานิธิการกาชาดคนเดียว”

ในความทรงจำของข้าราชการบริพาร

ภาพของชาวเขมรพยายามหนีแสนบนแผ่นดินไทยครั้งนั้น ยังชัดเจนในความนึกคิดของท่านผู้หญิงจุฬาจิตต์ ที่ขอรำ

“เขารอนแรมข้ามภูเขามาตั้งไม่รู้กี่ลูก กว่าจะมาถึงแผ่นดินไทย เห็นเลยว่าเป็นสีดำๆ เคลื่อนไหวลงมาจากภูเขา เพราะแต่งชุดสีดำ กางเกงดำ เสื้อดำ ผ้าถุงดำ มีถุงสีดำใส่ข้าวสารคาดเอวแล้วก็มีเสื้อสีดำคลุมทับ มีก้านข้าวคลุมมีเนียมเสียบกระเป้ามา แล้วก็มีมีด....บางคนก็มีปืน ทั้งเนื้อทั้งตัว มีแค่นี้

บางคนพอบอกว่า “นี่เมืองไทยแล้ว ล้มดึงขาดใจต่อน้ำต่อตา เราก็ได้แต่หรือฐาน.. เมืองไทยเป็นอย่างนี้ มีองค์พระประมุข คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ”

ที่ศูนย์ฯ เข้าล้านนี้เอง บรรดาข้าราชการบริพารผลัดเวรกันมาได้ช่วงกันเลี้ยงเด็กกำพร้าเป็นจำนวนมาก ถึงเวลา กินอาหาร ก็จับเด็กๆ มานั่งเรียงແກ້ມีชามสังกะสีที่ซึ่มมากับข้อมือ ตักป้อนอาหารให้จนอิ่ม ทำเช่นนี้อยู่รวม ๓ เดือน นมที่ซงป้อนเด็กเล็ก ก็ทำตามที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ บรมราชชนนีนาถทรงแนะนำทำให้ดู จากลูกนกหนังหุ่มกระดูกเริ่มมีเนื้อนังและรอดชีวิตในที่สุด เหตุสະເຫຼືອໃຈ້ອຄວັງໜີ່ນີ້ທີ່ທ່ານຜູ້ຫຼົງຈຸງຈິຕົດ ທີ່ຂະວະ ໄດ້ປະສົບ ແລະໄໝເຄຍລື່ມເລຍຄື່ອເຮືອງຮາວຂອງແມ່ລູກທີ່ພັດພວກກັນ

“วันหนึ่งมีແມ່ລູກອ່ອນເຂາລູກມາປັນນມ ເຂມອງເຂາມໃນພື້ນທີ່ເຮົາເລີ່ຍເດີກກຳພັນແລ້ວກີ່ຮ້ອງວ່າ...ນັ້ນ...ລູກເຂາ ລູກຄນໂຕ ແມ່ເຫັນລູກ ລູກເຫັນແມ່ກີ່ເຂັກອດກັນ ເຮັດມານັ້ນໜັກ ກີ່ໄດ້ຄວາມວ່າເຂາເດີນເຂົາມເນືອງໄທຢ ຕອນນັ້ນອາຫາຣ ແລະນໍ້າ ມື້ນ້ອຍ ເຂາເລີ່ຍລູກໄດ້ແຄ່ຄົນເດີຍວັດທຸກທີ່ຄົນໜີ່... ຈະທີ່ ດັນໃຫນດີ ດັນໂຕມີຄວາມຮູ້ສັກມີຊີວິຕິຈີໃຈແລ້ວ ດັນເລີກຄລ້າຍກັບ ຍັງໄມ້ຮູ້ເຮືອງ ຈະທີ່ຄົນເລີກດີໃໝ່ ດີດອີກທີ່ ດັນເລີກອາຈຈະຫ່ວຍ ດ້ວຍໃນໄດ້ ກີ່ເລຍຕັດສິນໃຈເລືອກຄົນເລີກ ດັນໂຕປັບລ່ອຍຕາມ ຍາກຮຽມ ພອລູກທັບເຂົາກີ່ອຸ້ມລູກຄນເລີກເດີນໜີ່ນາເລຍ ແລ້ວກີ່ຜ່ານແດນອອກມາໄດ້ ຈົນມາເຈອກນໍ້າທີ່ศູນຍໍາ ເຂົາລ້ານນີ້... ເປັນອະໄຮທີ່ເສົ້າມາ”

ภายหลังชาวເຂມຮອອພຍພາກສູນຍໍາ ເຂົາລ້ານ ຈັງຫວັດ ຕຽດ ໄດ້ຍ້າຍໄປທີ່ຈັງຫວັດສະແກ້ວ ເດີກທີ່ກຳພັນມີປະເທດທີ່ ສາມຮັບໄປ ໃນວັນເດີນທາງໜ່າຍຄນແຕ່ງກາຍຊຸດທີ່ໄດ້ຮັບພະຣາຊທານ ໂດຍມີທ່ານຜູ້ຫຼົງສຸປະກາດາ ແກ່ມສັນຕິ ນຳຄະນະຂ້າຮາຊບົຣິພາຣ ທີ່ຮ່ວມທຸກໆຂໍ້ວ່າມສຸກນັກຟ້າເຂມໄປສົງທີ່ດອນເນືອງ ທ່ານຜູ້ຫຼົງ ຈຸງຈິຕົດ ທີ່ຂະວະ ເລົ່າວ່າໄດ້ເສີຍນໍ້າຕາກັນນາກມາຍ

“ເຂາກົ້ອາລັຍເຮາ ເຮາກົ້ອາລັຍເຂາ ວັນນັ້ນມີຫວັນນໍາເດີກ ເປັນເໜືອນພີ່ເລີ່ຍ ໂດ້ທີ່ຍື່ນສາວແລ້ວ.. ເຂາກົ້ມກຮັບລົງ ທີ່ພື້ນ ບອກກັບທ່ານຜູ້ຫຼົງສຸປະກາດາ ວ່າເຂາຈະໄມ້ວິວລົມ ພະມາກຊັດຕະລີຍໍແລະພະຣາຊືນີຂອງແຜ່ນດິນໄທຍທີ່ສູບເລີ່ຍ ເຂາ”

ທ່ານຜູ້ຫຼົງສຸກຮັບພື້ນ ຮລວງເທິພ ເລົ່າວ່າເດີກາ ແລ້ວນັ້ນ ເຕີບໂດໄດ້ໃປ່ບ່າຍຄນ

“ໜ່າຍຄນເປັນໜອ ເປັນນັກເປີຍໂນ ແລະບາງຄນຍັງ ເກີບຊຸດເສື້ອຜ້າທີ່ໄດ້ຮັບພະຣາຊທານໄວ້ເປັນສິ່ງເຕືອນໃຈຖິງ ພະມາກຮູ້ນາທີ່ພວກເຂາໄດ້ຮັບ ໃນວັນທີຮອນແຮມລົ້ກໍຍ ຈາກບ້ານເກີດເມືອນອອນຂອງຕົນນາສູ່ປະເທດໄທຍ”

ในพระราชนิพัทธมีแต่ประชาน

“งานไม่เสร็จ ไม่เสด็จฯ กลับ”

การเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะต้องกล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย เพราะทั้งสองพระองค์ ทรงช่วยเหลือราชภารกิจไปพร้อมๆ กัน เมื่อสตูดพระราชนิรันดร์ไปทรงเยี่ยมราชภารกิจภาคต่างๆ ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจไม่เมื่อนัก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแผนที่ไปในทางที่เป็นงานของพระองค์ท่าน ที่จะช่วยเหลือราชภารกิจ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงงานของพระองค์ท่าน ทั้งสองพระองค์ต่างทรงงาน

คงเคยได้ยินคำว่า “ปารักน้ำ” ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริคำนี้ ทรงหมายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นน้ำ และพระองค์ทรงเป็นปา ปารักน้ำ คำนี้เป็นคำที่ทรงใช้เสมอ เพราะฉะนั้นเราจะเห็นชัดเจนว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นเรื่องน้ำ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเน้นเรื่องปา

ในช่วงหลังที่เสด็จฯ ไปพระองค์เดียวในภูมิภาคต่างๆ เป็นการเสด็จฯ แทนพระองค์ และทรงช่วยเหลือราชภารกิจในพระปฐมabiให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทรงงานช่วยเหลือราชภารกิจในส่วนของพระองค์เองด้วย

พลเอก เปรม ติณสุลานนท์
ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษ

การเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวาระอันเป็นมหามงคลนี้ ต้องกล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงกันทั้งสองพระองค์ ระยะหลังที่เสด็จฯ ก็คงจะทรงงานเหมือนเดิม เรื่องป่า เรื่องการทำนา กินของราชภูมิ พระราชนานาเชื้อ ทอผ้า ผ้าปักดูแลราชภูมิเรื่องสุขภาพอนามัย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นางสนองพระโอชส์เดินทางไปล่วงหน้าเพื่อ คัดเลือกราชภูมิที่ควรจะรับไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์

อีกเรื่องคือ ความพอเพียง เมื่อได้พระราชทานօาชีพแล้ว และเสด็จฯ มาอีกครั้งบรรดาราชภูมินำเอกสารความรู้ที่ได้รับไปทำสิ่งของมาทูลเกล้าฯ ถวาย จึงได้พระราชทานเงินตอบแทน ทรงเก่งมาก มีพระราชดำริเองว่าสิ่งของแต่ละชิ้นควรจะมีราคาเท่าไร ควรพระราชทานเงินเท่าไร

คนไม่سبาย ทุกข์ยาก ทรงพิจารณาว่าจะรักษาในท้องถิ่น จังหวัด หรือส่งมากรุงเทพฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระปัญญาเป็นเลิศ ในปีนั้นเสด็จฯ ไปครั้งเดียว ในแต่ละภูมิภาค แต่ทรงจำเรื่องราวได้หมด อาจจะจำชื่อได้ด้วยช้ำในบางคน และมีพระปรีชาสามารถในการจดจำชื่อเมือง ราชภูมิ จึงทำให้ทรงໄຕ่ถามอะไรได้ต่อเนื่อง และช่วยเหลือได้ตรง

ตอนที่เป็นนายกรัฐมนตรีใหม่ฯ ได้โปรดเสด็จที่ภูพาน (จังหวัดสกลนคร) เสด็จฯ ลงมาจาก พระตำหนักเพื่อไปช่วยเหลือราชภูมิ เป็นเวลาเข้ามาก เวลา ๑๑.๐๐ น. กว่าแล้วยังไม่ได้เสวยพระกระยาหาร คุณแดงซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิด กราบบังคมทูลขอให้ทรงหยุดเพื่อเสวยพระกระยาหาร สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไม่มีพระราชดำรัสอะไรแต่ทรงงานต่อ คุณแดงจึงขอให้ polymช่วยไปกราบบังคมทูล ดังนั้น polym จึงได้เข้าไปกราบบังคมทูลว่า “ข้าพระพุทธเจ้าดูนาพิกาแล้วเห็นว่าจะพักเสวยพระกระยาหารก่อนแล้วค่อยทรงงานต่อ” แล้วมหิดลก็จึงนำพระกระยาหารไปถวาย เรียกว่า งานไม่เสร็จไม่เลิก ต้องทำให้เสร็จ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เข่นเดียวกัน งานไม่เสร็จ ก็ไม่เสด็จฯ กลับ งานของพระองค์ท่านจึงไม่มีค้าง

ในโอกาสอันเป็นมหามงคลนี้ พากเราภัยครัวพร้อมใจกันถวายพระพร สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และเพิ่มเติมอีกคือทำความดี เป็นคนดีของชาติบ้านเมือง นั่นคือสิ่งที่ทั้งสองพระองค์ทรงโปรดภักดีจะเห็นอย่างนั้น เก่งไม่เก่งไม่สำคัญ แต่ขอให้เป็นคนดี จึงขอเชิญชวนให้คนไทยทำความดีเพื่อถวายให้ทรงดีพระทัย มีพระกำลังในการทำงานเพื่อประเทศชาติของเราต่อไป

พระคู่พระบารมี...ศรีแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้โดยเสด็จพระราชดำเนินไปพร้อมกัน ในทุกภาค และเกือบทุกปี เพื่อทรงเยี่ยมเยียนพสกนิกร และทรงศึกษาสภาพความเป็นอยู่ ปัญหาและอุปสรรคในการดำรงชีวิต ตลอดจนศึกษาสภาพของภูมิประเทศ เศรษฐกิจและสังคมของ ประชาชน และทรงหาวิธีการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือประชาชน ที่ได้รับความเดือดร้อนจึงเกิดเป็นโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริกว่า ๔,๑๐๐ โครงการ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเริ่มโครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริต่างๆ โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ งานหลักสำคัญ ได้แก่ การอนุรักษ์และ พัฒนาแหล่งน้ำ การอนุรักษ์ป่าและพื้นฟูป่า การอนุรักษ์ดินและ บำรุงดิน การสร้างอาชีพและการผลิตอาหาร ตลอดจนแนวทางการ ผลิตพลังงานทดแทน ล้วนประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง เพียงแต่ ต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้างตามความหลากหลายของสภาพ ภูมิประเทศ เศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวแล้ว รวมถึงการจัดตั้ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมและยกระดับคุณภาพชีวิต

นายอमพล เสนานรงค์
องค์มนตรี

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็จะทรงงานด้านศิลปาชีพ หัตถกรรม พัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานของราษฎร โดยเฉพาะเรื่องของงานฝีมือพื้นบ้าน หรือหัตถกรรมในครัวเรือน เพื่อช่วยเสริมรายได้ให้ครอบครัวอีกทางหนึ่ง เพราะทรงทราบว่า คนไทยมีฝีมือด้านการซ่างเป็นเอกลักษณ์ประจำตน และแต่ละท้องถิ่นมีศิลปะเป็นเอกลักษณ์ประจำภาคอยู่แล้ว ประกอบกับทรงสนพระราชนิยมที่ศึกษางานศิลปะอย่างจริงจังและสมำเสมอเป็นเวลานาน

ดังนั้น จึงทรงส่งเสริมและฟื้นฟู งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ที่นับวันแต่จะสูญหายไปตามกาลเวลา ให้กลับมาอีกครั้งหนึ่ง นับเป็นการอนุรักษ์ศิลปะอันล้ำค่าของชาติให้ดำรงคงอยู่ปรากฏ เป็นความภาคภูมิใจของคนไทยและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทั้งนี้เพื่อเติมเต็มวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร และศิลปะที่รวมของภูมิภาคนั้นๆ ได้ครบสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ๔๙

๙๐ พระชา มหาราชนี รั่มเย็น เป็นสุข ด้วยพระราชมี่

๔ มเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรง
พระคุณอันประเสริฐ ทรงห่วงใยทุกข์สุขความเป็นอยู่ของพสกนิกร
มากเพียงไรนั้น ได้สละท่อนอกมาให้เห็นจากพระราชดำรัส
ที่ได้พระราชทานในวาระโอกาสต่างๆ ที่สำคัญ คือ โครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้พระราชทานเพื่อพัฒนาอาชีพ
รายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น และสามารถ
พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่เห็นจากสื่อต่างๆ ออยู่เสมอ และการวับปูร์ของผู้ติดตาม
เสด็จ คือ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ประทับอยู่
ท่ามกลางประชาชนอย่างไม่ถือพระองค์ ทรงถามทุกข์สุขของ
ราษฎรด้วยพระพักตร์ที่แย้มพระสรวลเบี่ยมไปด้วยพระเมตตา
ครั้งหนึ่งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่จังหวัด
นราธิวาส ผู้ป่วยโควิดเรือนคนหนึ่งเขื่อมมือที่เต็มไปด้วยแผล
มาจับที่พระหัตถ์ แล้วขอพระราชทานพระหัตถ์นั้นเทิดไว้เหนือ
ศีรษะ ก็มิได้ทรงรังเกียจ แสดงให้เห็นถึงพระราชหฤทัยที่ทรงรัก
และห่วงใยราษฎรประดุจดังความรักอันบริสุทธิ์ของมาตรา
ที่มีต่อบุตร

นายพลากร สุวรรณรัฐ
องคมนตรี

เมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระราชมายสูงขึ้น ไม่สามารถเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียน และพระราชทานความช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ห่างไกลได้ดังแต่กากก่อน สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ กิยังคงเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรและบำเพ็ญพระราชกรณียกิจในภูมิภาค เสมือนต่างพระเนตรพระราชณและทรงสืบสานต่อยอดงานด้านการพัฒนาให้ดำเนินไปตามแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้ได้อย่างรอบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งทรงติดตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

การพระราชทานความช่วยเหลือนั้น มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะและระดับความรุนแรงของปัญหา นับตั้งแต่การลงเคราะห์ในเบื้องต้นเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือปัญหาระด่วน เช่น การพระราชทานเงินหรือสิ่งของจำเป็นต่อการยังชีพในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ การดูแลสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล จนถึงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาคน อันเป็นการช่วยเหลือคนหรือชุมชนนั้นๆ ให้มีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองได้ต่อไปในระยะยาว

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทั้งหลายทั้งปวงนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นการพัฒนาช่วยเหลือพสกนิกรทุกหมู่เหล่า โดยไม่เลือกชนชั้นวรรณะโดยเฉพาะเป็นการเสริมกับการทำงานของภาครัฐ ในส่วนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร พื้นที่ชายแดน ชายขอบ พื้นที่พิเศษที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ราชภูมิสามารถเข้าถึง บริการขั้นพื้นฐานได้ยาก ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานสัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าว บีบีซี เมื่อปี ๒๕๓๒ ตอนหนึ่งว่า

“...เราต้องทำดีกว่านี้ ต้องช่วยรัฐบาลในการสนับสนุนและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน เพราะเราเป็นประเทศกำลังพัฒนา การเยี่ยมเยือนโดยประมุขของประเทศ จึงไม่เกิดประโยชน์หากเรามีความสามารถช่วยเหลือประชาชนได้ ก็ต้องว่าเราไม่ประสบความสำเร็จในการเป็นประมุข ความรักและความเมตตากรุณาเป็นสิ่งที่ควรให้แก่ผู้อื่น นั่นคือเหตุผลที่เราสามารถทำงานได้ปีแล้วปีเล่า...”

การเด็จพระราชดำเนินไปทรงงานด้านการพัฒนาพื้นที่ จะมีหน่วยแพทย์พระราชทานเดินทางไปล่วงหน้าเพื่อตรวจสุขภาพให้การรักษาโรคภัยไข้เจ็บแก่ราษฎร หากมีผู้ป่วยที่อาการหนัก จะเป็นต้องรับการรักษาอย่างต่อเนื่องจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ซึ่งนับเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับการพัฒนาคน เพื่อให้คนที่มีสุขภาพแข็งแรง เพื่อพัฒนาสังคมต่อไป

โครงการส่งเสริมศิลปาชีพ นอกจากราชวิถีแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ศิลปกรรม ภูมิปัญญาด้านงานช่างของคนไทย ให้คงอยู่และพัฒนาฝีมือโดยให้โอกาสแก่ลูกหลานของเกษตรกร

ในชนบทที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน ในระบบโรงเรียน ให้ได้เรียนรู้ โดยทรงรับเข้ามาอบรมที่ โรงฝึกอาชีพในบริเวณสวนจิตรลดดา ซึ่งนักเรียนศิลปาชีพเหล่านี้ได้สร้างสรรค์ผลงานที่เรียกว่า “ศิลปะแผ่นดิน” ปรากฏเป็นที่ อัศจรรย์แก่สายตาชาวไทยและชาวโลกอย่างไม่น่าเชื่อว่าผลงานศิลปะอันยิ่งใหญ่เหล่านี้จะมาจากฝีมือลูกหลานเกษตรกรในชนบทที่ได้สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และในการเด็จฯ ทรงงานในพื้นที่ทุกครั้ง จะมีการรับสมัชิกศิลปาชีพเพิ่มเติม ซึ่งจะทรงสัมภาษณ์รับสมัชิกใหม่ทุกคน ด้วยพระองค์เอง จนทำให้เด็จฯ กลับพระตำแหน่งนักประทับแรมเป็นเวลาดีกีดีน้อยลงเสมอ

โครงการด้านการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการสวนพฤกษาศาสตร์ โครงการอนุรักษ์พันธุ์ กัญชาไม้ป่า เป็นการรวบรวม และอนุรักษ์พันธุกรรัมพีฯ เพื่อความสมบูรณ์ของธรรมชาติ โครงการป่ารักชั้นนำ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการอนุรักษ์ป่ารอยต่อ และ จังหวัด

ของภาคตะวันออก โครงการสถานีพัฒนาเกษตรที่สูง เป็นการพื้นฟูสภาพป่าภาคใต้หลักการ “คนอยู่ร่วมกับป่า” โดยการพัฒนาคนให้มีความรู้ จิตสำนึกในการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูทรัพยากร ดิน น้ำ ป่าไม้ อย่างสมดุล และมีการบริหารจัดการแบบบูรณาการ โครงการธงพิทักษ์ป่า และราชภาราสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนเอง โครงการพื้นฟูอาหารช้างป่า เป็นการอนุรักษ์ช้างป่าและสัตว์ป่า ให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งป้องกันไม่ให้คนไปทำร้ายช้างป่าและสัตว์ป่า โครงการพื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งทะเล เป็นการพื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำโดยใช้槃การรังเทียม ให้ความรู้ราชภารในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำโดยการแบ่งเขตและกำหนดเครื่องมือในการจับสัตว์น้ำเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และความสมดุล ระหว่างการใช้ประโยชน์ และการพื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

โครงการแหล่งผลิตอาหาร โครงการฟาร์มตัวอย่าง โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการใช้พื้นที่เพื่อสร้างผลผลิตทางการเกษตรเป็นอาหารสำหรับการบริโภคอย่างเพียงพอ ในครัวเรือนและชุมชน โดยเฉพาะโครงการฟาร์มตัวอย่าง นอกจากรัฐผลิตอาหารแล้วยังเป็นแหล่งจ้างงานและถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรและปศุสัตว์ เพื่อให้ราชภารสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองต่อไป

โครงการพัฒนาราชภาราสาสมัครไทยภูเข้า และโครงการหมู่บ้านยามชายแดนเป็นการจัดตั้งชุมชนบริเวณพื้นที่ชายแดน พื้นที่สูงซึ่งเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ เพื่อเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย การรุกล้ำอธิปไตย ยาเสพติด การขันส่งสิ่งผิดกฎหมาย ตลอดจนปั่นหยาอื่นๆ โดยสร้างความปลอดภัยในการอยู่อาศัยในพื้นที่ พัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของราชภารให้ดีขึ้น สร้างความรู้สึกรักและหวงแหนในแผ่นดินโดยไม่ขอพะเพลี้ยงย้ายไปอยู่พื้นที่อื่น โครงการนี้ได้ทำให้ประชาชนในพื้นที่ชายแดนและพื้นที่สูงซึ่งมักจะไม่มีความชัดเจนในเรื่องสัญชาติและความแน่นอนของชุมชนที่อยู่อาศัยและที่ทำการ ให้ได้สถานภาพบุคคลถูกต้องตามกฎหมาย มีหลักแหล่งของชุมชนที่แน่นอน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามความจำเป็นพื้นฐานที่ควรจะเป็น และทำให้

“คนชายขอบ” เหล่านี้ได้รับโอกาส ในการพัฒนาที่เท่าเทียม กับคนไทยโดยทั่วไป สามารถยืนอยู่ในสังคมได้ด้วยตัวเอง อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

โครงการพัฒนาต่างๆ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังมีอีกมากมาย เช่น โรงเรียนร่องเกล้าฯ ธนาคารข้าว ธนาคารไม่ฟืน-ไม่ใช้สอย ธนาคารสมอง การอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง ฯลฯ ซึ่ง แนวพระราชดำริหลายโครงการ มีความสืบเนื่อง หรือ “ต่อยอด” มาจากแนวพระราชดำริแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่ตอบสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวัง ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม กันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง สามารถกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความร่มเย็นเป็นสุขอย่างทั่วถึงสมำเสมอ มีความหวัง หันนี้ ก็ด้วยพระบารมี และพระมหากรุณาธิคุณ อันหาที่สุดมิได้ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ที่ทรงตรากตรำ บำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ ทั้งการสืบสานต่อยอดการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และโครงการพัฒนาต่างๆ ของพระองค์เองที่เกิดจากความรักและห่วงใย พสกนิกร เสมอเหมือนมารดาที่รักและห่วงใยบุตรที่เกิดจากอุทธร ทรงเห็นทุกข์เดือดร้อนของราชภูมิประเทศนั่งทุกข์ ของพระองค์เอง

ในโอกาสสมหมายคลenedimพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ นี้ ขอถวายพระราชยิ่งยืนนาน

“ขาดปักษ์ขาดน้ำ ขาดน้ำก็ขาดชีวิต”

ไม่ได้มีโอกาสรับสต็อกและทำงานถาวรในช่วงที่เป็นแม่ทัพภาคที่ ๒ ในช่วงนั้นพระองค์ท่านสต็อกฯ แบ彷พระราชนูญ ทุกปี ทรงไปประทับแรมที่พระตำหนักภูวนาราชนิเวศน์ ช่วงนั้นทรงงานในเรื่องของศิลปาชีพ ในพื้นที่ของกองทัพภาคที่ ๒ จะมีศูนย์ศิลปาชีพ ทั้งที่สกลนคร นครพนม กافสินธุ์ และอุดรธานี มีการดำเนินการอยู่ ๒ ส่วน ส่วนหนึ่งจะเป็นงานเครื่องปั้นดินเผา และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นเรื่องของผ้าไหม

ในส่วนตัวผมเองไม่ได้มีพื้นความรู้ในเรื่องผ้าไหมมาก่อน เลยได้เรียนรู้จากการทรงงานของพระองค์ท่านรวมถึงภารยา ผนด้วย ส่วนใหญ่การทรงงานโดยเฉพาะเรื่องผ้าไหม จะทรงใช้เวลาอย่างมากในการรับสั่งถ้าสารทุกชิ้นดิบ ทรงถ้าถึงวิธี การออกแบบลายผ้าของชาวบ้าน ประทับอยู่ประมาณ ๓-๔ ชั่วโมง ไม่ได้สต็อกฯ ไปไหนเลย ทำให้เห็นว่าทรงมีพระวิริยะอุดสาหะ เป็นเลิศในการที่จะประทับอยู่เป็นเวลานานเพื่อทรงซักถามรายละเอียดจากประชาชน จากนั้นจะทรงเล่าให้ฟังว่าการออกแบบ ลวดลายที่พิเศษ เขาไม่แน่คิดอย่างไร บางรายจะมีปัญหาฐานะทางครอบครัวหรืออะไรต่างๆ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลananท์
รองคณตรี

เรื่องที่จำได้ไม่ลืม เป็นเรื่องประชาน ที่ครุพนน
มาทูลเกล้าฯ ถวายผลงานผ้าที่เรียกว่าผ้าแพรัว รับสั่งว่าผ้าฝืนนี้
งามมากๆ ทั้งลดลาย ทั้งความงามของเนื้อไหม ทรงเล่าให้ฟังถึง
ประชานเขามีวิธีการที่จะดำเนินการกับไหมอย่างไร ทำให้มี
ความประทับใจว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ^๑
ทรงงานโดยมีรายละเอียดอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่เฉพาะในเรื่องของ
ความสวยงาม แต่ในเรื่องของคุณภาพ วิธีการที่จะให้ได้มา
ซึ่งเส้นไหมที่มีคุณภาพ มีรายละเอียดต่างๆ ที่จะต้องมีกรรมวิธี
ในการดำเนินการต่างๆ มากมาย จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่ทำให้ระลึก
ตลอดเวลาว่าได้เรียนรู้จากการตามเสด็จ

ช่วงเวลาที่เสด็จฯ ไปจะเป็นช่วงเวลาที่օากาศค่อนข้างเงียบ
ประมาณเดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน ถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม
จะไปในพื้นที่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะว่ามีการ
เกี่ยวข้าวแล้ว ชาวบ้านมีเวลาว่างก็จะมาเฝ้าฯ รับเสด็จกัน
เป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะยังค่ำมืดเพียงใดก็จะคอยเฝ้าฯ รับเสด็จ
อยู่จนกว่าจะเสด็จฯ กลับ ทรงรับสั่งในเรื่องนี้ว่าทรงสบายน
พระราชหฤทัยที่ได้ทรงงานใกล้ชิดกับประชาน

นอกจากงานศูนย์ศิลปาชีพแล้ว เรื่องการอนุรักษ์พื้นที่
ป่าไม้ ก็ได้มีโอกาสไปรับเสด็จที่บ้านสร้างถ่อนอก อำเภอหัวตะพาน
จังหวัดอำนาจเจริญ ได้จัดพระราชดำริ sama ให้ในงานจนถึง
ปัจจุบัน พระราชดำริสร่นนี้คือ “น้ำคือสิ่งจำเป็นต่อ
มนุษย์และสัตว์ป่า ป้าคือสิ่งที่ทำให้มีน้ำ ป้าจึงมีความสำคัญ
ต่อชีวิตทุกชีวิตด้วย ขาดป้าก็ขาดน้ำ ขาดน้ำก็ขาดชีวิต”
พระราชทานพระราชดำรัสเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

ในพิธีพระราชทานธงพิทักษ์ป้าเพื่อสร้างชีวิต ที่บ้านสร้างต่อนอกอำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นจุดที่ถือได้ว่าได้มีการพื้นฟูองค์กรภาคประชาชน ที่เรียกว่าราชภาราสาสมัคร พิทักษ์ป้า ได้พระราชทานธงสีฟ้า มีรูปซ้างอยู่ในผืนธง มีมงกุฎอยู่ข้างบนเป็นการอนุรักษ์ป้าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นรูปธรรมจนถึงในปัจจุบัน

หลังจากพ้นหน้าที่แม่ทัพภาคที่ ๒ และได้มีโอกาสทำงานถาวรอยศักดิ์สิทธิ์ในฐานะผู้บัญชาการทหารบก มีโอกาสตามเสด็จในพื้นที่ภาคเหนือ ได้เดินทางไปแพรพระราชสดุดีที่พระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ จะมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง เรื่องหมู่บ้านยามชายแดน เรื่องสถานีทดลองเกษตรพืชน้ำที่สูง ซึ่งปัจจุบันผนวกเข้าไปดูงานนั้นอยู่ กิจกรรมก้าวหน้าไปได้ด้วยดี ตัวอย่างเช่น ที่บ้านยามชายแดน บ้านแม่จัน ตำบลแม่จัน อยู่ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดตาก มีความก้าวหน้า มีความเจริญ ชาวบ้านแต่เดิมพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ เพราะเป็นคนกะเหรี่ยง แต่ได้รับการศึกษา มีระบบบริการชุมชนต่างๆ ทำให้เข้าพูดภาษาไทยได้เป็นอย่างดี โดยที่เราเข้าไปดูแลเรื่องความปลอดภัย เพราะหมู่บ้านอยู่ติดกับชายแดนพม่า

อีกหมู่บ้านหนึ่งอยู่ที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก็คือปางมะผ้า อยู่ติดกับพม่าเหมือนกัน ประชาชนลงทะเบียนสูบบุหรี่ อยู่พอกอกไปเนื่องจากใกล้ ไม่มีแหล่งน้ำ เมื่อไปช่วยสร้างแหล่งน้ำขึ้นมา ชาวบ้านบางส่วนก็อพยพเข้าไปทำงาน มีพระราชประสงค์ที่จะให้ชาวบ้านไม่ละทิ้งถิ่น ให้ช่วยกันดูแลพื้นที่ ถ้าเราทิ้งถิ่นแล้ว ก็จะมีคนอื่นเข้ามาใช้พื้นที่ ส่วนเวียงแหง สถานีเกษตรพืชน้ำที่สูง

บ้านแยกแซม จังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาเรื่องของชาวบ้านถูกรบกวนจากการกำลังที่อยู่นอกประเทศ ได้พระราชทานแนวทางไว้ว่า เขาจะต้องมีอาชีพสามารถที่จะดำรงชีพอยู่ได้ หนทางค่อนข้างไกล มีกองกำลังของประเทศไทยที่หมู่บ้าน เมื่อต้นปีนี้ ผลได้เข้าไปเยี่ยมเยียนชาวบ้านก็มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้พอเพียงที่จะดูแลตัวเองและครอบครัว ได้รับการศึกษา เส้นทางสัญจรก็มีหน่วยทหารพัฒนาไปช่วยปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้ เพราะแต่เดิมช่วงหน้าฝน จะเดินทางขึ้นไปเมืองได้ ถนนถูกตัดขาดประมาณ ๑ เดือน ทำให้รู้สึกถึงพระมหากรุณาธิคุณจริงๆ

จากนั้นในช่วงที่เป็นองค์มนตรี เสด็จแพรพระราชสดุดีไปประทับแรมทางภาคใต้ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้ได้ทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อประชาชนไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธหรือมุสลิม ที่โปรดเกล้าฯ ให้มาเข้าฝ่าฯ ให้นำผลงานด้านศิลปาชีพ หรือว่า ในเรื่องของการทำฟาร์มตัวอย่างให้ประชาชนได้มีการพัฒนาในเรื่องการเลี้ยงสัตว์ เรื่องการเพาะปลูกพืชต่างๆ ให้ดีขึ้น

เมื่อไม่นานมานี้ผมก็มีโอกาสเข้าฝ่าฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำรัสว่า จะเสด็จฯ ไปภาคใต้ เพื่อเยี่ยมเยียนพื้นท้องประชาชน แต่คงต้องรอเวลาที่เหมาะสมที่ควรจึงจะเสด็จฯ ไปได้ เป็นสิ่งที่ผมมีความตื่นต้น และประทับใจที่ทรงห่วงใยพื้นท้องประชาชนตลอดเวลา ถึงแม้ว่าจะทรงมีพระราชมายุมากขึ้น มีพระราชกรณียกิจที่หลากหลาย แต่ถือว่าทรงมีความตั้งใจที่จะเสด็จฯ แพรพระราชสดุดีไปทรงเยี่ยมเยียนพื้นท้องประชาชนในภาคต่างๆ ตลอดเวลา

สิ่งที่ผมคิดว่าประชาชนควรจะทำถาวร ก็คือสิ่งที่ทรงแนะนำในเรื่องต่างๆ เช่นเรื่องศิลปาชีพ เรื่องการที่จะช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าดูแลเดินนำ้ลำธาร การช่วยกันดูแลบ้านเมืองของเราให้มีความสงบให้มีความปลอดภัย เพราะได้พระราชทานแนวทางเหล่านี้ ไว้โดยตลอด เพียงแต่ว่าพวกราเนียร์ไปปฏิบัติกันอย่างไร ที่จะสนองพระราชดำริของสมเด็จ พระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ **๕๗**

พระทรงเคียงคู่...พระบารมี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีเป้าหมายใหญ่ ๒ ประการ คือ ๑. จะรักษาแผ่นดินไว้ให้คงอยู่ ดังพระราชดำรัสว่า “เราจะครองแผ่นดิน” ซึ่งแผ่นดินก็คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ และ ๒. คนไทยที่อยู่บนแผ่นดิน ทั้งสองพระองค์ทรงทุ่มเททุกอย่าง พยายามยามรักษาแผ่นดินไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทำให้มีน้ำใช้ มีน้ำปลูกปำ ถ่าน้ำเสียก็จะทรงบำบัด รวมถึง ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และการท่องเที่ยว สร้างสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระทัยกับความเป็นอยู่ของราษฎร โดยเฉพาะแม่น้ำบ้าน จึงทรงเน้นด้านศิลปาชีพ การทอผ้า และหัตถกรรม รวมถึงการพัฒนาอาชีพ เพื่อวิถีชีวิตคนไทยส่วนใหญ่ จะผูกพันกับเกษตรกรรม ผู้ชายทำไร่ ทำนา ผู้หญิงทอผ้า ดังนั้น พระราชกรณียกิจทั้งสองพระองค์จะทรงเกื้อหนุนกัน เติมเต็ม ซึ่งกันและกัน ดังพระราชดำรัสว่า “...พระเจ้าอยู่หัวสร้างน้ำ ฉันจะสร้างป่า...” เป็นต้น และราษฎร์ได้รับประโยชน์ จากทั้งน้ำ และป่า นอกจากนี้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะทรงผูกพันกับป่ามาก และความอุดมสมบูรณ์ของป่า ต้องมี สัตว์ป่ารวมอยู่ด้วย ดังนั้นแต่ละแห่งที่เสด็จฯ ไปจะทรงสร้างป่า กลับคืนมาแล้วจะมีโครงการเกี่ยวกับสัตว์มาเกี่ยวข้องด้วย ดังเช่นการคืนช้างสู่ป่า เพื่อให้ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ สร้างประโยชน์ให้แก่ราษฎร อีกทอดหนึ่ง

นายสุเมร ตันติเวชกุล
เลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา

สิ่งที่ประทับใจคือ ทรงทุ่มเทให้กับประชาชนอย่างมาก แต่ละสถานที่ที่เสด็จฯ ไป จะเป็นตามแหล่งน้ำ ป่าเขา จะทรงประทับนั่งอยู่เป็นเวลานานเพื่อตรวจสอบงานที่มีอยู่ให้กับราชภรา ฝ่ายแม่บ้าน มีศิลปอาชีพ หรือการทอผ้า หรือการหัตถกรรม อะไรต่างๆ ในปัจจุบันจะนำงานมาสังและทรงอธิบาย เพื่อให้ความรู้สร้างคุณค่าแก่ผลงานนั้น และกลับมาสร้างรายได้ ให้แก่ตัวราชภราเอง การปฏิบัติพระราชกรณียกิจของทั้งสองพระองค์จะเป็นไปเพื่อประโยชน์กับแผ่นดิน กับราชภราให้มีความสมบูรณ์ เติมเต็มซึ่งกันและกัน ในทุกครั้งที่ได้ตามเสด็จฯ จะประทับใจทุกครั้ง เพราะได้เห็นถึงการทุ่มเทและใส่พระทัย โดยไม่นึกถึงความเหนื่อยหน่าย หล่ายครั้งที่ทั้งสองพระองค์จะต้อง

ฝ่าฝนที่ตกหนัก น้ำท่วม ลุยน้ำเข้าไปดู บางครั้งเดดร้อนมาก ก็ไม่ได้ทรงสนพระทัยในสิ่งเหล่านี้เลย ทรงมุ่งไปที่ประโยชน์ของ ประชาชนและแผ่นดินเป็นที่ตั้ง บางครั้งในสถานที่ที่เสด็จฯ ไปไม่มี ไฟฟ้าก็ต้องทรงใช้ตะเกียง หรือไฟฉายในการทรงงาน

หากใครได้มีโอกาสเห็นการทรงงานของทั้งสองพระองค์ ที่ทรงใช้หลักของความเมตตา ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ อย่างยาวนานถึง ๖๕ ปี เวลาประทับและรับส่งกับราชภรา ไม่ได้อีกพระองค์เลย ทรงอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมาก ทรงมี พระราชประสงค์ให้ประชาชนรอดพ้นจากความยากจน ซึ่งเป็น อุปสรรคสำคัญในการดำรงชีวิต ทรงรักษาและฟื้นฟูวัฒนธรรม ของแต่ละพื้นที่ทั้งภาคเหนือ กลาง อีสาน และภาคใต้ ไม่ใช่ ศูนหยาดแต่ให้คงอยู่และกลับมาสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวแก่ ราชภราได้อย่างด้วย หากเราทุกคนช่วยทำงานคนละไม้คนละมือ เดินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทแผ่นดินจะดีขึ้นเยอะ มากว่าย รักษาดิน รักษาน้ำ รักษาป่า รักษาต้นไม้ ไม่แสวงหาผลประโยชน์ อย่างเดียว ผู้คนดีกว่าประเทศชาติจะสงบ มีความสมบูรณ์มากขึ้น ๔๔

“บุญแล้ว ที่ได้เกิดเป็นคนไทย”

ก่อนที่ผมจะเก็บข้อมูลการทำงานถาวรเพื่อถาวรยาน
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชดำรัสว่า
ขณะนี้สเด็จฯ ไปไหนไม่สะดวก เพราะประทับยืนนานๆ ไม่ได้
พอมีปัญหาจะโปรดเกล้าฯ ให้ผมเข้าไปช่วยแก้แต่ละจุดฯ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพระราชโกรส พระราชนิคิດ ได้สเด็จ
แปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์เพื่อ
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราชภูรในจังหวัดภาคใต้ตั้งแต่ปี
พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา เป็นเวลาสามเกือบ ๔๐ ปี
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือราษฎร
ในการจัดทำโครงการแก้ปัญหาระเรื่องน้ำและเรื่องดินในภาคใต้
โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี จะมีปัญหา
เรื่องดินเปรี้ยว ดินเค็ม และน้ำเปรี้ยว น้ำเค็ม ดินเปรี้ยวคือดิน
จากป่าทุ่งมีน้ำซึ่งอยู่ต่ำลอดเวลา เมื่อมีฝนตกน้ำเปรี้ยวจะไหล
ออกมากท่วมพื้นที่ ทำให้พื้นดินไม่สามารถใช้เพาะปลูกได้ผล
น้ำเค็มคือน้ำทะเลที่นุนเข้ามาในพื้นดินในฤดูน้ำแล้ง ทำให้ไม่
สามารถใช้น้ำทำการเกษตรได้

พลเอก ณพ บุญทับ^{รองสมุหราชองครักษ์}

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงวิเริ่มโครงการทฤษฎีแกลงดิน และทรงมีพระราชดำริให้จัดทำประตูรบายน้ำในลำแม่น้ำบางนราและที่ลำน้ำปากพนัง จังหวัดครศรีธรรมราช พร้อมทั้งได้มีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่ราษฎรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรได้มาเรียนรู้การทำการเกษตรอย่างถูกหลักวิชาการ และทรงทำการวิจัยแก้ปัญหาเรื่องดินเบรี้ยว ดินเค็ม จนสามารถนำพื้นที่ดินที่ว่างเปล่ากลับมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เป็นจำนวนมากนับหมื่นไร่ ดังตัวอย่างที่บ้านญะโนะ ในจังหวัดราษฎร เป็นต้น

ในขณะเดียวกันสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็เสด็จฯ ไปทรงดูแลเรื่องสุขภาพอนามัย และการศึกษาของเยาวชน ตลอดจนพระราชทานโครงการส่งเสริมอาชีพต่างๆ เช่น การทอผ้า จักسانย่านลิเก การปักผ้าด้วยเส้นไหม การแกะลักษณะไม้ การหอผ้าไน การ-san เสื่อกระฐุด การทำเครื่องคัดและ เป็นต้น ในห้วงเวลาที่เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จะทรงใช้เวลาเสด็จฯ เยี่ยมราษฎรตามหมู่บ้านต่างๆ และจะทรงงานโดยอาศัยศาลาวัด หรือศาลาเอนกประสงค์ของหมู่บ้าน ประทับทรงงานและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำราษฎรที่มีความยากจน มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ต้องการความช่วยเหลือเพื่อทำการรักษาอย่างต่อเนื่อง ได้มีโอกาสเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะทรงชักประวัติด้วยพระองค์เอง เพื่อทรงทราบปัญหาความเดือดร้อนที่แท้จริงของราษฎรและทรงช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง ในบางครั้งต้องทรงใช้เวลา

ประทับทรงงานเป็นเวลานาน ๙-๑๐ ชั่วโมง โดยไม่ทรงลูกจากที่ประทับเลย จนคณบเดพยมีความเป็นห่วงเรื่องพระสุขภาพพลานามัย ต้องถวายคำแนะนำให้ทรงพักครึ่งเวลา เพื่อทรงผ่อนคลายพระอิริยาบถจากการทรงงาน ด้วยการทรงพระดำเนินไปรอบๆ ที่ประทับทรงงาน

การพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชภูมิทั่วประเทศ จัดการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ไม่เสียเวลา ไม่เสียเงิน ไม่มีงานทำ มีบุตรธิดามาก ต้องการความช่วยเหลือทางด้านการศึกษา จะทรงพิจารณาและพระราชทานความช่วยเหลืออย่างพอเพียงตามความจำเป็นของครอบครัวนั้นๆ ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ตลอดทั้งปี โดยจะทรงมอบงานการบ้านด้านศิลปปาชีพไว้ให้ราษฎร์ทำแล้วให้ส่งผลงานที่ทำเสร็จแล้วไปปั้งมูลนิธิส่งเสริมศิลปปาชีพเพื่อจะประเมินราคากลางผลิต และส่งค่าแรงเป็นการตอบแทนมายังสมาชิกตามข้อความสามารถของแต่ละบุคคล นอกจากนั้นในระหว่างที่เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักหักชินราชนิเวศน์ จะมีพระราชเสาวนีย์ให้จัดการประกอบผลงานของสมาชิกศิลปปาชีพเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการพัฒนาฝีมือของสมาชิกให้มีขีดความสามารถในการผลิตได้มาตรฐานและพระราชทานรางวัลแก่สมาชิกที่มีผลงานยอดเยี่ยมเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน

นอกจากโครงการส่งเสริมศิลปปาชีพ เพื่อช่วยให้ราษฎร์มีอาชีพ และมีรายได้เสริมดังกล่าวแล้ว ยังได้ทรงริเริ่มให้จัดทำโครงการฟาร์มตัวอย่างขึ้นตามหมู่บ้านต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อความไม่สงบ จนไม่สามารถเดินทางไปประกอบอาชีพนอกบ้านได้โดยปกติโครงการฟาร์มตัวอย่างจะเกิดขึ้นเมื่อ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงได้รับจดหมายร้องทุกข์จากราษฎร์ขอพระราชทานความช่วยเหลือให้มีงานทำ และมีอาหารรับประทานทั้งนี้ เพราะไม่สามารถเดินทางไปหาซื้ออาหารจากตลาดในอำเภอหรือในจังหวัดได้ เนื่องจากภูมิลุ่มผู้ก่อความไม่สงบครอบประทุษร้ายในระหว่างการเดินทางอยู่เสมอ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะมีพระราชเสาวนีย์ให้คณะทำงานที่ทรงจัดตั้งขึ้นและดำเนินงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส, ยะลา, ปัตตานี และบางส่วนของจังหวัดสงขลา เข้าไปทำการสำรวจความเหมาะสม พิริยมทั้งให้จัดทำแผนการดำเนินงานโครงการถ้ำหากพิจารณาแล้วเห็นว่ามีพื้นที่ที่เหมาะสมจะดำเนินงานโครงการฟาร์มตัวอย่างได้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะพระราชทานพระราชทรัพย์ให้คณะทำงานไปดำเนินงานตามแผนงานโครงการที่กราบบังคมทูลเสนอมาโดยทันที ทั้งนี้ ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีความห่วงใยในความทุกข์ยากเดือดร้อนของราษฎรที่เมืองงานทำและขาดแคลนอาหาร อันเนื่องจากผลกระทบจากการก่อความไม่สงบดังกล่าวแล้ว โครงการฟาร์มตัวอย่างจะรับราชการที่ว่างงานทั้งหมดเข้าทำงาน โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า บริษัทงานอาชญากรรมนักท่องเที่ยวที่ทำงาน จนมีข้าราชการบางคนถ่ายภาพทักษิณทั้งหมดว่า “ขาดทุนของฉันก็คือกำไรของแผ่นดิน ที่จะช่วยให้ราษฎร์มีงานทำ และมีอาหารรับประทานในยามที่เดือดร้อน”

การดำเนินงานของโครงการฟาร์มตัวอย่าง

จะเริ่มตั้งแต่การสำรวจพื้นที่ที่เหมาะสมโดยความเสียสละของราษฎร ในแต่ละหมู่บ้านที่ยอมสละที่ดินสาธารณะมาจัดทำโครงการหรือในบางครั้งอาจจะยอมขายที่ดินบางส่วนที่ทึ่งรกร้างว่างเปล่าในราคาไม่แพงนักสำหรับทำการเป็นสวนรวมเพื่อใช้ปลูกพืชผักหมุนเวียนชนิดต่างๆ ในระยะสั้น ให้ได้ผลผลิตมากเป็นอาหารสำหรับบริโภคอย่างรวดเร็ว โดยเน้นการผลิตอาหารที่ปลอดสารเคมี และยาฆ่าแมลงทรงแนะนำให้คณะทำงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จัดหาผู้เชี่ยวชาญมาสอนเรื่องการใช้น้ำยาจากพืชสมุนไพรมาไล่แมลงแทนการใช้สารเคมีเพื่อมิให้เป็นพิษกับเกษตรกร แนะนำให้ราษฎร์ทำปุ๋ยชีวภาพขึ้นใช้เอง เป็นการลดต้นทุนการผลิตและทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีที่ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศในราคาแพง เพื่อเป็นการช่วยประเทศชาติในการลดดุลการค้าระหว่างประเทศได้อีกด้วย มีพระราชดำริว่าการทำฟาร์มตัวอย่าง นอกจากจะช่วยให้ราษฎร์มีอาชีพมีงานทำ มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวในยามที่สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย ให้ราษฎรเดินทางไปทำงานนอกบ้านในระยะทางไกลๆ แล้วยังจะช่วยให้ราษฎร์มีธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) อยู่ประจำหมู่บ้านอีกด้วย นอกจากนั้นยังทรงส่งเสริมให้ราษฎร์นำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติจริงในฟาร์มกลับไปทำการเกษตร โดยใช้พื้นที่ว่างเปล่าบริเวณบ้านทำการปลูกพืชชนิดต่างๆ ไว้รับประทาน เมื่อมีผลผลิตเหลือก็ให้นำมาจำหน่ายที่ฟาร์ม โดยให้ผู้จัดการฟาร์มซึ่งเป็นนักเกษตรในพระองค์เป็นคนกลางรับซื้อผลผลิตของราษฎร์นำไปจำหน่ายให้อีกทอดหนึ่งเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้ราษฎร

นอกจากจะทรงห่วงใยราชภูมิที่ได้รับผลกระทบจากการก่อความไม่สงบ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ยังทรงห่วงใยพระสงฆ์ที่ถูกกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบประทุษร้ายในขณะออกบินทบاد จึงทรงมีพระราชเสาวนีโปรดให้คณะทำงานเบิกข้าวสารอาหารแห่งภาคลังพระดำเนินทักษิณราชนิเวศน์ นำส่งถุงยังชีพพระราชทานและเชิญจตุปัจจัยส่วนพระองค์นำไปถวายแด่พระสงฆ์เป็นประจำทุกเดือนและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้แทนพระองค์อัญเชิญผ้าพระภูมิพระราชทานไปถวาย ณ วัดที่ไม่มีผู้จองภูมิเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการถวายกำลังใจแด่พระสงฆ์ที่มีจิตใจมั่นคงรักษาพระบวรพุทธศาสนาให้เป็นที่พึ่งทางใจของราชภูมิลดอดไป

การสูญเสียของข้าราชการครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีความห่วงใยข้าราชการครูเป็นอย่างยิ่ง มีพระราชป्र่าวกวา “ครูเป็นผู้ที่เสียสละทำงานเสียงอันตรายไปสอนเยาวชนในภาคใต้ ครูไม่มีอาวุธไม่มีทางต่อสู้กับผู้ก่อความไม่สงบ” จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ครูใต้ชั้น ที่บ้านน้ำดำ ตำบลปูโลisseบุโภ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี เป็นแห่งแรก โดยมีรับสั่งว่า “ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๑๒ สิงหาคม ของทุกปี จะมีผู้นำเงินมาทูลเกล้าฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศลหรือถวายเพื่อทรงใช้สอยเป็นการส่วนพระองค์ จันขอมอบคืนให้กลับไปสร้างศูนย์ครู เพื่อให้เป็นสถานที่พักผ่อนของครูในวันหยุด ครูได้มาร่วมกันอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยได้มาตรฐานแล้วของเจ้าหน้าที่หาร ครูจะได้มารับประแลกเปลี่ยนความรู้และสัมนาการ หรือส่งข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ตสู่ญาติพี่น้องเพื่อเป็นการ ผ่อนคลายความตึงเครียดจากสถานการณ์ที่ไม่ปกติ” ศูนย์ครูแห่งนี้เปรียบเสมือนสถานที่ซึ่งตอบคุณธรรมครูโดยเพื่อนร่วมชาติที่ บริจาคทรัพย์ทูลเกล้าฯ ถวายแด่พระองค์ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาดังกล่าวแล้ว

จากพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ผู้เขียนได้เล่ามาแล้วนี้เป็นเพียงบางส่วนของพระราชกรณียกิจ ที่ทรงไว้ ที่ยังมีอีกมากหมายเหตุ เกินกว่าที่จะนำมาบรรยายได้ คนไทยนับว่าโชคดีที่ได้เกิดมาภายใต้รัมพระบรมโพธิสมภารของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงมีพระเมตตาเปี่ยมล้นด้วยความห่วงใยพสกนิกร ของพระองค์อยู่ตลอดเวลา คงจะไม่มีพระมหาชนชติริย์และพระราชินีของประเทศไทยในโลก ที่จะทรงงานหนัก และทรงห่วงใยราชภูมิของ พระองค์เท่ากับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ของไทยอีกแล้วผู้เขียนจึงขอกล่าวด้วย ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นอย่างหาที่สุดมิได้ว่า “บุญแล้วที่ได้เกิดเป็นคนไทย” ๔๙

នរោត្តមន្ត្រី

នរោត្តមន្ត្រី
070-2211974
FOOD BANK

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

กับการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

มเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเข้าพระทัยอย่างต่องแท้ถึงความเป็นไปของธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความผูกพันและเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายโครงการ ในเรื่องการพัฒนาชนบทและยกระดับความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตของราษฎร จะเกี่ยวข้องไปถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ตลอดจนการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ด้วยเสมอ

จากการโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปทรงเยี่ยมราษฎร ตามท้องถิ่นทุกภูมิภาค สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงงานหนัก ตรากตรำพระวรกาย ก็เพื่อความกินดีอยู่ดีของราษฎรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง นอกเหนือจากนี้พระมหากรุณาธิคุณยังครอบคลุมไปถึงสรรพชีวิตทั้งพืช สัตว์ และถินที่อยู่ตามธรรมชาติหรือระบบ生物 ซึ่งรวมทั้งเป็นองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพ อันเป็นทรัพยากรพื้นฐานในการดำรงชีพของราษฎร

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ วัสดุบาลไทยโดยคณะกรรมการรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบ การถวายพระราชสมัญญา “พระมารดาแห่งการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ” แด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผู้ทรงเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

นายจิรายุ อิศรารังษร ณ อุรุพยา
ผู้อำนวยการสำนักงาน
ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญขององค์หนึ่งที่ชาวโลกยกย่อง และสุดดี พระเกียรติคุณ “ความหลากหลายทางชีวภาพ” เป็นคำศัพท์ ใหม่ที่ใช้เรียกงานใน “อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity)” ตั้งแต่ปี โดยโครงการฯ มีแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญยิ่งคือ การใช้ ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน และยกระดับคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของราษฎรผู้ยากไร้ในชนบท หรือกล่าวอีก นัยหนึ่ง ขัดความยากจนที่เป็นสาเหตุหลักที่เอื้อต่อการทำลาย ความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า เพื่อตั้ง ถิ่นฐาน และไร้เลื่อนลอยอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด การใช้ประโยชน์ ป่าไม้จันเกินกำลังผลิตของป่า หรือแบบไม่ยั่งยืน การลักลอบ ล่าสัตว์ป่า ฯลฯ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะมีเรื่องของความ หลากหลายทางชีวภาพสอดแทรกอยู่ด้วยเสมอ เช่น โครงการ ป่ารักน้ำ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการพัฒนาป่าไม้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ “ได้ดำเนินการโดยยึดหลักปฏิบัติ สามประการ ได้แก่ รักษาสภาพป่าที่สมบูรณ์ไม่ให้ถูกทำลาย ลงไบอิก, พื้นฟูป่าที่ถูกทำลายให้กลับคืนสู่สภาพธรรมชาติ โดยมีทั้งป่าธรรมชาติและป่าไม้ใช้สอย และพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น มีที่ทำกินเป็น หลักแหล่ง เพื่อให้คนอยู่กับป่าอย่างเกือบถูกลึ้งกันและกัน แบบคนรักป่า ป้าคุ้มคน ตัวอย่างในการอนุรักษ์ และพื้นฟู ความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความก้าวหน้า หรือมีผลลัพธ์ที่ อย่างเป็นรูปธรรม เช่น โครงการพัฒนาป่าปักน้ำปราณบuri

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (๒๔๗) โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่าในพื้นที่รอยต่อ ๕ จังหวัด (ภาคตะวันออก) อันเนื่อง มาจากพระราชดำริ (๒๕๓๑) โครงการคืนชีวิตกล้าวยไม้ไทยสู่ ไฟพริกซ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (๒๕๓๕) โครงการศูนย์- ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่า สวนพระนามาภิไธยภาคใต้ พื้นที่สวนที่ ๒ จังหวัดยะลา/ นราธิวาส (๒๕๓๗) โครงการ บ้านเล็กในป่าใหญ่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดอยผ้าห่มปัก อำเภอแม่อย จังหวัดเชียงใหม่ (๒๕๔๓) โครงการพื้นฟูอาหาร ช้างป่าภูหลวง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเลย (๒๕๔๓) โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิต ราชภูร บริเวณป่าลุ่มน้ำของ ลุ่มน้ำปาย (ป่าสัก นวมินทรารชินี) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (๒๕๔๓) เป็นต้น

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ กับการอนุรักษ์ และพื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพันธุ์ และถิ่นที่อยู่ ตามธรรมชาติ จะปรากฏชัดจากพระราชอธิษฐานที่โปรดธรรมชาติ ป่าไม้ ดอกไม้ และสัตว์นานาพรรณ โดยเฉพาะพรรณไม้ ดอกไม้ที่มีลักษณะโดดเด่น มีสีสันงดงาม และส่งกลิ่นหอมระหว่าง เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระตำหนัก ภูพานราชินีเวศ จังหวัดสกลนคร เพื่อเยี่ยมราษฎรในชนบท และ ทรงงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อประทับพัก พระราชวิริยาบดี จะเสด็จพระราชดำเนินไปยังทุ่งดอกไม้ป่า หรือ ลานดุลิตาในยามเย็นอยู่เสมอ เพื่อทดสอบและทรง เก็บดอกไม้ป่าอันมีเสน่ห์และสีสันทึ่งดงามมาก ได้พระราชทาน ชื่อดอกไม้ป่าไว้ล้วนแต่เพาะเราะทั้งสิ้น ได้แก่ “ดุสิตา”

(*Utricularia delphinoides*) ดอกสีม่วงเข้ม “ทิพเกสร” (*Utricularia minutissima*) ดอกสีชมพูอมม่วง, สีม่วงอ่อน หรือสีขาวอมชมพู “สร้อยสุวรรณ” (*Utricularia bifida*) ดอกสีเหลืองสดใส “มนีเทวา” (*Eriocaulon smitinandii*) ช่อดอกกลมสีขาว และ “สรสันธ” (*Burmannia coelestris*) ดอกสีฟ้าหม่น

พืชล้มลุกเหล่านี้เป็นพืชหายาก และใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย และทุ่งดอกไม้ป่าอันเป็นที่อยู่อาศัยของพืชดังกล่าว ก็จัดเป็นสังคมพืชเอกลักษณ์ที่มีความเฉพาะบาง เปลี่ยน หรือ เสื่อมสภาพได้ง่ายเมื่อถูก掴บกวน หรือขาดน้ำหล่อเลี้ยง ทรงห่วงໃ耶 ในภาวะดดอยของทุ่งดอกไม้ป่าตามล้านหินทางภาคอีสาน ทรงมีพระราชประวัติความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกันดูแลอนุรักษ์ และฟื้นฟูทุ่งดอกไม้ป่า เช่นนี้ ให้กลับคืนสู่ สภาพที่สมบูรณ์ตามธรรมชาติเช่นเดิมอย่างเร่งด่วน

ขณะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราชภาร และประทับ แรม ณ เชื่อสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี ในช่วงเดือนพฤษภาคม เข่นกัน ก็โปรดที่จะเสด็จฯ ไปยังอุทยานแห่งชาติพาเต้ม และ ประทับพักพระอิริยาบถบนลานหินที่ดาวาชาไปด้วยดอกไม้ นานาพรรณ เช่นเดียวกับลานดุสิตา แต่มีอานาบริเวณกว้างใหญ่ ไปใกล้สุดสายตาบัว ก็เป็นทุ่งดอกไม้ป่าธรรมชาติที่มีพื้นที่ใหญ่ ที่สุดในประเทศไทย ในปัจจุบันยังเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ที่ได้เดินแห่งหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี ความสนใจของ ประชาชนชาวประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่สำคัญ รวมทั้ง ความสนใจของนักวิชาการและประชาชนทั่วไป ทำให้เกิดกระแสเดินทาง

ในการอนุรักษ์ ทำให้ทุ่งดอกไม้ป่าเหล่านี้ได้รับการดูแลทั้งระบบ มีการขยายพันธุ์ และการจัดการอย่างเหมาะสมเพื่อให้แน่ใจได้ว่า ทุ่งดอกไม้ป่าเหล่านี้ ยังคงสภาพอยู่อย่างยืน

พระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ดังกล่าวแล้ว เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำรินับร้อยโครงการว่าพระองค์ได้ทรงงานด้านความ หลากหลายทางชีวภาพมานานแล้ว ก่อนที่อนุสัญญาฯ ได้ด้วย ความหลากหลายทางชีวภาพจะปรากฏขึ้นอยู่ในความสนใจของ ประชาชนโลก และไม่น่าแปลกใจเลยว่าในปัจจุบันพระองค์ยังคง สนพระทัย และทรงห่วงใยทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกบุกรุกทำลาย ในอัตราที่สูงมาก ตลอดจนการลดลงของชนิดพันธุ์ ฯลฯ จนกระทั้ง ได้มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินหลายโครงการรองรับ เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ ในระดับต่างๆ เหล่านั้นให้คงอยู่คู่กับประเทศไทยต่อไป ๖๘

ทรงงานหนักในทุกด้านเพื่อปวงชนชาติไทย

๔ ฉันเข้ามาถวายงานรับใช้พระองค์เป็นระยะเวลา
ยาวนาน ตั้งแต่อายุ ๒๐ ต้นๆ ต่อมาในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๖
ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นนางสนอง-
พระโอชู ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งราชเลขาานุการฝ่ายบริหาร
งานทั่วไป และราชเลขาานุการ ในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
เมื่อปี ๒๕๑๗ และ ๒๕๑๓ ตามลำดับรับผิดชอบในงานตาม
พระราชภาระ เส่วนนี้ ที่สำคัญคืองานที่ทำให้แก่ส่วนรวม งานสังคม
สงเคราะห์ที่พระราชทานแก่ประชาชน งานศิลปาชีพ และงาน
บริหารทั่วไป ตลอดจนต้องต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง พระราช-
อาคันตุกะที่เดินทางมาเยือนประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังรับผิดชอบงานด้านเอกสารที่มีเข้ามาอีก
ในช่วงแรกๆ นางพระกำนัล และนางสนองพระโอชูมีอยู่เพียง
ไม่กี่ห้าน ยังไม่มีกองราชเลขาานุการฯ ใหม่อนในปัจจุบัน ต่อมา
ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีกองราชเลขาานุการฯ ขึ้นมา
ดีฉันจึงได้เข้าไปทำงานประจำอยู่ที่นั้น และตามสืบต่อ พระองค์
ท่านແ庾บทุกครั้งที่เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปยังต่างจังหวัด

ท่านผู้หญิงมนัสนิตย์ วนิกกุล
ราชเลขาานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีนำพระทัยอันดงดง ถึงพร้อมด้วยพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมีได้ ทรงเป็นนักคิด นักพัฒนา ทรงพระปรีชาสามารถด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ทรงห่วงใยประชาชน และทรงงานหนักในทุกด้านเพื่อปวงชนชาวไทยโดยแท้จริง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ล้วนแล้วแต่สร้างคุณประโยชน์นานัปการ อย่างโครงการป่ารักน้ำ ซึ่งเป็นหนึ่งของโครงการที่สำคัญยิ่ง ทรงเลิศเห็นถึงปัญหาในจุดเด็กๆ ซึ่งหากปล่อยไปจะเป็นภัยต่อโลก จึงมีพระราชดำริว่า หากตัดไม้ทำลายป่ามากเท่าใด ในที่สุดป่าก็จะหมด น้ำก็ไม่มี สัตว์น้ำก็หมดไป สัตว์ป่าก็อยู่ลำบาก ส่งผลให้คนเราไม่มีน้ำกินน้ำใช้ เมื่อมีเตือนตัดไม้แต่ไม่มีคนปลูกป่า จึงโปรดเกล้าฯ ให้มีโครงการปลูกป่าทดแทนขึ้น เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ

พระราชทานความช่วยเหลือให้แก่ผู้ยากไร้ ทรงแนะนำให้ประชาชนมีความรู้ สามารถทำนาหาเลี้ยงตนเอง ครอบครัวจะได้มีลำบากทั้งเรื่องของพืชพืช เรื่องกสานไร่นา การเลี้ยงสัตว์ อย่างการเลี้ยงโคนมในสินทรัตน์ ให้มีน้ำ ให้มีอาหารรับประทานไม่ขาดแคลน ในเรื่องการรักษาดูแลผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยด้วยโรคอันร้ายแรงเรื้อรังรักษาไม่หาย และมีฐานะยากจน ก็ทรงรับไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทำการรักษาอย่างดีที่สุด และในสมัยแรกที่ได้ถวายงานอยู่นั้น เกิดสังคมในประเทศกัมพูชา มีผู้ลี้ภัยเข้ามาในประเทศ ก็พระราชทานความช่วยเหลือ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจัดระบบชลประทาน น้ำ ดิน บุญ พันธุ์ชีพและพันธุ์สตว์ให้พืชบ้านมีงานทำ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงดูแลให้แม่บ้านมีอาชีพ เสริมเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ในครอบครัวให้ดีขึ้น โครงการศิลปาชีพฯ ที่มีพระราชดำริให้ก่อตั้งขึ้นก็เพื่อบรรเทาความยากไร้ ให้แก่ประชาชนทั้งในกลุ่มที่ไม่มีงานทำ หาเช้ากินค่ำ ไม่มีอาชีพ ที่เป็นหลักแหล่ง รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการยังชีพ ทรงคิด ทรงสอนงานให้กับชาวบ้าน ให้กับลุ่มแม่บ้านที่ว่างงานได้มีงานทำ อย่างงานฝีมือต่างๆ เช่น การสานย่านลิเกา การทำเครื่องเงิน การหอผ้าไหม การปักผ้า งานหัตถกรรม ฯลฯ งานเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้านอย่างเพียงพอ ที่จะทำให้พวกเขามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่นด้วย

ดินเน้นพระราชดำริของทรงงานหนักมาโดยตลอด แต่ไม่เคยเห็นพระราชดำริทรงหักดิบอยแม้สักครั้งทรงทำงานอย่างเต็มกำลัง ไม่ว่าจะเสด็จฯ พระราชดำเนินไปในกิ่นทุกวันดาว ห่างไกลความเจริญมากน้อยแค่ไหน ขึ้นเขาลงห้วย ปืนป้าย ลุยน้ำ ฝนตกหนทางแสนลำบาก ทรงฝ่าฟันไปจนถึงที่หมาย พร้อมทั้งพระราชทานความช่วยเหลือแก่พสกนิกรด้วยสายพระเนตรแห่งความเมตตา ทรงใส่พระทัยใต้ถานถึงทุกชีสุขของชาวบ้านอยู่เสมอมา

เหตุการณ์หนึ่งที่เห็นแล้วรู้สึกปลาบปลื้ม และเต็มตื้นในหัวใจและซาบซึ้งอย่างเหลือล้น เพราะภาพที่เห็นนั้นก็คือในตอนที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในต่างจังหวัด ทั้งสองข้างทางเดินเต็มไปด้วยประชาชนที่มาเฝ้าฯ รอรับเสด็จ มีชาวบ้านอยู่คนหนึ่งรู้สึกว่าจะป่วยด้วยโรคเรื้อรัง ซึ่งสมัยโบราณถือว่าเป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรงน่ากลัวมากเป็นอันตรายรักษาไม่หาย และเป็นโรคที่สังคมรังเกียจ เข้ายืนมือมาขอจับพระหัตถ์ของพระองค์ท่าน แล้วพระองค์ท่านก็ทรงประเสริฐนัก ทรงยื่นพระหัตถ์ไปสัมผัสกับประชาชนผู้นั้น โดยมิได้แสดงพระอาการรังเกียจ ทรงแย้มพระสรวลรับพร้อมทั้งชักถามถึงความยากลำบาก เป็นบุญนักหนาของปวงชนชาวไทยยิ่งนักที่มีแม่ของแผ่นดินเช่นนี้ ทรงปฏิบัติพระราช เรียบง่าย ทรงอยู่ง่าย เสวยง่าย พระกระยาหารที่เสวยก็เป็นอาหารไทยพื้นๆ อย่างน้ำพริกน้ำปลา ในเวลาที่ทรงงาน จะไม่ลูกไปไหนเลย เป็นระยะเวลานานถึง ๕ ชั่วโมงก็เคย งานงานเสร็จ เรียบร้อยดี จึงเสด็จฯ กลับ

គុត្រាសាយໄយແង់ដិន

មន្ត្រីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានៃនាគារ ទងើលិខណ្ឌកម្មភាពក្រសួងព្រះបាធកម្លែង ព្រះបាល សំគាល់ ធម្មករ និងប្រជាកម្ម គឺជាប្រធានបទ និងគុត្រាសាយដែលរាយការណ៍ និងសំណងជាតិ ក្នុងប្រជាជន ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងប្រទេស តាមរយៈការប្រជុំ ពាណិជ្ជកម្ម ឬ ពិធីអារម្មណ៍ របស់ប្រជាជន និងប្រជាធិបតេយ្យ ដែលចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ ២០១៩។ ក្នុងការប្រជុំ ពាណិជ្ជកម្ម ឬ ពិធីអារម្មណ៍ របស់ប្រជាជន និងប្រជាធិបតេយ្យ នេះ តាមរយៈការប្រជុំ ពាណិជ្ជកម្ម ឬ ពិធីអារម្មណ៍ របស់ប្រជាជន និងប្រជាធិបតេយ្យ ដែលចាប់ផ្តើមនៅឆ្នាំ ២០១៩។

រោង ថានជ្រើន
វិបាទិរាជ ឯកត្រាសាយដិន

ในการเสด็จฯ แต่ละครั้งจะมีหน่วยงานต่างๆ ตามเสด็จ ทั้งกรมชลประทาน สำนักงาน กปร. กระทรวงเกษตรฯ กรมป่าไม้ กรมปศุสัตว์ และหน่วยงานทหารเข้าไปช่วยเหลือดูแลราษฎรฯ พระองค์ท่านเสด็จฯ ไปก็ทำให้สามารถช่วยเหลือได้ทันท่วงที่ ประชาชนที่เดือดร้อน อุ้มลูกมานั่งคอยฝ่าฯ ทรงฟังปัญหา ของเข้าและช่วยเหลือเท่าที่ทรงช่วยได้ กล่าวได้ว่าไม่มีซองว่าง ระหว่างพระองค์ท่านกับราษฎรฯ เวลาทรงงานก็จะประทับกับพืนไม้ได้ประทับกับเก้าอี้ จะมีพรอมปูและมีเบาะบางๆ สำหรับเป็นที่ ประทับนั่ง มีโต๊ะอยู่ตรงพระพักตร์ แล้วก็ให้ราษฎรเข้าไปฝ่าฯ ทรงซักถามประวัติและแก้ปัญหาให้เข้า

จุดเริ่มเดิมที่ทรงทำศิลปักษีพ ทรงทำตามแนวพระราชดำริ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีพระราชประสงค์ช่วยให้ ชาวบ้าน สามารถเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ช่วยให้เขายืนหยัดอยู่บนขา ของตัวเอง และพอทรงเริ่มแล้วถึงได้ทรงเห็นว่ามีงานศิลปะ หลายอย่างซึ่งเป็นของไทย ถ้าไม่มีผู้สอนต่อ ก็สูญหายแน่ จึงทรง เริ่มนองนุรักษ์ขึ้นในศิลปักษีพ

เมื่อปี ๒๕๑๕ ทรงส่งท่านผู้ใหญ่สูงสุดประภาดา เกษมสันต์ ราชเลขาธุการในพระองค์ฯ ไปภาคอีสานแล้วดิฉันเดินทางไปด้วย รับสั่ง ให้ไปหาซื้อผ้าที่ชาวบ้านทอ หลังจากนั้น รับสั่งให้กลับไปหาชาวบ้าน ให้ເเอกสารีนเดิมเป็นตัวอย่างไปให้คนนั้นทอเพิ่มขึ้นอีก ๑ ผืน ขายให้พระองค์ท่าน ตอนแรกชาวบ้านก็ไม่ค่อยเชื่อ บางที่ชาวบ้านก็ถามว่า “พระองค์ท่านเป็นถึงพระราชนี จะมาใส่ผ้าของ คนบ้านนอกหรือ” เรายกับอกว่า “จริงๆ ทำมาเต็อก พระองค์ท่านจะใส่” เขาก็ทำมาให้พระองค์ท่านก็ทรงใช้ ผ้าที่ชาวบ้านทอเรื่อยมา

นอกจากรางสีสดใสที่เป็นงานศิลป์และงานหัตถกรรมแล้ว ทรงริเริ่มให้มี “ฟาร์มตัวอย่าง” เพื่อร้องรับชาวบ้านที่ไม่มีงานทำ มีพระราชดำริให้สร้างงานขึ้นมาในชนบท โดยทรงจัดทำโครงการฟาร์มตัวอย่างขึ้นมา เพื่อให้ชาวบ้านที่ไม่มีงานทำได้เข้ามาทำงานในฟาร์ม เป็นพระราชประสงค์ว่าการรับคนเข้ามาทำงานก็เหมือนสอนให้เข้าได้รับรู้วิชาการที่จะนำไปทำมาหากิน

มีพระราชดำริเบื้องหลังซึ่งบางครั้งก็ไม่มีใครทราบ อย่างพีชผักที่ปลูกสารพิษ รับสั่งว่าจะมีการเผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ และวิทยุ ให้ประชาชนได้ทราบผลร้ายของสารเคมี และวิธีทดลอง ส่วนเรื่องป้าก็จะรับสั่งเสมอให้ช่วยกันดูแลรักษาป้า เพราะป้าคือที่เกิดของน้ำ และหัวใจของบ้านเราคือน้ำ

ตั้งแต่ที่ดิฉันได้มีโอกาสเข้ามาถวายการรับใช้ใกล้ชิดพระยุคลบาทก็เริ่มโครงการศิลปาชีพ ดิฉันได้พบความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากที่เดียว เวลาตามเสด็จออกไปพื้นที่ชนบทต่างๆ จะพบว่าประชาชนมีสุขภาพดีขึ้น หน้าตาอิ่ม泱泱แจ่มใส เสื้อผ้าสะอาดสะอ้านขึ้น ส่วนลูกเต้าก็ได้เล่าเรียนหนังสือสูงขึ้น

พอได้ทำงานถวาย ความฟุ่มเฟือยหายไปเยอะเลย เพราะรู้ว่ามีคนที่ลำบากกว่าเรามาก ก็ทำให้เรามีจิตใจดี เพราะทรงมีพระราชหฤทัยทึงดงาม และมีความห่วงใยประชาชนตลอดเวลา แม้ทรงพระประวัติก็ไม่ทรงพัก ทรงหายพระหฤทัยเป็นราชภูมิของพระองค์ท่านจริงๆ เราทำงานอยู่ตรงนี้เรารู้ทรงถามถึงราชภูมิอยู่ตลอดเวลา

ทรงเห็นอยามาก ทรงทำให้ประชาชนในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องข้าวปลาอาหาร อาชีพเสริม เรื่องสุขภาพอนามัย เรื่องป่า เรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราทั้งหมดแต่ละคนต่างก็มีหน้าที่มีความรับผิดชอบไม่ว่าจะอยู่ในหน่วยงานใดก็ตาม ถ้าเรารู้悉ต่องหน้าที่ทำงานในความรับผิดชอบของเราให้ดีที่สุด เพื่อช่วยบ้านเมืองของเรา ช่วยส่วนรวม ครบที่พอมีก็ช่วยคนที่เขามีอยู่ไม่มีความเห็นแก่ตัว ไม่โลภ ถ้าทำได้อย่างนี้จะช่วยให้เราได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ลูกหลานของเราก็จะอยู่ต่อไปในอนาคต ข้างหน้าได้อย่างมีความสุข แม้ว่าชีวิตของเราอาจจะไม่มีแล้วแต่ว่าประเทศชาติบ้านเมืองจะต้องอยู่ต่อไป เพราะฉะนั้นถึงเหล่านี้จะคงอยู่ต่อไปตราบนานเท่านานและน่าจะเป็นของขวัญที่ดีที่สุดที่จะถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระองค์ท่านไม่ได้ต้องการอะไร เพียงมีพระราชประสงค์ให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ทะเลกัน ประชาชนอยู่ดีกินดี มีสุขภาพอนามัยดี และรักษาความเป็นอยู่แบบไทย ๔๔

การดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกองทัพบก

๔

ผ่านมาปั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ หลายแห่ง ในอันที่จะเป็นตัวอย่าง การวิจัยค้นคว้า และประชาชนโดยรอบนั้นก็จะได้วับความรู้ในเรื่องของการพัฒนา ไม่ว่าจะทางเกษตรกรรม หรือการเลี้ยงสัตว์ พระองค์ได้ทรงงานในเรื่องเหล่านี้มากกว่า ๖๐ ปี และโดยทรงศึกษาด้วยพระองค์เอง และกองทัพบกก็ได้สนองพระราชดำริ โดยเข้าไปสำรวจพื้นที่ถึงความต้องการของหน่วยงานและประชาชน ว่าประ升ศ์เก็กของทัพบกเข้าไปดำเนินการ หรือให้ความช่วยเหลือในเรื่องใดบ้าง ซึ่งกองทัพบกได้ดำเนินการไปหลายส่วน โดยมีจุดประ升ศ์สำคัญคือ ต้องการนำพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ไปให้ถึงพสกนิกรอย่างทั่วถึง โดยยึดหลักว่าต้องปฏิบัติภารกิจให้ดีที่สุด ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่พระราชทานแก่กองทัพบกว่า “การกระทำในวันนี้คือประวัติศาสตร์ในอนาคต ซึ่งเรียกกลับมาอีกไม่ได้ หากจะทำอะไรในวันนี้ ต้องทำให้ดีที่สุด เพราะพรุ่งนี้จะเรียกกลับมาเพื่อแก้ตัวใหม่ไม่ได้”

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ผู้บัญชาการทหารบก

สำหรับการสนองพระราชดำริในการรักษาอธิปไตยของชาตินั้น กองทัพบกได้ยึดแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้มีพระราชกระแสรับสั่งให้หน่วยงานราชการต่างๆ ดำเนินการช่วยเหลือราษฎรชาวไทยภูเขาระมัด้วนที่อยู่อาศัยและทำกิน พร้อมกับฝึกและจัดตั้งให้เป็นผู้ดูแลพื้นที่ชายแดนที่เรียกว่า หมู่บ้านยามชายแดน เพื่อสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้กับประเทศไทย

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับความมั่นคงให้กับพื้นที่ตามแนวชายแดนมากราย โดยกองทัพบกได้เข้าไปเป็นส่วนสำคัญในการสนองแนวพระราชดำริดังกล่าว เนื่องจาก มีกองกำลังและความพร้อมในการปฏิบัติงานในพื้นที่ตามแนวชายแดนทั่วทุกภูมิภาค โดยมีหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมดูแลราษฎรชาวไทยภูเขาระมัด้วน อาทิ ด้านสาธารณสุข การเกษตร การพัฒนาที่ดิน แหล่งน้ำ การคมนาคม การสื่อสาร และการทำบัตรประชาชนไทย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิตและดำรงประเพณีเดิมที่เข้าเล่านั้นได้ปฏิบัติมาที่สำคัญที่สุดคือการให้การศึกษา ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึกในความเป็นไทย

ราชภูมิไทยเข้าเหล่านี้จึงมีส่วนร่วมอย่างมากในการดูแลรักษาและร่วมมือกับทางราชการในการช่วยเหลือด้านความมั่นคงของชาติ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และประชาชนเพื่อให้มีความพร้อมในการพัฒนา สามารถดำรงชีพได้อย่างยั่งยืน และมีความสามารถในการปักป้องรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองในระดับหนึ่งรวมทั้งสามารถแจ้งเตือนหรือให้ข้อมูลข่าวสารแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ตรวจจนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลักษณะคนอยู่ร่วมกับป่า

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอเนกอนันต์มากมายจนไม่สามารถจะกล่าวได้หมดขอให้ทุกท่านสำนึกว่า ประเทศไทยที่มีวันนี้ได้ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงงานอย่างหนักในการเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมเยียนประชาชนในทุกพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ และทรงศึกษาด้วยความจริงใจในทุกๆ แห่ง ที่สำคัญที่สุดคือทรงได้ทรงนำสิ่งต่างๆ เหล่านั้นมาพัฒนา เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขแก่พสกนิกรด้วยพระองค์ทรงจะลึกอยู่เสมอว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชน ของพระองค์มีความสุข ดังนั้นพวกเราทุกคนก็ควรจะให้พระองค์ทรงมีความสุข เพราะพระองค์ทรงลำบากตราตรึง เพื่อพวกเราทุกคนมาโดยตลอด ๔๙

พระมหากรุณาริคุณ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถมีพระราชหฤทัยในการพระราชทานความช่วยเหลือราษฎรให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบาก โดยทั้งสองพระองค์ทรงงานอย่างหนักมาโดยตลอด เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในทุกภูมิภาคซึ่งบางพื้นที่ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าถึง เพื่อที่จะได้ทรงรับทราบข้อมูลและพระราชทานโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ช่วยให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

พระราชกรณียกิจในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ล้วนแล้วแต่ดำเนินการตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยขอพระราชทานพระบรมราชโวินิจฉัยในด้านต่างๆ เช่น เมื่อเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังพื้นที่เพื่อทรงเยี่ยมราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งราษฎรที่อยู่อาศัยในถิ่นทุรกันดาร และตามแนวชายแดน ซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสในทุกด้าน นับตั้งแต่ชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพ การศึกษา และการประกอบอาชีพ ในท้องถิ่นเพื่อการดำรงชีพ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ซึ่งทำหน้าที่ตามเสด็จเพื่อรับพระราชดำรินำไปประสานงานเพื่อให้เกิดโครงการสนับสนุนพระราชดำริ ที่สามารถช่วยเหลือและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร ดังนั้นจากการตามเสด็จในพื้นที่ทรงงาน

นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ
เลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จะเห็นพระองค์ทรงขอรับทราบข้อมูลจากราชวินิจฉัยในการพระราชทานความช่วยเหลือเพื่อแก้ไขปัญหาที่เร่งด่วนในระยะแรก และพัฒนาในระยะต่อไป รวมทั้งทรงติดตามการดำเนินงานโครงการต่างๆ อよ่งต่อเนื่อง

การดำเนินงานโครงการต่างๆ ทรงมุ่งเน้นที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้านป่าไม้เพื่อรักษาต้นนำลำธารให้ราชภูมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและการประกอบอาชีพด้านการเกษตรซึ่งเป็นพื้นฐานการดำรงชีพของราชภูมิเป็นส่วนใหญ่ การรักษาพื้นที่ป่าไว้เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากป่าโดยไม่บุกรุกทำลายการสร้างอาชีพโดยการพัฒนาจากความรู้พื้นฐานที่ชาวบ้านมีทักษะอยู่แล้ว ดังเช่น ราชภูมิในภาคอีสาน ซึ่งมีความสามารถในการทอผ้าไหมเป็นเอกลักษณ์ และแสดงถึงชนบทรวมเนียมประเพณีที่มีมาอย่างยาวนานให้คงอยู่ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถและคุณภาพ ตลอดจนเผยแพร่ไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ จนเป็นที่รู้จักและชื่นชมในความมีพระวิริยะอุตสาหะเพื่อพระราชทานความช่วยเหลือแก่พสกนิกรอย่างแท้จริง

การประสานและสนับสนุนการดำเนินงานพระราชกรณียกิจ ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ของสำนักงาน กปร. นั้น ประกอบด้วยโครงการศิลปาชีพ โครงการปารักน้ำ โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ โครงการฟาร์มตัวอย่าง โครงการป้องกันตนเอง และยามชายแดน ฯลฯ

เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ช่วยพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตราษฎร เพื่อความมั่นคงในชีวิตและประเทศชาติซึ่งเป็นประโยชน์แก่ปวงชนชาวไทยทั้งในปัจจุบันและเพื่ออนาคตของชนรุ่นหลังต่อไปอีกด้วย

สำหรับผู้ที่ได้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จะได้รับฟังจากพระราชดำรัสในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ของทุกปี ในโอกาสที่เสด็จพระราชดำเนินไปทรงงานในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งทรงเล่าเรื่องพระราชกรณียกิจและเหตุการณ์ต่างๆ อย่างทรงพระสำราญทำให้ราษฎรได้รับทราบพร้อมทั้งເฝີ້ວອົບທີ່จะໄດ້ມີໂຄກສເຂົ້າເພົ້າ ทูลละອองธຸລືพระบาทในวันนັ້ນ เพื่อรับฟังเรื่องราวการทำงานและการทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านต่างๆ ในหลายพื้นที่ที่ได้เสด็จพระราชดำเนิน นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพื้นอย่างหาที่สุดมิได้ของปวงชนชาวไทย ຕະຫຼາມ

ประชุมนักเขียนประชาราชภูมิ

“...ถ้าแต่ละประเทศสามารถผลิตอาหารมากขึ้น ก็จะช่วยมากในอนาคตที่จะไม่ให้เกิดมีความอดอยากเกิดขึ้น ข้าพเจ้าก็เลยมีฟาร์มตัวอย่าง และอีกอย่างราชภรัฐที่มาหาและพูดว่าไม่มีงานจะทำ เรียนจบก็ไม่มีงานจะทำ ก็ได้มานาศาสตร์บรรจุเป็นคนงานของฟาร์มตัวอย่าง ในเวลาเดียวกันเขาก็ได้ดูว่าการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ การเลี้ยงสัตว์ที่ถูกต้อง และเมื่อเขารอออกไปแล้ว เขายังสามารถที่จะเลี้ยงสัตว์ของเขาราได้โดยถูกต้อง...”

“...ขออย่ามาพูดกับฉันเรื่องกำไรขาดทุนในการจัดทำโครงการ เพราะถึงแม้โครงการส่งเสริมศิลปะจะขาดทุน แต่แผ่นดินจะมีกำไร เพราะการที่แผ่นดินมีคนที่มีงานทำ มีประชาชนที่มีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดี ก็เป็นของที่พวกเราต้องการกัน...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ่าย ถวายชัยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ศศalaดุลิตาลัย สวนจิตรลดา วันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๔

ประโยชน์สุขประชาธิรัฐ

ภาคกลาง

นายแก้ว ทิพย์กอสลาศ จังหวัดราชบุรี

ต่อเดิมมีอาชีพเก็บแร่ดีบุกขาย ๒-๓ วัน จะได้แร่ประมาณ ๑ กิโลกรัม ขายได้กิโลกรัมละ ๑๗๐ บาท ต่อมาทำอาชีพรับจ้างตัดไม้ราก รายได้วันละ ๔๐ บาท จนในปี ๒๕๓๓ เริ่มมีโครงการศูนย์ศึกษาพวนไม้ป่าฯ ได้รับการจัดสรุบที่ดินทำกินครอบครัวละ ๑๔ ไร่ ๒ งาน และมีการจ้างราชภารกิจในพื้นที่ปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลาย ปัจจุบันได้รับการบรรจุเป็นพนักงานของอุทยานแห่งชาติฯ มีรายได้ประมาณเดือนละ ๙,๐๐๐ บาท “ฉันมีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีที่ทำกิน มีอาชีพที่มั่นคง ไม่ต้องทำงานนอกพื้นที่ ครอบครัวอยู่พร้อมหน้า ขอให้พระองค์ท่านมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน”

นายสมพร บุญเลิศ จังหวัดราชบุรี

เดิมมีอาชีพทำไร่ แต่เมื่อได้ผลเท่าที่ควรเพราะแห้งแล้ง จึงทำไร่หมุนเวียนและบุกรุกป่า บางที่ไปรับจำจ้างทั่วไปมีรายได้วันละประมาณ ๓๐ บาท บางวันก็ไม่มีรายได้ เมื่อมีโครงการศูนย์ศึกษาพวนไม้ป่าฯ มีงานทำหน้าที่ส่วนใหญ่เป็นการฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้ เตรียมพื้นที่ปลูกกล้าไม้ กำจัดวัชพืช โครงการฯได้จัดสรุพื้นที่ทำกินให้ครอบครัวละ ๘ ไร่ ได้ฝึกอบรมการเกษตร มีความรู้ มีรายได้เพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีรายได้จากการทำเกษตรและรับจำจ้างประมาณเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท และภารຍาได้ทำงานที่ศูนย์ศึกษาฯ “...เป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่งที่ท่านทรงห่วงใยราชภารกิจให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพมั่นคง ขอให้พระองค์ทรงพระเจริญ”

นายลำไย ท่าใหญ่ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านใหม่พัฒนา จังหวัดสระแก้ว

อาชีพหลักของราชภูมิคืออาชีพเกษตรกรรม แต่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เพียงปีละครั้ง และวัตถุดินที่ใช้ในการ เกษตร กับข้าวของต่างๆ ที่มีราคาแพง ทำให้ผลตอบแทนต่ำ หลังจากมีโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ และสัตว์ป่า ในพื้นที่ป่าอยต่อ ๕ จังหวัดฯ มาส่งเสริมอาชีพแก่ชุมชน เช่น กลุ่มทำก้อนเชื้อเห็ด ทำให้ราชภูมิรายได้เสริมbamที่ว่าจากฤดูกาลเก็บเกี่ยว “...กรະพມແລະชาວບ້ານຮູ້ສຶກພາບຊີ້ງໃນພຣມທາກຮຸ່ານາທິຄຸນເປັນລັນພັນທີທຽບທີ່ອໝາຍໃຫຍ່ໃນຮະດັບຮາກໜ້າອຍ່າງພວກເຮົາ ทำໃຫ້ຮາຍມີສືວິຕ ຄວາມເປັນອຸ່ນທີ່ດີຂຶ້ນ”

นายคำสิงห์ พันธ์ไมาตรี ผู้ใหญ่บ้าน บ้านไทรบาง จังหวัดสระแก้ว

ราชภูมิส่วนใหญ่มีอาชีพด้านการเกษตร ทำไร่ ทำนา ปลูกยางพารา มีอาชีพเสริม คือ การทอผ้า แต่ระยะหลังประสบปัญหาไม่มีตลาดรองรับ หลังจากที่โครงการฯ เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทำอิฐประสำนวนประับความสำเร็จ “...กรະพມແລະชาວບ້ານຮູ້ສຶກພາບຊີ້ງໃນພຣມທາກຮຸ່ານາທິຄຸນຂອງສມເຕີ່ງພຣະນາງເຈົ້າฯ ພຣະນາມຮາຊີນິນາດທີ່ທຽບທີ່ອໝາຍໃຫຍ່ໃນຮະດັບຮາກໜ້າອຍ່າງພວກເຮົາ ທີ່ດີຂຶ້ນໄປ”

นางสาวมาลัย นามร้าย จังหวัดระยอง

เป็นพนักงานของโครงการปาสิริเจริญราษฎร์ มาประมาณ ๕ ปี แต่เดิมรับจ้างทั่วไป และเข้ามาตัดไม้ มีอาชีพไม่แน่นอน โครงการนี้ ทำให้มีอาชีพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ไม่ต้องไปทำงานใกล้ครอบครัว หรือต้องห่างจาก "...ขอเชิดชูไว้ยิ่งกว่าชีวิต"

นางແດງ ມູລສາຣ ຈັງຫວັດຂລບຸຮີ

อาศัยอยู่ติดต่อกับพื้นที่โครงการ เดิมมีอาชีพทำไร่ทั่วไป เมื่อตอนเริ่มโครงการปาสิริเจริญราษฎร์ คุณพ่อได้ทูลเกล้าฯ ถวายที่ดินแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้น ได้เข้ามาเป็นพนักงานโครงการฯ ทำมาได้ ประมาณ ๒๐ ปี "...รักในหลวงและพระราชินีมากที่สุด"

นายประมวล เกษมสันต์ ตำบลเกาะเกิด

เมื่อก่อนนี้ทำมาหากลายอาชีพ ทำไร่ ทำนา เป็นยาม หาเข้ากินค่า และไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง เมื่อได้รับคัดเลือกเข้ามาเป็นเกษตรกรในโครงการก่อสร้างศิลปาชีพ ตำบลเกาะเกิด สิ่งที่ได้รับทุกบ้านเลยคือที่ดินทำกินครอบครัวละ ๒ ไร่ และบ้านอีกหลัง พร้อมกับอบรมเกี่ยวกับการทำการเกษตร และสอนให้รู้จักขั้นตอน ประยุกต์ ซื้อสัตย์ อดทน รวมทั้งให้สามัคคี ตั้งแต่วันแรกที่ได้เข้าโครงการฯ จนถึงทุกวันนี้ มีความเป็นอยู่ดีขึ้น กว่าเดิม มีรายได้จากการทำงานในโครงการฯ เดือนละ ๑๔,๐๐๐ บาท และยังมีรายได้จากการขายพืชผล ทางการเกษตรที่ปลูกเองอีกประมาณเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท รวมแล้วเกือบ ๒๐,๐๐๐ บาท/เดือน "...รู้สึกว่าตัวเอง มีความสุขมากขึ้น ครอบครัวอบอุ่น ได้อยู่ร่วมกันพร้อมหน้า ถือเป็นโอกาสที่ดีที่สุดของชีวิตเลยก็ว่าได้ จะทำงานและทำทุกอย่างให้ดีที่สุด จะไม่ทำให้ตัวเองมีปัญหาเพื่อที่จะได้ไม่เป็นปัญหาให้กับส่วนรวม นี่คือความตั้งใจที่จะทำให้พระองค์ท่าน..."

นายบุญเตือน อัมกฤษ อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง

เดิมเป็นลูกจ้างในโรงงานมีรายได้เดือนละ ๕,๒๐๐ บาท แต่ร่างกายไม่แข็งแรงต้องเข้าโรงพยาบาลป่วยพอก็เข้าไปทำงานในโครงการฟาร์มตัวอย่างที่ให้มีรายได้ ๕,๔๐๐ บาท/เดือน และได้รับความรู้เรื่องการทำนาข้าว การลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมี จึงมีผลกำไรมากขึ้น ร่างกายแข็งแรงขึ้น จึงนำกลับไปใช้กับแปลงนาข้าวที่บ้านจำนวน ๘ ไร่ ได้ข้าว ๗.๕ ตัน จำหน่ายได้ราคានั้นละ ๑๔,๐๐๐ บาท ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอีกเดือนละ ๗,๓๖๒ บาท รวมเป็น ๑๒,๗๖๒ บาท/เดือน ทำให้มีรายได้เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายภายในบ้านและภภела อยู่กับครอบครัวมากขึ้น "...ฟาร์มตัวอย่างที่นี่ เป็นสถานที่ที่เตือนให้รู้สึกถึงความภาคภูมิใจ ที่มีต่อ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้มีพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่างขึ้น ทำให้สืบทอดอาชีพดังเดิมของห้องถังคือการปลูกข้าว และได้ความรู้ในการประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงครอบครัวให้มีความสุขได้"

นายอนุชิต ฤทธิโย จังหวัดอ่างทอง

ก่อนเข้ามาทำงานในฟาร์มตัวอย่าง มีอาชีพรับจ้างตัดหญ้า มีรายได้เดือนละ ๖,๓๐๐ บาท แต่ปืนจะมีงานทำประมาณ ๓ เดือน รายได้จึงไม่แน่นอน แต่เมื่อมาทำงานในฟาร์มตัวอย่างนี้ จึงมีรายได้แน่นอน เดือนละ ๕,๔๐๐ บาท ไม่ต้องตระเวนงานทำใกล้บ้าน มีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น การทำงานในฟาร์มฯ ทำให้ได้เรียนรู้เรื่องการทำอาหารพื้นบ้าน ได้เรียนรู้การเพาะเห็ด จึงนำก้อนเชื้อเห็ดกลับไปเพาะเองที่บ้าน มีรายได้จากการขายดอกเห็ดอีกดีเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท และได้ปลูกผักสวนครัว เพื่อลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวอีกด้วย "...รู้สึกดีใจที่ทรงก่อตั้งโครงการฟาร์มตัวอย่างขึ้นในพื้นที่ ทำให้ตนเองมีที่ทำงาน มีอาชีพ และมีรายได้เลี้ยงครอบครัว ภาคภูมิใจที่เกิดใต้รั่มพระบารมีของพระองค์..."

นายเร่ บุ้งกี อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

แปลงปลูกพืชของนายเร่ ได้มีการปลูกพรวิทยา ถัวฝักยาว และมันสำปะหลัง

ทำให้ผลและเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณโครงการมีน้ำทำการเกษตร ซึ่งได้ทำการปลูกพรวิทยา ถัวฝักยาว และมันสำปะหลัง มีผลผลิตและรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงครอบครัว ผลดีใจอย่างมากที่มีโครงการนี้ ทุกวันนี้มีความสุขมาก มีกำลังใจในการทำการเกษตร เพราะไม่ต้องกลัวเจอปัญหาฝนแล้ง “ผมขอกราบขอบคุณสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ให้มีโครงการนี้ เสมือนกับได้มอบชีวิตใหม่ให้กับผม... ขอพระองค์ ทรงพระเจริญ”

สมัยก่อนปลูกพืชไว้เลี้ยงครอบครัวเป็นอยู่แย่มาก แต่พอเมื่อโครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านบ่อหวีของสมเด็จฯ พระบรมราชินีนาถขึ้นมาทำให้ได้รับความรู้ในการปลูกพืชที่เหมาะสมกับดิน การปรับปรุงบำรุงดินรวมทั้งได้รับน้ำใช้เพื่อการเกษตรด้วย

นายศุภกิจ จ้อยทรัพย์ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

เดิมทำไว้เลี้ยงครอบครัว เมื่อมีโครงการนี้ได้มีโอกาสมาทำงานเป็นลูกจ้างในฟาร์มตัวอย่างบ้านบ่อหวี ทำให้ได้เห็นและเรียนรู้การปลูกพืชหลากหลายชนิด การเลี้ยงสัตว์ การประมง การจัดหน้าสั่นับสนุนแปลงกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ ทำให้ตนเองได้เพาะปลูกพืช การดูแลรักษาพืช การปรับปรุงบำรุงดิน การทำการเกษตรที่เหมาะสมกับดินทำกินของตนเอง ทำให้มีรายได้ที่พออยู่อย่างสบาย ไม่ต้องไปทำงานไกลบ้าน ปัจจุบันผม

เป็นคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีหน้าที่แนะนำให้สมาชิกทุกคนรู้จักคุณค่าของน้ำและใช้น้ำอย่างประหยัด ผ่านความรู้ที่ได้จากfarm ตัวอย่างมาใช้ในแปลงผักโดยการปลูกแต่ง瓜, ถัวฝักยา, มะนาว และมะกรูด ซึ่งได้ผลดีและแนะนำให้เพื่อนบ้านนำไปเป็นตัวอย่าง “...ผู้รู้สึกช้าบชั้งในพระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทานโครงการนี้ให้แก่หมู่บ้านบ่อหวี ทำให้ราชภูมิทุกคนในหมู่บ้านบ่อหวี แห่งนี้ รับรู้ว่าพระองค์ไม่เคยทอดทิ้งประชาชน...ขอพระองค์ทรงพระเจริญ”

นายชู เจริญนาค รองประธานกลุ่มธนาคารปูม้า ตำบลลบากแก้ว จังหวัดเพชรบุรี

เดิมมีการทำการประมงแบบท้องถิ่น เช่น เดินเก็บหอย ปู การขึ้นถอนดักปลา กุ้ง ปู สตัตว์น้ำต่างๆ ขณะน้ำทະเลลงตัว การใช้เรือรุน เรืออวนปู เรืออวนปลา และเรืออวนล้อมนอกจากนี้ เรือประมงขนาดใหญ่จากต่างถิ่นเข้ามาทำการประมงผิดประเภท ทำให้ปริมาณสตัตว์น้ำในบริเวณนี้มีน้อยลง จนในดูร้อนแทบจะจับสตัตว์น้ำไม่ได้เลย

หลังจากมีโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างตามพระราชดำริขึ้น การทำการประมงพื้นบ้าน เช่น การวางแผนปูกุ้ดปูเยือกขี้น แม่น้ำ แม่น้ำมีปริมาณสม่ำเสมอ ชาวบ้านที่เดินเก็บหอยตลับหรือที่นี่เรียกหอยขาว หอยแครง หอยเสียบ ก็มีมากขึ้น อีกทั้งกรมประมงยังมาส่งเสริมเรื่องธนาคารปูม้าอีกด้วย และในโครงการก็มีการเลี้ยงหอยแมลงภู่แบบแพะเชือกแขวน ซึ่งเป็นแนวโน้มเรื่องประมงขนาดใหญ่อย่างดี และเป็นแหล่งอนุบาลลูบกูบีสำดัญของพื้นที่ ชาวบ้านเริ่มนิยมมีความรู้สึกห่วงเห็นทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่มากขึ้น ช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้คนต่างถิ่นเข้ามาลักล้าทำการประมงอย่างผิดกฎหมาย รู้สึกดีใจที่โครงการฯ มาตั้งในพื้นที่นี้ “ชาวประมงภานี้ทั้งหมดรักท่านมาก ที่ท่านเมตตาให้สร้างโครงการนี้ ซึ่งคนในตำบลจะนำเงินค่าความรู้ที่ได้จากการฯ ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนของตนเอง จากเดิมที่ต้องไปรับจ้างไกลบ้าน ก็ได้กลับมาทำงานไกลบ้าน ครอบครัวก็อบอุ่น ตำบลของพวงเราก็จะเจริญ พวงเราต่างมีความหวังว่า พระองค์ท่านจะเสด็จฯ มาที่โครงการฯ และพวงเราก็จะกล่าวขอบคุณพระองค์ท่าน ขอจงทรงพระเจริญ”

นายน้อง เปี้ยวน้อย สมาคมโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างตามพระราชดำริ

เดิมที่แห่งนี้เป็นนาเกลือเก่า พวกราษฎรไม่เชื่อเลยว่าจะเปลี่ยนสภาพเป็นฟาร์มสัตว์น้ำที่รวมทุกอย่างเอาไว้ในที่แห่งนี้ อาจเป็นเพราะบารมีของพระองค์ท่านก็เป็นได้ ชาวบ้านและวนนี้ต่างสรรเสริญพระองค์ท่าน ที่นำเอาสัตว์ หอย ปู ปลา และสัตว์น้ำต่างๆ ที่เดิมแทบหายไปจากพื้นที่นี้ ให้กลับมีขึ้นมา นอกจากนี้ ในโครงการยังเป็นการทำฟาร์มทะเลแบบผสมผสานกับกลันกัน มีการปลูกต้นไม้ชนิดต่างๆ มีการเลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้งให้ได้ผลผลิตดี ไม่มีโรค มีการเพาะพันธุ์ปลาหลายสายพันธุ์และปลาเศรษฐกิจ แล้วอย่างนี้เราจะไม่รักพระองค์ท่าน ได้อ่าย่างไร

“...ทุกวันนี้พวกราก็รอวันที่พระองค์ท่านจะเสด็จฯ มาที่นี่ พวกราษฎรบอกท่านว่า เรารักพระองค์ท่าน ที่สร้างงานสร้างอาชีพให้พวกรา ทรงแนะนำทางทำมาหากินให้พวกรามีพอยู่ พอกิน ขอให้พระองค์ ทรงพระเจริญ”

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายจำลอง คำน้อย จังหวัดเลย

ก่อนมีโครงการ สภาพป่าส่วนใหญ่ถูกบุกรุกตัดไม้เพื่อทำไร่เลื่อนลอยและขายไม้ให้กับนายทุน เนื่องจากราชภัฏส่วนใหญ่จากนั้นไม่มีที่ทำกิน และไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง

เมื่อก่อนต้องเร่ร่อนไปรับจ้างต่างถิ่น แต่ปัจจุบันมีที่ทำกิน ๔-๕ ไร่เป็นของตนเอง มีบ้าน มีอาชีพ มีรายได้จากการขายยางพารา และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ประมาณ ๑๐,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน ชีวิตมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามลำดับ สามารถเก็บเงินปลูกบ้านเป็นของตนเอง “...พวกราขอให้คำมั่นสัญญาว่า จะตั้งใจทำมาหากิน ทำความดีเพื่อถาวรเป็นพระราชกุศลแด่ พระองค์ท่าน”

นางสายแก้ว ไชยรบ อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

เมื่อก่อนครอบครัวมีอาชีพทำนา ทำให้รายได้ไม่เพียงพอ กับค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ปัจจุบันหลังจากทำนาเสร็จจะทำอาชีพ เสริม เช่น ไปทำงานที่โครงการฟาร์มตัวอย่าง และนำความรู้ที่ได้จากฟาร์ม มาเลี้ยงไก่ เป็ด หมู ที่บ้านเพื่อใช้เป็นอาหาร และนำไปขาย มีรายได้เสริมเฉลี่ยเดือนละ ๓,๒๐๐-๓,๕๐๐ บาท/เดือน ทำให้มีรายได้เพียงพอสำหรับใช้จ่ายในครอบครัว

“...รู้สึกดีใจ เพราะพระองค์ท่านได้เสด็จฯ มาที่บ้านกุดนาขามหลายครั้ง และได้เชิญชวนพระบารมีของพระองค์ท่าน ทรงเสียสละและให้ ความช่วยเหลือกับราษฎรกุดนาขามอย่างมากมา ขอให้พระองค์ ทรงพระเจริญ....”

นางนิพพพร บัวล้ำส้า อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

ก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกที่ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม ชีวิตค่อนข้างลำบาก เป็นลูกชานา เรียนหนังสือไม่สูง พอมากำงานประจำในศูนย์ฯ ในตำแหน่งซ่างเขียนภาพบนเซรามิก ทำให้มีรายได้จนเจือครอบครัว ได้อยู่กับครอบครัวอย่างพร้อมหน้า มีรายได้และมีงานทำ อย่างมั่นคง “...รู้สึกปลาบปลื้ม ชาบชึงในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ทำให้ดีขึ้น และราชภร คุณอีนๆ ได้มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้ ได้อยู่กับบ้านเกิด พัฒนาบ้านเกิดให้เจริญ ขอให้พระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน เป็นมิ่งขวัญของราชภรัไทย ตลอดกาลนานค่ะ”

นายทัศน์ นาพงษ์ อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

ก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บ้านกุดนาขาม ชีวิตจัดอยู่ในขันลำบากมาก ต้องหาเช้ากินค่ำ เมื่อเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ ก็ไม่ได้เท่าที่หวัง แต่หลังจากได้เข้ามาทำงานในศูนย์ฯ แล้วมีอาชีพมั่นคง มีรายได้ช่วยเหลือพ่อแม่ และสามารถส่งเสียให้ลูกได้เรียนหนังสือสูงๆ นับว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง “...พระองค์ท่าน ทำให้ผมและราชภรคุณอีนๆ ได้มีงานทำ มีอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ต้องทึ่งถินฐานบ้านเกิด ได้อยู่กับครอบครัว สิ่งที่ผมจะตอบแทนพระองค์ท่านได้ก็คือ จะตั้งใจทำความดี”

นางศิริพร แสงสว่าง บ้านยางน้อย จังหวัดอุบลราชธานี

ความเป็นอยู่แต่ก่อนค่อนข้างลำบาก เพราะหลังจากถูกทำนาแล้ว ก็ไม่มีรายได้อื่นเลยโดยเฉพาะช่วงหน้าแล้ง ยิ่งลำบากแต่เพราะได้เข้าไปทำงานในโครงการฟาร์มตัวอย่าง บ้านยางน้อย ทำให้มีความสำเร็จ คือมีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องของเกษตรมากขึ้น และมีรายได้เสริม ทำให้เข้าใจคำว่า พ่อเพียงเลี้ยงตนเองได้ ชีวิตก็เริ่มดีขึ้นมาเรื่อยๆ เพราะรายได้อีกส่วนหนึ่งก็มานาจากการที่ได้มาฝึกอาชีพที่โครงการ

“รู้สึกดีใจ และขอขอบพระคุณในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จท่าน ที่ทำให้ชีวิตดีขึ้น มีงานทำ มีอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับครอบครัว และมีอาหารที่ปลดล็อก สารพิษให้พวกเรารักกินดีอยู่ดี ขอพระองค์ทรงพระเจริญ”

นางกันก่อง เสมามิeng คนงานกลุ่มงานหอผ้าใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี

การมาทำงานที่โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านยางน้อย ได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเกษตรมากขึ้น ทำให้มีรายได้เสริม นอกจากรักษาความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ การหอผ้าใหม่ การย้อมสีเส้นใหม่ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถจุนเจือครอบครัวได้

“...รู้สึกดีใจมาก เมื่อรู้ว่าจะตั้งฟาร์มตัวอย่าง เพราะว่าฉันจะได้มีงานทำ มีรายได้ไปเลี้ยงครอบครัวชีวิตก็ดีขึ้นมาก มีงานทำในช่วงหลังการทำงาน มีรายได้เสริมเพิ่มให้กับครอบครัว จึงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จท่าน ที่ทำให้มีงานทำ มีอาชีพเสริม มีอาหารที่ดีให้พวกเรารักกินดีตลอด ขอพระองค์ท่านทรงพระเจริญ”

นายทองเตา บันทะลา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

ตั้งแต่เมื่อโครงการฟื้นฟูอาหาร ช้างป่าภูหลวงฯ นี้ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้ช้างป่ามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และการปลูกพืชอาหารให้ช้างในพื้นที่ป่า ช่วยลดจำนวนช้างออกหากินพืชไว้ของราชภูมิได้อย่างเห็นผล

“...กราฟมรรษ์สักสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ที่พระองค์ที่ท่านทรงห่วงใยราชภูมิ และช้างป่า ขอให้พระองค์ ทรงพระเจริญ”

นางสมพาน พิوالะօອง อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

เมื่อก่อนมีโครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรราฐสีงห์ มีอาชีพทำนาอย่างเดียว มีรายได้ไม่พอ กับรายจ่าย เมื่อเข้ารับการอบรม “การปลูกมะนาวนอกฤดู” และได้รับการสนับสนุนพันธุ์ มะนาว จำนวน ๑๐ ต้น จึงซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น ท่อซีเมนต์ ระบบนำ้ำทดลองปลูก เริ่มปลูกเดือน กันยายน ๒๕๕๔ ตอนนี้ต้นมะนาว เจริญเติบโต ดีมาก คาดว่าในฤดูแล้งปี ๒๕๕๖ จะสามารถ ให้ผลผลิตออกฤทธิ์ และขายมะนาวได้หลายหมื่นบาท/ปี

“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแรงบันดาลใจให้ช้าพเจ้า ต่อสู้ในการทำงานจนประสบความสำเร็จ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขอให้พระองค์ท่านมีพระพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง และมีอายุยืนยาวนาน และช้าพเจ้าจะเป็นแบบอย่างให้แก่เกษตรกรทั่วไป โดยยึดหลักตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต”

นางลำพูน นิลไชย ตำบลค้อเหนือ จังหวัดยโสธร

ในอดีตมีอาชีพทำการเกษตร แล้วหารายได้เสริมด้วยการเก็บของป่ามาขาย หรือใช้กินในครอบครัว แต่ปัจจุบันคือ ป้าถูกทำลาย เช่น ตัดไม้ไปขายให้กับนักธุรกิจไม่แปรรูป หรือพากทำเตาถ่าน เมื่อป้าเสื่อมโกร姆 ผลผลิตจากป้าก็ลดน้อยลงตามไปด้วย

เมื่อมีโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่งฯ จังหวัดยโสธร ป้าชุมชนคงมั่นเริ่มมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น ของป้ากเพิ่มปริมาณมากขึ้น

โดยเฉพาะเห็ดโคนและเห็ดระโนก และเมื่อมีการรวมกลุ่มชาวบ้านชุมชนต่างๆ ก็ได้จัดตั้งเป็น “สหกรณ์การเกษตรในโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอึ่งฯ จำกัด” ทำให้ราชภารที่ไม่มีงานทำเก็บของป่าหาเห็ดโคนและอื่นๆ มาขายสหกรณ์ และมีการแปรรูปเพื่อเพิ่มนูลค่าสินค้าภายใต้สินค้าตรา “วนาทิพย์” จนได้เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ๕ ดาว ของจังหวัด ปัจจุบัน สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท ไม่รวมรายได้จากการทำนาและรายได้เสริมอื่นๆ

“เป็นบุญคุณอย่างประเสริฐที่สุดที่ทรงเห็นความสำคัญของป้า ถ้าไม่เป็นเช่นนั้น ป้าคงเป็นป้าดงมันคงเป็นทะเลรายไปนานแล้ว ด้วยพระบารมีของพระองค์ท่านฯ ทำให้สภาพป้าดีขึ้นมีต้นไม้ใหญ่หนาแน่น และทำให้มีอาชีพเสริมเกิดขึ้น มากมาย”

นายแสวง บุญยะใบ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านถ้ำตัว จังหวัดสกลนคร

เมื่อก่อนในพื้นที่บ้านถ้ำตัว มีสภาพเป็นป้าเสื่อมโกร姆 มีการปลูกมันสำปะหลัง ทำไร่ ทำนา ความเป็นอยู่เรียนแค้น ยากจน นำทำการเกษตรไม่เพียงพอแห้งแล้ง ต้องไปทำงาน รับจ้างต่างถิ่น เมื่อมีโครงการป่ารักน้ำ ทำให้ป้ามีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น มีไม้ใช้สอย มีน้ำทำการเกษตร มีแหล่งอาหาร มีงานทำ ไม่ต้องไปรับจ้างต่างถิ่น ในหมู่บ้านก็มีความเจริญขึ้น มีไฟฟ้า ประปา มีปั้มน้ำมันหยดหรือญ และมีการรวมกลุ่ม เพื่อส่งเสริมอาชีพ

“...รู้สึกปลาบปลื้มดีใจที่พระองค์มาให้การช่วยเหลือ และขอให้ทุกพระองค์มีประชาชนมายุยขึ้นนาน”

ภาคเหนือ

นางจันทร์เพ็ญ ตามูล จังหวัดเชียงราย

ในอดีตก่อนมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่อนุรักษ์ตามแนวพระราชดำริ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ตนและครอบครัวมีรายจากการทำสวนและขายใบเมี่ยงเพียงอย่างเดียว ในหน้าแล้ง ไม่สามารถทำการเกษตรได้และไม่มีอาชีพเสริม แต่เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เข้ามา ส่งเสริมการปลูกกาแฟและน้ำมันเมี่ยง ทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากฤดูเก็บเกี่ยวใบเมี่ยงจะสิ้นสุด ในเดือนธันวาคม เมื่อการปลูกกาแฟสามารถเก็บผลผลิตส่งโครงการหลวงทำให้มีรายได้เฉลี่ยเพิ่ม ประมาณเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท “...ขอบคุณแม่หลวงที่เห็นความสำคัญของชุมชนเล็กๆ ในป่าในดอย เพื่อราชภูมิจะได้มีอาชีพเสริม ขอขอบพระคุณท่าน”

นายหลวงปีง จป.ใจพนา ผ่าลีข้อ

วิถีชีวิตในอดีตมีความลำบากมากโดยเฉพาะการคมนาคม เนื่องจากถนนไม่ดีต้องเดินเท้า อย่างเดียว เมื่อก่อนปลูกผื้นเป็นอาชีพเพราะน้ำมันน้อย ไม่รู้จะทำอะไร ไม่รู้จะปลูกอะไร จะกินจะอยู่ก็ลำบาก ต่อมามีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่อนุรักษ์ตามแนวพระราชดำริ สนับสนุนส่งเสริมให้ราชภูมิปลูกพืชไว้ เช่น ข้าวโพด ขิง ถั่วคำ ข้าว และเลี้ยงสัตว์ ราชภูมิเก็บผลผลิตได้มาก เพราะมีฝ่ายจะซื้อน้ำ ช่วยเก็บกักน้ำมาใช้ในช่วงฤดูแล้งทำเกษตร ถนนดีขึ้น การเดินทางก็สะดวกขึ้น “...เคยไปเฝ้ารับเสด็จ ทั้งพ่อหลวงและแม่หลวง ที่ศูนย์วิจัย ข้าวแม่ฮ่องสอนที่บ้านท่าไคร้ ดีใจมากและคิดถึงอย่างเจอพระองค์ท่านอีก ชาบชี้งใน พระมหากรุณาธิคุณ ที่แม่หลวงเข้ามาช่วยเหลือ ทำให้มีกินมีใช้ มีความเป็นอยู่ที่ดี ขอให้แม่หลวงอยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทย ให้สุขภาพแข็งแรง มีอายุยืนนาน”

นายสมชาย หลักแต่ง เผ่าลีซอ

ความเปลี่ยนแปลงหลังจากมีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในพื้นที่อนุรักษ์ตามแนวพระราชดำริว่า มีความเป็นอยู่ดีขึ้นมากโดยเฉพาะถนน มีการปรับปรุงให้ดีอยู่เรื่อยๆ มีการสร้างฝายชะลอน้ำทำให้เก็บกักน้ำได้มาก มีน้ำใช้ทำการเกษตร ราชภูมิรายได้เพิ่มมากขึ้น เจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยส่งเสริมให้ราชภูมิปลูกพืชในช่วงฤดูแล้ง มีอาชีพเสริมให้ราชภูมิ เช่น การเลี้ยงไก่ ปลา หมู การทำปุ๋ย สามารถพึ่งตัวเองได้โดยไม่เดือดร้อนขัดสนอะไร และทางโครงการฯ ได้ให้ความรู้ว่าปามีประโยชน์อย่างไรทำให้ราชภูมิลึกหงเหนปามากขึ้น และการตัดไม้ทำลายป่าก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง "...ดีใจและซาบซึ้งใจที่พระองค์ท่านเห็นความลำบากของพวกเราและเข้ามาช่วยเหลือพวกเราราชวะเชา ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าแต่ก่อนขอบคุณพระองค์ท่าน และขอให้พระองค์ท่านแข็งแรง ขอพระองค์ทรงพระเจริญ"

นางนา กอ กำเนิดกรุณา

เดินมาจากหมู่บ้านข้างล่าง ไม่มีทาง ไม่มีถนน มาตั้งบ้านเรือนที่นี่ แต่เดิมเป็นพื้นที่ปลูกผักของพม่า มีน้ำใช้เต็มมากเท่าปัจจุบัน ต้องปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ กินเอง ถ้าข้าวกินก็ใกล้

ต่อมานีอเกิดโครงการหมู่บ้านยามชายแคนฯ ในพื้นที่บ้านปากคง อะไรก็มีให้ทุกอย่าง มีไฟฟ้า มีถนน น้ำในหัวமีตตลอดปี มีน้ำใช้ดีมี ใช้กิน ใช้ทำไร่มากขึ้น ได้ปลาได้หมู มาเลี้ยง เดียวันนี้ไม่มี ป้าไม่มีมาก ตั้งแต่ทั่วหารป้าไม้เข้ามาอยู่ไม่มีการปลูกผักแล้ว และไม่มียาบ้าในพื้นที่

"...รู้สึกซาบซึ้ง เคยເຜົ້າຮັບເສດື່ອຈາ ແມ່ນລວງ ເມື່ອຄຽງເສດື່ອຈາ ເຢີມຣາຍກວ ທີ່ນີ້ ເມື່ອປີ ໨ະແດງ ດີໃຈທີ່ແມ່ນລວງເສດື່ອຈາ ມາ ແມ່ນລວງໃຈດີ ອີກເຈົ້າອີກຄຽງຂອ້າໃຫ້ແມ່ນລວງມີສຸຂພາພແໜ້ງແຮງ"

นางสาวสิริต ภรณวงศ์ จังหวัดลำปาง

เมื่อก่อนมีรายได้ไม่เพียงพอ กับรายจ่าย ขาดแคลนน้ำสำหรับทำการเกษตร แต่หลังจากมีอ่างเก็บน้ำแม่ต้อ และมีโครงการพระราชดำริศูนย์ศิลปาชีพบ้านแม่ต้อเข้ามาก็เข้าไปทำงานในศูนย์ศิลปาชีพฯ และทำการเกษตร ปัจจุบันมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ ๕,๘๖๐ บาท ด้วยเหตุนี้ทำให้รู้สึก เกี่ยวกับการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง รู้สึกประทับใจและปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง ที่พระองค์มีพระมหากรุณาธิคุณทำให้ชีวิตของราษฎรดีขึ้นเรื่อยๆ

“...รู้สึกประทับใจและปลื้มใจเป็นอย่างยิ่งที่พระองค์มีพระมหากรุณาธิคุณ ทำให้ชีวิตของราษฎรดีขึ้นเรื่อยๆ มีที่ทำกินให้แก่ราษฎร มีน้ำพอกินพอกใช้ในการทำการเกษตรและดำรงชีวิต”

นายปานน่อ ยะลอ ชาวเข่าເຜ່າລະຫຼ້າ ຈັກວັດເຂີຍໃໝ່

เมื่อก่อนปลูกข้าวโพด ปลูกกะหล่ำปลี มีรายได้เดือนละไม่ถึงหนึ่งพันบาท น้ำสำหรับอุปโภคบริโภคก็อาศัยจากลำหัวยแม่เกี้ยงเท่านั้น หลังจากมีโครงการฯ ตนและภรรยาได้เข้ามารับจ้างทำงานในสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ หัวยแม่เกี้ยง ครอบครัวก็มีรายได้มากขึ้น มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ ๗,๐๐๐ บาท และนำ้มีใช้ตลอดปีจากระบบประกูເງິນ

นายปานน่อ ยังเล่าถึงเรื่องเมื่อครั้งมีโอกาสเข้ารับเสด็จ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ รู้สึกดีใจมาก เพราะมีโอกาสได้คุยกับพระราชินี พระองค์ท่านถามว่า “เป็นชนເຜ່າອະໄຮ” ตนตอบว่า “เป็นชนເຜ່າລະຫຼ້າ ອູ່ມານານແລ້ວ” และวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ตนก็มีโอกาสเข้ารับเสด็จอีกครั้ง

“...ขอให้ราชินีอยู่ดี มีความสุข อญ្តີไปนานๆ ดีใจที่ไม่ต้องอพยพไปไหน มีที่ดิน ทำกินที่นี่ ไม่รู้จะขอบคุณอย่างไร ทุกอย่างที่ท่านทำเป็นประโยชน์ต่อราษฎรมากมาย..”

นายวันชัย ศิริลาภเจริญ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการธนาคารอาหารชุมชนตามพระราชดำริ ทำให้ราชภารต์ได้ใช้เป็นแหล่ง อาหารเพื่อการบริโภคได้ ตลอดทั้งปี โดยการปลูกไม้ต่างๆ ได้แก่ ขี้เหล็ก คอแลน จิก กระโนน ไผ่ นำมาเป็นสมุนไพรรักษาโรค เช่น กระโนน เปลือก ใบ และผล ใช้เป็นยาสมานแผลเปลือกใช้เป็นยาขับเสมหะ ผลช่วยย่อยอาหาร ดอกเป็นยาบำรุง นอกจากนี้ ยังลดการทำลายพื้นที่ป่าซึ่งเดิมถูกบุกรุก

“รัฐสีกษากลุ่มนี้ในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ทรงเล็งเห็นถึงประโยชน์ของธนาคารอาหารชุมชนและได้รับสั่งให้จัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมา ปัจจุบันตนได้นำเสนอ โครงการนี้ให้รัฐบาลได้รับความรู้จากโครงการฯ ทำให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงสภาพแวดล้อมดีขึ้นด้วย”

นายนัตรชัย บัวเสน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

อาชีพหลักคือทำนา ทำไร่ มีพื้นที่ทำนา ๑๐ ไร่ เดิมปลูกข้าวไร่แบบกระทุ่งหยอด และ “ไร่หมุนเวียน” จำนวน ๕ ไร่ ได้ผลผลิตข้าว ๑๐ ถั่ง/ไร่ ต่อมา มีพระราชดำริให้ทำนาขันบันได จึงได้เปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าว ๓ ไร่ โดยชุดปรับพื้นที่นาเตรียมดินและซ่อมคันนาที่ชำรุด ซ่อมแซมท่อน้ำหรือคลองส่งน้ำลงนา “...การทำนาแบบขันบันไดได้ผลผลิตดีกว่าแบบเดิม คือได้ข้าวผลิตผล ๓๐ ถั่ง/ไร่ คุณภาพข้าวมีน้ำหนักดีกว่า ทำให้ขายได้ราคา ใช้พื้นที่น้อยกว่า แต่ผลผลิตได้มากกว่าเดิม ทำง่าย มีระบบนาที่แน่นอน รัฐสีกษาปนากับปืนและสำนักในพระมหากรุณาเป็นล้นพัน ที่ทำให้ราชภารต์ในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และยังน้อมนำ เอกอัครราชภัฏกิจพอเพียงมาปรับใช้ ให้เข้ากับวิถีชีวิตในท้องถิ่น”

นายหลง อุ่นถิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

มืออาชีพท่านและปลูกผักหลังนา เดิมท่านาแบบกระหุงหยดข้าวไว้ ในพื้นที่ ๑๐ ไร่ ได้ผลผลิตเพียง ๙๐ ปัจจุบันแบ่งเป็นพื้นที่ท่านาขั้นบันได ๑ ไร่ ได้ผลผลิต ๓๐๐ ถั่ง "...ผลผลิต ได้มากกว่าเดิมกว่า ๓ เท่า นอกจากนี้ในพื้นที่ดำเนินการของโครงการ สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ บ้านสะจูก-สะเกียง จะมีพื้นที่ท่านาขั้นบันไดอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขา rim ลำหัวย หรือในบริเวณใกล้ๆ เข้าที่มีความลาดชันของพื้นที่ไม่สูงมากนัก และสามารถต่อระบบน้ำมาถึงพื้นที่ท่านาได้ ซึ่งการปรับพื้นที่เป็นนาขั้นบันได ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และส่งผลให้รายได้ในพื้นที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน"

ภาคใต้

นายเจ๊อุมา เจ๊โด ตำบลตะลุบัน จังหวัดราชบุรี

เป็นชาวประมงพื้นบ้าน บางวันหาปลาไม่ได้เลย ปลาหายากมาก บางคนขายเรือทึ้งไปทำงานที่อื่นไปเป็นลูกน้องของค้าประมงมาเลเซีย แต่ตอนนี้เริ่มทยอยกลับบ้าน มาซื้อเรือใช้เบ็ดหาปลาทำประมงกันต่อ เพราะมีโครงการประกันเที่ยมของสมเด็จพระนางเจ้าฯ ปลักษณ์เพิ่มขึ้น เต่าก้มให้เห็น ความเป็นอยู่ดีกว่าเดิมเยอะ เที่ยบไม่ได้กับสมัยก่อน ปลาที่พบมาก ปลาอินทรี ปลากระเบน ปลาช่อนทะเล รายได้หักค่าน้ำมันร้อยกว่าบาท แล้วแบ่งกันอีก ๓ คน ได้คนละ 150-200 บาท ก็พออยู่พอกิน แต่ที่ยังห่วงอยู่ อย่างให้มีการกำหนดเขตไม่ให้อวนลากเรือในญี่เข้ามาระบุ ทำการรังเสียงหาย สตักรักษาจะหายไปอีก

นางหนูกลิน นวลศรี อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

มืออาชีพหลักคือท่านาในพื้นที่ ๔ ไร่ เดิมปลูกข้าวพันธุ์เล็บนก และหันมาปลูกข้าวสังข์ยอด เนื่องจากทนทานต่อภัยธรรมชาติ เป็นพันธุ์ที่มีชื่อเสียง และทางราชการสนับสนุน เมล็ดพันธุ์ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๔ เก็บผลผลิตได้ ๕๐๐ กิโลกรัม มีรายได้เฉลี่ย ๘๐,๐๐๐ บาท/ปี "ปลื้มใจที่พระองค์เสด็จทรงเยี่ยมและห่วงใยราชภูมิในพื้นที่ ขอให้พระองค์เสด็จ ทรงเยี่ยม และห่วงใยราชภูมิในพื้นที่ ขอให้พระองค์มีอายุยิ่งยืนนาน"

ນາບຮອສີະ ສູກາພ ຂາວເກາະສັນຕາ ຈັກທັດກະຮບ

ແຕ່ກ່ອນໃນຊຸມຊັນ ໃນໜູ່ບ້ານທະເລາວວາທ ແປ່ງພຣຄ ແປ່ງພວກ ກາຣເດີນທາງ ແລະກາຣທຳມາຫາກິນລຳບາກ ນາງ ພາປລາໄມ່ຄ່ອຍໄດ້ ຮາຍໄດ້ໄມ່ພອເລີ່ມຄຽບຄວ້າ ເມື່ອໄດ້ຄວາຍພື້ນທີ່ແດ່ສມເຕັຈພຣະວາຊືນີແລ້ວ ທຳໄໝຄວາມສົງບກລັບຄືນມາອີກຮັງ ມີກາຣທຳດັນລາດຍາງ ເດີນໄຟຟ້າ ທຳປະປາທຳໃຫ້ສະດວກຂຶ້ນມາກ ນອກຈາກນີ້ ກາຣເປັນ ສມາຊີກສູນຢືສີລປາຊີ່ພຸ່ງທະເລ ໃຊ້ເວລາວ່າງທອີ່ຜ້າສົ່ງສວນຈິຕຣລາພອມີຮາຍໄດ້ຂຶ້ນບ້າງ ທຸກວັນນີ້ລູກາ ອອກບາປລາໄໝຕ້ອງໄປໄກລ ແລະໄໝນານົກໄດ້ປັກລັບມາແລ້ວ ວິສີກວ່າກຸ່ງ ຜອຍ ປຸ່ມລາມີມາກຂຶ້ນຕັ້ງແຕ່ຕັ້ງໂຄງກາຣີ່ພື້ນຟຸແລະອນຸວັກຍົປ່າທຸ່ງທະເລ ປັຈຈຸບັນ ມາດຖຸ່ງທະເລ ເປັນສຕາທີ່ທ່ອງເຖິງວ ມີຮຽມຫາດຕີປາໄມ້ທີ່ສມບູບົດ ເງື່ບສົງບ ຮ່ມຮິ່ນ ຈົນເປັນທີ່ວຸ້ຈັກ ສ້າງຮາຍໄດ້ເຂົ້າໜູ່ບ້ານ ຂາວບ້ານມີອາຊີ່ພີເປັນຫຼັກແລ້ງ

ນາຍຈັກຮັກຖະນົນ ແລະນາບນິລິນີ ສາມັກຕີ ອຳເກອບາບແກ້ວ ຈັກທັດພັກສູງ

ເດີມປຸລູກຂ້າວພັນຮູ້ພື້ນເມື່ອງ ເຊັ່ນ ຂ້າວທຸວນ ຂ້າວໂຮມຈັນ ຕ່ອມາ ໂຄງກາຣີ່ພົມຕົວອຍ່າງບາງແກ້ວພັກສູງ ສູນຍົບ້ານເຮັຍນວ້ຳເກະທຽບຮ່ວມໜາຕີ ໄດ້ນຳເມີລັດພັນຮູ້ພື້ນບ້ານຂ້າວສັ່ງຂໍ້ຫຍດມາປຸລູກຂໍຍາຍພັນຮູ້ ຈຶ່ງມີກາຣສົງເສວິມ ໃຫ້ສມາຊີກເຄົ່ອງຂ່າຍນຳໄປພະປຸລູກເມື່ອປີ ២៥៥៧ ໂດຍນາຂອງຕົນເອງແລະສມາຊີກຮ່ວມ ១៩៥ ໄວ່ ໄດ້ຜົດຜົດຕ່ອງໄວ່ ៣០០-៣៥០ ກກ.ໄວ່ ໂດຍນີ້ອັນນຳແນວພຣະວາຊີດໍາວີ ສມເຕັຈພຣະນາງເຈົ້າ ພຣະບຣມຮາຊືນີນາຖ ມາສົງເສວິມກາປຸລູກ ແບບຮຽມຫາດຕີໃນຮະບບເກະທຽບອິນຫີ່ ແລະຂໍຍາຍຜລໄປສູ່ເຄື່ອງຂ່າຍ ຈົນເຖິງ ປັຈຈຸບັນ

“ໃນຮູ້ນະທີ່ເປັນຂາວນາແລະໄດ້ຮັບຄວາມສື່ນໝາງຈາກກາຣເສວຍຂ້າວສັ່ງຂໍ້ຫຍດ ວິສີກປລາບປລື່ມໄຈເປັນລັນພັນ ຈະດຳເນີນຫົວຕາມປຣັບຍາເສຣ່ວງຮູກຒພອເພີຍງຂອງ ພຣະບາທສມເຕັຈພຣະເຈົ້າອູ້ໜ້ວ ແລະຈະຂໍຍາຍຜລໄປສູ່ເຄື່ອງຂ່າຍ”

นางอายีชา สมานิง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

แต่เดิมอยู่ทำเกษตรในโก-ลก สามีเป็นรปภ. อยู่ที่เทศบาลทำเกษตรในโก-ลก และถูกยิงเสียชีวิต เมื่อปี ๒๕๔๗ จากนั้นได้อข้ามอาณาจูภัยในโครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านรองตันบາตุ โดยจัดพื้นที่รอบบ้านปลูกพืชแบบผสมผสาน เช่น มะนาว เงาะ มังคุด ละห่อน อีกทั้ง เลี้ยงไก่ เป็ด ปลานิด และปลาแรด ซึ่งผลผลิตที่ได้จะนำไปส่งกับฟาร์มตัวอย่างฯ สร้างรายได้ให้ครอบครัว ๖,๐๐๐-๗,๐๐๐ บาท/เดือน

“รู้สึกดีใจเหมือนตายแล้วเกิดใหม่ อยู่ที่นี่มีพร้อมทุกสิ่งอย่าง ตอนเข้ามา มีกระเบื้องมาใช้ในโครงการฯ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งคนพุทธและคนอิสลาม ขอขอบพระคุณต่อพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง”

ภาพแปลงการผสมผสานของนางอายีชา สมานิง

นางวรรณ ศรีริกานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

เดิมอยู่ทำเกษตรในป่าดี สามีเป็นพนักงานอยู่ในพื้นที่ และถูกยิงเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ได้อข้ามอาณาจูภัยกับโครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านรองตันบາตุ ในปี ๒๕๔๗ มีการปลูกพืชผักสวนครัว และพืชสวน เช่น อ้อย กล้วย และมะม่วง อีกทั้งได้จัดตั้งกลุ่มชุมชน เป็นกลุ่มเย็บกระเบื้องจากผ้าพื้นเมืองนำไปจำหน่ายตามงาน OTOP สร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกประมาณวันละ ๑๐๐ บาท/คน

ภาพบ้านเรือนของนางนาราวรรณ ศรีริกานนท์ และกิจกรรมการเย็บกระเบื้องของกลุ่ม

“พวกเราทุกคนมีชะตากรรมเดียวกัน จึงรับรู้ถึงความ

รู้สึกในแบบเดียวกัน พอกลับเข้ามาอยู่ที่นี่ รู้สึกอบอุ่นใจ รู้สึกว่าไม่ถูกทอดทิ้ง และทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่มีการละเว้นให้ความช่วยเหลือกับศาสนາใดๆ อีกทั้ง ทำให้เรามีที่ทำกิน มีความหวังที่ทำให้อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป เพราะท่านทรงให้ทุกสิ่งทุกอย่างต่อเรา ถึงไม่ได้เศษซัก iota มาท่านก็ส่งคืนมาดูแล จึงไม่รู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้งหรืออยู่อย่างโดดเดี่ยว”

พื้นที่การเกษตรของ
นางเงิน ไสระมัด และกิจกรรม
ทอผ้าที่ทำในครัวเรือน

เดิมอยู่ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ไปทำงานอ่ำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ในปี ๒๕๔๙ ลูกชายเป็นทหารพวนถูกยิงเสียชีวิต ส่วนตนเองและสามีบาดเจ็บสาหัสจากเหตุการณ์ความไม่สงบเช่นกัน งานนี้ได้ขอเข้ามาอยู่ภายในโครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านเรือนบนนา ได้ปรับพื้นที่รอบทิ่มพื้นที่พักอาศัยปลูกพืชสมผลสานเลี้ยงเปิด กิ่ง และปลา อีกทั้ง รับจำชักวีดเสื่อผ้า และเลี้ยงไก่พร้อมทอผ้าส่งให้กลุ่มงานศิลปาชีพของโครงการฯ สร้างรายได้ให้ครอบครัวประมาณ ๔,๐๐๐ บาทต่อเดือน

“การที่มีวันนี้ เพราะพระมหากรุณาธิคุณ ถ้าไม่ได้อยู่ที่นี่ก็ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักเป็นแหล่งอยู่ที่นี่ไม่ค่อยมีค่าใช้จ่ายอะไร มีอาหารในสวนของตนเอง อีกทั้งอยู่ที่นี่รู้สึกปลอดภัย”

นายอนพล นาพนัง อ่ำเภอเขยรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เมื่อก่อนการทำบ้านเนินธ้มัง ไม่ค่อยจะได้ผล เนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมพื้นที่เกือบทุกปี สภาพดินพ犹มีความเปรี้ยวจัด ทำนาได้ปีละครั้งไม่มีระบบชลประทานชาวบ้านทำงานนอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาในปี ๒๕๓๖ มีโครงการพัฒนาพื้นที่บ้านเนินธ้มัง มีการส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มแม่บ้านงานฝีมือหัตถกรรม พื้นที่การทำกิมมีโครงการสร้างพันธุ์กันน้ำท่วม ครอบคลุมเนื้อที่ ๑,๘๐๐ ไร่เศษ มีการจัดระบบชลประทาน สามารถทำการเกษตรได้ โดยเฉพาะการทำนา มีการส่งเสริมเมล็ดข้าวพันธุ์ดี การปรับปรุงดินและพัฒนาแปลงนา มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและความคิดจากทำนาผลิตข้าวเพื่อการจำหน่ายอย่างเดียว เป็นการผลิตข้าวย่างครบวงจร คือ การผลิตเพื่อการบริโภคเหลือจากการบริโภคจึงจำหน่าย และนำเอวัตถุดิบจากการแปรรูปข้าว (รำปลาญข้าว) ไปเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม ทำให้เกษตรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ข้าพเจ้าและชาวบ้านพยายามพัฒนาความทุกข์ยาก ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ข้าพเจ้าขออุทิศตนช่วยเหลือสังคมและจะทำเต็มความดีด้วยเป็นพระราชกุศลตลอดไป

นางชำนาญ มาเพ็ง อายุ ๖๙ ปี

แต่เดิมไม่มีงานทำไม่มีรายได้ประจำ ชีวิตความเป็นอยู่ลำบาก สมเด็จพระราชนີได้ทรงสร้างศูนย์ศิลปาชีพให้ชาวบ้านได้มีงานทำ ข้าพเจ้าเป็นคนหนึ่งที่เป็นสมาชิกในกลุ่มงานหอผ้า ได้มีโอกาสเรียนรู้จากครูผู้สอน และพัฒนาฝีการหอผ้าจนมีรายได้ประจำปัจจุบันมีรายได้เฉลี่ยจากการหอผ้าประมาณเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท ข้าพเจ้าปลื้มใจและดีใจมากที่พระองค์ท่านได้ช่วยเหลือให้ได้มีอาชีพ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขอให้พระองค์ท่านทรงพระเจริญเป็นร่วมโพธิ์ร่วมไทรของพสกนิกรยิ่งยืนนาน

นางกาญจน์ นวลศรี และนางบุญรมณ์ เกื้อเพชร

เมื่อก่อนไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ สามีเป็นผู้หารายได้เลี้ยงครอบครัวเพียงคน เมื่อมีโครงการศิลปาชีพได้มีการส่งเสริมกิจกรรมจักสานและแปรรูปกระฐุด ข้าพเจ้าทั้งสองคนได้เรียนรู้จากครูผู้สอนของโครงการ 在การคิดค้นลาย การประดิษฐ์แปรรูปผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ จนชำนาญ ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ส่งสวนจิตรลดา และจำหน่ายให้กับลูกค้าทั่วไป มีรายได้สามารถส่งให้ลูกๆได้เรียนหนังสือจนมีงานทำที่มั่นคง รู้สึกความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณพระองค์ท่านขอให้พระองค์ท่านมีพระวรกายแข็งแรง และข้าพเจ้าจะมุ่งทำแต่ความดีถาวรเป็นพระราชนกุศลตลอดไป

นางระเบียบ ทาตะภิรมย์ อำเภอเขาขัยสน จังหวัดพัทลุง

มีอาชีพทำนา ทำสวนยางพารามีรายได้ครอบครัวเฉลี่ย ๒๘๘,๐๐๐ บาท/ปี ปลูกข้าวสังข์หยดในพื้นที่ ๒๙ ไร่ แบ่งทำงานปี ๑๗ ไร่ สวนยางพารา ๑๒ ไร่ แต่ก่อนปลูกข้าวพันธุ์เล็บนกอย่างเดียว แต่ได้หันมาปลูกข้าวพันธุ์สังข์หยด เพราะเป็นพันธุ์ดั้งเดิมปลูกมาตั้งแต่บรรพบุรุษท่านทานต่อภัยธรรมชาติ "...ภูมิใจที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ยังคงปลูกข้าวสังข์หยด ซึ่งก่อนหน้านี้เกือบจะเลิกปลูก ปัจจุบันพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นเป็นพระราศานุภาพ มีการรวมกลุ่มกันผลิต การพัฒนาเกษตรกรต้องจัดระบบการผลิตให้ถูกต้อง มีการจัดหาการตลาดที่แน่นอน"

“...ข้าพเจ้าบอกเขาว่า ผ้าที่เขาใส่นี้สวยงาม ทอให้พระราชนีได้ใหม่
ชาวบ้านก็บอกกว่าพระราชนีจะเอาไปทำอะไร
 เพราะว่าผ้าแบบนี้ที่คนเราจะนุ่งจะห่มก็มีแต่คนยากจนเท่านั้น คนใช้ที่กรุงเทพฯ
นั้นเหละเขาใส่กัน พระราชนีจะใส่ไปทำไม ข้าพเจ้าก็ตอบไปว่า
ถ้าทอให้พระราชนีจะใส่ตลอด เขา ก็ได้ตกลง
มีการเข้าซื่อกันว่าครับบ้างจะรับอาสาทอผ้าใหม่มัดหนีถวาย
แบบที่เขาใส่กันลายเปลกๆ
ข้าพเจ้าได้ให้เงินล่วงหน้าไว้กับคนที่จะทอให้ข้าพเจ้าทุกคน...”

“...งานฝิมือชั้นเลิศทั้งหลาย เป็นฝิมือของลูกหลานชาวนาทั้งนั้น
วันนั้นเป็นวันที่ข้าพเจ้าปลื้มปิติเหลือเกิน ชึ่งท่านนายกรัฐมนตรี และคุณหญิง
กีกรุณาไปด้วย ในวันนั้น ก็คงเห็นข้าพเจ้าตื่นเต้น ยิ่มแก้มແບปริ
มีความสุขเหลือเกิน ข้าพเจ้าปลาบปลื้มเหลือเกิน ที่เป็นคนไทยคนหนึ่ง
รวมทั้งเหล่าศิลปะชั้นเลิศทั้งหลาย ที่ได้สามารถตอบแทนพระคุณของแผ่นดินได้...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายขั้ยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ศalaดุสิตาลัย สวนจิตรลดา วันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๗

“...เมื่อครั้งที่ยังไม่ได้สร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ กรุงเทพฯ และปริมณฑล ต้องประสบน้ำท่วม เนื่องจากน้ำหนึ่งหลากรัฐ พร้อมกับน้ำท่าทะเลนุ่นอยู่่เสมอ โครงการคลองลัดโพธิ์ ได้ช่วยลดระดับน้ำหลากรัฐในส่วนเจ้าพระยาตอนล่าง และลดระดับน้ำท่วมขังลง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปัตย์ ซึ่งชุมโคงการนี้มาก และมีพระราชดำริให้ศึกษา การใช้พลังงานน้ำ ที่ระบบผ่านคลองให้เกิดประโยชน์ กรมชลประทาน และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จึงร่วมกันประดิษฐ์ เครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังงานจลน์ และชุดสำเร็จของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังงานจลน์ขึ้น รวมทั้งยื่นขอจดสิทธิบัตรงานทั้ง ๒ ชิ้น ในพระปรมาภิไยด้วย ...”

พระราชดำรัส สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายขั้ยมงคล ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา วันเสาร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๗

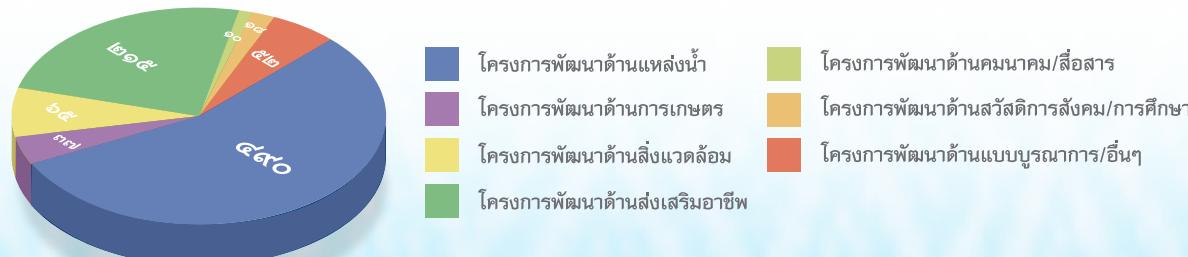
ข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สรุปจำนวนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

สำนักงาน กปร. ได้รวบรวมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีจำนวนทั้งสิ้น 891 โครงการ แยกเป็นภาคและภูมิภาคต่างๆ ตามตารางสรุปดังนี้

การพัฒนาด้าน	ภาค				รวม
	เหนือ	กลาง	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	
1. โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ	246	24	153	67	490
2. โครงการพัฒนาด้านการเกษตร	20	5	10	2	37
3. โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม	37	5	15	8	65
4. โครงการพัฒนาด้านส่งเสริมอาชีพ	36	12	87	80	215
5. โครงการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค	1	1	1	1	4
6. โครงการพัฒนาด้านคมนาคม/สื่อสาร	1	1	8	0	10
7. โครงการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม/ การศึกษา	11	1	4	2	18
8. โครงการพัฒนาด้านแบบบูรณาการ/ อื่นๆ	27	7	11	7	52
รวมทั้งสิ้น	378	55	288	166	891

ที่มา : สำนักงาน กปร. มิถุนายน ๒๕๖๔

**ตารางแสดงประเภทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ในเขตพื้นที่ภาคเหนือ**

จังหวัด	ประเภทของโครงการ								รวม
	ด้าน แหล่งน้ำ	ด้าน การเกษตร	ด้าน สิ่งแวดล้อม	ด้าน การส่งเสริมอาชีพ	ด้าน สาธารณสุข	ด้านคุณภาพ/ สื่อสาร	ด้านสวัสดิการสังคม/ การศึกษา	บูรณาการ/ อื่นๆ	
กำแพงเพชร	9	1	0	0	0	0	0	2	12
เชียงราย	16	2	3	0	0	0	0	6	27
เชียงใหม่	122	7	17	11	0	1	11	3	172
ตาก	22	0	2	0	0	0	0	3	27
น่าน	10	3	2	7	0	0	0	0	22
นครสวรรค์	0	0	1	0	0	0	0	0	1
พะเยา	7	2	2	0	0	0	0	4	15
แม่ริม	2	1	0	0	0	0	0	0	3
เพชรบูรณ์	0	0	0	0	0	0	0	0	0
พิจิตร	0	0	0	0	0	0	0	0	0
พิษณุโลก	7	0	2	1	0	0	0	0	10
แม่ฮ่องสอน	22	2	5	10	0	0	0	7	46
ลำปาง	15	0	1	1	0	0	0	2	19
ลำพูน	6	1	1	0	0	0	0	0	8
สุโขทัย	0	0	0	0	0	0	0	0	0
อุตรดิตถ์	8	0	1	6	0	0	0	0	15
อุทัยธานี	0	1	0	0	0	0	0	0	10
รวม	246	20	37	36	0	1	11	27	387

ตารางแสดงประเภทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	ประเภทของโครงการ								รวม
	ด้าน แหล่งน้ำ	ด้าน การเกษตร	ด้าน สิ่งแวดล้อม	ด้าน การส่งเสริมอาชีพ	ด้าน สาธารณสุข	ด้านคุณภาพ/ สื่อสาร	ด้านสวัสดิการสังคม/ การศึกษา	บูรณาการ/ อื่นๆ	
กาฬสินธุ์	2	0	1	4	0	0	0	0	7
ขอนแก่น	0	0	0	1	0	0	0	1	2
ชัยภูมิ	0	0	1	1	0	0	0	0	2
นครพนม	28	5	0	11	0	1	1	0	46
นครราชสีมา	0	0	1	1	0	0	0	0	2
บึงกาฬ	4	0	0	2	0	0	0	0	6
บุรีรัมย์	18	0	1	7	0	0	0	2	28
มหาสารคาม	5	0	0	5	0	0	0	0	10
มุกดาหาร	5	1	0	7	0	0	0	1	13
ยะลา	0	0	3	0	0	0	0	1	4
ร้อยเอ็ด	7	0	0	3	0	0	1	0	11
เลย	3	0	0	4	0	0	0	1	8
ศรีสะเกษ	8	2	1	6	0	0	1	3	21
สกลนคร	40	1	5	18	0	6	0	1	71
สุรินทร์	1	0	1	2	0	0	0	0	4
หนองคาย	0	0	0	1	0	0	0	0	1
หนองบัวลำภู	1	0	0	1	0	0	0	0	2
อำนาจเจริญ	1	0	0	1	0	0	0	0	2
อุดรธานี	10	1	1	4	0	0	0	0	16
อุบลราชธานี	20	0	0	8	0	1	1	1	31
รวม	153	10	15	87	0	8	4	11	287

ตารางแสดงประเภทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ในเขตพื้นที่ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร

จังหวัด	ประเภทของโครงการ								รวม
	ด้าน แหล่งน้ำ	ด้าน การเกษตร	ด้าน สิ่งแวดล้อม	ด้าน การส่งเสริมอาชีพ	ด้าน สาธารณสุข	ด้านคุณภาพ/ สื่อสาร	ด้านสวัสดิการสังคม/ การศึกษา	นุรภภาร/ อื่นๆ	
กรุงเทพฯ	0	1	0	0	0	0	0	0	1
กาญจนบุรี	0	0	0	0	0	0	0	1	1
จันทบุรี	1	0	0	0	0	0	1	0	2
ฉะเชิงเทรา	3	0	0	0	0	0	0	0	3
ชลบุรี	2	0	1	0	0	0	0	0	3
ขอนแก่น	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ตราชาด	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นครนายก	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นครปฐม	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นนทบุรี	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ปทุมธานี	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ปราจีนบุรี	2	0	0	1	0	0	0	0	3
ปราจีนบุรี	0	0	2	0	0	0	0	0	2
พระนครศรีอยุธยา	0	0	0	3	0	0	0	1	4
เพชรบุรี	2	2	1	2	0	0	0	0	7
ราชบุรี	4	0	0	2	0	1	0	1	8
ระยอง	1	0	1	0	0	0	0	0	2
ลพบุรี	0	0	0	0	0	0	0	0	0
สมุทรปราการ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
สมุทรสงคราม	0	0	0	0	0	0	0	0	0
สมุทรสาคร	0	0	0	0	0	0	0	0	0
สระบุรี	0	0	0	0	0	0	0	0	0
สระแก้ว	6	2	0	0	0	0	0	1	9
สิงห์บุรี	2	0	0	1	0	0	0	0	3
สุพรรณบุรี	0	0	0	0	0	0	0	0	0
อ่างทอง	1	0	0	3	0	0	0	3	7
รวม	24	5	5	12	0	1	1	7	55

ตารางแสดงประเภทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริข้อสัมเด็จพระนापเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ในเขตพื้นที่ภาคใต้

จังหวัด	ประเภทของโครงการ									รวม
	ด้าน แหล่งน้ำ	ด้าน การเกษตร	ด้าน สิ่งแวดล้อม	การส่งเสริมอาชีพ	ด้าน สาธารณสุข	ด้าน คุณภาพชีวภาพ	ด้านสวัสดิการสังคม/ การศึกษา	บูรณาการ/ อื่นๆ		
ยะลา	2	0	2	0	0	0	0	1	5	
ปัตตานี	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
สุราษฎร์ธานี	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
สงขลา	3	0	0	1	0	0	0	1	5	
ตรัง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
นราธิวาส	40	2	3	38	0	0	1	2	86	
พัทลุง	9	0	0	28	0	0	1	1	39	
สตูล	0	0	1	0	0	0	0	0	1	
สุราษฎร์ธานี	0	0	0	3	0	0	0	0	8	
ยะลา	3	0	0	5	0	0	0	0	14	
นราธิวาส	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
สงขลา	1	0	0	0	0	0	0	0	5	
ปัตตานี	1	0	0	0	0	0	0	0	1	
ยะลา	0	0	0	2	0	0	0	0	2	
รวม	67	2	8	80	0	0	2	7	166	

ภาคผนวก

ที่ รจ ๐๐๐๔.๑/

สำนักราชเลขาธิการ
สวนจิตรลดา กทม. ๑๐๓๐๓

มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอพระราชทานพระราชบัญญาตจัดงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เนื่องในโอกาสพระราชบីมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ(นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ)

ข้อถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่ กร ๐๐๑/๗๑๐ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ตามหนังสือที่ข้างถึง แจ้งเรื่อง สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมกับ กองทัพบก สำนักงานบประมาณ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตหีป้า และพันธุ์พีช กรมป่าไม้ และกรมชลประทาน ขอพระราชทานพระราชบัญญาตจัดงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชบីมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยจะดำเนินการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงนิทรรศการ จัดทำสารคดีและพิมพ์หนังสือเฉลิมพระเกียรติฯ เนื่องในโอกาสดังกล่าว ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานพระราชบัญญาต
จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

กองราชเลขาธุการในพระองค์

สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

โทร. ๐ - ๒๑๔๘๔ - ๕๕๕๑, ๐ - ๒๑๔๘๓ - ๙๙๑๗

โทรสาร ๐-๒๑๔๘๐-๐๓๓๘

เว็บไซต์ : www.ohm.go.th

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงจรุจิตต์ ทีฆะวงศ์)

รองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่ ๑๔/๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๖ มูลนิธิชัยพัฒนา กองทัพบก สำนักงบประมาณ กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมชลประทาน และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ขอน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ ได้กำหนดจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจที่ก่อให้เกิดคุณูปการต่อประชาชน ประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ความเข้าใจ ความสู้ดามแนวพระราชดำริให้กว้างขวาง เป็นการกระตุ้นให้เกิดการขยายผลการเรียนรู้พระราชกรณียกิจ และพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง องค์กร และประเทศชาติต่อไป

เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบ ráoy มีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ และสมเกียรติอย่างสูงสุด จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

● คณะกรรมการ

๑. คณะกรรมการ

- ๑) กรรมการและเลขานุการมูลนิธิชัยพัฒนา ที่ปรึกษา
- ๒) ผู้อำนวยการทหารบก
- ๓) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

(๑) อธิบดี...

(๑)

- (๑) อธิบดีกรมชลประทาน
- (๒) อธิบดีกรมป่าไม้
- (๓) อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ ลัตดาวป่า และพันธุ์พืช

อำนาจหน้าที่

ให้คำปรึกษา ข้อแนะนำ และสนับสนุนการดำเนินงานอันเกี่ยวกับการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สมบูรณ์ และสมพระเกียรติอย่างสูงสุด

๒. คณะกรรมการอำนวยการ

(๑) เลขาธิการ กปร.	ประธานกรรมการ
(๒) รองเลขาธิการ กปร. (นายสุวัฒน์ เพพอวักษ์)	รองประธานกรรมการ
(๓) รองเลขาธิการ กปร. (นายโกวิทย์ เพ่วรานิชย์)	รองประธานกรรมการ
(๔) รองเลขาธิการ กปร. (ม.ล.จิราพันธุ์ ทวีวงศ์)	รองประธานกรรมการ
(๕) ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการ (นายดนุชา สินธรรมนนท์)	กรรมการ
(๖) ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการ (นางสุวรรณ พาศิริ)	กรรมการ
(๗) ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา (นางสมทรง รุ่งเรืองศิลป์)	กรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการสำนักกิจกรรมพิเศษ	กรรมการ
(๙) ผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ	กรรมการ
(๑๐) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณพื้นที่ภาคกลาง	กรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรรมการ	กรรมการ
(๑๒) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณพื้นที่ภาคเหนือ	กรรมการ
(๑๓) ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณพื้นที่ภาคใต้	กรรมการ

/๑๓) ผู้อำนวยการ...

(๑)

๑๔) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนตามแนวทางพระราชนิพัทธ์	กรรมการ
๑๕) ผู้อำนวยการสำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวทางพระราชนิพัทธ์	กรรมการ
๑๖) ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและวิเทศสัมพันธ์	กรรมการ
๑๗) ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๘) ผู้อำนวยการกลุ่มสื่อสารองค์กร สำนักประชาสัมพันธ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙) ผู้อำนวยการกลุ่มประชาสัมพันธ์โครงการฯ สำนักประชาสัมพันธ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

จำนวนหน้าที่

- ๑) กำหนดนโยบายและแผนการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
- ๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ กิจกรรมการจัดงานเฉลิมพระเกียรติเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานอย่างที่ประสิทธิภาพ
- ๓) กำกับ ดูแล อำนวยการและช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดขึ้นแก่คณะทำงาน และให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

● คณะทำงานจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

๑. คณะที่ปรึกษา

- ๑) คุณกานต์ พรมศิริ
- ๒) นางพรพิมล กรโภคชา

ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา

๒. คณะทำงาน

- ๑) รองเลขานิการ กปร. (นายสุวัฒน์ เทพอาวิกษ์)
- ๒) ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคกลาง
- ๓) ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ๔) ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคเหนือ

หัวหน้าคณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน
คณะทำงาน

/๑) ผู้อำนวยการ...

(๑๔)

๕) ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคใต้	คณะกรรมการ
๖) ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์	คณะกรรมการ
๗) ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและวิเทศสัมพันธ์	คณะกรรมการ
๘) ผู้อำนวยการสำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	คณะกรรมการ
๙) นางสุพร ตีวนิเวนทร์	คณะกรรมการ
๑๐) นายศุภรัชต์ อินทรารุษ	คณะกรรมการ
๑๑) นางสาวสมลักษณ์ บุญนาค	คณะกรรมการ
๑๒) นายปริญญาภรณ์ วัชราภากร	คณะกรรมการ
๑๓) นายสุทธศันต์ ตั้งพิพัฒน์พงศ์	คณะกรรมการ
๑๔) นางสาวบุศราพรรตน ฤทธะ	คณะกรรมการ
๑๕) นายตรีวิทย์ วินิชสำเกاثิพย์	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๖) นางเบญจรัตน์ อัครพลวงศ์	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

- (๑) ดำเนินการจัดทำหนังสือ内外密พระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา
- (๒) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ผู้บริหารสำนักงาน กปร. มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ลง วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๒

(นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ)

เลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการขับเคลื่อนมาจากพระราชดำริ

๔๐ พรรษา ปงประชา ร่มเย็น เป็นสุข

คณะผู้จัดทำหนังสือ

นายสุวัฒน์	เทพอาวรักษ์
นายอนันต์	ทองประชุม
นายตรีวิทย์	วินิชสำราถพิมพ์
นางสุพร	ตรีวนิจทร์
นายนินทร์	กาญจนฤทธิ์
นายศุภรัชต์	อินทราธุร
นางสาวสมลักษณ์	บุนนาค
นายปริญญาตั้น	วัชรอาภากร
นางเบญจารัตน์	อัครพลวงศ์
นางสาวรุ่งรัตน์	วงศ์จุ
นางสาวนทีรา	ภัคพิพาก
นางสาวบุศราพรรณ	อุตระ
นางสาวจุฬาพร	ແຊ່ໜີ
นางสาวสุขดา	គິຈົງຈີ
นายจักรพันธ์	ดำเน
นางสาวกฤติกา	ปานເຂົ້າວ
นางสาวประภาพร	ຂໍອສົດຍ
นางสาวอัญญา	ໄວກສຶກຄນ

ภาพประกอบ

นายวิโรจน์	เทียมเมือง
นายวิชานุ	ธีระสีบสกุล
นายทวีศักดิ์	แป้นคุ้มญาติ
นายพิสิทธิ์	วิเชียรเทศพร
นางสาววิรารักษ์	ณ ศรีโต
นายพลาวรรอนน์	สายะเสวี่

หนังสือเดียวราชภัฏ กองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชชนนีนาถ
หนังสือด้วยพลังแห่งรัก กองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชชนนีนาถ

ขอขอบคุณ

ท่านผู้หญิงมาร์กอกุล ราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชชนนีนาถ
ท่านผู้หญิงจรุจิตต์ ทีฆะระ รองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชชนนีนาถ
คุณหญิงสว้อยรักษ์ เรืองวิเศษ
นางกิ่งกาญจน์ จงเจริญรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเขียวชาญ
กองราชเลขาธุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชชนนีนาถ
กองข่าว สำนักราชเลขาธิการ
ห้องสมุด สำนักราชเลขาธิการ
วารสารเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
นิตยสาร Hill

๔๐ พรรษา ปงประชา ร่มเย็น เป็นสุข

ผู้จัดพิมพ์ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)
ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๕
จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม
จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีอิ่นหมาบคลเนลิมพระชนมพรรษา ๔๐ พรรษา ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๕
ISBN 978-616-7671-06-2

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
๗๐๑๒ ซอยอุรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๔๕๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๔๕๑๒
www.rdpb.go.th

พิมพ์ที่ บริษัท สุขุมวิทมีเดีย มาร์เก็ตติ้ง จำกัด

ISBN ๖๑๖-๗๖๗-๑๐๖-๐

9 786167 671062

(ห้ามจำนำ)

ร่วมเฉลิมพระเกียรติ โดย

บุณย์อิรawan สมเด็จพระบรมราชินีนาถฯ

สุวัฒนา ชัยวัฒน์

สำนักงานบริเวณฯ

กรมบ้ำไเม'

กรมบ้ำไเม'

กรมบ้ำไเม'